

ARKEOL. OS. 250 / 19.12.2007 M

**Rymättylän kiinteät muinaisjäännökset
ja esihistorialliset maalöydöt**

Kertomus vuonna 2005 tehdystä
arkeologisesta inventoinnista

Laatinut Esa Laukkanen
Turun maakuntamuseo

SISÄLLYS

Tiivistelmä	2
Esipuhe	3
Inventointialueen yleispiirteitä	3
Aiemmat tiedot Rymättylän muinaislöydöistä	3
Inventoinnin toteuttaminen	4
Taulukko 1: Muinaisesineitä Rymättylästä	6
Taulukko 2: Muinaisjäännökset inventointinumeroiden mukaisessa järjestyksessä	7
Kohdekuvaukset inventointinumeroittain (viimeisinä tentatiivikohteet, T1-T12)	12
Tuhoutuneita tai sijainniltaan varmistamattomia muinaisjäännöksiä koskevia tietoja	122
Joitakin huomionarvoisia paikannimiä	125
Muinaisjäännöksiä muistuttavia kohteita	126
Yleiskartta	127
Karttaotteet 1-28	129
Luettelo inventoinnin negatiiveista	157
Luettelo inventoinnin diapositiiveista	160
Valokuvaliite	161
Luettelo inventointinumeroille merkityistä kohteista peruskarttalehdittäin	168
Maanomistustietoja	171

1000 16.10.2007

Mj- esitelmän lähtökohta Saku Korvissa 09.2007

Tiivistelmä

Rymättylän muinaisjäännösinventointi syksyllä 2005:

Kuuluu osana Turun lähikuntien rakennettua ympäristöä ja kulttuurimaisemaa selvittävään VARAKUM-projektiin, jonka toteuttajana on Turun maakuntamuseo, ja jonka rahoitus tulee Lounais-Suomen ympäristökeskuksen myöntämän EAKR:n lisäksi alueen kunnilta, Turun maakuntamuseolta ja Varsinais-Suomen Liitolta. Inventoinnille, sen valmistelulle ja sen jälkitöille oli varattu työaikaa yhdelle hengelle 3½ kuukautta.

Inventoinnin suorittaja: FK Esa Laukkanen.

Tässä inventoinnissa löytyi tai tuli tietoon kolmetoista varmaa tai mahdollista muinaisjäännöstä, niihin kuului:

- yksi esihistoriallinen asuinpaikka
- viisi röykkiötä
- viisi tarkemmin määrittämätöntä kivilatomusta
- kaksi kivi-uunia, jotka kumpikin ovat ehkä yksittäin sijaitsevia ryssänuuneja.

Entuudestaan tunnettujen muinaisjäännösrhymien yhteydestä löytyi lisäksi noin 60 sellaista ryssänuunia, joista ei ollut aiempia muistiinmerkintöjä, sekä joitakin muita kivirakenteita. (Kaikkiaan ryssänuuneja on laskettu tähän mennessä Rymättylästä vajaat 300; useita ryssänuuniryhmiä on tietävästi saarilla vieläkin tarkastamatta.) Kylätonttien paikkoja tarkastettiin viisi, optisen lennättimen sijaintipaikkoja yksi.

Nämä löydökset ja muut Rymättylästä tunnetut yhdistäen voidaan esittää seuraava asetelma:

Rymättylästä 31.12.2005 tunnetut muinaisjäännösten esiintymät tyypeittäin:

Esihistoriallisia muinaisjäännöksiä, joilta merkkejä kiviterien käsittelystä ja/tai keramiikkaa	3
Esihistoriallisia hautaraunioryhmiä ¹	5–9
Esihistoriallisia hautaraunioita, yksittäisinä (ts. em ryhmien ulkopuolella)	7–14
Mahdollinen linnaluoto, historialliselta ajalta?	1
Historiallisen ajan sotilasleirialueita (so. ryssänuuniryhmiä)	14–15
Yksittäin sijaitsevia ulkouuneja (ryssänuuneihin kuuluvia?)	2–3
Krimin sodan aikaisia optisen lennätinaseman paikkoja	1–2
Epämääräisiä ja ajoittamattomia kivilatomuksia	7
Käytöstä jääneitä kylätontteja, historialliselta ajalta	5–10
Muita hist. ajalta	6
Yhteensä vähintään	51

Löydöt: KM 35485–35488.

Tutkimusraportti (eli inventointikertomus): Esa Laukkanen 5.1.2006 Turun maakuntamuseon arkistossa. Kopioidaan Museoviraston Arkeologian osaston topografiseen arkistoon ja Turun yliopiston Arkeologian oppiaineen arkistoon.

¹ Kohteet numeroilla 20, 23, 26 ja 27 ovat 2–5 röykkiön ryhmiä, ja röykkiöryhmä olisi tämän inventoinnin perusteella Kotimetsän muinaisjäännöskin, n:o 18, jota on aiemmin pidetty puolustusvarustuksena. Strandtorp-nimellä luetteloiduista kolmesta kivikosta, n:o 6, ei taida olla tietoja sitten 1960-luvun. Numerolla 25 olevan kohteen kaksi röykkiötä ovat arvoituksellisia, samoin kohteiden n:o 30 ja 51 röykkiöt, joita niissä kummassakin on kolme.

Esipuhe

INVENTOINTIALUEEN YLEISPIIRTEITÄ

Rymättylän kunta sijaitsee Varsinais-Suomessa Turun saaristossa ja kuuluu Länsi-Suomen lääniin. Rymättylän rajanaapurit ovat Turku, Merimasku, Parainen, Nauvo, Korppoo ja Velkua. Rymättylän raja näitä vasten kulkee etupäässä vesialueella; Rymättylän–Merimaskun rajaa on maallakin.

Rymättylän maapinta-ala on 146,45 km² (1997) ja asukasluku on 1973 (1.1.2001). Rymättylän keskustaajama on suurehkolla Otavan saarella jonka pohjoispää kuuluu Merimaskuun. Otavan eteläpään ohella suurimmat Rymättylään kuuluvat yhtenäiset maa-alat ovat Airismaan saari ja Aaslaluodon saari. Kaikkiaan saaria on pitäjästä laskettu 1910- ja -20-lukujen vaihteessa 383. Pienet saaret ja salmet ovat Rymättylässä hyvin usein kapeita ja itä-länsi-suuntaisia. Usein rannat laskeutuvat jyrkästi veteen. Avokallioita on saarilla yleisesti, ja myös on hiesu- ja savimaita, ja paikoin, lähinnä Airismaalla, on hiekka- ja moreenimaita (Rymättylän historia I, s. 11.). Pienistä järvistä, joita kunnassa on useitakin, voidaan mainita esim. 1½ kilometrin pituinen Kirkkojärvi lähellä kuntakeskusta.

Rymättylä on tunnettu koko Suomessakin kalastuksestaan, minkä elinkeinon rinnalle on tullut myös kalankasvatus, ja ainakin Turun seudulla Rymättylä tunnetaan myös maataloustuotteistaan, kuten varhaisperunasta, ja myös kesämökkirannoistaan; kesämökkien lukumäärä lienee Rymättylässä noin 2000:n vaiheilla. Teollisuuttakin on, joskaan Rymättylää ei juuri vielä voitane katsoa erityiseksi teollisuuspaikkakunnaksi.

AIEMMAT TIEDOT RYMÄTTYLÄN MUINAISLÖYDÖISTÄ

Joitakin tietoja Rymättylän pitäjän muinaisjäännöksistä on julkaistu jo vuonna 1887, osana Mynämäen kihlakunnan muinaismuistojen esittelyä (Juho Sjöros: ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta”. Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja VIII, ss. 146, 153.). Rymättylän muinaisjäännöksiä on käsitelty edelleen Jenny Maria Tallgrenin laatimassa lyhyessä käsikirjoituksessa, joka oli jo vuonna 1901 Suomen Muinaistieteellisen toimikunnan hallussa. Siinä Jenny Maria Tallgren kertoo havaintotuloksia mm. kahdesta kaivaustutkimuksesta, joihin hän itse oli Rymättylässä ryhtynyt. Toisella kertaa oli kaivettu ryssänhaudaksi sanottua maakuoppaa, toisella kertaa ryssänuuniksi sanottua kiviunnia. Muita kaivauksia ei Rymättylässä ole arkistotietojen mukaan milloinkaan tehtykään.

Arkeologi A. M. Tallgren käsittelee useassa yhteydessä Rymättylästä tuntemiaan muinaisjäännöksiä. (Tallgrenit asuivat joskus kesävieraina Rymättylässä Strandtorpissa Aaslaluodolla.) Ehkä seikkaperäisimmin hän käsittelee Rymättylää seuraavissa julkaisuissaan:

- Rymättylän Aaslaluodon muinaisia (Sanomalehtikirjoitus Turun Sanomissa 14.9.1905)
- Varsinais-Suomea pitkin ja poikki. Karisto 1918.
- Varsinais-Suomen historia I Esihistoria. Turku 1931.

Vuonna 1963 on Kerttu Itkonen tehnyt Rymättylässä muinaisjäännösinventoinnin, josta on kertomus alkuperäisenä käsikirjoituksena Helsingissä Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa ja kopiona mm. Turun maakuntamuseolla. Tapani Tuovinen on inventoinut 1980-luvun puolivälissä Rymättylässä sijaitsevia hautaraunioita Turun yliopiston arkeologian oppiaineen projektia varten, silloinen inventointi kuului osana Lounaisrannikon hautarauniot -projektiin. Yksittäisiä muinaisjäännösten tarkastuksia Rymättylässä on tehty jonkin verran, ja etupäässä vuoden 1963 inventoinnin jälkeen. Rymättylässä on muinaispolku esihistoriasta kiinnostuneille, se on Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikön perustama, ja se kulkee Hangan seudulla Strandtorpin tilan maalla olevien esihistoriallisten hautaraunioiden ympäristössä.

Varsinais-Suomen seutukaavaliitto on vuonna 1979 julkaissut perustietoja silloin tunnetuista Rymättylän ym. kuntien muinaisjäännöksistä, joskin ne tiedot ovat jo ehtineet paljolti vanhentua; niihin ei sisälly mainintaa läheskään kaikista nyt tunnetuista muinaisjäännöksistä (”Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet / Vaiheseutukaava 1/ Salon seutukaavan muutos 1979”). Rymättylän moniosainen paikallishistoria sisältää tietoa myös muinaisjäännöksistä, niitä koskevan artikkelin siihen on laatinut Pentti Koivunen. Sekin muinaisjäännöskannan yleisesitys kuitenkin on nykyisellään jo vanhentunut; teoksen se osa, johon Koivusen artikkeli kuuluu, on ilmestynyt jo vuonna 1982. Selvästi parhaiten ajan tasalla oleva kokonaiskuva Rymättylän muinaisjäännöskannasta on Museoviraston ylläpitämässä muinaisjäännösrekisterissä.

Varmuudella Rymättylästä löydettyjä esihistoriallisia muinaisesineitä tunnetaan yllättävän pieni määrä. Niitä on tiedossa vain kolmelta löytöpaikalta, jotka ovat ehkä kaikki asuinpaikkoja kivi- ja pronssikauden vaihteesta. Rautakaudelle ajoitettavat esinelöydöt Rymättylästä tiettävästi puuttuvat toistaiseksi kokonaan.

INVENTOINNIN TOTEUTTAMINEN

Tämänkertainen muinaisjäännösinventointi eli arkeologinen inventointi kuuluu osana käynnissä olevaan Turun lähikuntien kulttuurimaisemaa ja rakennettua ympäristöä selvittävään ns. VARAKUM-projektiin, jonka rahoitus tulee Lounais-Suomen ympäristökeskuksen myöntämän EAKR:n lisäksi alueen kunnilta, Turun maakuntamuseolta ja Varsinais-Suomen Liitolta.

Suoritin tämän inventoinnin kenttätyöt 12.9.–1.11.2005 tähän tehtävään palkattuna tilapäisenä työntekijänä. Työnantajani oli tuolloin Turun maakuntamuseo, jonka taholta tutkija Heljä Brusila toimi työni valvojana.

Kenttätyössä koetin tämän projektin tarkoituksenaan vuoksi keskittyä ennen muuta aiemmin tunnettujen muinaisjäännöskohteitten tarkastamiseen, jotta niitä koskevat perustiedot tarkentuisivat ja tulisivat ajan tasalle. Rymättylän muinaisjäännöskannalle on ominaista mm. se, että siihen kuuluu runsaasti vanhoja kiviunien jäännöksiä, ns. ryssänuuneja, ne lienevät olleet käytössä ulkouuneina Suuren Pohjan sodan ajalla. Niitä on Rymättylässä ja muuallakin ainakin sellaisilla paikoilla, joissa Venäjän saaristolaiasto ja sen kuljettamat joukot ovat pitäneet leirejensä Suuren Pohjan sodan aikana. Kenttätyöajastani kului verraten paljon näitten kiviuniryhmien tarkastamiseen ja niitä esittävien asemapiirrosten tekemiseen. Entisistä asemapiirroksista olivat vain yksi vuonna 1953 tehty ja kaksi vuonna 1987 tehtyä mahdollisia lainata ja käyttää sellaisenaan. Ne kattoivat osan Kuninkaanniemen uuneista ja osan ns. Korkkisludonsalmen uuniryhmästä, ja niillä esitetty uunien sijainti vastasi maastossa havaitsemani. Muut aiemmista asemapiirroksista esittivät uunien ja uuniryhmien sijainteja osittain häiritsevän summittaisella tarkkuudella. Laadin asemapiirroksia uudelleen kaikkialla, missä havaitsin uunien sijaitsevan toisin kuin asemapiirroksista oli luettavissa. Kuten Museoviraston ohjeet edellyttävät, merkitsin asemapiirroksilleni tarkastuskohteeseen kuuluvat yksittäiset uunit ja muut vastaavat osat juokseville numeroille. Yleensä ei ollut mahdollista seurata vuonna 1963 annettua osien numerointia, vaan se täytyi korvata uudella. Näin sen vuoksi, että läheskään aina ei selvinnyt, mille yksittäiselle uunille mikin aiemmin annettu juokseva numero kuului: vuoden 1963 inventoinnin kartoilla on paikoin merkitty useita uuneja yhdellä yhteisellä karttamerkillä, jolloin karttakuvio ei anna mahdollisuuksia yhdistää jokaista juoksevaa numeroa maastossa havaittuihin yksittäisiin uuneihin, eivätkä tekstin niukat tiedot yleensä riitä antamaan siihen tarpeellista lisäselvyyttä. Sitä paitsi osoittautui, että uuneja monessa ryhmässä oli joitakin enemmänkin kuin vuoden 1963 selonteosta ilmeni, ja silloin saattoi olla lisäksi vaikeata päätellä, mikä lähekkäisistä uuneista oli aiemmin luetteloitu ja mikä taas vielä luetteloinaton.

Jotkin Rymättylän muinaisjäännöksistä ovat pikkusaarissa, pääsaarilta katsottuna veneyhteyden takana, ja niille ei nyt löytynyt mahdollisuutta päästä sellaisin kustannuksin, jotka olisivat olleet jossakin kohtuullisessa suhteessa tämän inventoinnin varoihin. Eipä käytettävissä ollut kenttätyöaika olisi riittänytään sekä näitten pikkusaarten että pääsaarten muinaisjäännösten riittäväksi katsottavaan inventointiin. Joskaan mahdollisten entuudestaan tuntemattomien muinaisjäännösten järjestelmällinen etsiskely ei voinut tässä inventoinnissa olla etusijalla, niin tarkastaessani entuudestaan tunnettuja kohteita käytin mahdollisuuksia sovittaa kulkureittejäni sellaisille maastonkohdille, jossa oli syytä käydä mahdollisten löytöjen varalta. Tällä tavoin löytyi seitsemän varmaa tai mahdollista muinaisjäännöstä, niihin kuuluivat seuraavat:

- yksi esihistoriallinen asuinpaikka (inventointinumerolla 37 Santala)
- kaksi röykkiötä (43 Kuristenvuori, 41 Onohduksenaukio)
- kolme tarkemmin määrittämätöntä kivilatomusta (T11 Portinperänkallio, 44 Portinperä 2, T8 Kotirinne)
- yksittäinen kiviuni, joka ehkä ryssänuuni (39 Isoniittu).

Entuudestaan tunnettujen muinaisjäännösrhmien tarkastuksissa löytyi lisäksi noin 60 sellaista ryssänuunia, joita ei mainita entuudestaan arkistolähteissä. Tunnettujen muinaisjäännösrhmien yhteydestä löytyi myös joitakin sellaisia kiviröykkiöitä, joista ei ollut aiempia muistimerkintöjä, esim. inventointikohteeseen 13 Hevossaanniemi lukemani osa n:o 9.

Sain inventoinnin kenttätyössä ollessani ilmoituksia muutamista varmoista tai mahdollisista muinaisjäännöksistä, joita ei oltu vielä merkitty muinaisjäännösluetteloihin. Siten tuli ilmoituksen perusteella tietoon seuraavat kuusi:

- yksi todennäköinen hautaraunio (38 Portinperä 1)
- yksi todennäköinen rikotun hautaraunio jäännös (42 Vanharanta)
- yksi mahdollinen hautaraunio (T9 Pihlajamäki 1)
- kaksi kivilatomusta (T10 Pihlajamäki 2 ja T12 Mustaveikko 2)
- yksittäinen kiviuni, joka ehkä ryssänuuni (45 Poikko 2).

Ilmoituksen perusteella niinkään tuli tietooni Härmistönniemen kahden hautaraunion raunioryhmän läheisyydestä ryhmä ryssänuuneja (27 Härmistönniemi 3–10). Tiedonannon perusteella selvisi Munkkilan talon maalla sijaitsevan ryssänuuniryhmän (n:o 34) tarkka sijainti, joka ei entuudestaan ollut tiedossa, vaikka Munkkilan maalla olevaan hyväkuntoiseen uuniin oli viitattu Rymättylän historia I:ssä.

Muinaisjäännökseksi nuoren optisen lennättimen paikan Krimin sodan ajalta saatoin tarkastaa Airismaan Telegrafivuorelta paikannimen ja lennätinlinjojen yleistä kulkusuuntaa koskevien kirjallisuustietojen perusteella (n:o 33). Kirjallisuuslähteiden perusteella on Rymättylässä ollut toinenkin Krimin sodan aikainen optisen lennättimen paikka, sellaisella näköalapaikalla, missä on ollut viime sotien aikana ilmavalvontatorni, Aaslaluodon Karhuvuorella (n:o 32). Karhuvuorelta ei kuitenkaan tässä inventoinnissa löytynyt selvästi tunnistettavia merkkejä lennättimen sijaintipaikasta, eikä tukea sitä koskeville kirjallisuustiedoille siten tullut.

Viime aikoina on ainakin joissakin yhteyksissä katsottu, että yleensä sellaiset vanhat kylätontit, jotka ovat nyt vailla rakennuksia, olisi huomioitava muinaijäännösinventoinneissa. Koetin kenttätöitä valmistellessani huomioida sellaisten tonttipaikkojen sijaintitietoja ja kenttätöissä merkitä muistiin, miltä nämä vanhat tonttipaikat näyttivät päällisin puolin. Saatavillani oli Turun maakuntamuseon tietokantoihin koottua tietoa vanhojen kylätonttien sijainnista. Osa siitä tiedosta tuli saatavilleni vasta kenttätöiden jälkeen, sillä kenttätöiden aikana tätä aineistoa oltiin Rymättylän osalta juuri syöttämässä tietokantaan. Käytössäni oli myös ns. venäläisen topografikartan lehtiä Rymättylän alueelta lukuun ottamatta sen eteläisintä osaa.

Se, että yksi aiemmin tuntematon esihistoriallinen asuinpaikka sattui löytymään Rymättylästä näinkin vähäisellä etsiskelyllä, saattaa viitata siihen, että niitä olisi jatkossakin mahdollista löytää lisää. Myös metallikautisia kohteita voidaan ennakoida jatkossa tulevan tietoon Rymättylästä. Niinpä esimerkiksi olisi ihme, mikäli Rymättylän vanhojen kylien läheltä ei silokallioista löydetäisi uhrikuppiryhmiä, mikäli niitä joskus ryhdytään etsiskelemään; nythän sellaiseen ei ollut juurikaan mahdollisuuksia.

Inventointikohteitten yhteydessä on maininta rauhoitusasteluokasta, aina milloin se on entuudestaan määritetty. Luokkajako on seuraava:

- Luokka 1 koskee niitä muinaijäännöksiä, joiden kohdalla pätee: ”Kohteet katsotaan valtakunnallisiksi muistomerkeiksi, jotka ovat niin arvokkaita, että niiden säilyminen on turvattava kaikissa olosuhteissa. Vaikka ne tutkittaisiinkin, ne pyritään entisöimään.”
- Luokkaan 2 kuuluvat ne, joiden kohdalla pätee: ”Kohteiden arvoa ei voida selvittää ilman tarkempia tutkimuksia. Tutkimustulosten perusteella ne siirretään joko I luokkaan tai tavallisimmin III luokkaan.”
- Luokkaan 3 kuuluvat ne, joiden kohdalla pätee: ”Kohteet, joita riittävästi tutkittuina tai kokonaan hävinneinä ei ole enää tarpeen pitää rauhoitettuna.”

Tietooni ei tullut Rymättylästä mitään juuri tapahtuneita muinaismuistolain vastaisia muinaijäännösten rikkomisia. Minkään muinaijäännöksen en huomannut olevan välittömässä tuhoutumisvaarassa.

Maanomistusta koskevat tiedot sain tähän inventointikertomukseen pääasiassa Rymättylän kunnan tietokannasta 13.9.2005 ja 20.10.2005. Tähän inventointiin liittyvät muinaislöydöt on tarkoitus toimittaa säilytettäväksi Museoviraston kokoelmiin, ne on diaroitu siellä 18.11.2005, jolloin niille on varattu päänumeroiksi KM 35485–35488. Tämän inventoinnin yhteydessä koottua perustietoa Rymättylän muinaijäännöskannasta on syötetty Turun maakuntamuseolla ylläpidettävään VARAKUM-projektiin liittyvään tietokantaan. Inventoinnin valokuvat on liitetty ja luetteloitu Turun maakuntamuseon kokoelmiin tunnuksilla KF2005:4981–5049 ja KD2005:253–278.

Tässä yhteydessä haluan vielä kiittää kaikkia työtäni avustaneita tahoja.

Turussa 5.1.2006

Esa Laukkanen

Esa Laukkanen
Inventoinnin suorittaja

Taulukko 1: Muinaisesineitä Rymättylästä

Muinaisjäännöksistä löytyneitä koskevissa tiedoissa on mainittu muinaisjäännöksen v:n 2005 inventointinumero.

Tähän ei ole otettu esihistoriallista aikaa nuorempia maalöytöjä, koska niitä koskevat tiedot olisi ollut kerättävä hajaltaan. Joitakin esihistoriallista aikaa maalöytöjä on tullut mm. Turun maakuntamuseolle, mainittakoon niistä esimerkkinä 5.10.2001 tuodut kaksi rautahakkua Itämaan tilalta Ampuminmaalta. Kahdesta tässä inventointikertomuksessa tarkastetusta kohteesta on tallennettu tutkimuksia varten näytteitä palaneesta savesta, maalöytöihin nekin näytteet voidaan lukea (KM 35487 ja 35488, mainitut inventointikohteiden 11 ja 31 selostuksissa).

Lyhennykset:

KM = Kansallismuseon kokoelmat

TKHM = Turun Kaupungin Historiallinen Museo, myöhemmin Turun maakuntamuseo.

TYA = Turun yliopiston arkeologian osaston kokoelmat.

Kivi-pronssikauden vaihteen löydöt

Löytönumero	Löytöpaikka	Löytölaji	Kylä
KM 35485	Mustaveikko (35)	asuinpaikkalöytöjä	Alakylä
TYA 659	Alistalo ja Ylistalo (21)	asuinpaikkalöytöjä	Ojainen
KM 35486	Santala (37)	asuinpaikkalöytöjä	Santala

Rymättylästä kokoelmiin tulleita kiviesineitä, joista ei tiedetä, onko niiden löytöpaikka Rymättylässä

Löytönumero	Löytöpaikka	Löytölaji	Kylä
KM 6683:1	Luetteloitu 1914. KM-luettelon marginaaliin on tämän kohdalle merkitty ”Rymättylä (?)”	oikokirves	?
TKHM 6843	? (Luetteloitu 1901. Lahjoittanut tilallinen I. Lindberg. – Rymättylän historia I:n mukaan Ajolan tytär Ida Lindberg on lahjoittanut tämän.)	tasataltta	?
TKHM 6844	? (Luetteloitu 1901. Lahjoittanut tilallinen I. Lindberg. – Rymättylän historia I:n mukaan Ajolan tytär Ida Lindberg on lahjoittanut tämän.)	tasataltta	?
TKHM 9515(:1)	? (Luetteloitu 1913. Neiti Maria Anderssonin kautta tullut herra Hjalmar Anderssonin kuolinpesän lahjoituksena. – Rymättylän historia I:n mukaan tämä taltaksi luetteloitu esine olisi skandinaavista tyyppiä oleva piikirveen katkelma.)	tasataltta	?

Taulukko 2: Muinaisjännökset inventointinumeroitten mukaisessa järjestyksessä

MJREK	Inv. n:o 2005	PK-lehti n:o	Paikannimi	Tyyppi	Ajoitus	p	i	z	Vuoden 2005 inventointia aikaisemmat ja myöhemmät tarkastusten suorittajat, tarkastusvuosi	Luokka
705010001	1	1043 05	Nuikonvuori	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6708 828	3220 419	60	Inv. Kerttu Itkonen 1963 Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010002	2	1043 05	Miinämäki	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6704 867	3224 610	30	Tark. C. F. Meinander 1953? Inv. Kerttu Itkonen 1963 Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010003	3	1043 05	Äijälä	kivirakenteet, röykkiöt	ajoittamaton	6704 365	3224 494	42,5	Inv. Kerttu Itkonen 1963 Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010004	4	1043 04	Itätalo	kivirakenteet	pronssikautinen?	6698 257	3221 604	25	Inv. Kerttu Itkonen 1963 Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010005	5	1043 04	Itätalo 2	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6698 284	3221 416	25	Inv. Kerttu Itkonen 1963 Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010006	6	1043 04	Strandtorp	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6696 903	3222 224	15	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010007	7	1043 05	Kuninkaanniemi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6702 880	3223 160	15	Tark. Helmer Salmo 1952 Tark. C. F. Meinander 1953 Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010008	8	1043 01	Merilä	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6697 484	3218 066	10–15	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010009	9	1043 01, 1043 04	Itätalo 3	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6697 760	3218 480	10	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010010	10	1043 04	Sepänniemi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6698 060	3222 250	15	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010011	11	1043 04	Korkkisluodon-salmi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6698 606	3222 621	20	Inv. Kerttu Itkonen 1963 Tark. Heljä Brusila 1987	2
705010012	12	1043 04	Härmistö	kivirakenteet, röykkiöt	ajoittamaton	6698 971	3222 695	13–15	Tark. Heljä Brusila 1987	2

705010013	13	1043 04	Hevoshaanniemi	muinai- jäännösryhmät, kivirakenteet, ryssänuunit ja röykkiöt	historialli- nen ja ehkä osaksi myös esihistorial- linen	6697 648	3222 212	5–25	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010014	14	1043 04	Strandtorp 2	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	6696 920	3222 250	7–15	Inv. Kerttu Itkonen 1963	1
705010015	15	1043 01, 1043 04	Väärämaan saari	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	6696 115	3217 981	?	Inv. Kerttu Itkonen 1963	1 / 2
705010016	16	1043 01	Länsitalo	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	6697 377	3217 760	10–20	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010017	17	1043 05	Paavaistenniemi	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	6704 350	3226 940	10	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010018	18	1043 04	Kotimetsä	kivirakenteet, röykkiöt	varhais- metalli- kautinen?	6696 760	3220 920	40	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2
705010019	19	1043 05	Linnaluoto	tapahtuma- paikat	ajoitta- maton	6702 150	3221 550	0–40	Inv. Kerttu Itkonen 1963	2 / 3
705010020	20	1043 05	Alistalo	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6700 009	3223 221	40–50	Inv. Tapani Tuovinen 1985	2
705010021	21	1043 04, 1043 05	Alistalo ja Ylistalo	asuipaikat	kivi- ja/tai pronssi- kautinen	6700 098	3223 340	25	Tark. Pentti Koivunen 1967 Tark. Pentti Koivunen 1980 Tark. Tapani Tuovinen 1985	2
705010022	22	1043 02	Prustivuori	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6708 785	3217 037	25	Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010023	23	1043 04	Krampin saari	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6696 693	3222 768	45–50	Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010024	24	1043 04	Krampin saari 2	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	?	?	?	–	2
705010025	25	1043 04	Lehtoranta	kivirakenteet, röykkiöt	?	6698 628	3222 271	10	Tark. Marianne Schauman–Lönnqvist & Heljä Brusila 1995	2
705010026	26	1043 04	Hanka	kivirakenteet, röykkiöt, ryssänuunit	moni- periodinen	6697 120	3222 053	20–25	Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2

705010027	27	1043 04	Härmistönniemi	muinai- jäännösryhmät, kivirakenteet, röykkiöt ja ryssänuunit	moni- periodinen	6699 192	3222 695	20	Inv. Tapani Tuovinen 1985 (?)	2
705010028	28	1043 04	Länsitalo 2	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6696 701	3219 814	40	Tark. Heljä Brusila 1996	2
705010029	29	1043 05	Riiaistenjärven ranta	kivirakenteet	ajoitta- maton	6707 969	3220 139	15–20	Tark. Heljä Brusila 1996	2
705010030	30	1043 06	Poikko 1	kivirakenteet, röykkiöt	?	6711 520	3219 881	7–10	Tark. Heljä Brusila 1998	2
705010031	31	1043 05	Saramäki	tulisijat	ajoitta- maton	6704 760	3221 273	10–15	Tark. Heljä Brusila 1998	2
	32	1043 04	Karhuvuori	puolustus- varustukset, sotilas- rakennelmat	historialli- nen	6697 140	3220 760	55		
	33	1043 05	Telegrafivuori	puolustus- varustukset, sotilas- rakennelmat	historialli- nen	6700 360	3224 990	67		
	34	1043 04	Munkkila	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	6697 520	3219 140	20–25		
	35	1043 04	Mustaveikko	muinai- jäännökset	kivi- ja/tai pronssi- kautinen	6698 370	3222 120	25		
	36	1043 05	Pirunsuu	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	6702 100	3223 260	20–25	Tark. Heljä Brusila & Teija Tiitinen 2000	
	37	1043 04	Santala	asuinpaikat	kivi- ja/tai pronssi- kautinen	6699 690	3224 880	25		
	38	1043 04	Portinperä 1	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6699 380	3223 960	45		
	39	1043 04	Isoniittu	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	6699 330	3224 170	35		

	40	1043 02	Herttu	muinai- jäännösryhmät, ... hakkaukset, latomukset	historialli- nen	6708 400	3213 720	2	Tark. Esa Laukkanen 1998	
	41	1043 04	Unohduksen- aukio	kivirakenteet, röykkiöt	ajoitta- maton	6697 560	3221 990	20		
	42	1043 04	Vanharanta	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen?	6699 580	3223 540	20-25		
	43	1043 05	Kuristenvuori	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- ja/tai rauta- kautinen	6705 020	3224 880	54		
	44	1043 04	Portinperä 2	kivirakenteet	ajoittama- ton	6699 400	3224 050	20		
	45	1043 03, 1043 06	Poikko 2	muinai- jäännösryhmät, kivirakenteet, kellari, kiuas	historialli- nen	6711 220	3219 540	5-10		
	46	1043 05	Kauppilan kylänpaikka	asuinpaikat, kylänpaikat	historialli- nen	6707 570	3221 350	10		
	47	1043 05	Tammiston kylänpaikka	asuinpaikat, kylänpaikat	historialli- nen	6706 380	3224 290	5-10		
	48	1043 04	Vuorenpään kylänpaikka	asuinpaikat, kylänpaikat	historialli- nen	6697 350	3221 080	15		
	49	1043 05	Paavaisten kylänpaikka	asuinpaikat, kylänpaikat	historialli- nen	6703 940	3225 750	10		
	50	1043 05	Okalan kylänpaikka	asuinpaikat, kylänpaikat	historialli- nen	6704 650	3221 000	7,5		
	51	1043 02	Meritalo ja Pohjatalo	kivirakenteet, röykkiöt	varhais- metalli- kautinen?	6708 700	3217 600	?	Tark. Teija Tiitinen 2005	
705000001	T1	1043 05	Uutiskuuva	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	?	?	?		2
705000002	T2	1043 01	Iso-Kuusinen	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	?	?	?		2 / 3
705000003	T3	1043 01	Iso-Kuusinen 2	taide, muisto- merkit, hakkaukset	historialli- nen	6697 794	3214 667	?	Tark.?	2 / 3

705000004	T4	1043 01	Kimon saari	taide, muistomerkit, hakkaukset	historiallinen	6698 300	3217 300	?	Tark.?	2
705000005	T5	1041 11	Länsi-Lakia	taide, muistomerkit, hakkaukset	historiallinen	6702 604	3207 125	20–25	Tark.?	2
705000006	T6	1043 04	Mattila	kivirakenteet	historiallinen	6698 796	3220 427	50	Tark. Heljä Brusila 1996	2 / 3
705000007	T7	1043 05	Pohjatalo	kivirakenteet, röykkiöt	ajoittamaton	6704 846	3221 532	10	Tark. Heljä Brusila 1998	2 / 3
	T8	1043 04	Kotirinne	kivirakenteet, latomukset	ajoittamaton	6697 450	3221 680	20–25		
	T9	1043 04	Pihlajamäki 1	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- tai rauta- kautinen	6697 500	3221 510	25		
	T10	1043 04	Pihlajamäki 2	kivirakenteet, latomukset	ajoittamaton	6697 520	3221 380	10–15		
	T11	1043 04	Portinperänkallio	kivirakenteet, latomukset	ajoittamaton	6699 240	3224 040	25		
	T12	1043 04	Mustaveikko 2	kivirakenteet, latomukset	historiallinen	6698 380	3222 350	5–10		

Kohdekuvaukset inventointinumeroittain (Viimeisenä tentatiivikohteet T1–T12)

1 Nuikonvuori

Hiidenkiuas

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0001 Nuikonvuori.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 653 ja nimellä Nuikko.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ
(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6708 828, i = 3220 419, z = 60

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti ovat muinaisjäännösrekisteristä; z-koordinaatti on luettu peruskartalta, siinä on huomattava ero muinaisjäännösrekisterin z-koordinaattiin verrattuna.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 2 km luoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on mainittu käsikirjoitusnippussa otsikolla ”Muinaisjäännöksiä Rymättylässä Ilmoitti Assessorinrouva Jenny Maria Tallgren”, joka nippu on Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, ja sen päällä on merkintä Suomen Muinaismuistoyhdistyksen pöytäkirjasta 19/X 01.

Kerttu Itkonen inv. 1963 (n:olla 1) –

Pentti Koivunen tark. 1980 (maininta Rymättylän historia I:ssä, ss. 501–502.)

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Taipale mainittu kohde tarkoittaa tätä: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut tämän Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinnumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 12.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: KF2005:4981–4982

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hiidenkiuas laaja-alaisella kallioisella mäellä. Lähellä tätä hiidenkiuasta ei ole teitä eikä rakennuksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tässä hiidenkiuas sijaitsee Nuikonvuori-nimisen laajan kallioisen mäen korkeimmalla kohdalla lähellä pohjoiseen jyrkästi viettävää rinnettä. Kallion pinta on röykkiön ympäristössä laajalti melkoisen tasaista avokalliota. Puusto on matalaa harvaa männikköä. Sammalen ja jäkälän lisäksi näkyi heinätuppaita ja kanervaa, joissakin kallion notkelmissa on suopursua. Mäellä on kivikkoa, jota arvelin muinaisrannan kivikoksi; sitä on ainakin heti etelään siitä kallionhuipusta, jolla tämä hiidenkiuas on. Kuitenkaan mäen päällys ei ole yleensä louhikkoista. Paikannimi on kirjoitettu ”Nuikovuori” hakuteos Suomenmaan vuoden 1921 painoksessa (s. 97.). (Koordinaateissa on z-koordinaattia tarkennettu.)

Kohteen kuvaus:

Tässä röykkiön pintaa on pengottu niin, että sen päällys on nyt ulkonäöltään hieman louhikkomaista. Tämän hiidenkiukaan länsireunalle on joku kehystänyt kivillä nuotion paikan. Toinen nuotionpaikka on

kehystetty röykkiön ulkopuolelle, ja sen viereen on rakennettu kivistä istuimet. (Pentti Koivusen mukaan istuinta on nimetty kansanperinteessä ”saarnastuoliksi”, Rymättylän historia I, s. 15.)

Röykkiön pituudeksi mittasin itä-länsi-suunnassa on 10,5 metriä, ja leveydeksi 6,8 metriä pohjois-etelä-suunnassa. Juuri samat pituus- ja leveysmitat on esitetty yllä mainituissa Jenny Maria Tallgrenin tiedonannoissa. Korkein kohta kohoaa kalliopinnasta noin puoli metriä ylemmäs, sikäli, kun sitä voi arvioida. Kallion pinta kivien alla saattaa olla hieman kuperakin. Röykkiön kivet ovat pyöristyneitä ja keskenään huomattavan yhdenkokoisia, niiden läpimitta on yleensä 0,3–0,4 m:n luokkaa. Kivien pinnoissa on jäkälää, sammalta ei niinkään yleisesti. Kivien välissä ei ole maata. Röykkiön päällä ei ole puita; sen etelälaidan tuntumassa on pieniä puita. Saattaa olla, että tässä rökkiössä on ollut alun perin säännölliseksi muodostettu reuna. (Valokuvassa KF2005:4981 on etualalla sellaista kohtaa reunasta, jossa näytti olevan jäljellä tasaisen kaartuvaksi ladottua kivikon reunaa.)

Röykkiöstä alarinteeseen on suurehko määrä saman kokoluokan kiviä, joita näkyy rökkiössäkin. Niitä on pohjoiseen laskeutuvalla rinteellä ensinnäkin tiheänä rykelmänä, jonka pinta-ala on vain vähän pienempi kuin ylempänä olevan rökkiön pohja-ala. Toiseksi kiviä on hajallaankin. Niitä on saatettu viskellä siihen rökkiötä hajotettaessa.

Tarkastelin lähimaastoa siltä varalta, että voisin paikantaa sen lähteen, josta on maininta alla. Hiidenkiukaasta noin 220 m etelään oli noin 10 m leveä ja 20 m pitkä vesiallas, sille oli tuotu halkaisijaltaan 40 mm olevan muoviputken pää, ja putkilinjan toinen pää oli jossakin Nuikontie 65:n ja 66:n tienoilla olevan tienmutkan paikkeilla. En ole kuitenkaan selvillä siitä, onko tämä vesiallas luonnonlähde, ja jos on, niin onko juuri tätä tarkoitettu kerrottaessa uhrilähteestä. (Rymättylän historia I, 502. Kirjallisuudesta, ks. myös kohdassa ”Lisäyksiä”.)

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa olevassa Rymättylän riippukansiossa on myös muistilappu, jolla on ainoana otsikkona sanat ”Rymättylän pitäjästä”, ja tässä lapussa on Nuikonvuoresta ja sen ympäristöstä seuraavasti: ”Isäntä torpassa vuoren juurella kertoi läjän ennen olleen 3–4 mtr. laajan, ’ihan neliskulmaisen’. Sittemmin venäläiset merikadetit ja ilkivaltaset pojat olivat sen hävittäneet. Mitään löytöjä ei isäntä sanonut kuulleensa tehdyksi eikä myös ole kuullut uhrilähteestä tai yleensäkään lähteestä puhuttavan. Sen sijaan kuulin Kaksikerran puolella, että paikalla olisi ollut uhrilähde ja -lehto, ja että vieläkin lähteeseen olisi tapa uhrata neuloja ja pennejä y.m.”

Tämä Nuikonvuoren kiviraunio on mainittu vuonna 1887 ilmestyneessä Juho Sjörosin teoksessa ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” (s. 146). Myös A. M. Tallgrenin kirjoittamassa ”Varsinais-Suomen historia I:ssä” on maininta tästä, samalla on viittaus kertomukseen merikadettien hävitystyöstä, muttei mihinkään muihin ilkivallan tekijöihin, ja A. M. Tallgren on samalla arvellut, olisiko tämä rökkiö ollutkin topografimerkki.

Tulkintoja: Näin laajan kivikon kasaaminen pelkästään topografian tarkoituksiin olisi ollut ehkä epätarkoituksenmukaista. Ei sitä paitsi vaikuta aivan uskottavalta, että tämä rökkiö olisi aiemmin ollut 3–4 metriä laaja: jos se olisi ollut sen kokoinen, sen reunat olisivat rikottaessa siirtyneet pituussuunnassa 6½–7½ metriä kauemmaksi toisistaan mikä olisi tapahtunut siten, että vanhan ja uuden reunan väliin olisi syntynyt tasaista tiivistä kivikkoa, ja niin tuskin olisi käynyt latomusta huolettomasti hajotettaessa. Mikäli yllä mainittu havaintoni jäljellä olevasta kaarevasta reunan muotoilusta on paikkansa pitävä, se viittaa siihen, että tämä rökkiö ei olisi kuitenkaan ollut nelikulmainen. Tulin siihen päätelmään, että todennäköisemmin tämä Nuikonvuoren kivirökkiö on tavanomainen hajotettu hiidenkiuas. Ehkäpä puhe 3–4 metriä laajasta ihan neliskulmaisesta rökkiöstä olisi alun perin tarkoittanut jotakuta muuta kivilatomusta kuin tätä.

2 Miinämäki

Hiidenkiuas

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0002 Miinämäki.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 652 ja nimellä Kuirinen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ (merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle suunnilleen alla olevien koordinaattien osoittamaan paikkaan)

P = 6704 867, i = 3224 610, z = 30

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä; z-koordinaatti on luettu peruskartalta, siinä on pieni ero muinaisjäännösrekisterin z-koordinaattiin verrattuna.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta n. 4 km itäkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

C. F. Meinander

tark v. 1953?

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:o 2) –

Pentti Koivunen

tark. 1967 (maininta Rymättylän historia I:ssä, s. 502.)

Julkaisussa "Karahunhammas 14" nimellä Kuirinen mainittu kohde tarkoittaa tätä: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut tämän Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 29.9.2005 ja 1.11.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: KF2005:5018, KF2005:5047–5049

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö Kuristenlahden pohjoisrannalla olevan rakentamattoman kallioisen mäen korkeimmalla kohdalla lähellä Kuristen talon pihapiiriä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Kurjenkarintien ja Kuristenlahden välisen kallioalueen korkeimmalla kohdalla. Ympäristössä on puusto matalaa harvaa männikköä. Mäen päällä ei ole louhikkoa. (Koordinaateissa on z-koordinaattia tarkennettu.)

Kohteen kuvaus:

Tämän röykkiön pituudeksi mittasin itä-länsi-suunnassa 4,8 metriä ja leveydeksi pohjois-etelä-suunnassa 5,6 metriä. Korkeudeksi arvioin karkeasti ½ metriä. Tämän röykkiön yläpinnan muoto on tasaisen kupera, lukuun ottamatta siinä keskellä olevaa matalaa kraatterimaista syvennystä. Kivet röykkiössä ovat pyörityneitä, niiden tavallisen läpimitan arvioin silmämääräisesti vaihtelevan rajoissa 5–50 cm. Röykkiön koillislaidasta ulkonee noin 1½ m:n läpimittainen uloke, muutoin tämän röykkiön pohja-ala on muodoltaan lähes pyöreä. (Vuoden 1963 inventointikertomuksessa on merkintä röykkiön koillisreunassa olevasta pienemmistä kivistä tehdystä 1½ m:n läpimittaisesta rauniosta. Ehkä tässäkin joitakin kiviä on päätyntyn röykkiön alkuperäisten laitojen ulkopuolelle sitä hajotettaessa, mutta mainittu uloke saattaa olla, ei hajotuksen tulosta, vaan erillinen, aiempaan röykkiöön kiinni rakennettu röykkiö. Röykkiön etelälaidalla on ehkä jäljellä lyhyt jakso kaarevaksi muodostettua reunaa, samanlaista saattaa olla itälaidallakin heti mainitun koillislaidan ulokkeen vieressä.

Röykkiön kivien pinnoissa on jäkälää, paikoin sammalta, ja mainittu uloke on pääosin sammalen peitossa. Lähellä röykkiötä sen pohjoispuolella näytti joitakin kiviä olevan kallion kolossa, se kallion kolo näkyy etualalla ottamassani valokuvassa. Ehkä ne ovat muinaisilla rannan korkeuksilla vaikuttaneiden rantavoimien siirtämiä ja sen vuoksi syvennykseen pudonneita, saattaa myös olla, että ne olisi tarkoituksella asetettu kallion painanteeseen tai viskeltä sinne kivikkoa joskus purettaessa. Pentti Koivunen on Rymättylän historia I:ssä (s. 15) maininnut todenneensa, että noin kolmekymmentä metriä etelään tästä haudasta on avokallion reunassa pieni lehto, jossa oli pintahavaintona erottunut ikään kuin kivistä ladottu halkaisijaltaan metrinen ympyrä, ja sen keskellä oli ollut ainakin 30 cm mustaa kulttuurimaata. Valokuvaan Miinamäellä kivikkoa, jonka ajattelin mahdollisesti olevan Koivusen tarkoittama ympyrä. Tämä valokuvaamani kivikko on noin 2,0 metrin läpimittaisen ja 1,0 metrin korkuisen ja 1,1 metrin levyisen siirtolohkareen länsipuolella aivan tämän lohkarren vierustalla, sijaiten noin 30 metriä etelään Miinamäen hautarauniosta. Siitä lohkarresta noin yhdeksän metriä itään on neljä siirtolohkareta hieman kuin pohjois–etelä-suuntaisessa rivissä.

Valokuvaamani kivikko lohkarren vierustalla on suurimmalta läpimitaltaan 1,25 metriä, sen pinta ei koho juuri ympäröivää maan pintaa korkeammalle. Sammalta ja jäkälää on tämän kivikon peittona; hahmotin siihen kuuluvan vain kuusi kiveä, joitten läpimitta vaihtelee rajoissa 15–45 cm. Tämän lähetyviltä en havainnut mitään muita kivikoita, mitkä olisivat sopineet Koivusen kuvaukseen Miinamäen röykkiöstä kolmenkymmenen metrin päässä sijaitsevasta kivisestä ympyrästä. Lähellä kasvaa kuusia, mäntyjä ja katajia, ja joitakin koivuja.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Vuoden 1953 karttamerkinnässä on tämä röykkiö merkitty mäelle, joka on tässä mainitusta itään. Sillä merkinnällä tarkoitettu mäki ei kuitenkaan ole Miinämäki. Kysyin Kuristen talosta Miinamäen sijaintia, mitä ei näy peruskartalta. Miinamäen kuulin olevan juuri se mäki, jolla tässä selostettu röykkiö sijaitsee. Varhaisimmat muistiinmerkinnät Miinamäen röykkiön mitoista, 7,5 ja 6,5 metriä ovat ristiriidassa myöhempien kanssa; näistä vuoden 1963 muistiinmerkinnät ja tämänkertaisessa inventoinnissa otetut mitat vastaavat kutakuinkin toisiaan. Karhunhammas-julkaisun aineistossa on käyttäen maksimimittoja saatu tämän röykkiön pituudeksi 6,9 metriä ja leveydeksi 5,5 metriä, mutta nekin jäävät alle varhaisimpien mittojen.

3 Äijälä

Hiidenkiuas

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0003 Äijälä.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 651.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ (merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6704 365, i = 3224 494, z = 42,5

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä; z-koordinaatti on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 4 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 3)

–

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Äijälä mainittu kohde tarkoittaa tätä: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut tämän Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 19.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: KF2005:4988, KD2005:254

LYHYT KOHDEKuvaus

Hiidenkiuas kalliolla metsäalueella Kuristenlahden etelärannan lähellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiö on tasaisella avokalliolla, jonka pinta laskeutuu loivasti pohjoiseen, lähellä ei ole rakennuksia eikä teitä tms. paikantamista helpottavia selviä maamerkkejä, ellei sellaiseksi katsota tiettyä suurta siirtolohkarettä, joka on tästä röykkiöstä noin 20 metriä lounaaseen alemmalla kallion pinnalla kuin röykkiö. Puusto lähistöllä on etupäässä matalaa männikköä, joitakin kuusia näkyi, heinikkoa ja vadelmaakin kasvaa tässä kallioalueella. Röykkiöstä noin 2 metriä etelään on sitä alempana matala, suunnilleen pystysuora kallioseinä, ja tämän seinämän alapuolella on kiviä, jotka on ehkä viskelty siihen röykkiöstä. Röykkiön tienoilta on näköala pohjoiseen Kuristenlahdelle. Noin 50 metriä röykkiöstä kaakkoon on lohkarpeltoa, jossa on kaiveltu.

Kohteen kuvaus:

Tätä röykkiötä on keskikohdalta pengottu, ehkä aivan kallioon asti. Penkomisjäljen läpimitta on alle 1 metri, heinikkoa on sen pohjalla. Tämän röykkiön pituudeksi mittasin luoteis-kaakko-suunnassa 7,1 metriä ja leveydeksi koillis-lounais-suunnassa 5,1 metriä. Alarinteen puolella kivet ovat niin hajallaan, että röykkiön reunan kulkua en siellä saanut hahmotetuksi; ylärinteessä sammal, heinä ja jäkälä peittivät kiviä niin, että sielläkään reunaa ei ollut hahmotettavissa. Noin neljämetrin mänty kasvaa röykkiön kohdalla, ja kolme pientä kuivunutta mäntyä on siinä myös. Röykkiön alla olisi aiemman inventointikertomuksen mukaan kallion pinnassa matala syvennys; sellaisen olemassaolosta en päässyt varmuuteen omien havaintojeni perusteella. Mikäli tässä ei ole mitään selvää syvännettä röykkiön alla, sen korkeudeksi voitaneen arvioida noin 0,3 m. Kivikerroksia on paikoin vain yksi, paikoin on kiviä ehkä kahdessakin päällekkäisessä kerroksessa. Kivet röykkiössä ovat enimmäkseen pyörityneitä, mutta laakakiviäkin näkyi. Kivien arvioin olevan läpimitoiltaan rajoissa 0,15–0,5 m. Tämän röykkiön päällä ei ole kovin paljon sammalta; varsinkin sen pohjoislaidalla on

jäkälää kivien pinnoissa. Mainitusta siirtolohkareesta lounaaseen oli saman mäen päällä hajanainen pieni ryhmä irtokiviä tasaisella laakealla kallion nokalla.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Edellä mainitussa siirtolohkareessa oli noin 1½ m:n korkeudella sen röykkiön puoleisella kyljellä selvä suuri luonnollisen syöpmisen aiheuttama ehkä noin 12 cm:n läpimittainen kuoppa, toisessa suuressa kivessä mainitun lohkarepellon alueella oli samantapainen.

4 Itätalo

Kivistä muodostuva kaari

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0004 Itätalo.

Osa seutukaavan suojelukohteesta numerolla 649 (Toinen osa on tässä numerolla 5).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO
(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 257, i = 3221 604, z = 25

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kivirenkaan ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen inv. 1963 (n:o:lla 4) –

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” kahdesta nimellä Ylikylä mainitusta kohteesta jälkimmäinen on tämä:

Tapani Tuovinen näyttää tarkastaneen tämän Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 23.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: KF2005:5006

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivenlohkareitten muodostama rengas kalliolla metsäalueella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Isoluodossa, lounaaseen laskeutuvalla sileäköllä kalliolla aivan lähellä tasamaata, joka rajoittuu saman kallion juureen. Puusto lähistöllä on matalia mäntyjä ja katajia, kanervikkoa on lähellä.

Kohteen kuvaus:

Tässä on muodostettu kivistä noin metrin levyinen kaari, joka on hieman avoin pohjoisen suunnalla. Se on sijoitettu siten, että se kulkee kolmen 1–1,3 metrin läpimittaisen maakiven kautta. Tämän kaaren muotoa voidaan sanallisesti luonnehtia lähes umpinaiseksi ympyränkaareksi, jonka toiseen päähän liittyy koukkumainen mutka, jonka kärki osoittaa ympyrän keskustasta ulospäin ja suunnilleen luoteeseen. Pohjoisen suunnalla kaari on avoin. Mittasin tämän kivirakenteen pituudeksi luoteis-kaakko-suunnassa 8,1 metriä ja leveydeksi koillis-lounais-suunnassa 6,4 metriä. Korkeus on karkeasti 0,6 m:n luokkaa. Kaareissa olevat kivet ovat tavallisesti kulmiltaan pyörityneitä, 0,3–0,5 m:n läpimittaisia, niissä on vain vähän sammalta, jäkälää on kiven pinnoissa. Kivikerrosten lukumäärä näyttäisi vaihtelevan ainakin osaksi kivikoosta riippuen yhdestä ehkä neljään. Kaaren sisäpuolella ei ole tiivistä kivilatomusta, mutta täysin vailla kiviä ei tämä sisäpuolikaan ole: siellä on joitakin kulmiltaan pyörityneitä kiviä, jotka ovat röykkiön tavallisinta kivikokoa pienempiä. Tästä röykkiöstä noin 15 metriä länteen on paikka, josta on louhittu pieniä määriä porakiviä. Kivikaaren lähellä ei ole paljонkaan irtolohkareita näkyvissä.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Vuoden 1963 inventointikertomuksen kartalla näyttäisi inventointinumero 4 tulleen merkityksi kohteen numero 5 paikalle ja päinvastoin.

5 Itävalo 2

Todennäköinen hautaraunion jäännös

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0005 Itävalo 2.

Osa seutukaavan suojelukohteesta numerolla 649 (Toinen osa on tässä numerolla 4).

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO
(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 284, i = 3221 416, z = 25

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kivikon ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen inv. 1963 (n:olla 5) –

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” kahdesta nimellä Ylikylä mainitusta kohteesta ensimmäinen on tämä:

Tapani Tuovinen näyttää tarkastaneen tämän Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 23.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: KD2005:266

LYHYT KOHDEKUVAUS

Metsäalueella kallionokalla oleva epämääräinen kivikko, jonka keskellä on noin kahden metrin läpimittainen vähäkivinen alue.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiö on itään pienelle korpialueelle laskeutuvan kallioisen mäen itälaidalla, sijaitsee pienellä soikealla, selvästi kohoavalla kallion nokalla, jonka pituussuunta on luoteis-kaakko, lähellä ei ole rakennuksia eikä teitä tms. paikantamista helpottavia selviä maamerkkejä, ellei sellaiseksi katsota 2½ metrin läpimittaista siirtolohkareta, joka on kalliolla tästä röykkiöstä noin kymmenen metriä etelään. Puusto ympäristössä on matalaa harvaa männikköä. Lohkareita tässä maastonkohdassa ei maan pinnalla ole erityisen paljoa muualla kuin tässä todennäköisessä muinaisjäännöksessä. Tämän kivikon itäpuolella on aurattu metsäpohjaa, auraukset ei ole kuitenkaan vahingoittanut tätä kohdetta. Auranjäljistä en huomannut mitään muihin mahdollisiin muinaisjäännöksiin viittaavia massalöytöjä, värjäytyymiä tms. Maaperä on kivistä.

Kohteen kuvaus:

Tässä on kulmikkaita läpimitaltaan 0,4–0,5 m:n kiviä. Tämän kivikon läpimitta on mittaukseni mukaan koillis-lounais-suunnassa 8,4 metriä ja luoteis-kaakkois-suunnassa 6,9 metriä. Kivikko ympäröi joka puolelta noin 2 m:n läpimittaista aukkoa, joka on ehkä syntynyt viskeltäessä pienen hautaraunion keskikohdasta kiviä ulommaksi. Etelälaita tässä hieman rengasmaisessa kivikossa on hajanainen, joskin siellä on muuhun kivikkoon verrattuna korkea metrin laajuinen kohoumakin. Levein kohta rengasmaisessa kivikossa on sen kaakkoislaidalla (Ehkä juuri sitä tarkoittaa vuoden 1963 inventointikertomuksen maininta 1,5 m:n läpimittaisesta matalasta röykkiöstä, jonka on samalla sanottu olevan 8 m:n läpimittaisen hajotetun hiidenkiukaan keskellä; toinen mahdollisuus olisi edellä mainittu metrin laajuinen kohouma.). Arvioin kivikon suurimmaksi korkeudeksi 0,3 metriä. Kivissä ei ollut merkkejä tulenpidon aiheuttamasta

murenemisesta. Koetin tarkkailla merkkejä mahdollisesta jäljelle jääneestä huolitellusta röykkiön reunasta, ehkä sellaista olikin kivikon pohjoislaidalla, joka näkyy diakuvasa (KD2005:266). Kallionnokka, jolla tämä röykkiö sijaitsee, on kaakkoisreunaltaan osaksi jyrkkä, ja siinä on muodoltaan nurkkauksen näköinen kohta, jonka vieressä on ehkä ladottu pieni kivivallin tapainen.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Vuoden 1963 inventointikertomuksen kartalla näyttäisi inventointinnumero 4 tulleen merkityksi kohteen numero 5 paikalle ja päinvastoin.

6 Strandtorp

Merkitty kolmen hiidenkiukaan ryhmä, mutta sitä ei tässä inventoinnissa löytynyt; sille merkityllä kohdalla oli kylläkin ryhmä ryssänuuneja.

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0006 Strandtorp.

Merkitty osaksi seutukaavan suojelukohdetta, joka on numerolla 646 ja nimellä Hanka. Muu osa siitä on tässä inventointinumerolla 14.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, rökkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6696 903, i = 3222 224, z = 15

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä (Z-koordinaatti sopii vain varauksin yhteen ylle merkityn ajoituksen kanssa: 15 metrin sijaintikorkeus merkitsisi, että se maastonkohta olisi pronssikauden päättyessä ollut vain 1–2 metriä merenpinnan yläpuolella.).

Maastomerkintä:

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 10 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:o 6)

Ei ole ehkä inventoitu vuonna 1985; ainakaan Karhunhammas-julkaisussa ei ole tähän sopivaa merkintää

INVENTOINTI 2005

Aika: 7.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o –

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

–

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Vuoden 1963 inventointikertomuksen tekstin ja sen erikoiskartan 5 mukaan Strandtorpin rakennusten koillispuolella olisi lähellä salmen rantaa kolmen hiidenkiukaan ryhmä. – Niille merkityssä sijaintipaikassa on etelään laskevaa kalliopohjaista mäenrinnettä jonka lähimmässä ympäristössä on sekametsää, paikoin lohkareita, mutta ei louhikkoa eikä laajempia kivirakenteita. Ryssänuuneja tässä rinteessä on 5, mutta niitä ei voi samaistaa vuoden 1963 inventoinnin hiidenkiukaanryhmään (n:o 6). Mainitulla erikoiskartalla 5 on erotettu toisistaan numerolle 6 merkitty kolmen hiidenkiukaan ryhmä ja ryhmä ryssänuuneja, nämä ovat sillä kartalla siten, että hiidenkiukaat ovat heti uunien pohjoispuolella (Sille kartalle merkittäessä näitä ryssänuuneja, joita on kaikkiaan runsas 20, on sijoitettu liiaksi pohjoiseen; sellainen sijoittumismerkinnän virhe vaihtelee eri uunien ja uuniryhmien välillä, se on esim. noin 180 metrin luokkaa). Koetin etsiä hiidenkiukaita heti tämän ryssänuuniryhmän pohjoispuolelta, mutta niitä ei löytynyt sittenkään. – Se, että vuoden 1963 inventointikohteesta n:o 6 ei ole merkintöjä julkaisussa ”Karhunhammas 14” saattaa johtua siitä, että sitä ei ole vuonna 1985 löydetty. Mahdollista on myös, että se olisi todettu silloin luonnonmuodostumaksi.

Kohteen kuvaus:

Vuoden 1963 inventoinnin mukaan yksi hiidenkiukaista on pohjois–etelä-suunnassa 11 metriä, itä–länsi-suunnassa 6½ metriä, ja sen korkeus on ½ metriä, reunat oli huomattu epämääräisiksi. Toisen hiidenkiukaan oli havaittu olevan edellisestä noin 50 metriä itään, se oli todettu rakennetuksi suurten kivien varaan, läpimitta oli ollut 9–11½ metriä. Ryteikkö oli peittänyt tätä rökkiötä, joka oli ollut noin 80 cm:n korkuinen ja

epämääräinen. Siitä 50 metriä luoteeseen oli havaittu kolmas hiidenkiuas, läpimitaltaan 8 metriä, sen reunoilla oli ollut suuria maakiviä, tämän hiidenkiukaan rakenne oli ollut erittäin epämääräinen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

7 Kuninkaanniemi

Kiviuneja ja muutama kaivanto; todennäköinen sotilasleirin paikka

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0007 Kuninkaanniemi.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 650.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 30 kivirakennetta, joista ainakin 17 on varmoja tai todennäköisiä ryssänuuneja (numeroilla 4–14, 18, 20, 22, 31, 35, 42); lisäksi erottuu kaksi kuoppaa, jotka voivat kuulua samaan yhteyteen kuin ryssänuunit (Kuopat on mainittu alla numeroitten 8 ja 40 yhteydessä).

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle kahdella muinaisjäännöksen merkillä, mutta niitten yhteydessä on merkintä ”Muinaishauta”)

P = 6702 880, i = 3223 160, z = 15

Koordinaattiselite: koordinaatit ryhmän keskikohdan mukaan, ne poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista, jotka osoittavat ryhmän länsilaitaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 4,4 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Helmer Salmo

tark. 1952

C. F. Meinander

tark. 1953

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 7)

Pentti Koivunen

tark. 1967

INVENTOINTI 2005

Aika: 7.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 5, 28

Kuvat: KF2005:4984–4987, KD2005:253

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivirakenteita ja maanpinnan kuopanteita kallioisen mäen meren puoleisilla rinteillä lähellä loma-asumuksia. Tähän muinaisjäännökseen kuuluvia osia on 300 metriä pitkällä ja enimmillään noin 80 metriä leveällä alueella, jonka pituussuunta vastaa rannan korkeuskäyrien suuntaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän muinaisjäännöksen läntisimmät osat ovat Luotojentien itäreunassa olevan tieleikkauksen vierellä, vähän sen kohdan pohjoispuolella, jossa Luotojentie yhdistää Otavan ja Nimettömän saaret. Muut osat ovat etelään laskeutuvassa metsäisessä rinteessä, jonka alaosassa on Luotojentiestä haarautuva rannan suuntainen tie, jonka eteläpuolella on loma-asumuksia. Koordinaatteja on tarkennettu muinaisjäännösrekisterissä oleviin nähden.

Kohteen kuvaus:

Tästä on varhainen maininta Juho Sjörosin teoksessa ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta”, joka on painettu vuonna 1887 (Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja VIII, s. 153.). Sjöros totesi Rymättylässä olevan niin sanottuja ryssänuuneja, joita hän tiesi olevan mm. likellä Satterauman salmea Antolan ja Äijälän maalla; Kuninkaanniemen nimeä hän ei mainitse, mutta Sattirauman (Sattesund) rannan ja Antolan ja Äijälän mainitseminen osoittavat, että hän on tarkoittanut näitä ryssänuuneja. Vuonna 1931 A. M. Tallgren on hänkin lukenut Kuninkaanniemen kivirakennelmat ryssänuuneihin (Varsinais-Suomen

historia I. Esihistoria, s. 179.). Vuoden 1963 inventoinnissa tämä muinaisjäänös on katsottu iältään epämääräiseksi kumpuryhmäksi lukematta sen kumpuja ryssänuuneiksi.

Rymättylän historia I:ssä on Pentti Koivunen käsitellyt mm. tätä muinaisjäänöstä. Hän on mm. todennut, että sitä tutkittaessa vuonna 1967 oli ollut käytössä miinaharava, mutta sen avulla ei oltu saatu löytöjä esille. Muutoin uuneista oli silloin saatu talteen mm. savitiivistettä. Pentti Koivunen on todennut Kuninkaanniemestä seuraavasti: ”Mielestäni kokonaisuus sopi hyvin leiripaikaksi”. Hän on arvellut siellä olevia röykkiörakennelmia ryssänuuneiksi (mt., s. 19).

Alla olevat juoksevat numerot 1:stä 30:een vastaavat entistä vuoden 1963 inventointikertomuksessa olevaa numerointia. Numerot 31:stä alkaen tarkoittavat sellaisia osia, joita en ole voinut samaistaa mihinkään aiemmin juoksevalle numerolle merkittyyn muinaisjäänöksen osaan.

1–3: Kolme kumpua, jotka on hävitetty tien teossa. Ne kaikki ovat entisen karttapiirroksen mukaan olleet Kirkonkylästä Airismaahan vievän tien (sen Röölästä lähtevä osuus on Luotojentien nimellä) itälaidassa, ja kartan mukaan nämä kolme kumpua, näyttäisivät olleen rinteen juurella. Niitten ominaisuuksista ei ole tätä kirjoitettaessa enempää tietoja; ne ovat varmaankin olleet kivikumpuja, kuten tässä ryhmässä muutkin kummut.

4: Kallion painanteessa on kahden maakiven välissä 1 X 2 m:n laajuinen sammalen peittämä kivilatomus, ryssänuuni. Pentti Koivunen on todennut uunissa 4 olleen voimakkaan hiilikerroksen kivien välissä (Rymättylän historia I, s. 19.).

5: Edellisestä noin 6 metriä pohjoiseen on 2½ metrin läpimittainen sammalpeitteinen kivilatomus, todennäköinen ryssänuuni, jonka pohjan reuna kaartuu arvioni mukaan jokseenkin pyöreänä (aiemmin katsottu pohjan muodoltaan melkein nelikulmaiseksi), yläpinta on melko tasainen. Tämän pohjoispuolella noin 4 metrin päässä on laakeata avokalliota.

6: Tämä ryssänuuni sijaitsee noin 16 metriä kompassisuuntaan 80 astetta yllä mainitusta n:o 4:stä, ja on sijoitettu suurehkon laakean maakiven tai kallionnokan etelälaitaan kiinni. Kivirakenteen yläpinnassa, joka on sammalpeitteinen, erottuu keskellä syvennys, ja pohjan laajuus on noin 3 X 3 metriä. Tämän lähellä on sellainen tavanomainen pikkuinen maatumattomien roskien kokoamispaikka, joita usein näkee metsissä.

7 (?): Aiemmalla kartalla (v:lta -63) on kumpujen numero 5 ja 8 välillä kumpu n:o 7, jonka on sanottu olevan pienistä kulkimikkaista kivistä. Paikan päällä havaitsin numeroille 5 ja 8 merkittyjen osien väliltä laakean kallionnokan eteläiseltä vierustalta sammalpeitteisen kivikon, jota sinänsä saattoi pitää muinaisjäänöksen kuuluvana latomuksena, mutta se koostui nähdäkseni paremminkin suurista kuin pienistä kivistä, eikä se siten vastaisi entistä kuvausta. Havaitsemani kivikon läpimitta oli 3 m:n luokkaa, ja kivikerroksia oli siinä 1–2. (Siinä saattaa olla sammalen peitossa pieniäkin kiviä.) Osien 5 ja 8 väliltä en havainnut mitään muita kivikoita, joita olisin voinut ajatella tulleen luetteloiduksi kivikumpuna, ja mitään merkkiä mahdollisesta kivikumpua hävittäneestä maankäytöstä en havainnut. Niin tämä havaitsemani kivikko saa tässä numeron 7 ja tulee pienin varauksin samaistetuksi aiemmin havaittuun ja sille numerolle merkittyyn kumpuun.

8: Tämä kivirakenne sijaitsee noin 20 metriä koilliseen yllä mainitusta n:o 6:sta ja on noin metrin korkuisen maakiven etelälaidassa kiinni. Tätä sammalpeitteistä noin 2 m:n läpimittaista kivikkoa Pentti Koivunen on pitänyt ryssänuunina, ja hänen tekstinsä mukaan aivan vieressä olisi ehkä kaivo (Rymättylän historia I, 19.); tämän kivirakenteen kaakkoispuolella näkyi nytkin maassa muutamia kymmeniä senttimetrejä syvä jyrkkäreunainen kuoppa.

9 (?): Edellisestä vain 4 metriä itään on sähkölinjapaalun juurella, vain 1½ m tämän paalun tyvestä, ryssänuuni, jonka reunus on suurten kivien muodostama noin 2½ metrin läpimittainen epäsäännöllinen kehä. Suunnilleen sillä kohtaa on aiempien tietojen mukaan uuni n:o 9, jonka läpimitaksi on vuonna 1963 ilmoitettu 4 X 4 metriä, ja Pentti Koivusen mukaan uunin n:o 9 rakenne oli säilynyt varsin hyvin. Koivunen on myös maininnut, että uunin 9 pohjana oli ollut puhdas hiekkakerros (Koivunen mt., s. 19.). En päässyt selvyyteen siitä, onko uuni 9 kokonaan hävinnyt, jolloin sähköpaalun vierellä oleva kivikko olisi sellainen, jota ei oltu aiemmin havaittu, vai onko uuni 9 osittain rikottu ja tullut sen kautta toisen näköiseksi.

10: Sijaitsee edellisestä noin 20 metrin päässä ylärinteeseen. Suurista kivistä kalliolle koottu ryssänuuni, pohja lähinnä neliön tai suorakaiteen muotoinen, sivut noin 2½ m.

11: Kivikko, jonka pohjan läpimitta on arviolta noin 2½ metriä; pintaa peittää sammal, ja se on keskeltä kovera. Aiemmassa inventoinnissa on katsottu tämän olevan kallion syvennyksessä. Tämä on kiinni kapean itä–länsi-suuntaisen kallionnokan pohjoislaidassa, kuten seuraavakin. Kivikko numerolla 11 sijaitsee noin 2 metriä polku-urasta etelään.

12: Vain 1½ metriä itään edellisestä. Hyvin matala sammalpeitteinen kivikko. Pohjan läpimittoja ei saanut varmuudella määritetyksi; läpimitta on noin kahden metrin luokkaa? Kiinni kapean itä–länsi-suuntaisen kallionnokan pohjoislaidassa, kuten edellinenkin. Sijaitsee vain noin 2 metriä polku-urasta etelään. Pentti

Koivusen mukaan tämän uunin ja röykkiö n:o 24 välistä oli maasta havaittu savitiivistettä (Koivunen mt., s. 19.).

13: Kahdesta edellisestä (numeroista 11 ja 12) 6 metriä alarinteeseen on sammaltunut, mutta selvästi erottuva ryssänuuni, läpimitta 3 metriä. Pohjan muoto voitaneen katsoa pyöreäksikin.

14: Edellisestä (n:osta 13) vain 3 metriä kaakkoon on sammalpeitteinen isoista kivistä koottu ryssänuuni kiinni suuren maakiven etelälaidassa, läpimitta noin 3 metriä. Tästä on vain noin 15–20 metriä loma-asumusten pohjoispuolella kulkevalle tielle.

15: Kumpua numerolla 15 ei löytynyt. Niillä kohdin, joille se oli merkitty karttaan, on nyt kellari.

16: Jäännös mahdollisesta ryssänuunista Luotojentien viereisen kalliroleikkauksen reunalla. Jäljellä on vain noin 2½ metriä pitkä rivi pieniä kiviä; muutoin tämä lienee tuhoutunut kalliota louhittaessa.

17: Edellisestä ehkä noin alle 20 metriä koilliseen on kallion matalan pienen painanteen ympärillä joitakin suurehkoja kiviä. Tästä ei selviä, onko se ryssänuunin jäännös. Aiemmin on viimeistään vuonna 1963 todettu tämän olleen epämääräinen, ja samalla on sanottu tämän olevan osittain hajotetun.

18: Kaksi metriä edellisestä pohjoiseen on kalliotasanteella sammaltunut ryssänuuni, keskuskohta on järeistä kivistä ladottuja reunoja matalammalla. Pohjan pituus 2 metriä, leveys 1½ metriä (Vuonna 1963 on sekä pituus että leveys katsottu puolisen metriä suuremmiksi.). Pentti Koivunen on kirjoittanut tämän uunin pohjasta löytyneen hiilikerroksen, jonka alla oli ollut palanut hieta (Koivunen mt., s. 19.).

19: Kaksi metriä itään edellisestä on sammalpeitteinen harva suurten kivien ryhmä, joka on kiinni noin 1½ metriä pitkän maakiven eteläreunassa. Tämän kiviryhmän itäreuna on kiinni itään päin kohoavassa laakeassa avokalliassa.

20: Edellisestä noin 10 metriä itään on sammalpeitteinen hieman pengottu kivilatomus, pituus (pohjoisluode-eteläkaakko-suunnassa) 3½ metriä, leveys 2,3 metriä. Näyttäisi, että joitakin kiviä on nakeltu tästä sivuun, mutta silti alkuperäinen pohjan reuna taitaa erottua. Kivissä näkyi merkkejä tulen aiheuttamasta haurastumisesta. Suuria laattamaisia kiviä on reunoilla niin, että niiden pitkät sivut ovat tämän latomuksen sivujen suunnassa (Vuoden 1963 inventointikertomuksessa tämän on sanottu olevan laivan muotoisen, ja että reunat oli tehty syrjälleen asetetuista kivilaaioista.). Pentti Koivunen on ilmoittanut tämän eteläpuolelta löytyneen ehkä palaneen rakennuksen jäännökset (Koivunen mt., s. 19.).

21?: Röykkiöstä (kummusta) n:o 21 on ilmoitettu mm., että sen keskellä oli pystykivi ja se on kallionnyppylällä. Vuonna 1953 laaditun asemapiirroksen mukaan se olisi suunnilleen 10 m kaakkoon röykkiöstä n:o 10. Nämä tiedot näyttäisivät sopivan sammalpeitteiseen kivikkoon, joka on laajemman avokallion länsipuolella olevalla pienellä erillisellä, vain 1½ metrin läpimittaisella, mutta verraten korkealla kallion nokalla. Yksi sammaltumaton kivi näytti kohoavan tämän kivikon yläpinnasta.

22?: Röykkiöstä (kummusta) n:o 22 on ilmoitettu, että se olisi nelikulmainen, sivun pituus 2½ metriä. Vuonna 1953 laaditun asemapiirroksen mukaan se olisi röykkiöstä n:o 10 katsoen toinen kaakkoon. Nämä tiedot sopivat kolmen metrin korkuisesta kalliioseinästä kaksi metriä länteen olevaan kivikkoon, joka erottuu sammalpeitteisenä lähes suorakulmaisena kohoumana, jonka sivun pituus on 2½ metriä. Varauksin tämä kivikko voitaneen katsoa olevan se, jolle on aiemmin merkitty numero 22.

23: Numerolle 23 on merkitty 2 m X 2 m mitoiltaan oleva epävarma kumpu. Sellaiseksi vaikeuksitta ajateltavaa rakennetta en löytänyt sen sijaintikohdan tienoilta, joka sille on merkitty vuoden 1953 asemapiirrokselle. (Jokin alla numeroille 31, 32 tai 34 merkityistä saattaa olla se, jolla on ollut numero 23.)

24: Kumpu, jonka mitat 2 X 2 metriä, selvät reunakivet. Tämän identifioiminen useitten toisiaan lähellä olevien kiviröykkiöitten joukosta ei käynyt päinsä. (Jokin alla numeroille 31, 32 tai 34 merkityistä saattaa olla sama kuin tämä.)

25: Kumpu, jolla selvä reunakehä, mitat 2 X 2 metriä, tehty pienistä kivistä. Tämänkään identifioiminen useitten toisiaan lähellä olevien kiviröykkiöitten joukosta ei käynyt päinsä. (Jokin alla numeroille 31–34 merkityistä saattaa olla sama kuin tämä.)

26: Kumpu, jonka mitat 3 X 3 metriä, keskellä tyhjä ala, reunoilla suuret kivet. Ei liioin tämän identifioiminen useitten toisiaan lähellä olevien kiviröykkiöitten joukosta onnistunut. (Saattaisi olla sama kuin 33.)

27: Tälle kartalla osoitetulta paikalta ja sen läheltä ei löytynyt kiviröykkiöitä. Röykkiön n:o 27 on todettu olleen suorakulmainen 2 X 3 m:n kumpu, jossa suuret kivet kulmissa.

28: Tälle kartalla osoitetulta paikalta ja sen läheltä ei löytynyt kiviröykkiöitä. Röykkiön n:o 28 on todettu olleen nelikulmainen, sivun pituuden ollessa 2 metriä. Siinä oli ollut suuria kiviä kulmissa.

29: Tälle kartalla osoitetulta paikalta ja sen läheltä ei löytynyt kivikkoa. Kohteen n:o 29 on todettu olleen muuten epämääräinen, mutta suurten kivien välissä oli ollut lounais-kaakkois-suuntainen kivirivi.

30: Tälle kartalla osoitetulta paikalta ja sen läheltä ei löytynyt kiviröykkiöitä. Röykkiön n:o 30 on todettu olleen mitoiltaan 2 X 2 metriä ja sijainneen suuren kiven itäpuolella.

- 31:** Melko selvästi erottuva ryssänuuni, joka sijaitsee 6 metriä alarinteeseen numerosta 22, ja on saman kallioseinämän juurella kuin se. Läpimitta on suunnilleen 2 metriä. Yläpinta on tasainen, sammalpeitteinen, kivien välissä on rakoja. (Tämä on saattanut olla aiemmin jollakin numeroista 23–25.)
- 32:** Edellisen vieressä oleva järeiden kivien ryhmä, jonka läpimitta on noin 2 metriä. (Tämä on saattanut olla aiemmin jollakin numeroista 23–25.)
- 33:** Edellä mainitusta ryssänuunista n:o 31 noin 15 metriä kompassisuuntaan 30 astetta on tämä kiviryhmä n:o 33; sen ja uunin n:o 31 välillä on kapea avokallion kärki. Kiviryhmässä 33 on reunoilla noin metrin läpimittaisia kiviä, keskikohtaa peittää sammal. Tämä kiviryhmä saattaa olla luonnonmuodostuma, mutta sekin mahdollisuus, että se olisi ryssänuunin jäännös, tulee kysymykseen. (Tämä on saattanut olla aiemmin numerolla 25 tai 26.)
- 34:** Vain 1½ metriä alarinteeseen kiviryhmästä n:o 32. Matala sammalpeitteinen 2 m:n läpimittainen tasalakinen kivikko. (Tämä on saattanut olla aiemmin jollakin numeroista 23–25.)
- 35:** Kallioisella rinteellä ryteikköisellä kohdalla kartalle mitatussa sijaintipaikassa on ryssänuuni. Se on rakennettu kalliotasanteelle niin, että uunin perä on tullut jyrkkää kallioseinämää vasten. Suu on etelään. Sivujen pituus on 3,1 metriä, katto on romahtanut.
- 36:** Edellisestä noin 13 metriä itään on suunnilleen samalla sijaintikorkeudella epävarma ryssänuuni kallioseinämän länsipuolella, noin 1–1,3 metriä seinämästä. Koostuu suurista kivistä, läpimitta on 2 metriä; on pahoin hajonnut, mikäli on uuni ollutkaan.
- 37:** Tien laidasta noin 5 metriä pohjoiseen on kiviä hajanaisena, matalana rakenteeltaan epämääräisenä ryhmänä, niiden yhteydessä on myös tiilen paloja, osa kivistä on tulen haurastuttamia. Tämä saattaa olla jonkin asuin- tai talousrakennuksen paikka, eikä se ehkä liity sotilasleirialueen rakennelmiin.
- 38:** Epämääräinen kivikko ajotien pohjoisimman kohdan pohjoispuolella, tämä saattaa olla sortunut uuni. Sammал peittää pintaa, mänty kasvaa kivien välissä. Kiviryhmän pituus (pohjois–etelä-suunnassa) on kolmisen metriä, leveys noin kaksi metriä.
- 39:** Hyvin epämääräinen suurten kivien rykelmä ajotien pohjoisimman kohdan pohjoispuolella, tämä voi olla ryssänuunin jäännös. Keskellä kasvaa koivu.
- 40:** Viitisen metriä peruskartalla näkyvästä teiden haarautumiskohdasta ylärinteeseen on maapohjalla vähän epämääräinen kivikko, joka voi kuitenkin olla järeistä kivistä tehdyn ryssänuunin jäännös. Läpimitta 2 metrin luokkaa. Tästä noin 4½ metriä länteen on maassa noin 15 cm syvä kuoppa, jonka suun läpimitta on 50 cm.
- 41:** Kivikko lähellä tienhaaraa vain metrin verran ylemmän tien pohjoislaidasta. Sen kivet voivat olla tienrakennustöissäkin siihen siirrettyjä. Päällä sammalta ja roskia.
- 42:** Laattamaisista kivistä ladottu ryssänuuni vain metrin päässä etelään tai lounaaseen pistävästä terävästä avokallion nokasta. Pituus pohjois–etelä-suunnassa 3 metriä, leveys 2 metriä. Ajotielle on noin 20 metriä.
- Luokitusehdotus:** entinen luokka.

Lisäyksiä:

8 Merilä

Kiviuneja; todennäköinen sotilasleirin paikka

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0008 Merilä.

Seutukaavan suojelukohde numerolla 642.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: kivilatomuksia 13, niistä varmoja tai todennäköisiä ryssänuuneja 9 (n:ot 1, 2, 14–19, 21).

Peruskartat: 1043 01 INNAMO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 484, i = 3218 066, z = 10–15

Koordinaattiselite: Koordinaatit ovat muinaisjäännösrekisterin mukaiset ja osoittavat tässä olevan hajallaan sijaitsevan uuniryhmän keskivaiheille.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 10 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 8)

–

Pentti Koivunen on mahdollisesti tarkastanut näitä vuonna 1967 (Rymättylän historia I, ss. 18, 502.)

INVENTOINTI 2005

Aika: 6.10. ja 11.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 1, 16

Kuvat: KF2005:5038–5039

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviuneja viljelysten ja pihamaan lähellä olevilla mäenrinteillä ja mäen päällyställä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Aaslaluodolla Meriläntien lähetyvillä Kehäkarinrauman salmen luoteispuolella. Tässä kiviuneit ovat vainioiden vierustoilla olevilla havumetsää kasvavilla mäenrinteillä, muutamat Merilän talon pihamaan lähellä.

Kohteen kuvaus:

Vuoden 1963 inventoinnissa näitä ei ole luettu ryssänuuneihin, ei liioin seutukaavaliiton julkaisemassa suojelukohteiden luettelossa. Rymättylän historiassa Pentti Koivunen on kuitenkin todennut näitten olevan ryssänuuneja, samoin on myös muinaisjäännösrekisterissä.

Alla olevat juoksevat numerot 1:stä 13:een vastaavat entistä vuoden 1963 inventointikertomuksessa olevaa numerointia. Numerot 14:stä alkaen tarkoittavat sellaisia osia, joita en ole voinut samaistaa mihinkään aiemmin juoksevalle numerolle merkittyyn muinaisjäännöksen osaan.

1: Ryssänuuni mäellä lähellä pihamaata, on tehty tasaiselle maapohjalle pohjoiseen laskevan mäenrinteen yläosan pohjoispuoliselle tasanteelle. Tämän pohjan muoto on lähes neliömäinen, sen läpimitat 2,3 X 3,1 metriä. Korkeus on ½ m:n luokkaa. Kiven läpimitta on arviolta rajoissa 0,4–0,7 metriä, sikäli kuin sitä voi erottaa; paksu sammal peittää tämän uunin pintaa. Sen reunat ovat osaksi jyrkät; ne eivät ole kovin säännöllisen suorina. Tämän laidasta noin 8 metriä pohjoiseen on vesiallas, joka näkyy peruskartalla.

2: Edellisestä vain 2 metriä länteen on suurempi ryssänuuni, maapohjalla sekini; sen pituus länsi–itä-suunnassa on 5,1 metriä, leveys on 3,2 metriä. Korkeus on arviolta 0,7 m, tämän reunat ovat jyrkät. Paksu sammal peittää tämän uunin päällystää, joka on epätasainen muodoltaan.

3–5: näitä ei löytynyt inventoinnissa. Niitten sijaintipaikka on ollut ehkä em vesialtaan kohdalla, joka allas on merkitty jo toiseksi uusimmalle peruskarttalehdelle.

- 6: Vuonna 1963 numerolle 6 merkittyä kumpua en voinut identifioida, koska sille merkityn sijaintipaikan luona on kaksikin kiviröykkiötä, johon kummun 6 tiedot sopivat (ne ovat jäljempänä numeroilla 14 ja 15).
- 7: Tämä saattaa olla sama, joka on alla numerolla 16, mutta voi olla muukin: ehkä jompikumpi numeroista 14 tai 15. Tämän tarkempi identifioiminen ei onnistunut edes siitä vuonna 1963 otettua valokuvavedosta tarkastelemalla.
- 8–13: Näillä numeroille on vuonna 1963 merkitty kuusi lähellä toisiaan olevaa kivikumpua, joista osa oli tehty kallioseinämän viereen. Niille erikoiskartalla osoitetussa paikassa on kallioseinä, jonka vierestä havaitsin kolme kivilatosta, ja niistä pohjoisimmasta neljän metrin päässä oli neljäs kivikko. Yhtään löytyneistä latomuksista en voinut varmuudella yhdistää mihinkään mainituista numeroista. Sen vuoksi nämä neljä ovat alla uusilla numeroilla 17–20.
- 14: Ryssänuunilta näyttävä kiviryhmä kallion painanteessa, sijaitsee noin 25 metriä numerolle 2 merkitystä suuresta ryssänuunista länteen. Tämän kiviryhmän läpimitta on 2 m:n luokkaa. Painanteessa olevat kivet ovat pyörityneitä, läpimitaltaan noin 0,4–0,6 metriä, sikäli kuin erottuu, paksu sammal peittää pääosaa tämän pinnasta, jossa on keskellä kuoppa. Kiviä painanteessa on ainakin kahdessa kerroksessa päällekkäin. Tämän kiviryhmän luoteissivulla on puolen metrin syvyinen ja suusta noin kolmen metrin läpimittainen kuoppa, jonne kiviä on vyörynyt. Tästä on noin 20 metriä tielle ja 8 metriä edellä mainitun vesialtaan länsipäähän, joka on tästä kiviryhmästä koilliseen. (Tästä altaalle päin on yksi epämääräinen noin 2 metrin läpimittainen kiviryhmä aivan altaan reunavallin vieressä. Se voi olla muinaista rantavallia, tai ehkä se on puskettu siihen altaan reunavallia tehtäessä.)
- 15: Edellisestä noin 15 metriä lounaaseen on sammalpeitteinen läpimitaltaan noin 2½ metriä oleva kivikko kallion laidalla olevassa syvänteessä. Keskellä on syvennys, pinta on muutoinkin epätasainen. Kivet ovat kulmikkaita, sikäli kuin erottuu, niiden läpimitta on 0,4–0,5 metriä.
- 16: Todennäköinen ryssänuuni, sijaitsee aivan lähellä vainion ja metsäisen mäen rajaa kulkevaa ajotietä, tehty maapohjalle tai kalliolle, on pienen avokallion nokan vierellä. (Se kallionnokka estää, että tämä ei näy tielle.) Pohjan muoto on lähinnä monikulmio, suurin läpimitta on 3,4 metriä. Reunat ovat korkeita, niillä on esim. ½ m:n korkuinen kivi. Keskikohta on epätasainen, sitä ei voi hahmottaa oikein kuperaksi eikä koveraksi. Sammal ja jäkälä peittävät tätä paljolti, erottuu kulmikkaita 0,4–0,6 m:n läpimittaisia kiviä. Kaakkoispuolella on tämän laidan vieressä noin 30 cm:n syvyinen ja suusta metrin laajuinen syvennys.
- 17: Kolmesta kallioseinämän viereen tehdystä kivilatuksesta pohjoisin. Tämän itäpuolella on kallioseinä ja länsipuolella kapea kallionnokka. Tämän mahdollisen ryssänuunin jäännöksen läpimitta on noin 2½ metriä, korkeus noin 30 cm, sen pinta on lähes täysin sammalen ja karikkeen peitossa. Päällys on epätasainen. (Saattaa olla sama, joka on merkitty vuonna 1963 n:olle 8, tai sitten on sama kuin n:o 9.) Tämän ja Merilästä tulevan tien välillä on vielä pieni epämääräinen kiviryhmä karikkeen ja humuksen alla.
- 18: Kolmesta kallioseinämän viereen tehdystä kivilatuksesta keskimmäinen, edellisestä vain kaksi metriä kaakkoon päin, suurista kivistä, pituus 4 metriä, leveys 2½ metriä, korkeus ½ metriä. Päällys on epätasainen, kivien tavallinen koko näytti olevan 0,4–0,5 m:n luokkaa. (Saattaa olla sama, joka on merkitty vuonna 1963 n:olle 9, tai sitten on sama kuin n:o 10.)
- 19: Kolmesta kallioseinämän viereen tehdystä kivilatuksesta eteläisin, läpimitta 2½ metriä, korkeus noin ½ metriä, päällispinta epätasainen, sammalpeitteinen. Kivien tavallinen koko näytti olevan 0,3–0,4 m:n luokkaa. (Saattaa olla sama, joka on merkitty vuonna 1963 n:olle 10, tai sitten on sama kuin n:o 11.)
- 20: Kiviröykkiö maapohjalla 4 metriä lounaaseen numerolle 17 merkitystä. On aivan lähellä kesämökille menevää ajotietä, ja sen ja tämän röykkiön välillä on vielä vanha kärrytiekin. Tämän röykkiön pohjan muoto on epämääräinen, sen läpimitta on itä–länsi-suunnassa on 2,7–3,0 metriä, korkeus on arviolta 0,7 metriä. Päällys on epätasainen, tielle päin kalteva, sammal, jäkälä ja ruohotuppaat peittävät sitä osittain. Kivet näyttivät olevan tavallisimmin kulmiltaan pyörityneitä ja noin 0,3–0,5 metriä läpimitaltaan. Röykkiöiden n:o 20 ja 17 välillä on kapea kallionnokka. (Tämä röykkiö n:o 20 varmaankin ollut aiemmin joko numerolla 12 tai 13)
- 21: Ryssänuunilta vaikuttava kivirakennelma on maapohjalla mäenrinteessä peruskartalle merkityn itä–länsi-suuntaisen talousrakennuksen koillisnurkasta karkeasti 20 metriä pohjoiseen. Se on samalla 10 metriä tämän ja viereisen rakennuksen pohjoispuolitse kiertävästä ajotiestä (Sitä tietä ei kuitenkaan ole merkitty vuoden 2004 peruskartalle niin, että se näkyisi niitten rakennusten pohjoisilla seinustoilla.). Latomuksen reuna alarinteessä on korkea, päällä oli hakkuujätettä; pohjan muoto ei täysin selviä, sen läpimitta on 3 metrin luokkaa, korkeus on ehkä 0,4 metriä. Se on rakennettu kulmikkaista kivistä, joiden läpimitta näytti olevan rajoissa 0,2–0,6 metriä. Keskellä kivikkoa on suuri koivu.
- 22: Mahdollinen ryssänuuni on rinteessä noin 50 metriä edellisen yhteydessä mainitusta makasiinista koilliseen. Tämän mahdollisen uunin korkeus on noin 0,6 metriä; se on rakennettu kulmikkaista kivistä,

joiden läpimitta on 0,4–0,7 metrin luokkaa, sikäli kuin erottuu. Sammal peittää päällystä, reunat ovat laitoja korkeammalla. Pohjan läpimitta on noin 2½ metriä.

23: Kartalle merkityssä kohdassa saattaa olla ehkä karikkeen alla uunin jäännös. Sen kohdalta on 8 metriä tien mutkaan, sitä mutkaa ei näy peruskartalla, se kaartuu kartalla näkyvien kahden vierekkäisen talousrakennuksen pohjois- ja länsipuolitse.

24: Kartalle merkityssä kohdassa, joka on 10 metriä vainion reunasta on peltoraunio ellei ryssänuunin jäännös. Sen pyöreän pohjan läpimitta on 2½ metrin luokkaa, luokkaa päällyks on kupera.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Pentti Koivunen on maininnut Rymättylän historia I:ssä, että hänen vuonna 1967 tekemänsä tarkastuskäynnin yhteydessä olisi ryssänuuniryhmän luota tehty havainto kaivon ja mahdollisen ruumishaudan jäänteistä. Tarkemmin ei mainitusta teoksesta selviä, olisivatko ne havaitut tämän uuniryhmän vai kahden lähellä olevan samaan muinaisjäännöstyyppiin kuuluvan muinaisjäännöksen luota.

9 Itävalo 3

Kiviuneja ja kuopanteita; todennäköinen sotilasleirin paikka

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0009 Itävalo 3.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 643 ja nimellä Itävalo.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 20–23 ryssänuunia (varmempia numerot 11–12, 14, 16–23, 25–33; epävarmempia n:ot 13, 15 ja 24) ja kaksi kuoppaa (mainitut n:o 28 yhteydessä).

Peruskartat: 1043 01 INNAMO ja 1043 04 AASLALUOTO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle, mutta merkintä ei vastaa tämän muinaisjäännöksen sijaintia)

P = 6697 760, i = 3218 480, z = 10

Koordinaattiselite: koordinaatit maastohavainnon mukaan, osoittavat ryhmän keskikohtaa, poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata arvioida

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta noin 9½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 9) –

Pentti Koivunen on mahdollisesti tarkastanut näitä vuonna 1967 (Rymättylän historia I, ss. 18, 502.)

INVENTOINTI 2005

Aika: 6.10., 10.10 ja 11.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 1, 17

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviuneja havupuuvältaista metsää kasvavilla mäen rinteillä lähellä Kehäkarinrauman salmea; useat niistä ovat lähellä peltojen reunoja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee lounaaseen siltä kapealta kannakselta, joka yhdistää Lehmäluodon muihin Aaslaluodon osiin.

Koordinaatteja on tarkennettu muinaisjäännösrekisterissä oleviin nähden.

Kohteen kuvaus:

Vuoden 1963 inventoinnissa näitä ei ole luettu ryssänuuneihin, ei liioin seutukaavaliiton julkaisemassa suojelukohteiden luettelossa. Rymättylän historiassa Pentti Koivunen on kuitenkin todennut näitten olevan ryssänuuneja, samoin on myös muinaisjäännösrekisterissä.

1–10: Niillä numeroilla on vuoden 1963 inventointikertomuksessa tarkoitettu kymmentä toinen toisensa lähellä olevaa kumpua. Niille on merkitty samassa inventointikertomuksessa olevalle erikoiskartalle sijaintipaikkoja niin, että ne olisivat metsäalueella Kehäkarinrauman luoteisrannalla olevan suurimman peltovainion luoteislaidan vieressä. Kartalle merkitystä paikasta en löytänyt muinaisjäännöstä, mutta siitä runsas 100 metriä itään oli ryhmä kivirakenteita. Ne rakenteet, joista osan katson varmoiksi ryssänuuneiksi, eivät varmaankaan ole mikään uusi löydös, vaan vuonna 1963 tehty selostus kymmenestä kummusta viitanee juuri niihin. Näistä näkemistäni rakenteista en kuitenkaan voinut yhtäkään varmuudella samaistaa mihinkään aiemmin luetteloituun kumpuun. Sen vuoksi olen merkinnyt nämä rakenteet alla uusille juokseville numeroille, jotka alkavat numerosta 11.

11: Ryssänuunin jäännös, joka sijaitsee peltovainion kulmauksesta 25 metriä länteen ja vainion reunasta noin 12 metriä pohjoiseen, suunnilleen yhden metrin korkuisen kallionjyrkänteen päällä. Pohjan muoto on lähinnä kolmiomainen, sen sivujen pituudet ovat 2,5–2,8 metrin välillä. Tämä on rakennettu kulmiltaan pyöristyneistä

- noin 0,3–0,75 m:n läpimittaisista kivistä; niissä näkyi jopa noin 30 cm:n läpimittaisia jäkälärenkaita. Reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Yhdessä kivistä erottui kiiltäviä rakeita, sellaisia, joita tullessa olleissa kivissä joskus on. (Tämä voisi kalliolla sijaitsevana olla mahdollisesti sama kuin aiempi numero 8.)
- 20: **12:** Edellisestä metrin verran pohjoiseen on ryssänuuni, jossa on sen pituudesta päätellen voinut olla kaksi rinnakaista tulipesää. Pituus on itä-länsi-suunnassa 5,0–5,5 metriä, leveys 2,6 metriä ottamatta lukuun joitakin tämän päältä ehkä vyöryneitä irtokiviä. Päällä on katajia, ja sammal peittää tätä osittain. Näyttäisi tehdyn kallionnukan reunalle pyörityneistä kivistä, joiden läpimitta on suunnilleen rajoissa 0,2–0,6 metriä. Korkeus on noin 0,4 metriä, päällys ei ole oikein kupera eikä kovera. (Tämä voisi ainakin pituusmittaansa katsoen mahdollisesti olla sama kuin aiempi numero 7.)
- 30: **13:** Sammalpeitteinen kivikko kalliolla, vain kaksi metriä länteen em n:o 11:sta, tämä voi olla peltoraunio tai liittyä viereisiin ryssänuuneihin. Kiviä näytti olevan vain yhdessä kerroksessa, ne olivat etupäässä kulmikkaita, niitten läpimitta oli arviolta rajoissa 0,2–0,8 metriä. Pohjan läpimitta on noin 2 m. (Saattaa olla, että tällä ei ole ollut entuudestaan juoksevaa numeroa.)
- 40: **14:** Todennäköinen ryssänuuni, vain metrin verran etelään em n:osta 12. Samalla tämä on kaksi metriä n:osta 11. Tehty kaltevaa kallionkylkeä vasten, ja näyttäisi olleen suorakaiteen muotoinen, kiviä on nyt vyörynyt. Pohjan pituus 2,5 metriä ja leveys 1,7 m. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta vaihtelee rajoissa 0,3–0,5 metriä, kumminkaan latomuksen korkeus ei kunnolla ylittäne 0,3 metriä, tämän päällys on hieman kuoppalla, ja sillä on sammalta. (Sijaintiin katsoen tämä saattaisi olla sama kuin aiempi numero 9.)
- 50: **15:** Aivan vainion vieressä noin 25 metriä n:osta 13 länteen on kiviä, jotka on kasattu pellosta, tai sitten ne ovat hajonneen ryssänuunin jäännöksiä.
- 60: **16:** Ryssänuuni, maapohjalla, edellisestä noin 35 metriä koilliseen. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, sen läpimitta pohjois-etelä-suunnassa on 3,4 metriä leveys 3,3 metriä. Korkeus on 0,6 m; reunat ovat jyrkät, Kivet ovat pyörityneitä tai kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta vaihtelee tavallisesti rajoissa 0,2–0,6 metriä. Päällys on kuoppainen, ei kovera eikä kupera, päällä on sammalta ja kariketta. Joitakin kiviä näyttää olevan alkuperäisten reunojen ulkopuolella.
- 70: **17:** Ryssänuuni maapohjalla, vain metri luoteeseen edellisestä. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, sivujen pituus 2,3 ja 2,5 metriä, Korkeus on 0,5 metriä, jos siihen ei lasketa suurinta kiveä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat pyörityneitä tai kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta vaihtelee rajoissa 0,2–0,8 metriä. Kaksi isoa mäntyä on tämän kulmien vieressä, sammalta on kivikon pinnalla. Joitakin kiviä näyttää olevan alkuperäisten reunojen ulkopuolella.
- 80: **18:** Ryssänuuni, edellisestä 14 metriä kompassisuuntaan 240 astetta. Pohjan muoto on epäselvä, mutta ehkä se on enemmän kulmikas kuin kaareva, läpimitta pohjois-etelä-suunnassa 2,2 metriä, itä-länsi-suunnassa 2,7 metriä. Korkeus on ehkä 0,4 metriä; reunat ovat matalat, erottuu pyörityneitä kiviä, joitten läpimitta on osaksi hieman yli, osaksi alle 0,5 metrin luokkaa. Päällyksessä on keskellä syvennys, se on sammalten peitossa, kuten päällys paljolti muutoinkin.
- 90: **19:** Ryssänuuni maapohjalla, 30 metriä em. numerosta 16 itään. Sammal peittää tämän pintaa suureksi osaksi. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, sen pituus pohjois-etelä-suunnassa on 3,8 metriä ja leveys 3,1 metriä. Korkeus on noin 0,5 metriä. Ylärinteen puolella on tämän sisällä iso kivi, jonka läpimitta on noin 1,1 metriä. Reunat ovat keskikohtaa korkeammat, ne eivät ole jyrkät. Kivet ovat pyörityneitä, niitten tavallinen läpimitta vaihtelee rajoissa 0,25–0,5 metriä. (Tästä noin 3–4 metriä koilliseen on ehkä rantavallin reunaa.)
- 100: **20:** Matala karikkeen ja sammalen peittämä kivikko, todennäköinen ryssänuunin jäännös suuren männyn tyvellä kalliopohjan syvänteessä. Tästä noin 6 metriä etelään on peruskartalla näkyvän vesialtaan pohjoislaita, ja saman altaan itäpäähän on tästä kivikosta noin 15–20 metriä. Läpimitta on ehkä noin 2 metriä. Korkeutta on vaikea määrittää. Kivet ovat etupäässä kulmikkaita, niitten läpimitta vaihtelee rajoissa 0,2–0,6 metriä.
- 110: **21:** Ryssänuuni edellisestä noin 5 metriä koilliseen. Sammal peittää osittain tämän pintaa. Kaakkoiskulmassa on pieni mänty. Pohjan muoto on lähes nelikulmio, pituus pohjois-etelä-suunnassa 3,6 metriä ja leveys 3,1 metriä. Korkeus on 0,7 metriä lukematta siihen koilliskulmassa olevaa korkeinta kiveä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Kivissä on selvästi tulen haurastuttamia kohtia. Päällys on tasainen. Vaikutti siltä, että tässä olisi ehkä ollut alun perin maakate kivien päällä; en kaivanut tätä sen selvittämiseksi, vrt. seuraava.
- 120: **22:** Ryssänuuni kalliolla noin 7 metriä luoteeseen n:osta 20. Sammal ja ruoho peittävät osittain tämän pintaa. Päällä on mänty, laidoilla katajia ja pieniä mäntyjä. Pohjan muoto on lähellä nelikulmaista, joskin itäkulma ulkonee selvästi koillisesta kyljestä. Pituus kaakkois-luode-suunnassa 3,1 metriä leveys 2,4 metriä ilman mainittua kulman ulkonemaa. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat särmiikkäitä, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päällys on tasainen. Vaikutti siltä, että tässä ja edellisessä olisi voinut olla maakate kivien päällä; en kaivanut näitä sen selvittämiseksi.

- 18: **23:** Paksun sammalen peittämä noin kolmen metrin läpimittainen jyrkkäreunainen kivikko, joka on todennäköinen ryssänuuni, edellisestä (22:sta) noin 15 metriä pohjoiseen petäjän tyvellä. Pohjan muoto on suunnilleen nelikulmainen. Päälyys on tasainen.
- 19: **24:** Kivilatomus tasamaalla noin 43 metriä luoteeseen numerosta 20. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on hieman soikiomainen, pituus koillis-lounas-suunnassa 4,3 metriä ja leveys 3,3 metriä. Vaikkakaan kivikerroksia ei taida olla yhtä enempää, tämän laajuus erottuu kumminkin melko selvästi, koska tämä kiveys on säännöllinen, ja sen ulkopuolella ei ole muutoin lohkareita. Korkeus on 0,3 metriä. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on, sikäli kuin erottuu, 0,2–0,5 metriä. Päälyys on ehkä hieman kupera. Tämä ei vaikuttanut ryssänuunin jäännöksiltä, mutta saattaa olla niitten yhteyteen kuuluva jokin muu kivikko.
- 15: **25:** Ryssänuuni noin 15 metriä länsiluoteeseen (kompassisuuntaan 290 astetta) edellisestä, maapohjalla. Paksu sammal peittää pintaa. Pituus länsi–itä-suunnassa 3,5 metriä ja leveys 3,4 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivien läpimitta on 0,4–0,5 metriä, sikäli kuin erottuu. Päälyys on hieman epätasainen, keskellä saattaa olla uunin holvin romahtamisesta johtunut syvennys.
- 16: **26:** Ryssänuunilta vaikuttava kivilatomus maapohjalla mäenrinteen puolivälin tienoilla. Edellisestä noin 16 metriä länsilounaaseen (kompassisuuntaan 250 astetta). Sammal ja karike peittävät pintaa. Pohjan muoto on lähes neliömäinen. Pituus länsi–itä-suunnassa 3,2 metriä ja leveys 3,0 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita; tässä on jokunen 0,6 metrin läpimittainen kivi, ja toisaalta tässä on runsaanlaisesti noin 25 cm:n läpimittäisiakin kiviä. Päälyyksessä on keskellä kuin uunin holvin romahtamisen aiheuttama painanne.
- 17: **27:** Etuosastaan hajonnut ryssänuuni kallionnokalla noin 12 metriä pohjoiseen edellä mainittua vesiallasta (n:o 20:n yhteydessä mainittua) lähinnä olevan pellon pohjoisimmasta kulmauksesta. Sammal peittää osittain pintaa. Läpimitta on länsi–itä-suunnassa 2,2 metriä, sama myös pohjois–etelä-suunnassa. Korkeus on ehkä puolisen metriä. Kivet ovat kulmikkaita, yksi laaka on metrin pituinen, muutoin kivien läpimitta on 0,4–0,6 metriä. Uunin holvi on romahtanut, kiviä on vyörynyt kallionnokalta, jolla tämä on.
- 18: **28:** Ryssänuuni, kiinni edellisessä. On joko kalliolla tai maapohjalla. Sammal peittää osittain pintaa. Pituus länsi–itä-suunnassa 3,5 metriä ja leveys 3,0 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Ladottu suurista kulmikkaista kivistä. Keskellä on uunin holvin romahtamisen aiheuttama painanne. Tämän vierustalla pohjoisen laidan vieressä on maassa kuopanne, jonka syvyys on yli 20 cm, kariketta on sen pohjalla. Kuopan suu on laajuudeltaan noin 1 X ½ metriä. Toinen kuoppa on edellisestä ehkä noin 10–15 metriä lounaaseen, se ei ole kaukana pellon reunasta; sijaitsee pellon ja metsän rajalla olevan pienen hiekanottoaikan koillislaidasta noin 12 metriä koilliseen. Tämän hiekanottoaikan lähellä olevan kuopan suun läpimitta on noin 1½ metriä. (Hiekanottoaikan reunalla on kiviä, jotka on ehkä ladottu sivuun hiekkaa otettaessa.)
- 19: **29:** Kaksipesäinen ryssänuuni, edellisestä noin 20 metriä pohjoiseen, maapohjalla jyrkässä rinteessä. Karike peittää pintaa. Mänty kasvaa tämän kaakkoiskulmassa, toinen uunin länsilaidassa. Pituus pohjois–etelä-suunnassa 4,5 metriä ja leveys 2,3 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,4–0,5 metriä sikäli kuin erottuu. Päälyyksessä oli kaksi tulipesien romahtamisesta aiheutunutta selvää painumaa.
- 20: **30:** Ryssänuuni, maapohjalla edellisestä 15 metriä länteen, aivan kallioalueen alapuolella, metrin korkuisen maakiven kaakkoissivustan vieressä. Paksu sammal peittää pintaa. Reuna on kaareva lukuun ottamatta maakiveen rajoittuvaa luoteislaitaa. Pituus koillis-lounas-suunnassa 2,9 metriä ja leveys 2,2 metriä. Päälyys on verraten tasainen.
- 21: **31:** Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee kalliojyrkänten juurella, muttei kiinni kallion seinämässä, noin 30 metriä länteen edellä mainitun (numero 27:n yhteydessä mainitun) pellon luoteisimmasta kulmasta. Sammal peittää pintaa. Etelälaidalla kasvaa näre. Pituus länsi–itä-suunnassa 3,9 metriä ja leveys 3,7 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,5–0,9 metriä. Päälyksen keskikohta on ehkä madaltunut uunin holvin romahtamisen vuoksi.
- 22: **32:** Ryssänuuni kalliopohjalla kalliojyrkännettä vasten. Sammal peittää päällystää. Pohjoislaidalla kasvaa mänty, samoin etelälaidalla. Pohjan muoto on lähes neliömäinen. Pituus itä–länsi-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,4 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,5 metriä sikäli kuin erottuu. Päälyyksessä on pieni notkelma lähes keskellä.
- 23: **33:** Pahoin hajonnut ryssänuuni, kalliopohjalla matalan kallionseinämän nurkkausmaista mutkaa vasten. Sijaitsee noin 15 metriä länteen metsän ja pellon rajalla olevasta kylien rajan käänteestä. Paksu sammal ja sananjalat peittävät pintaa. Läpimitta noin 2½–3 metriä. Korkeus on ehkä 0,7 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,2–0,7 metriä sikäli kuin erottuu. Kiviä on irronnut tästä ja vierinyt alarinteeseen.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Pentti Koivunen on maininnut Rymättylän historia I:ssä, että hänen vuonna 1967 tekemänsä tarkastuskäynnin yhteydessä olisi ryssänuuniryhmän luota tehty havainto kaivon ja mahdollisen ruumishaudan jäänteistä. Tarkemmin ei mainitusta teoksesta selviä, olisivatko ne havaitut tämän uuniryhmän vai kahden lähellä olevan samaan muinaisjäännöstyyppiin kuuluvan muinaisjäännöksen luota.

10 Sepänniemi

Kiviuneja, todennäköinen sotilasleirin paikka.

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0010 Sepänniemi.

Osa seutukaavan Aaslan saari -nimisestä suojelukohteesta numerolla 644, joka liittyy Isoluodon lohkarerinteen maisemansuojelualueeseen. (Muu osa on tässä numerolla 11.)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 4–5 ryssänuunia, lisäksi 2 kiviriviä ja 2 epämääräistä kivikkoa

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 060, i = 3222 250, z = 15

Koordinaattiselite: koordinaatit maastohavainnon mukaan, osoittavat ryhmän keskikohtaa, poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikea määritellä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (osana n:oa 10) –

INVENTOINTI 2005

Aika: 14.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3, 24

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Ryssänuuneja ja kivirivejä jyrkässä metsäisessä ja louhikkoisessa rinteessä pellon ja loma-asumusten yläpuolella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Isoluodon Hevosniemessä kaakkoon laskeutuvassa rinteessä aivan meren rannalla. Koordinaatteja on tarkennettu muinaisjäännösrekisterissä oleviin nähden.

Kohteen kuvaus:

Tämä sijaitsee männikköisessä rinteessä, jossa on paikoin kivilouhikkoa. Tässä on ilmoitettu olevan 9 ryssänuunia. Niille kartalla (erikoiskartta v:n 1963 inventointikertomuksessa) osoitetun kohdan länsipäästä löysin muutamia ryssänuuneja ja muita kivirakenteita. Mitään näistä kivirakenteista en kuitenkaan voinut varmuudella samaistaa mihinkään aiemmin luetteloiduista. Sen vuoksi olen merkinnyt tämän latomusryhmän alla uusille juokseville numeroille, jotka alkavat numerosta 10. Yhden uunin alapuolella on rinnettä sanottu porrastetun viiden metrin leveydeltä. Sellaista kohtaa en löytänyt, vaikka etsin sitä jonkin aikaa. Rinne on laajalti hyvin louhikkoista, paikoin siinä on kiviä vierieressäkin, mutta otaksuin kaikki sellaisetkin kohdat luonnonmuodostumiksi.

- 10: Todennäköinen ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee loma-asumuksesta runsas 20 metriä länsilounaaseen. Paksu sammal ja karike peittävät pintaa. Ylärinteen puoleisessa reunassa on iso mänty. Pohjan muoto on lähinnä soikio, pituus luoteis-kaakko-suunnassa 3,3 metriä ja leveys 2,9 metriä lukematta siihen mukaan joitakin hajallaan olevia kiviä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päällys on kupera, joskin mataluuden vuoksi sen kuperaus on loivaa.
- 11: Ryssänuuni rinteessä maapohjalla. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus itä-länsi-suunnassa 3,2 metriä ja leveys 3,0 metriä. Korkeus on 0,7 metriä, uunin kattokivet näyttävät keskellä sortuneen alas. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on noin ½ metrin vaiheilla.

- 3: **12:** Ryssänuuni, edellisestä runsaat 30 metriä länteen. Tästä edelleen runsas 40 metriä länteen on pieni lomamökki tai muu sellainen. Uunin reunoilla on pensaita. Sen pohjan muoto on suorakaide, pituus pohjois–etelä-suunnassa 3,0 tai 3,6 metriä riippuen siitä, lasketaanko kivikon pituus ilman kahta sen ylärinteen puoleisessa laidassa olevaa maakiveä vai nekin mukaan lukien; leveys 2,2 metriä. Tässä oli selvästi tulossa haurastuneita kiviä. Korkeus on 0,7 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat suuria ja särmikkäitä, niitten läpimitta on 0,2–0,6 metriä; kivien pinnoissa on sammalta ja jäkälää. (Tästä alarinteeseen on jonkin melko uuden rakennuksen perustuksia, ja niiden vieressä on ehkä niitä rakennettaessa kasattua kivikkoa.)
- 4: **13:** Kivilatomus, kivistä ja kaksi epämääräistä kivikkoa. Keskellä on kallionnokalla ehkä vain noin 20 cm korkea sammaleen ja karikkeen peittämä tasapintainen latomus, jossa kiviä on ehkä vain yhdessä kerroksessa. Sen pohjan muoto mittoineen vastaa karkeasti ryssänuunien tavallisia mittoja: Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, sen pituus luoteis–kaakko-suunnassa on 2,4 metriä ja leveys 2,1 metriä. Aivan tämän itäkulman vieressä on epämääräinen kiviryhmä; länsikulmasta suuntautuu suunnilleen etelään hajanainen muutaman metrin mittainen kivistä, jonka eteläpää vastaa epämääräiseen kiviryhmään.
- 5: **14:** Edellisestä ryhmästä noin 10 metriä lounaaseen on kolme metriä pitkä matala kivistä. Sen pituussuunta on poikittain rinteiden korkeuskäyriin nähden.
- 6: **15:** Sammalpeitteinen kivikko, todennäköinen ryssänuuni, sijaitsee edellisestä noin 25 metriä kaakkoon, on maapohjalla. Pohjan muoto on epäsäännöllinen, mutta ulkoreunat erottuvat silti selvinä. Ne kohoavat loivasti muualla, mutta ylärinteen puolella jyrkemmin. Läpimitta pohjois–etelä-suunnassa 2,7 metriä, mitta on sama myös itä–länsi-suunnassa. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Tämä on vain 5 m:n etäisyydellä loma-asumuksen yhteyteen kuuluvasta pienemmästä rakennuksesta.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä:

11 Korkkisluodonsalmi

Todennäköinen sotilasleirin paikka, jolla kiviuneja, kuoppia, kivirivejä, lisäksi ehkä hajotettujen kiviröykkiöiden jäännöksiä kahdessa kohtaa.

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0011 Korkkisluodonsalmi.

Osa seutukaavan Aaslan saari -nimisestä suojelukohteesta numerolla 644, joka liittyy Isoluodon lohkarerinteen maisemansuojelualueeseen. (Muu osa on tässä numerolla 10)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, ryssänuunit, latomukset

Ajoitus: moniperiodinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 47–61 ryssänuunia, lisäksi kuusi kuoppaa ja kivirakenteita, jotka osaksi liittyvät toisiinsa ilman selviä rajoja niin, että niitten lukumäärää ei ole mahdollista ilmoittaa (varmemmat ryssänuunit: 1, 11–14, 16–17, 31, 38–40, 42–45, 47–48, 50–57, 61, 63–64, 66–75, 78–79, 81–82, 84–85, 87–89; epävarmemmat ryssänuunit ovat numeroilla: 7–9, 33–34, 41, 46, 49, 58–60, 62, 65, 80, laskematta mukaan kolmea, jotka eivät ole omilla alanumeroillaan, vaan numeroiden 30 ja 31 yhteydessä; kuoppia on numeroilla 2, 15 ja 18 ja niitten lisäksi kolme kuoppaa on mainittu numeron 36 yhteydessä; mahdollisten hajotettujen kiviröykkiöiden jäännöksiä on kahdessa kohtaa, numeroilla 83 ja 86.)

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO
(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 606, i = 3222 621, z = 20

Koordinaattiselite: Z-koordinaatti on luettu peruskartalta, muut ovat muinaisjäännösrekisteristä ja osoittavat suunnilleen ryhmän keskikohdalle.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata arvioida

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Mahdollisesti näitä tarkoittavat Jenny Maria Tallgrenin muistiinmerkinnät muinaisjäännöksistä Härmistön niittymaalta Isoluodossa. (Käsikirjoitus, jonka kannessa maininta ”S My^a pöytäk. 19/X 01” ja merkintä ”Muinaisjäännöksiä Rymättylässä Ilmoitti Assessorinrouva Jenny Maria Tallgren”. Museoviraston arkeologian osaston topografinen arkisto.)

Kerttu Itkonen inv. 1963 (osana n:oa 10) –

Heljä Brusila tarkastus 1987 –

INVENTOINTI 2005

Aika: 23.9.–1.11.2005

Löydöt: KM 35488, ks. alla uuni n:o 78:n selostus.

Karttaotteet: n:o 3, 25, 26

Kuvat: KF2005:5010, :5013–5016, KD2005:269–270, :277–278

LYHYT KOHDEKuvaus

Sijaitsee meren rannalla etelään ja itään jyrkästi laskeutuvilla rinteillä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämän Korkkisluodonsalmeksi nimetyn muinaisjäännösryhmän ääripäät sijaitsevat noin 600 metrin päässä toisistaan; niiden välillä on mm. pieni Härmistön luonnonsuojelualue. Tämän muinaisjäännösryhmän sijaintikohta on jyrkästi merelle ja kahdelle pienehkölle vainiolle laskeutuvaa louhikkoista, havu- ja lehtimetsää kasvavaa rinnettä, jolla on avokalliota siellä täällä. Noin 300–600 metrin päässä itään tästä on Korkkisluodon saari.

Kohteen kuvaus:

Vuoden 1963 inventointikertomuksessa on tähän kuuluvia ryssänuuneja lueteltu silloisen inventointinumeron 10 alaisilla juoksevilla numeroilla 10–38. Vuonna 1987 on kartoituksessa huomioitu tästä

muinaisjäännösryhmästä vain osa: se osa, joka liittyi silloisiin tiesuunnitelmiin. Vuonna 1987 annetut juoksevat numerot 1–37 on säilytetty tässä, ja samalla sitä aiempi numerointi on täytynyt hylätä käytöstä Vuoden 1963 numeroinnin säilyttäminen sellaisenaan oli mahdotonta myös esipuheessa selostetuista syistä. Vain osa vuonna 1963 tehdyistä muistiinmerkinnöistä oli mahdollista edes varauksin yhdistää maastossa havaittuihin uuneihin, kuitenkin aiemmat numerot 12 ja 14–18 saattavat vastata uudempia numeroita 38–43 siten, kuin niiden yhteydessä alla on osoitettu. Ajan säästämiseksi en tehnyt kovin paljon havaintoja kohteen niistä osista, jotka oli tarkastettu vuonna 1987; totesin ollessani paikan päällä kumminkin, mitkä niistä olivat nyt havaittavissa. Vuonna 1987 tehdyn mittatarkan asemapiirroksen perusteella ne löytyivät helposti. Lähinnä osien 4–18 selostus on tässä pääosin lainaa vuonna 1987 valmistuneesta selonteosta; samaan selontekoon perustuu lähes kauttaaltaan myös osien 1–37 sijoittaminen asemapiirrokseen.

1: Ryssänuuni, läpimitta noin 3 metriä. Sijaitsee 14 metriä luoteeseen uuden tien ulkokaarteesta olevasta rökkiöstä, joka on numerolla 20.

2: Kuoppa maassa, syvyys noin ½ metriä, suun läpimitta 1½ – 2½ metriä. Tästä 8,6 metriä pohjoiseen on rajapyykki n:o 123. Samalla tämä kuoppa on 6,6 m:n päässä em. uunista numerolla 1 ja siitä kompassisuuntaan 250 astetta. (V:n 1987 asemapiirroksessa tämä on merkitty n:o 3:n eteläpuolelle, mutta paikan päällä näytti, että tämä onkin n:o 3:n pohjoispuolella.)

3: Kivirökkiö tasamaalla. Sijaitsee 9,8 metriä edellisen (n:o 2:n) eteläpuolella. Pituussuunta luode–kaakko, pituus 2,5 metriä, leveys 2,1 metriä, pohja karkeasti suorakaiteen muotoinen, joskin lounaassa ja etelässä laita on matala ja erottuu epäselvästi. Koillisessa laita on siksi yhtenäinen, että se muistuttaa tavallista ryssänuuneihin ladottua reunaa. Korkeus ehkä noin 0,6 metriä mitattuna keskellä olevan suuren kiven mukaan, muutoin 0,4 metriä. Ehjä, paljolti sammalen peitossa, näre kasvaa sisällä, ja vieressä on pieni mänty. Tässä rökkiössä on vain vähän kiviä, ne ovat kulmiltaan pyörityneitä. Keskellä on suurempi kivi, sen suurin läpimitta ei täysin käy selville, mutta se lienee kuitenkin 0,7 m:n luokkaa. Läntisessä kulmassa on toinen suunnilleen yhtä suuri kivi. Sijaitsee kaksi metriä uuden ajotien ulkokaarteesta pohjoiseen. (V:n 1987 asemapiirroksessa tämä on merkitty n:o 2:n pohjoispuolelle, mutta paikan päällä näytti, että tämä onkin n:o 2:n eteläpuolella.)

4: Matala kivivalli, leveydeltään noin 1 metri rajaa tässä noin 5,5 X 18 m:n laajuisen suorakaiteen muotoisen alan, tämä on mahdollisesti rakennuksen perustus.

5: Edellisen tapainen kivivalli, tämän pituus on ainakin 12 metriä, leveys noin 6–7 metriä, mutta kaakkoisessa päässä leveys on saattanut alun perinkin olla sitä vähemmän.

6: Kivivalli, joka rajaa noin 14 metriä pitkän ja 5 metriä leveän suorakaiteen muotoisen alueen.

7: Mahdollinen ryssänuuni. Kolmen suurehkon kiven välissä on pienempiä, kokonaisuudessaan pituus on noin 4,5 metriä, leveys 2,5 metriä.

8: Mahdollinen ryssänuuni, edellisen vieressä. Mitat noin 5,5 X 2 metriä.

9: Mahdollinen ryssänuuni. Selvärajaisempi kuin edellinen, koko noin 3,5 X 2,5 metriä.

10: Kivikkoa, joka on joko ladelman tai luonnonkivikkoa. Edellä mainittujen numeroiden 7–9 kohdalta meren suuntaan.

11: Ryssänuuni. Läpimitta noin 3 metriä, keskeltä sortunut.

12: Ryssänuuni. Läpimitta noin 3 metriä, keskellä syvennys.

13: Ryssänuuni. Läpimitta noin 2,5 metriä, keskellä syvennys.

14: Ryssänuuni. Läpimitta noin 3 metriä.

15: Kuoppa, halkaisija noin 2 metriä. Sijaitsee aivan ryssänuunin vieressä. Seinämillä ja pohjalla on havaittu kiviä.

16: Ryssänuuni. Mitat noin 2 X 3,5 metriä.

17: Ryssänuuni. Mitat noin 4 X 3,5 metriä.

18: Kuoppa, halkaisija noin 2 metriä. Sijaitsee aivan ryssänuuniryhmän vieressä. Tämä ja n:o 15 on ehkä kivetty tarkoituksellisesti.

19: Tämän paikalla on nyt ehkä ajotietä.

20: Sijaitsee uuden ajotien ulkokaarten vieressä. Tienteossa ei oltu paljoakaan leikattu tämän eteläistä laitaa. Maapohjalle tehty aivan matala noin 2 m:n läpimittainen rökkiö, jossa kivien välissä on maata. Koottu lähinnä pyörityneistä kivistä, joiden läpimitta 0,2 – 0,4 m.

21: Yksinkertaisen kivirivin muodostama suorakaide, pituudeltaan noin 10 metriä, leveys noin 5 metriä. Sijaitsee kallion juurella rinteessä. Voinee olla rakennuksen kivijalka.

22: Tämän paikalla saattaa olla nyt ajotietä tai sen vieressä olevaa levikettä.

23: Ei löytynyt inventoinnissa. Täällä on kasattu kannonjuurikoita, joita on kiskottu irti tien teossa. Mahdollista on, että n:o 23 olisi jäänyt suuren juurikkakan alle, jos ei ole tuhoutunut.

24–28: Ryhmä, jossa ilman laastia koottuja kivirakennelmia; niitä on pidetty rantalaiturien arkkurakennelmien jäänteinä. Tässä ryhmässä on yhtäältä pitempiä kivirivejä, jotka ojentuvat kohtisuoraan rannan korkeuskäyriä vastaan. Niitten väleistä on havaittu lyhyempiä kivirivejä korkeuskäyrien suunnassa. Nämä näyttivät olevan osaksi niin hajanaisia, että niitten rakenteet eivät hahmotu kovin selvästi. Kumminkin jotkut kivirivit erottuivat selvinä.

29: Samantapainen ryhmä kuin n:oilla 28 ja 30.

30: Samantapainen ryhmä kuin n:oilla 28 ja 29. Tästä on laskettu 8 – 10 rinnakkaista arkkurakennelmaa. Tämän pohjoislaita on louhikossa, joka tekee vaikeaksi päätellä, missä kivikko on luonnollista. Tässä louhikossa on ainakin kaksi kiviryhmää, jotka saattavat olla ryssänuunin jäännöksiä, toinen sijaitsee noin 4 metriä kohteen n:o 31 eteläpuolella. Tästä louhikossa olevasta kiviryhmästä noin 3 metriä lounaaseen on toinen kiviryhmä, joka on näöltään hieman ryssänuunin jäännöksen kaltainen.

31: Ryssänuuni, sortunut pohjoispäästään. Perän leveys on 1,9 metriä, korkeus 0,6 metrin luokkaa. Kivet ovat tavallisesti kulmikkaita ja sammaltuneita, niiden läpimitta on 0,3–0,6 m:n luokkaa. Havaitsin tässä savitiivistettä, en tallentanut siitä näytettä. Maa oli nokipitoista, mikä ilmeni joistakin paikoin, joissa pintakasvillisuus oli kuoriutunut pois. Tämän suusta noin 8 metriä länteen oli ylempänä rinteessä epämääräinen kiviryhmä, joka saattaa olla ryssänuunin jäännös.

32: Aiempien tietojen mukaan kiviröykkiö n:o 32:n pituus on 4 metriä, leveys 2 metriä, korkeus 0,5–0,8 metriä, ja sen pohja on soikeahko, puu on ollut vuonna 1987 keskellä röykkiötä. Noita tietoja vastaavan kohteen havaitsin noin 5 metriä edellisen (n:o 31:n) itäpuolelta (asemapiirroksessa nämä kaksi ovat niin, että toinen on 10 m pohjoiseen toisesta). Kun lähistöllä ei ollut muuta kivikkoa, jota olisi voinut ajatella n:o 32:ksi, merkitsin sen asemapiirrokseni edellisestä piirroksesta hieman poikkeavaan kohtaan. Tämä, n:o 32:ksi ajattamani kiviröykkiö sijaitsee maapohjalla noin 40–50 m:n päässä pellostu suunnilleen samalla korkeudella kuin peltokin. Tämän röykkiön kivet ovat paikoin harvassa, saattaa olla, että niitä on siirrelty. Keskellä oli koivun tyvi tai kasvava koivu, muistiinpanoistani ei selviä, kumpi, ja sen vieressä kanto.

33–34: Aiempien tietojen mukaan kiviröykkiössä numerolla 34 on lähes tasapintainen päällyys, korkeus on noin 0,5 m:n luokkaa, ja pohjan muoto on pyöreähkö, läpimitta noin 2,5–3 metriä. Numerosta 33 on entuudestaan tieto, että se on noin 2–3 m:n läpimittainen kiviröykkiö. Aiemman asemapiirroksen perusteella nämä sijaitsevat noin 5–10 metrin etäisyydellä toisistaan niin, että 34 on 33:n pohjoispuolella ja noin 20 metriä n:osta 35 etelään. Ottaen sijaintitiedot huomioon päädyin paikan päällä siihen, että tietty havaitsemani selvästi erottuva, kulmikkaista, noin puolen metrin läpimittaisista kivistä maapohjalle koottu röykkiö on se, jolle kuuluu numero 34. Sen eteläinen laita näytti säännöllisimmältä. Tämä röykkiö oli sananjalkojen ja viinimarjapensaiden peitossa. Sen läpimitaksi pohjois–etelä-suunnassa mittasin 2,9 metriä. Tämä on mahdollinen hajonnut ryssänuuni. Tästä noin viiden metrin päässä etelään näytti olevan 3,2 metrin läpimittainen ja noin 40 cm:n korkuinen, kulmikkaista 20–40 cm:n läpimittaisista kivistä kasattu röykkiö, joka sijaintinsa puolesta ja muutoinkin vaikuttaisi olevan se, jolle on vuonna 1987 annettu numero 33, ehkä hajonnut ryssänuuni on sekin. (Vain 6 metriä etelään tästä n:o 33:nä pitämästäni kivikosta on edellä mainittu ryssänuuni numerolla 31.)

35: Peltoraunio tai muu kiviröykkiö, maapohjalla, tasamaan ja jyrkemmän rinteiden välisessä taitteessa. Pituus luode–kaakko-suunnassa on 3,6 metriä, leveys 2,8 metriä. Pohjan ulkoreuna ei oikein erotu, ellei ylärinteen puolella. Korkeus on 0,4 metriä, korkeus laskee keskeltä laiduille.

36: Peltoraunio tai muu kiviröykkiö, maapohjalla, tasamaan ja jyrkemmän rinteiden välisessä taitteessa. Edellisestä noin kaksi metriä pohjoiseen. Pituus itä–länsi-suunnassa 2,8 metriä, leveys 2,6 metriä. Pohjan muoto karkeasti kuin D-kirjain, pohjoislaita on suora. Korkeus 0,4 metriä, korkeus laskee keskeltä laiduille. Tämän pohjoislaidan vieressä on suuri kuusi, jonka juurella on noin 50 cm syvä kuopanne, jonka suun läpimitta on metrin luokkaa; toinen samanlainen kuoppa on tästä 8 metriä pohjoiseen, kolmas samanlainen on kuusesta noin 5 metriä koilliseen.

37: Tämä numero 37 on nyttemmin luettu muinaisjäännösrekisterissä omalle tunnuksellensa, joka on 705010012; ks. inv. n:o 12.

38: Vuoden 1963 inventointikertomuksessa ja sen kartassa on merkintä neljästä ryssänuunista silloisilla numeroilla 10–13, jotka olisivat kaikki lähellä Pulkkanen ja Vanhankylän rajaa. Niille merkityn sijaintikohdan tienoilta löysin vain yhden ryssänuunin, joka on tässä numerolla 38. Uuni 38 sijaitsee asemapiirroksella näkyvästä kaivosta noin 30 metriä lounaaseen ja saattaa sijaintinsa ym. perusteella olla se, joka on merkitty vuonna 1963 numerolle 12. Pohjoiseen päin uuni 38:sta on terävähkö kallionnokka, ja heti uunin itäpuolella ja kallion eteläpuolella on kuin jokin pengerretty kohta. Uunin kulmikkaista kivistä ladotut reunat ovat sen keskikohtaa korkeammat; uunin katto on pahoin pudonnut. Pohjan pituus ja leveys ovat noin 2 metrin luokkaa kumpikin. Uunin pohjoispuolella kasvaa iso mänty.

- 39:** Ryssänuuni kallionnokalla. Paksut sammaleet peittävät pintaa ja sananjalatkin. Pohjan muoto on ehkä lähinnä suorakaide, reunat eivät ole aivan säännöllisiä, pituus pohjois–etelä-suunnassa 3,0 metriä ja leveys 2,8 metriä lukematta siihen joitakin vierineitä kiviä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat, kivien väleissä on onkaloita. Kivet ovat kulmikkaita ja kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. (Vuonna 1963 merkitty numerolle 14?).
- 40:** Ryssänuuni maapohjalla rinteän alaosassa. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on selvästi nelikulmainen, pituus itä–länsi-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; Kivet ovat kulmikkaita tai kulmiltaan pyörityneitä, osaksi murentuneitakin, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päällys on epätasainen. Sijaitsee edellisestä noin 14 metriä pohjoiseen. (Vuonna 1963 merkitty numerolla 15?)
- 41:** Aivan karikkeen peitossa oleva kiviryhmä maapohjalla rinteän alaosassa. Pohjan muoto on lähinnä ehkä nelikulmainen, läpimitta noin 1,8 metriä. Korkeus on 0,3 metriä; kulmissa on ehkä noin 40 cm:n läpimittaisia kiviä. (Vuonna 1963 merkitty numerolla 16?)
- 42:** Ryssänuuni vain 6 metriä pohjoiseen edellisestä (41:stä) mäenrinteen keskivaiheilla, kallionnokalla, jonka yksi reuna on matala lähes pystysuora kallionseinämä. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen, ehkä lähinnä suorakaide kuitenkin, pituus luoteis–koillis-suunnassa 2,0 metriä ja leveys 1,9 metriä, huomioimatta joitakin kiviä, mitkä näyttävät vierineen uunin alkuperäisen alan ulkopuolelle. Itäkulmassa on suuri kivi, ja luoteislaidassa metrin läpimittainen kivi. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,7 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas. (Vuonna 1963 merkitty numerolla 17)
- 43:** Ryssänuuni itään laskeutuvan rinteän yläosassa maapohjalla. Sammal peittää pintaa. Reunalla kasvaa kaksi suurta koivua. Pohjan muoto on ehkä lähempänä nelikulmaista kuin pyöreää, pituus itä–länsi-suunnassa 3,1 metriä ja leveys 2,7 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivien läpimitta on 0,5–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. (Vuonna 1963 merkitty numerolla 18?)
- 44:** Ryssänuuni maapohjalla, vähän irrallaan avokallion nokasta. Paksu sammalkerros peittää pintaa. Pituus luode–kaakko-suunnassa 2,5 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivien läpimitta on 0,4–0,7 metriä sikäli kuin erottuu. Uunin kattokivet näyttävät pudonneen syvälle.
- 45:** Todennäköinen ryssänuuni mäenrinteessä. Sijaitsee 9 metriä kompassisuuntaan 350 n:o 43:sta. Pohjan muoto on karkeasti suorakaide, läpimitta pohjois–etelä-suunnassa 2,9 metriä ja leveys 1,7 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat jyrkät. Kiviä on tiiviinä latomuksena vierä vieressä, ne ovat pyörityneitä, sammalpeitteisiä, niitten läpimitta on 0,2–0,7 metriä. Päällys on hieman epätasainen, ei kupera eikä kovera. Ylärinteen puoleinen laita on kiinni kahdessa noin metrin läpimittaisessa maakivessä; toisen vieressä kasvaa iso koivu.
- 46:** Kivikko kuusen tyven ympärillä maapohjalla. Sijaitsee noin neljä metriä itään ja samalla alarinteeseen edellisestä (45:stä). Karike peittää paljolti tätä. Pohjan muoto on epämääräinen, laidat eivät selvästi erotu; läpimitta on arviolta 2½ metriä. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,4–0,7 metriä.
- 47:** Epämääräinen kiviryhmä maapohjalla. Lienee hajonnut ryssänuuni siitä päätellen, että kiviä on tässä verraten paljon ja verraten tiiviinä rykelmänä. Sijaitsee 2 metriä luoteeseen n:osta 45. Läpimitta itä–länsi-suunnassa 2,2 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat pyörityneitä, sammalpeitteisiä, niitten läpimitta on yleensä kutakuinkin 0,5 metriä.
- 48:** Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee 32,5 metriä kompassisuuntaan 265 astetta pyykistä numero 136. Paksu sammalkerros peittää pintaa. Pohjan muoto on soikea, pituus pohjois–etelä-suunnassa 3,3 metriä ja leveys 2,0 metriä. Korkeus on ehkä noin 0,7 metriä. Kivien läpimitta on 0,3–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Päällys on kupera, keskellä onkaloita.
- 49:** Edellisestä (n:osta 48) neljä metriä kaakkoon on kallionnokalla kiviä, ne voivat olla siinä joko jäänteinä pahoin hajonneesta ryssänuunista, tai sitten siinä on vain luonnollinen kiviryhmä.
- 50:** Ryssänuuni. Sijaitsee vain 2 metriä länteen n:osta 48. Sammal peittää pintaa. Tehty noin metrin läpimittaisten lohkarieitten varaan; keskuksen laajuus noin ½ X 1 metriä, keskuskohta on luhistunut. Kivien läpimitta on 0,2–0,5 metriä sikäli kuin erottuu.
- 51:** Ryssänuuni maapohjalla. Tämän etelälaita on vain metrin päässä edellisen (n:o 50:n) pohjoislaidasta. Karike peittää pintaa. Alarinteän puoleisilla laidoilla kasvaa suuri koivu ja mänty. Pohjan muoto on epämääräinen, pituus itä–länsi-suunnassa 2,3 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Reunat ovat jyrkät. Kivien tavallinen läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päällys on kupera, hieman epätasainen.
- 52:** Ryssänuuni maapohjalla, kiinni jyrkässä kallionkyljessä; tulipesiä kaksi. Sijaitsee vain kolme metriä luoteeseen edellisestä (n:o 51:stä). Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on suorakaide, pituus pohjois–etelä-suunnassa 5,5 metriä ja leveys 1,8 metriä. Korkeus on 0,7 metriä. Kivet ovat paljolti kulmiltaan pyörityneitä

ja niitten läpimitta on 0,3–0,7 metriä sikäli kuin erottuu, kivien välissä on onkaloita. Päällys on epätasainen. Uunin kattokivet näyttävät sen eteläpäässä sortuneen alemmaksi, sortumajälki siinä ei ole kovin selvä.

53: Ryssänuuni sammalpeitteisellä kalliolla kiinni viistossa kallionkyljessä. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä puolisuunnikas, suurin läpimitta on 3,1 metriä. Korkeus on 1,0 metriä mitattuna alarinteen puolelta; reunat ovat paikoin pystysuorat. Kivet ovat kulmikkaita, niiden pinnoissa on jäkälää, kivien läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas, keskuskohdalla on syvennys. Tämä n:o 53 sijaitsee vain 3 metriä luoteeseen n:osta 47, ja samalla 9 metriä koilliseen n:osta 44. Kapea etelään pistävä kallionnokan kärki on numeroitten 44 ja 53 välillä.

54: Matalaksi luhistunut ryssänuuni kallionnokalla. Sijaitsee n:o 48:sta noin 17 metriä kompassisuuntaan 30 astetta. Sammal ja karike paljolti peittävät pintaa. Pohjan muoto on nelikulmainen, pituus ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,4 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,5–0,75 metriä sikäli kuin erottuu.

55: Ryssänuuni, kalliota vasten ja ehkä osaksi maapohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:osta 54) metrin verran pohjoiseen. Verraten hyvin säilynyt, kattokiviä on osaksi paikoillaan. Uunitilan korkeus on ehkä ollut jotakin 40 cm:n luokkaa. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen, pituus itä–länsi-suunnassa 2,6 metriä ja leveys 2,1 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Reunat ovat jyrkät. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päällys on kupera.

56: Ryssänuuni, on lähes kiinni edellisen (n:o 55:n) pohjoislaidassa. On tehty ehkä kallionnokalle. Sammal ja karike peittävät pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,5 metriä ja leveys 2,4 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat sen korkuiset siellä, missä niitä on jäljellä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 15–70 cm. Reunat ovat jyrkät. Päälyksessä on keskellä kuopanne; tässä uunissa ei ole jäljellä sen kattokiviä. (Tästä noin 7 metriä n:o 57:n suuntaan on jokin epämääräinen kiviryhmä.)

57: Ryssänuunin jäännös, selvästi kohoavalla noin metrin korkuisella kallionnokalla. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähes nelikulmainen, pituus luode–kaakko-suunnassa 2,2 metriä ja leveys 1,6 metriä. Reunat ovat noin 50 cm korkeat, pääosin ne ovat yhä selvästi hahmotettavissa. Kivet ovat osaksi kulmikkaita, osaksi pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,1–0,8 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas, päälyksessä on keskellä syvennys.

58: Mahdollinen ryssänuunin jäännös, kalliota vasten maapohjalla petäjän juurella jyrkässä rinteessä. Paksu sammal peittää. Tämän laidat eivät erottuneet selvinä, ja siksi en tehnyt merkintää pohjan muodosta tai läpimitasta. Korkeus on 0,4 metriä. Tässä näyttäisi olevan sekä pyörityneitä noin 50 cm:n läpimittaisia kiviä ja toisaalta pienempiä kulmikkaita, kiilamaisia. Yksi suuremmista kivistä näytti osaksi murenneen lähes jauhomaiseksi, joko tulen vaikutuksesta tai muutoin.

59: Kiviryhmä, joka mahdollinen ryssänuunin jäännös maapohjan syvänteessä petäjän juurella. Sammal ja heinä peittävät. Tämän pohjoisreunassa on kiinni 90 cm:n läpimittainen lohkar, ja eteläreunalla on ehkä reunuskiviä rivissä. Heti tästä ylärinteeseen on pienellä alalla lohkarpeltoa. Pituus itä–länsi-suunnassa 1,8 metriä ja leveys 1,1 metriä. Tämä kiviryhmä ei juuri erotu kohoumana mäenrinteestä. Syvänteessä oli onkalomaista tilaa, jonka reunoissa 4–5 kulmiltaan pyöritynnyttä kiveä, niiden läpimitta oli noin 0,4–0,5 metriä, ja näitten välillä oli 3–5 suunnilleen 7–15 cm:n läpimittaisia kiveä.

60: Kivikko noin 2,3 metriä pitkän tasapintaisen maakiven vieressä. Tämä saattaa olla lohkarpeltoa tai siitä kasattua kivikkoa, mainitun maakiven lähetyvillä on toisessa kohtaa pienen lohkarpellon näköinen kivikko. Sammalen alta erottui kivi, jossa oli sellaisia kiiltäviä pilkkuja, joita tullessa korventuminen tuo kiviaineksesta joskus näkyville. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta on 2,1 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, sammalpeitteisiä, niitten läpimitta on 0,3–0,4 metriä. Päällys on ehkä ennemminkin kupera kuin kovera.

61: Ryssänuuni maapohjalla männyn juurella. Sijaitsee kolme metriä koilliseen edellisestä (n:osta 60). On tehty kiinni yli metrin läpimittaiseen lohkareseen. Paksu sammal peittää pintaa, ja päällä on kataja. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä–länsi-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Reunat ovat jyrkät. Tämän uunin suuaukko on alarinteeseen päin, ja suuaukkoa ympäröivät kivet ovat selvässä ladotussa järjestyksessä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on noin 0,2–0,5 metriä sikäli kuin erottuu. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas, keskellä on painuma.

62: Epämääräinen kivikko, joka on ehkä ryssänuunin jäännös. Tämän alarinteen puoleisella reunalla on kaksi noin 7 cm:n paksuista laattakiveä lappeellaan toinen toisensa päällä, niitten päällä on lohkar, ja nämä ovat kahden 0,4 m:n läpimittaisen kiven välissä kuin seinämää muodostamassa. Pohjan muoto on epäselvä. Korkeus on 0,4 metriä; päälyksen matalin kohta on keskellä.

63: Ryssänuunin jäännös kallionnokalla. Tämän uunin perä on vasten pystysuoraa kallionjyrkännettä. Tämän alapuolella rinne laskeutuu hyvin jyrkkänä. Sammal peittää osittain pintaa. Keskellä kasvaa mänty. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,1 metriä. Korkeus on ehkä 0,5 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,2–0,7 metriä sikäli kuin erottuu. Kattokiviä ei ole jäljellä.

64: Ryssänuunin jäännös matalan kallionjyrkänteen reunalla. Tästä uunin jäännöksestä noin metrin etäisyydellä on noin kahden metrin läpimittainen lohcare, joka näkyy kauaksi. Sammal ja jäkälä peittävät osittain pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 2,9 metriä ja leveys 1,8 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Kattokiviä ei ole jäljellä. Heti tästä etelään on saman kallionjyrkänteen reunalla hieman rauniomaista kivikkoa, mutta hahmotin sen luonnolliseksi.

65: Mahdollinen ryssänuunin jäännös, noin metrin korkuisen pystyseinämäisen kalliojyrkänteen reunalla. Se kallionjyrkänte, jolla tämä on, sijaitsee vain muutama metri länteen edellä numero 64:n selostuksessa mainitusta. Molempien jyrkänteiden reunat ovat ehkä pohjois-etelä-suuntaisia. Tämä numerolle 65 merkitty kivikko on vain muutaman metrin päässä numerosta 64. Louhikko vaikeuttaa sen hahmottamista, onko tässä ryssänuunin jäännöstä vai ei. Kuitenkin tässä erottui sellaistaakin haurasta kiviainesta, jossa oli kirkkaina kiiltäviä pilkkuja, sen näköisiä, mitä tulella korventuminen tuo kiviaineksesta joskus näkyville.

66: Ryssänuuni, maapohjalla aivan kallionnokan alla. Sijaitsee pyykistä n:o 123 noin 1½ metrin päässä kompassisuuntaan 345 astetta. Tämän uunin sisällä kasvaa kaksihaarainen koivu, ja laidoilla joitakin muita puita. Pohjan muoto on suorakaide, pituus koillinen-lounas-suunnassa 6,8 metriä ja leveys koillispäädystä 2,9 metriä, vastakkaisessa päädystä leveys näyttäisi silmämääräisesti olleen suunnilleen sama, siellä vain kiviä on joutunut hajalleen reunan ulkopuolelle. Alarinteen puoleinen reuna on jokseenkin suora; lounainen sivu ja ylärinteen puoleinen reuna ovat paljolti karikkeen peitossa. Koillisessa päädystä kivirakenne on huolella ladottua. Koillispääty on noin 0,4 metrin korkuinen, vastakkainen pääty on ehkä hieman sitä matalampi. Kivet ovat kulmikkaita, niiden tavallinen läpimitta on 0,2–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Päälyksessä näyttäisi olevan kolmen romahtaneen tulipesän kohdalle syntyneitä painanteita. Tämän kivilatomuksessa on ehkä poikittainen katkos 2,9 metrin päässä lounaispäädystä.

67: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 3,1 metrin päässä edellisestä. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähes neliömäinen, sivut ovat suunnassa koillinen-lounas ja luode-kaakko, niiden pituus on 2,8 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,3–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Päälyksessä on keskellä kuin painanne.

68: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee vain 0,6 metrin päässä edellisestä ja on sähkölinjan alla. Paksu sammal peittää pintaa. Tämän luoteispuolella on iso kuusi ja mänty. Pohjan muoto on lähes neliömäinen, sivut ovat suunnassa koillinen-lounas ja luode-kaakko, niiden pituus on noin 3 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Alarinteen puolella on jotenkuten ehjänä säilynyttä seinämää. Kivet ovat kulmikkaita sikäli kuin erottuu. Päälyksessä on epätasainen.

69: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 2,5 metrin päässä edellisestä. Sammal peittää lounaislaitaa ja luoteislaitaa, muut kaksi laitaa erottuvat selvenmin. Pohjan muoto on lähes neliömäinen, sivut ovat suunnassa koillinen-lounas ja luode-kaakko, niiden pituus on noin 2 metriä. Korkeus on 0,7 metriä. Kivet ovat sekä kulmikkaita että kulmiltaan pyörityneitä, niiden läpimitta on 0,4–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Tämän uunin kattokivet näyttävät sortuneen keskeltä alas, mutta seinämät ovat ehjempää.

70: Ryssänuuni kalliolla tai maapohjalla suuren männyn tyvellä. Karike paljolti peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus koillinen-lounas-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 1,6 metriä. Korkeus on ehkä vain 0,2 metriä, vaikkakin kulmikkaiden kivien suurimmat läpimitat ovat rajoissa 0,3–0,6 metriä.

71: Ryssänuuni kalliolla tai maapohjalla. Sijaitsee 7 m pohjoiseen edellisestä (n:o 70.stä) ja vain 3 m:n päässä melko korkeasta kallioseinämästä. Karike peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjois-etelä-suunnassa 2 metriä ja leveys 1,8 metriä. Korkeus on noin 0,3 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niiden pinnoissa on jäkälää, niiden tavallinen läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Koilliskulmassa on noin metrin läpimittainen maakivi.

72: Ryssänuuni kallionnokalla. Sijaitsee 10,8 metriä edellisestä (n:o 71) kompassisuuntaan 330 astetta. Päällä on kuiva kataja, vieressä mänty. Pohja on ollut selvästi suorakaiteen muotoinen, sitten kiviä on levinnyt siitä hajalleen. Pituus itä-länsi-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,0 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,3–0,7 metriä.

73: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee noin 9½ metriä lounaaseen edellisestä (n:o 72:sta). Kariketta ja sananjalkoja ja pieni mänty on tämän päällä. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, läpimitta pohjois-etelä-

suunnassa on 2,5 metriä, joitakin hajallaan olevia kiviä huomioimatta, ja itä-länsi-suunnassa 2,4 metriä. Korkeus on 0,4 metriä; Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,15–0,6 metriä.

74: Ryssänuuni, joka on ainakin yhdeltä reunaltaan kalliota vasten; itälaita on kiinni yli metrin läpimittaisessa maakivessä. Sijaitsee 14,4 metriä n:o 72:sta länteen. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 4,2 metriä ja leveys 2,5 metriä. Korkeus on ehkä noin ½ metriä; Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,1–0,8 metriä. Osa kivistä on tulenpidon murentamia. Kivikko ei kata tasaisesti koko sisustaa, vaan yhdessä kohtaa kivien välissä näkyy laajalti sammalta, muuta kasvustoa ja multaakin. Joitakin kiviä on ehkä hajonnut tämän alkuperäisen pohja-alan ulkopuolelle.

75: Ryssänuuni. Sijaitsee 7 metriä edellisestä (n:osta 74) kompassisuuntaan 210 astetta. Sammal peittää pintaa, kuivunut pihlaja on tämän sisällä. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,4 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,4 metrin tienoilla, sikäli kuin erottuu.

76: Kivikko, vanhan lämmityskiukaan näköinen, kalliolla. Läpimitta noin 2,3–2,4 metriä, korkeus 0,2 metriä. Sijaitsee vain 1,1 metrin päässä seuraavasta (n:o 77:stä). Sammal, heinikko ja jäkälä peittävät pintaa. Tämän sisällä on pienen puun kanto. Kivet ovat kulmikkaita tai kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,4 metriä, sikäli kuin erottuu.

77: Rakennuksen kivijalan osan näköinen kivirivi kalliolla. Tämän koillisempi pää sijaitsee 5 metriä lounaaseen n:osta 78. Pituus 7,2 metriä, pituussuunta on noin 30–40 astetta. Kiviä ei ole päällekkäisissä kerroksissa ellei tämän rivin lounaispäässä. Tämä rivi on hajanainen, jotkut kivet ovat ehkä vierineet kalliota alas.

78: Ryssänuuni kallionnokalla. Sijaitsee 24 metrin päässä n:o 74:sta kompassisuuntaan 340 astetta. Päällä on katajapensas. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus luode-kaakko-suunnassa 2,9 metriä ja leveys 2,6 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,2–0,7 metriä, ja niitten välissä on hieman maatakin. Yhden kulmassa olevan suuren kiven alla oli kiilamainen korokekivi. Joitakin kiviä näyttää irronneen tämän rakenteista ja olevan hajallaan sen ulkopuolella. Tämän uunin viereltä maan pinnalta löytyi savitiivistettä (KM 35488).

79: Ryssänuuni. Sijaitsee 5 metrin päässä edellisestä (n:o 78:sta) kompassisuuntaan 40 astetta. Sammal ja jäkälä peittävät pintaa. Pohjan muoto on ehkä puolisuunnikas, reuna ei kaikilta osin erottunut, suurin läpimitta on ehkä 3,7 metriä. Sisällä on vanha puun kanto. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Tässä on tulen haurastuttamia kiviä. Joitakin kiviä näyttää irronneen tästä ja olevan hajallaan sen ulkopuolella.

80: Kivilatomus, joka ehkä ryssänuunin jäännös. Sijaitsee vain noin 30 cm:n päässä edellisestä (n:osta 79). Sammal peittää tämän pintaa niin, että sen pohjan ulottuvuuksia ei voi hahmottaa. Pohjan läpimitta saattaa olla 3 m:n luokkaa. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, läpimitaltaan 0,3–0,6 metriä sikäli kuin sammalen alta niitä erottuu.

81: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee 28 metrin päässä n:o 79:stä kompassisuuntaan 40 astetta. Läpimitta 3,8 metriä. Korkeus on 0,2–0,7 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten pinnoissa on sammalta ja jäkälää, niitten läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Kiviä on tässä ehkä purettu paikoiltaan ja pinottu uunin päälle.

82: Ryssänuuni kalliolla. Edellisestä (n:o 81:stä) 10 metriä etelään. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus koillinen-lounas-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,3 metriä. Korkeus on 0,4–0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niissä on jäkälää, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas, mutta muuten tämä uuni näyttäisi olevan tavallista paremmin säilynyt.

83: Kiviä kallion huipulla olevassa matalassa notkelmassa; saattaa olla pienen hautaraunion jäännös tai kivikko, joka on kasattu sotilasleirissä; luonnonmuodostumana tätä ei voitane niinkään helposti pitää. Läpimitta noin 3½ metriä. Tämän kivikon päällä oli kataja ja pieni mänty. Kiviä näytti tässä olevan yhdessä ja kahdessakin kerroksessa. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on rajoissa 10–40 cm; niitten pinnoissa on sammalta.

84: Ryssänuuni painanteessa, voi olla siinä joko kallio- tai maapohjalla. Sijaitsee 9 metriä edellisestä (n:o 83:sta) suoraan pohjoiseen. Sammal peittää paljolti pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus itä-länsi-suunnassa 3,0 metriä ja leveys 2,9 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas, mutta muuten tämä uuni näyttäisi olevan tavallista paremmin säilynyt.

85: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee noin 20 metriä edellisestä (n:osta 84) kompassisuuntaan 320 astetta. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, läpimitta koillinen-lounas-suunnassa 2,0 metriä ja leveys 1,8 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,2–0,4 metriä. (Tästä kuusi metriä pohjoiseen on matalaa kalliionseinämää vasten sammalpeitteinen noin ½ metriä

korkea kivikko, joka saattaa olla luonnollinen. Sen pohjan pituus on noin 2,2 metriä, leveys 1,7 metriä; kivien tavallinen läpimitta on noin ½ metrin luokkaa.)

86: Kivikko kalliolla tasaisella kohdalla. Sijaitsee noin 30 metriä pohjoiseen edellisestä (n:osta 85). Tämän kivikon vierellä on kolme suurta siirtolohkareta. Uusi ajotie näkyy tältä röykkiöltä katsoen noin 25 m:n päässä pohjoisen suunnassa. Läpimitta pohjois–etelä-suunnassa on 4,7 metriä. Kivet kulmikkaita, niiden tavallinen läpimitta on noin 25–60 cm. Kivissä näytti olevan verraten vähän jäkälärenkaita; merkkejä tulen aiheuttamasta kivien haurastumisesta en tässä nähnyt.

87: Ryssänuuni painanteessa, ehkä maapohjalla. Sijaitsee 16 metriä n:osta 84 kompassisuuntaan 135 astetta. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 1,9 metriä. Korkeus on noin 0,7 metriä; sivuseinissä on käytetty erikoisen pitkiä paasia. Kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Kivien pinnoissa ja niiden väleissäkin on sammalta ja jäkälää. Unin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

88: Ryssänuuni kalliopohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:osta 87) n. 9 metriä kompassisuuntaan 70 astetta. Pohjan muotoa on vaikeata määrittää, läpimitta koillis–lounas-suunnassa on 2,1 metriä. Korkeus on 0,9 metriä; reunakivet ovat melko suuria, niitten sisään jäävässä tilassa on sammalen alla kiviä. Kivet ovat sekalaisia, niitten läpimitta on 0,1–1,0 metriä, pienimpiä kiviä on käytetty tilkkeenä. Kivien pinnoissa on jonkin verran jäkälää ja vähän sammalta. Unin kattokivet ovat osaksi sortuneet alas. Tulen aiheuttamaa murenemista erottui kivissä.

89: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee noin 17 m:n päässä n:osta 87. Tästä vain 9 m:n päässä on kallion nokalle pystytetty sähkölinjapaalu. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjoinen–etelä-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,3 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,4–0,5 metriä. Niitten pinnoissa oli vähän jäkälää ja sammalta. Unin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

Luokitusehdotus: Entinen luokka.

Lisäyksiä:

12 Härmistö

Kiviröykkiö

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0012 Härmistö.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: ?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 971, i = 3222 695, z = 13–15

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tarkastus 1987 (Tarkastus tietoimituksen yhteydessä 9.–10. 1987
Isoluodon itärannalla, ks. sen alanumero 37)

INVENTOINTI 2005

Aika: 26.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: KF2005:5012

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö metsäalueella lähellä pientä peltovainiota ja meren rantaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee loivasti vainiota kohti laskeutuvalla havumetsää kasvavalla rinteellä. Tämä on lähellä Härmistön luonnonsuojelualuetta, ellei sitten sen alueen sisällä.

Kohteen kuvaus:

Kiviröykkiö maapohjalla, korkeus ehkä noin 30 cm, pituus pohjois–etelä-suunnassa 6,0 metriä ja leveys 3,9 metriä. Pohjan reuna on melko tasainen. Eteläpäässä kasvaa iso mänty; sammal ja sananjalat peittävät pintaa. Kivien läpimitta oli yleensä 0,3 – 0,4 m:n luokkaa; kivet olivat kulmiltaan pyöristyneitä. En saanut selvää, oliko tässä päällekkäin yksi vai useampia kivikertoja. Yläpinta ei ollut kovin tasainen, mutta siinä kivien korkeimmat pinnat olivat kokolailalla samalla tasolla. Kivien välissä on kariketta ja ehkä maata tai maatonutta kariketta. Tästä koilliseen tämän ja riihen tms. välillä oli maaperässä laakeita ja matalia epämääräisen muotoisia painanteita. Tästä lähinnä etelän suuntaan on vanha sotilasleirialue lukuisine ryssänuuneineen, joka on muinaisjäännösrekisterissä nimellä Korkkisluodonsalmi.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Z-koordinaatti sopii vain varauksin yhteen ylle merkityn ajoituksen kanssa: 15 metrin sijaintikorkeus merkitsisi, että se maastonkohta olisi paljastunut vedestä vasta rauta–pronssikauden vaihteessa.

13 Hevoshaanniemi

Sotilasleirin paikka ryssänuuneineen, ja ehkä myös mahdollisen hajotetun hautaraunion jäännös (numero :9).

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0013 Hevoshaanniemi.

Seutukaavan suojelukohde numerolla 645 ja nimellä Hangan Hevosniemi.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, ryssänuunit ja röykkiöt

Ajoitus: historiallinen ja ehkä osaksi myös esihistoriallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 52–54, johon sisältyy 34 varmempaa ryssänuunia, yksi röykkiö ja 17–19 latomusta, joista voi olla osa ryssänuunien raunioita (varmemmat ryssänuunit: numeroilla 2–5, 7, 10–13, 15–18, 21–23, 25–28, 31–32, 38–39, 41–45, 47–48, 52–54; röykkiö n:olla 9).

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle kahdella muinaisjäännöksen merkillä)

P = 6697 648, i = 3222 212, z = 5–25

Koordinaattiselite: X- ja y-koordinaatit ryhmän keskikohdan mukaan, ne ovat muinaisjäännösrekisteristä, z-koordinaatti on luettu peruskartalta.

Maastomerkinä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9½ km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 11)

–

(Ks. myös kohta ”Lisäyksiä”)

INVENTOINTI 2005

Aika: 12.10.2005 ja 13.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3, 22, 23

Kuvat: KF2005:5042–5043

LYHYT KOHDEKUVAUS

Ryssänuuneja pienten kallioiden metsäisillä osaksi rakentamattomilla rinteillä lähellä pihamaita, vainioita ja merenrantaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee metsäalueella, jossa on paljon kalliopaljastumia.

Kohteen kuvaus:

Vain kaksi tässä olevista uuneista saatoin varmuudella yhdistää aiempiin juokseviin numeroihin (vanhat numerot 22 ja 23). Sen vuoksi olen merkinnyt tämän latomusryhmän alla uusille juokseville numeroille, jotka alkavat numerosta 1. (Entiset numerot 22 ja 23 ovat nyt numeroilla 52 ja 53.)

1: Mahdollinen ryssänuunin jäännös kalliolla kallionjyrkänteen äärellä noin 15–20 metriä ajotiestä ja lähellä Peltorannan pihamaata. Tähän kuuluu viisi paatta, jotka yhdessä muodostavat kuin uunin peräseinämän ja sivuseinämät. Niitten päällä on laatta, jolle oli asetettu pieni kivi. Vierellä on pienempää kivikkoa.

2: Ryssänuunin jäännös kalliolla. Edellisestä (n:o 1:stä) noin 9 metriä pohjoiseen. Pohjoispäässä oli pieni mänty. Pohjan muoto on lähinnä suorakaiteen muotoinen, pituus pohjois–etelä-suunnassa 3,3 metriä ja leveys 2,4 metriä. Korkeus on 0,3–0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Kivissä oli jäkälää ja sammalta. Päällys on loivasti kupera.

3: Ryssänuunin jäännös kalliolla. Sijaitsee 10 metriä edellisestä (n:o 2:sta) kompassisuuntaan 40 astetta. Sammalta on pinnassa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä–länsi-suunnassa 2,3 metriä ja leveys 2,1 metriä. Korkeus on 0,3 metriä; reunat ovat jyrkät, osaksi selvästikin jyrkät. Kivet ovat kulmikkaita ja kulmiltaan pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,25–0,6 metriä. Päällys on epätasainen, jokseenkin kupera. Kiviä on vyörynyt ulommaksi.

4: Ryssänuuni kallion syvänteessä. Sammalta ja jäkälää on tämän pinnassa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus koillis-lounais-suunnassa 5,7 metriä ja leveys 2,5 metriä. Tässä on joko ollut kaksi rinnakkaista tulipesää yhdessä uunissa, tai sitten kivien sortuminen on täyttänyt kahden lähekkäisen uunin välissä mahdollisesti olleen tilan. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, läpimitta on 0,2–1,25 metriä. Tämän lounaispäässä on matala syvennys, joka johtuu varmaankin uunin kattokivien putoamisesta, koillispuolella on syvennys reunuskivien vieressä.

5: Ryssänuunin jäännös kalliolla. Sijoitettu niin, että laita ulottuu noin metrin korkuisen kallionseinämän yläreunaan. Sijaitsee kuusi metriä lounaaseen edellisestä (n:o 4:stä). Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta 2,9 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Ulkoreunat ovat loivat. Kivet ovat kulmikkaita, niiden pinnoissa on vain vähän sammalta ja jäkälää, niiden läpimitta on 0,25–0,6 metriä. Keskellä on syvennys. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

6: Rykelmä kiviä, jotka ovat mahdollisia ryssänuunista jäljellä olevia reunuskiviä, kalliionokalla. Sijaitsee noin 16 metriä edellisestä (n:osta 5) kompassisuuntaan 260 astetta. Näitten kivien välissä on tiheä katajapensas ja sammalta jäkälää ja sananjalkoja, joitten alla voi olla kiviä.

7: Ryssänuuni kalliionokalla. Sijaitsee noin 8 metriä edellisestä (n:osta 6) kompassisuuntaan 140 astetta. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, läpimitta on sekä pohjois-etelä- että itä-länsi-suunnassa 2,0 metriä, kun joitakin vyöryneitä kiviä ei lueta siihen. Korkeus on noin 0,7 metriä. Tehty suurien reunuskivien varaan. Kivien läpimitta on 0,2–0,9 metriä. Keskellä on syvennys, jossa kasvaa sammalta ja heinää.

8: Sammalten ja karikkeen peittämä noin kahden metrin läpimittainen kiviryhmä maapohjalla, saattaa olla ryhmä osaksi puretun ryssänuunin reunuskiviä, keskellä kasvaa pieni mänty. Sijaitsee noin 2 metriä edellisestä (n:osta 7).

9: Sekava matala kaşa pyörityneitä kiviä kuperalla kalliionokalla, männyn tyvellä. Tämän läpimitta on pohjois-etelä-suunnassa noin 6½ metriä, itä-länsi-suunnassa 3½ metriä; tämän reuna ei ole missään selvä. Tässä kivet ovat pyörityneitä, niiden läpimitta on 15–30 cm:n luokkaa. Ympärillä kasvaa katajia, on heinikkoa ja sammaltakin. Kivien väleissä on heinää ja jäkälää. On mahdollista, että tätä olisi joskus hajotettu. Kalliopinta, jolla tämä on, näytti selvästi kuperalta. Suljin alustavasti pois sen mahdollisuuden, että näin pieni ja kevyt kivikko olisi voinut jäädä selvästi kuperalle kalliionokalle, mikäli rantavoimat olisivat siihen vaikuttaneet. Tästä viisi metriä etelään on viitisen metriä korkea kalliionseinämä.

10: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee noin 15 metrin päässä edellisestä (n:o 9:stä) kompassisuuntaan 330 astetta. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,5 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Reunat erottuvat selvinä ja korkeina. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,3–0,7 metriä, niiden pinnoissa ja väleissä on sammalta ja jäkälää, Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas. Tämä on noin 10 metrin päässä mäen päällä olevasta lammikosta, joka ei näy peruskartalla.

11: Ryssänuuni kalliionokalla. Sammal ja jäkälä peittävät osittain kivien pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus koillinen-lounas-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 2,1 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Reunat ovat ladotut suurista kivistä. Päälyksessä on notkelma keskellä, ja senkin kohdalla on suuria kiviä. Tämän lähellä on mäenrinteeseen rakennettu irtokivistä noin 10 metrin pituinen luiska, ehkä joittenkin kuormien ajamista varten rampiksi.

12: Ryssänuuni kalliolla kalliionjyrkänteen alapuolella. Tässä pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 3,7 metriä ja leveys 2,4 metriä. Tämän uunin pohjoislaita on vasten kahta maakeivää. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päälyksessä on melkoisen tasainen, sammalta ja kariketta on sitä peittämässä. Luoteisnurkassa on iso mänty. Vieressä kallion alla on louhikkoa.

13: Ryssänuuni maapohjalla kalliionseinämää vasten. Pohjan muoto on lähinnä kulmikas, pituus luode-kaakko-suunnassa 2,5 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat suuria ja kulmikkaita, niiden läpimitta on noin 50–80 cm. Sammalta ja jäkälää on kivien pinnoissa. Päälyksessä on melko tasainen. Lähellä on pieni hiekanottoaika alempana rinteessä.

14: Kiviryhmä, jossa saattaa olla hajonneen ryssänuunin reunakiviä. Nämä ovat maapohjalla. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, läpimitta on arviolta parisen metriä. Korkeus on 0,5 metriä; keskuskohta on paljon reunoja syvemmällä. Kivet ovat sammaltuneita, niiden läpimitta on noin 0,5 metrin tienoilla.

15: Sammalpeitteinen kiviryhmä, joka on todennäköinen ryssänuunin jäännös. Sijaitsee maapohjalla. Pensas kasvaa tämän päällä. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta noin 2½–3 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niiden läpimitta on 0,4–0,6 metriä. Päälyksessä on syvennys.

16: Ryssänuuni, ainakin osaksi kalliionokan päällä. Sijaitsee pienehkön siirtolohkareen eteläsivustalla noin 7 metriä koilliseen edellisestä (n:o 15:sta). Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus koillis-lounas-suunnassa 2,6 metriä ja leveys 2,0 metriä. Reunat ovat korkeat. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niiden läpimitta on 0,25–0,6 metriä. Päälyksessä on keskellä syvä painanne.

17: Ryssänuuni maapohjalla. On vain noin 3 metrin päässä etelään edellisestä (n:o 16:sta). Pohjan muoto on epämääräinen, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,5 metriä. Korkeus on reunoilla ehkä noin 0,5 metriä, keskellä 0,3 metriä. Reunakivet ovat järeitä. Suurimpien kivien läpimitta on 0,8 metriä, muitten kokoa ei sammalia irrottamatta erottunut. Keskuskohta on reunoja syvemmällä; reunusten välissä näkyy kaikkiaan vain verraten vähän kiviä, sammalen peittämä laakakivi ja muutama muu kivi. (Tästä lähimpään ajotien mutkaan päin on epäselvä kivikko kallionnokalla ja toinen kuopanteessa.)

18: Järeitten kivien ryhmä, jossa todennäköisesti on hajonneen ryssänuunin reunuskiviä. Sijaitsee noin 13½ metriä koilliseen numerosta 15. Tämä on ehkä osaksi kallionnokalla. Kolme mäntyä kasvaa tämän sisällä. Näkyvillä on järeistä kivistä koottua reunusta, karikkeen ja mäntyjen juurilla olevan ruohikon alla voi olla muutakin kivikkoa. Läpimitta pohjois–etelä-suunnassa 2,7 metriä ja itä–länsi-suunnassa 2,5 metriä, lukematta mittoihin mukaan joitakin hajallaan olevia kiviä. Korkeus on 0,5 metriä. (Tämän kaakkoislaidan vieressä on maassa noin 60 cm syvä kuopanne, jonka suu on pyöreähkö, läpimitaltaan noin 2 metriä.)

19: Epämääräistä kivikkoa, joka saattaa olla rantavoimien kasaamaa ja sen vieressä on suustaan noin 1½ metrin läpimittainen kuopanne, jonka syvyys on noin ½ metriä.

20: Matala kivikko, peltoraunion näköinen, läpimitta 2–3 metriä. Sijaitsee noin 6 metriä koilliseen n:o 19:stä. (Tästä koilliseen on vielä joitakin rantavallien näköisiä kiviryhmiä.)

21: Ryssänuuni avokalliolla noin 10 metrin päässä sen koillisesta kärjestä. Sammal peittää osittain pintaa. Laidoilla on kaksi mäntyä, keskellä pihlaja. Pohjan muoto on jokseenkin selvä suorakaide, pituus itä–länsi-suunnassa 6,6 metriä ja leveys 2,6 metriä. Korkeus on länsipäässä 0,6 metriä, itäpäässä 0,3 metriä; länsipäässä on suuria, jopa metrin läpimittaisia, laakakiviä niin, että niiden varassa on voinut olla uunin katto. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,8 metriä. Päällys on itäpäässä tasainen.

22: Ryssänuuni, ehkä kalliolla. Sijaitsee 11 metriä edellisestä (n:o 21:stä) kompassisuuntaan 220 astetta. Laidalla on mänty. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta on noin 2,5 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Reunuskivien läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Keskellä on paksu sammalpeite, sen alla voi olla joitakin kiviäkin.

23: Ryssänuuni. Koottu kallionnokkaa vasten. Sijaitsee 9½ metriä edellisestä (n:o 22:sta) etelään. Pohja on kutakuinkin suorakaiteen muotoinen, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,6 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat, laidoilla on jopa lähes metrin läpimittaisia kiviä. Kivissä on tulen haurastuttamia. Keskellä on syvennys, jota sammal ja sananjalat peittävät. (Noin 8 metriä luoteeseen n:o 23:sta on sammalpeitteinen ehkä luonnollinen kivikko, se sijaitsee matalan kallionseinämän kyljessä sen nurkkausmaisessa sopukassa.)

24: Muutaman kulmikkaan kiven ryhmä kalliolla. Sijaitsee 10½ metriä edellisestä (n:o 23:sta) kompassisuuntaan 105 astetta. Sammal ja sananjalat peittävät pintaa. Pohjan muoto ei erotu; kaakon puolella näkyy reunimmaisista kiviä sammalen alta, ne eivät ole säännöllisessä järjestyksessä. Tämän läpimitta on noin kaksi metriä. Korkeus on ehkä 0,2 metriä. Kivien läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Tästä on ajotielle 15 metriä.

25: Ryssänuuni kallionlaen vieressä. Sammal ja jäkälä peittävät pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta luode–kaakko-suunnassa 2,2 metriä ja koillinen–lounas-suunnassa 1,6 metriä. Korkeus on ehkä 0,3 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä sikäli kuin erottuu.

26: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee noin 11 metriä edellisestä (n:o 25:stä) kompassisuuntaan 20 astetta. Samalla tämä on noin 15 m:n päässä pihamaan laidalla olevan ulkorakennuksen seinästä. Sammal ja jäkälä peittävät paljolti tätä. Pohjan muoto on epämääräinen, pyöreähkö, läpimitta 1,8 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat jyrkät. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Keskellä on syvennys, sekin sammalen ja jäkälän peitossa.

27: Ryssänuuni, joka on ehkä maapohjalla, mutta kallion kupeessa. Sijaitsee 33 metriä kompassisuuntaan 305 astetta pihamaan laidalla olevasta sementistä valetusta pyykistä, jossa on numero ”5”. Sammal ja sananjalat peittävät. Pohjan pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,1 metriä ja leveys 1,9 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat suuria kulmikkaita ja kulmiltaan pyörityneitä.

28: Ryssänuuni, ladottu ehkä kallionnokkaa vasten. Sijaitsee edellisestä (n:o 27:stä) 7 metriä etelään. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta 2,5 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Reunoilla on kiviä, joitten läpimitta on jopa noin 80 cm. Sisällä on syvennys, jossa kasvaa mänty. Tässä syvennyksessä paksu sammal peittää kiviä.

29: Kivilatomus maapohjalla. Kaksi metriä etelään ajotiestä ja 45 metriä itään lähimmän peltovainion itäkulmauksesta. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta pohjois–etelä-suunnassa 4,9 metriä ja itä–länsi-suunnassa 3,4 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat korkeat. Kivet ovat sammalpeitteisiä, kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,4–0,5 metriä. Päällyksessä keskellä on syvennys, jossa kasvaa heinää ja sammalta.

- 30:** Mahdollinen ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 17 metriä kolmihaaraisesta teiden risteyksestä kompassisuuntaan 210 astetta. Sammal ja jäkälä peittävät osaksi pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta n. 3 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivien läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Päällys on hieman epätasainen, ei kovera eikä kupera. (Tästä metri länteen on tasapintainen maakivi, jonka länsisivun vierellä on epäselvä kivikko.)
- 31:** Ryssänuuni kalliolla, vain kaksi metriä länteen noin 5 metrin korkuisesta siirtolohkareesta. Samalla tämä sijaitsee noin 20 metriä edellisestä (n:o 30:sta) kompassisuuntaan 220 astetta. Pohjan muoto on epämääräinen, läpimitta 3,0 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat korkeat, sammal ja heinä peittävät pintaa, keskikohdalla on syvennys. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,4–0,7 metriä sikäli kuin erottuu.
- 32:** Ryssänuuni, joka näyttäisi sijaitsevan syvänteessä. Sijaitsee noin 12 metriä edellisestä (n:osta 31) suoraan pohjoiseen. Sammal ja jäkälä peittävät pintaa. Läpimitta itä–länsi-suunnassa 2,6 metriä ja pohjoinen–etelä-suunnassa 2,1 metriä. Korkeus on reunakivien kohdalla 0,3 metriä, muutoin tämän syvänteessä olevan rakenteen pinta on niillä korkeuksilla, missä maan pinta sen lähetyvillä muutoin on. Kivet ovat osaksi pyöreitä, osaksi kulmikkaita, niitten läpimitta on noin 0,2–0,7 metriä.
- 33:** Edellisestä (n:osta 32) noin 11 metriä suoraan pohjoiseen on kivikko, jonka kivissä on epätavallisen vähän sammalta. Se saattaa olla pengottu uuni.
- 34:** Mahdollinen ryssänuuni maapohjalla kallioseinämän juurella. Sijaitsee n:o 31:n selostuksessa mainitusta noin 5 m:n korkuisesta siirtolohkareesta 12 metriä kompassisuuntaan 165 astetta. Sammal, jäkälä ja heinä peittävät pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,1 metriä ja leveys 1,7 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat jyrkät. Kivien läpimitta on 0,4–0,6 metriä sikäli kuin erottuu.
- 35:** Mahdollinen ryssänuuni ehkä kalliopohjalla. Tämä on vain metrin päässä sähköpylvästä, ja se pylvä on neljä metriä ajotien länsilaidasta ja noin 28 metriä kaakkoon kolmihaaraisesta risteyksestä. Läpimitta 2,6 metriä. Korkeus on ehkä noin ½ metriä. Kivet ovat suuria sikäli kuin sammalpeitteeltä erottuu. Niistä suurin on noin metrin läpimittainen, moneen suuntaan haljennut. Päällys on erittäin epätasainen.
- 36:** Mahdollinen ryssänuuni kalliolla tai maapohjalla. Sijaitsee alle 1 m:n päässä edellisestä (35:stä). Paksu sammal, heinikko ja pensaat peittävät pintaa. Pohjan muoto on lähinnä pyöreä, läpimitta noin 3 metriä. Korkeus on 0,3 metriä. Kivien välissä on siellä täällä kariketta ja turvetta. Päällys on kupera.
- 37:** Sekava rykelmä noin ½ m:n läpimittaisia sammaltuneita kiviä noin 3 m:n läpimittaisella alalla. Sijaitsee vain 1½ m:n päässä edellisestä (n:o 36:sta). Tämä voisi olla ryssänuunin jäännös, tai sitten muinaista rantakivikkoa.
- 38:** Ryssänuuni, joka on tehty kallionokkaa vasten. Sijaitsee 8 metriä etelään edellisestä (n:o 37:stä). Sammal ja ruoho peittävät osittain pintaa. Laidalla kasvaa kataja. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus 2,8 metriä ja leveys kallioseinämän suunnassa 2,2 m. Korkeus on 0,6 metriä; reuna on jyrkempi ja korkeampi alarinteen puolella. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Keskellä on syvennys.
- 39:** Todennäköinen ryssänuuni maapohjalla, metrin päässä noin 1–1½ m:n korkuisesta kallioseinämästä. Sijaitsee vain 2 metriä etelään edellisestä (n:o 38:sta). Sammal, ruoho ja sananjalat peittävät pintaa. Reunalla kasvaa mänty. Läpimitta 2,6–2,7 metriä. Korkeus on vain 0,3 metriä; reunat näyttävät silti paikoin jyrkiltä. Keskellä syvennys, siinäkin on sammalta, ruohoa ja sananjalkoja.
- 40:** Kivikko, joka voi olla ryssänuunin jäännös, tai sitten on luonnonmuodostuma. Sijaitsee 22 metriä etelään n:osta 35. Läpimitta on noin 2 metriä, korkeus ½ metriä; pinta on epätasainen. Kuusen alaoksat peittävät tätä.
- 41:** Ryssänuuni, ehkä maapohjalla kalliorinteen juurella. Sijaitsee edellisestä (n:o 40:stä) neljä metriä länteen. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus koillis–lounas-suunnassa 2,5 metriä ja leveys 2,0 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat jyrkät. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Päällysten keskus on kovera.
- 42:** Ryssänuuni maapohjalla kallion vieressä. Tämä on kiinni noin 5 m:n läpimittaisen kallionnukan lounaislaidassa, ja noin 20 metriä luoteeseen peruskartalla näkyvästä ajotien mutkasta. Sammal ja jäkälä peittävät pintaa. Pohjan reuna on kaareva siellä, missä se ei rajoitu kallioon, läpimitta on noin 2,5–2,6 metriä laskematta siihen joitakin hajallaan olevia kiviä. Korkeus on noin 0,6 metriä; reunat ovat melko korkeat. Kivien tavallinen läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Päällys on lähes kupera, siinä on runsaasti pieniä kiviä. Tämän vierellä maan pinta oli pienellä alalla vailla turvetta, ja siinä kohtaa maa oli epätavallisen mustaa.
- 43:** Todennäköinen ryssänuuni maapohjalla kallionnukan kaakkoissivustaa vasten. Vain 2 m länteen edellisestä (42:sta). Paksu sammal peittää pintaa. Läpimitta on noin 2 metriä. Korkeus on noin ½ metriä. Tässä on verraten vähän kiviä. Uunin katossa näyttäisi olleen iso ja paksu laakakivi, joka on nyt pudonnut ja on vinossa; laakan alla on selvä onkalo.
- 44:** Ryssänuuni maapohjalla vasten siirtolohkareta. Sijaitsee noin 18 metriä n:o 42:sta kompassisuuntaan 250 astetta. On sijoitettu noin 1½ metriä korkean siirtolohkareen tasaista ja lähes pystysuoraa pohjoissivua vasten.

Sammal peittää paljolti pintaa. Pohjan reuna on kaareva siellä, missä se ei rajoitu kiveen, läpimitta itä-länsi-suunnassa 3,4 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,5 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Päällys on epätasaisen kupera.

45: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee edellisen (n:o 44:n) yhteydessä mainitusta siirtolohkareesta noin 25 metriä kompassisuuntaan 205 astetta. Sammal peittää pintaa. Reuna on epäselvä; kiviä on vyörynyt paikoiltaan. Läpimitta lukematta siihen hajallaan olevia kiviä on pohjois-etelä-suunnassa 3,1 metriä ja itä-länsi-suunnassa 2,9 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,4–0,6 metriä. Keskellä on syvennys.

46: Epämääräinen kivikko, joka on mahdollinen ryssänuuni. Sijaitsee noin 4½ metriä länteen numerosta 44. Tämän kaakkoislaita on vasten pienehköä maakiveä, ja vastakkaisella laidalla on toinen pienehkö maakivi. Kivien määrä on vähäinen, mutta tässä ehkä on ollut mahdollista koota uuni osaksi maakivien varaan. Läpimitta noin 2 metriä. Korkeus on ehkä 0,3 metriä. Kivet ovat kulmikkaita.

47: Ryssänuuni. Sammal ja sananjalat peittävät pintaa. Sijaitsee 12 metriä pohjoiseen n:osta 44. Pohjan muoto on kutakuinkin nelikulmainen, läpimitta pohjois-etelä-suunnassa 2,6 metriä ja itä-länsi-suunnassa 2,2 metriä. Korkeus on 0,7 metriä; reuna on varsinkin alarinteen ja etelän puolelta jyrkkä ja korkea. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,4–0,6 metriä. Keskellä painanne, yläpinta on muutoin tasainen.

48: Ryssänuuni, kalliontasanteella, ehkä osaksi maapohjalla, lounaislaita on kalliota vasten. Sijaitsee 11 metriä edellisestä (n:o 47:stä) kompassisuuntaan 290 astetta. (Samalla tämä on noin 11 metriä n:osta 41 kompassisuuntaan 240 astetta.) Sammal peittää paljolti pintaa. Pohjan läpimitta on koillis-lounas-suunnassa 2,2 metriä ja luode-kaakko-suunnassa 1,8 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat korkeat. Kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä, niitten tavallinen läpimitta on noin 0,4 metrin tienoilla sikäli kuin erottuu. Päällä on laaja loiva syvennys.

49: Mahdollinen ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee lähellä vapaa-ajan asumuksen pihaa. Sammal peittää kiviä. Pohjan muoto on pyöreähkö, läpimitta pohjois-etelä-suunnassa 2,6 metriä ja itä-länsi-suunnassa 2,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,8 metriä. Päällys on lähes kupera.

50: Epämääräinen kivikko, joka on ehkä kalliopohjalla. Saattaa olla sama, joka on vuonna 1963 merkitty juoksevalle numerolle 31? Sijaitsee 12 metriä edellisestä (n:o 49:stä) kaakkoon. Tässä on noin 90 cm korkea halkeillut, osaksi jäkälän peittämä kivi ja sen vierustoilla on 50–80 cm:n läpimittaisia kiviä osaksi sammalen ja heinän alla.

51: Ryteikön peittämä kivirykelmä maapohjalla vain 1½ metriä ajotien länsilaidasta. Tämä on edellisestä (n:o 50:stä) 13 metrin päässä; samalla tämä on 19 metriä koilliseen kolmihaaraisesta teiden risteyksestä ja 14 metriä länteen rajapyykistä, jossa on numero 42. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto epäselvä, läpimitta 2,3 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; Kivien läpimitta on noin 0,4 metrin vaiheilla sikäli kuin erottuu.

52: Ryssänuuni, joka on ehkä maapohjalla; tämän länsisivu ja eteläsivu ovat lähes pystysuoraa kallionseinämää vasten; kallionseinämä muodostaa siinä kuin nurkkauksen. (Tämä on ollut aiemmin numerolla 22). Pohjan muoto on epäsäännöllinen, läpimitta pohjois-etelä-suunnassa 3,1 metriä ja itä-länsi-suunnassa samoin 3,1 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat erottuvat selvinä ja ovat korkeahkot. Kivet ovat kulmikkaita ja pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Keskellä on syvennys, jossa on kariketta ja koivu.

53: Ryssänuuni, joka on ehkä maapohjalla; tämän länsisivu on lähes pystysuoraa kallionseinämää vasten. Sijaitsee vain 1½ metrin päässä edellisestä (n:o 52:sta). (Tämä on ollut aiemmin numerolla 23) Sammal, sananjalat ja jäkälätkin peittävät pintaa. Pohjan reunan muoto on kaartuva siellä, missä se ei ole kalliota vasten, suurin läpimitta 3,6 metriä. Korkeus on 0,7 metriä. Kivien läpimitta on 0,3–0,5 metriä sikäli kuin erottuu. Päällys on lähes kupera.

54: Ryssänuuni maapohjalla; tämän länsisivu ja eteläsivu ovat lähes pystysuoraa kallionseinämää vasten; kallionseinämä muodostaa siinä kuin nurkkauksen. Sijaitsee 8 metriä edellisestä (n:o 53:sta) lounaaseen. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus pohjois-etelä-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,3 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivien läpimitta on 0,5 metrin vaiheilla sikäli kuin erottuu. Päällys on hieman epätasainen, ei kovera eikä kupera.

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: Näillä tienoilla lienee kaivettu ja jälleen kasattu yksi ryssänuuni joskus 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa. (Tieto siitä on käsikirjoitusnipussa otsikolla ”Muinaisjäänöksiä Rymättylässä Ilmoitti Assessorinrouva Jenny Maria Tallgren”, joka nippu on Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, ja sen päällä on merkintä Suomen Muinaismuistoyhdistyksen pöytäkirjasta 19/X 01.)

14 Strandtorp 2

Sotilasleirin paikka ryssänuuneineen.

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0014 Strandtorp 2.

Merkitty osaksi seutukaavan suojelukohdetta, joka on numerolla 646 ja nimellä Hanka. Muu osa siitä on tässä inventointinumerolla 6.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 1

Lukumäärä: 23–25 ryssänuunia ja yksi pieni kivikko (epävarmemmat ryssänuunit numeroilla 2 ja 25, kivikko numerolla 7.)

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle väärään kohtaan)

P = 6696 920, i = 3222 250, z = 7–15

Koordinaattiselite: keskikohdan mukaan, poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9,5 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 12)

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 7.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2, 21

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Ryssänuuneja on tässä kolmen lähekkäisen avokallioalueen päällä ja vierillä. Osa on loma-asumusten pihamailla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Strandtorpin pihapiirin ja siitä koilliseen olevan kolmen loma-ajan asumuksen välisellä alueella. Ylle merkityt koordinaatit poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Kohteen kuvaus:

Tässä on ilmoitettu olevan 23 ryssänuunia, jotka ovat olleet juoksevilla numeroilla 1–23. Paikan päällä saatoin yhdistää vain yhden kivikon aikaisemmin annettuun juoksevaan numeroon (n:o 12). Sen vuoksi olen merkinnyt tämän latomusryhmän alla uusille juokseville numeroille, jotka alkavat numerosta 1. (Entinen numero 12 on nyt juoksevilla numerolla 25.)

1: Ryssänuuni maapohjalla kallion juurella. Sammal ja varvut peittävät pintaa. Pituus itä–länsi-suunnassa 2,6 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 1 metrin tienoilla. Kivissä on ainakin noin 50 cm:n läpimittaisia. Päällys on epätasainen.

2: Mahdollinen ryssänuunin jäännös kalliolla. Sijaitsee noin 8 metriä lounaaseen edellisestä (1:stä). Tässä on mahdollinen reunuksen jäännös. Mänty kasvaa päällä.

3: Ryssänuuni maapohjalla. On noin 8 metriä itään peltovainion ja metsän rajalla olevasta tien mutkasta, jossa loma-ajan asumuksille vievä tie kääntyy pohjoiseen ennen jyrkempää mutkaa. Samalla tämä on noin 10 metriä avokallion lounaislaidasta lounaaseen. Sammal peittää pintaa. Läpimitta pohjois–etelä-suunnassa 2,8 metriä ja itä–länsi-suunnassa 2,6 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,4–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Länsilaita on alarinteessä vasten noin 80 cm:n läpimittaista maakiveä. Päällys on tasainen.

- 4:** Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:o 3:sta) noin 10 metriä kompassisuuntaan 150 astetta. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 3,0 metriä ja leveys 2,8 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivien läpimitta on 0,4 metrin vaiheilla sikäli kuin erottuu. Päälyksessä on kuoppa, ei aivan keskellä. (Tästä noin 10 metriä etelään on kuin jonkin paalun tukikiveys, noin 20–30 cm korkea.)
- 5:** Ryssänuuni kalliolla. Tästä on noin 20 metriä avokallion pohjoislaitaan. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan reunan muoto on kaartuva, läpimitta on noin 3½ metriä. Korkeus on 0,8 metriä. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,4–0,5 metriä. Päälyksessä on selvästi kupera.
- 6:** Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee vain metrin päässä lounaaseen edellisestä (n:o 5:stä). Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan reunan muoto on kaartuva, läpimitta on noin 3½ metriä. Korkeus on 0,7 metriä. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,4–0,5 metriä. Päälyksessä on selvästi kupera.
- 7:** Metrin läpimittainen muutaman kiven ryhmä kallion painanteessa. Sijaitsee noin 10 metriä n:osta 8 kompassisuuntaan 70 astetta.
- 8:** Ryssänuuni kalliolla. Sammalla peittää osittain pintaa. Läpimitta itä-länsi-suunnassa 3,5 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,3 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Päälyksessä on osaksi kupera, keskikohta on hieman notkolla.
- 9:** Ryssänuuni maapohjalla aivan avokallion alla. Paksu sammal peittää pintaa. Läpimitta itä-länsi-suunnassa 3,3 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,9 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat särmiikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Päälyksessä on osaksi kupera, keskikohta on hieman notkolla. Sijaitsee 12 metriä n:o 8:sta länsiluoteeseen.
- 10:** Ryssänuuni. Paksu sammal peittää pintaa. Läpimitta 3,3 metriä. Korkeus on 0,7 metriä; reumat ovat jyrkät. Kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,5 metrin vaiheilla. Päälyksessä on osaksi tasainen, keskikohta on hieman notkolla. Sijaitsee 18 metriä n:o 11:stä länsiluoteeseen.
- 11:** Ryssänuuni maapohjalla. Sammalla ja ruoho peittävät tämän pintaa, ja kaksi mäntyä kasvaa sisällä. Läpimitta itä-länsi-suunnassa 3,1 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,4–2,8 metriä. Etelälaita on vasten noin yhden metrin läpimittaista maakiveä. Korkeus on 0,7 metriä; Päälyksessä on epätasainen. Sijaitsee 9 metriä n:osta 9 länsiluoteeseen.
- 12:** Ryssänuuni maapohjalla. Vain metrin päässä edellisestä (n:o 11:stä) kaakkoon. Läpimitta itä-länsi-suunnassa 2,7 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,3 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reumat ovat korkeat. Kivet ovat osaksi kulmikkaita, osaksi pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Kivien pinnoissa on sammalta. Keskellä on selvä syvennys.
- 13:** Ryssänuuni maapohjalla lähellä avokalliota. Sammalla peittää osittain pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 3,3 metriä ja leveys 2,7 metriä. Korkeus on 0,9 metriä; reumat ovat osaksi korkeat, jyrkät. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Keskuskohta ja osa laidoista on romahtanut; länsi- ja etelälaita ovat korkeimmat.
- 14:** Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 7 metriä itään edellisestä (n:o 13:sta). Läpimitta itä-länsi-suunnassa 3,4 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 2,3 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reumat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat kulmikkaita, niissä on sammalta, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Keskellä on selvä romahtamisjälki.
- 15:** Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:o 14:sta) noin 9 metriä itään. Sammalla ja karikke peittävät pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, läpimitta itä-länsi-suunnassa 2,4–3,0 metriä (Itälaita on hajonnut.) ja pohjois-etelä-suunnassa 2,9 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivien suurin läpimitta on kutakuinkin 0,6 m:n tienoilla (enemmän kuin tämän kivikon korkeus) sikäli kuin erottuu. Keskellä erottuu sortuma, jossa uunin kattokivet näyttävät luhistuneen alas.
- 16:** Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee noin viisi metriä etelään edellisestä (n:o 15:sta). Sammalla ja ruoho peittävät keskiosan. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus luoteis-kaakko-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,1 metriä. Koillinen laita on noin ½ metriä korkea, muualla korkeus on noin 0,2 m:n luokkaa.
- 17:** Todennäköinen ryssänuunin jäännös maapohjalla. Sijaitsee noin 30 metriä pohjoiseen Strandtorpin ulkorakennuksesta. Paksu sammal ja varvut lähes peittävät tämän. Pohjan läpimitta on pohjois-etelä-suunnassa 3,3 metriä ja itä-länsi-suunnassa noin 2 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Sellaisessa kohtaa, missä ei ollut sammalta peittämässä, erottui kolme päällekkäistä kivikertaa. Kivissä näytti olevan ainakin särmiikkaita sikäli kuin erottui.
- 18:** Ryssänuuni kallion juurella. Maakerros on päällä, ehkä tämän reunoja on joskus muodostettu säännöllisemmiksi kivien ensin vyöryttyä alas. Tämä on vain kolmen metrin etäisyydellä loma-asumuksen pohjoisesta päädyistä. Korkeus on noin 0,8 metriä. Kivien läpimitta on enintään 70 cm, sikäli kuin erottui.

19: Ryssänuuni kallion pohjoisreunan pohjoispuolella. Sijaitsee pihamaalla edellisestä (18:sta) noin 8 metriä itään. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niiden läpimitta on 0,2–0,5 metriä.

20: Ryssänuuni kallionnokalla. Sijaitsee pihamaalla neljä metriä edellisestä merelle päin. Maakerros on päällä, ehkä tämän reunoja on joskus muodostettu säännöllisemmiksi kivien ensin vyöryttyä alas. Korkeus on ehkä noin 1,1 metriä. Ylärinteen puolella on maakiviä, niiden läpimitta on metrin luokkaa.

21: Ryssänuuni, koottu mäenrinnettä vasten. Paksu sammal peittää pintaa. Läpimitta pohjois–etelä-suunnassa 3,3 metriä ja itä–länsi-suunnassa 2,7 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivien läpimitta on 0,2–0,5 metriä.

Päällyks on melkoisen tasainen. Piikkilanka-aita (tilusrajalle vedetty vanha karjanlaitumen aita?) kulkee tämän ylitse.

22: Ryssänuuni kallion painanteessa. Sijaitsee noin 10 metriä edellisestä (n:o 21:stä) länteen. On kokonaan tai lähes kokonaan edellisen yhteydessä mainitun aidan linjan eteläpuolella ja suuren kiven tai kallionnokan lounaispuolella. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan läpimitta itä–länsi-suunnassa 2,8 metriä ja pohjois–etelä-suunnassa 2,6 metriä. Korkeus on 0,7 metriä; reunat ovat osittain korkeammat kuin sisusta. Kivien läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Keskellä on syvennys.

23: Ryssänuuni kalliolla kallionrinnettä vasten. Sijaitsee noin 12 metriä merelle päin numerosta 21 ja noin 8 metriä etelään sen yhteydessä mainitusta piikkilanka-aidasta. Sammalla ja sananjalat peittävät pintaa. Pohjan pituus, kohtisuorassa rinteeseen korkeuskäyriä vastaan, on 3,3 metriä, ja leveys 2,6 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,2–0,5 metriä sikäli kuin erottuu. Päällyks on osaksi notkolla.

24: Ryssänuuni. Sijaitsee vain 2 m:n päässä loma-asumuksen lounaisnurkasta. Sammalta on tämän päällä, mutta ei kaikkialla, reunoilla sitä ei ole. Pihlaja kasvaa päällä. Läpimitta on noin 3 metriä ja korkeus 0,8 metriä.

25: Mahdollinen ryssänuunin jäännös maapohjalla. (Tämä on mainittu vuoden 1963 inventointikertomuksessa numerolla 12.) Sijaitsee vain 4 metriä loma-asumuksen pohjoispuolella. Läpimitta on noin 2,0 metriä sekä pohjois–etelä-, että itä–länsi-suunnassa. Tämän etelälaitana tai etelälaitaa vasten on yli metrin läpimittainen matala maakivi, muutoin korkeus on vain noin 0,2 metriä. Kiviä on tässä verraten vähän, niiden läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Päällyks on epätasainen.

26: Kivikko, joka on todennäköinen ryssänuunin jäännös maapohjalla siirtolohkareita vasten. Sijaitsee pihamaalla, noin kolmen metrin läpimittaisen halkinaisen siirtolohkareen kaakkoislaitaa vasten. Tästä siirtolohkareesta noin 4 metriä koilliseen on saunarakennus. Kivikosta noin 10 metriä etelään on aita tonttien rajoilla. Kivikon päällä on maata, jossa kasvaa pensas. Läpimitta on koillis–lounas-suunnassa 2,8 metriä ja luode–kaakko-suunnassa 2,7. Korkeus on 0,6 metriä. Kivet ovat pyörityneitä, ainakin alarinteen puoleisella reunalla, joka on jyrkkä, niiden läpimitta on 0,4–0,5 metriä. Päällyks on verraten tasainen. (Tämä kivikko lienee mainittu vuoden 1963 inventointikertomuksessa joko numerolla 10 tai 11.)

Luokitusehdotus: entinen luokka.

Lisäyksiä: 10.5.06 tarkastuksessa lisäyksiä. ks. karttaote 21.

15 Väärämaan saari

Sotilasleirin paikka ryssänuuneineen

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0015 Väärämaan saari.

Seutukaavan suojelukohteena kahdella eri numerolla 640 ja 647 ja nimillä Väärämaan saari ja Vääränmaan saari. Niistä n:o 640 liittyy geologiseen maisemansuojelualueeseen.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 1/2

Lukumäärä: 62 uunia (v:n 1963 tiedon mukaan)

Peruskartat: 1043 01 INNAMO ja 1043 04 AASLALUOTO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdille kahdeksalla muinaisjäännöksen merkillä)

P = 6696 115, i = 3217 981, z = ? *08 1000 1000 6696 115 / 3217 981*

Koordinaattiselite: koordinaatit ovat muinaisjäännösrekisterissä ilmoitetut keskikoordinaatit.

Maastomerkintä: ei tiedossa

Pinta-ala: vaikea määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 11½ km etelään–etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 13)

–

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 1, 13, 14

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

–

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat kartan mukaan noin 2 km pitkässä ja kapeassa Väärämaan saarella, jonka rannan vain muutaman kymmenen metrin levyinen salmi erottaa Aaslaluodosta.

Kohteen kuvaus:

Tähän kuuluvista yksittäisistä uneista on lyhyitä luonnehdintoja vuoden 1963 inventointikertomuksessa, jossa niiden sijaintipaikkoja on esitetty mittakaavassa 1:4000 olevalla karttaluonnoksella. Vuoden 1963 inventoinnin karttaesityksessä on kaikkiaan 62 uunia esitetty 14:llä erillisellä karttamerkillä. Yksittäisten uunien sijainteja toisiinsa nähden ei ole ilmoitettu sanallisessa kuvauksessa. Muuta maastohavaintoihin perustuvaa tietoa yksittäisistä uneista on vuoden 1963 inventointikertomuksessa ilmoitettu seuraavasti:

1. 2½ X 2½ m., matala, maapohjalla
2. 2 X 2 m., matala, valokuva 28192
3. 2 X 3 m., suurista kivistä, keskus sortunut
4. 2 X 2 m., kahden kallioseinämän kulmauksessa
5. 3 X 3 m., korkeus 70 cm, suurista lohkeista, valokuva 28193
6. 2 X 3 m., maapohjalla
7. 2 X 3 m., kulkikas
8. 3 X 3 m., epämääräinen
9. 2 X 2 m., epämääräinen
10. 2 X 2 m., matala
11. 2 X 4 m., kulkikas
12. 2 X 2 m., matala
13. 2 X 3 m., kallioseinämän suojassa, suurista lohkeista

14. 2 X 2 m., epämääräinen
15. 1½ X 2 m., epämääräinen
16. 2 X 3 m., epämääräinen
17. 3 X 3 m., korkeus 70 cm, neliömäinen
18. 3 X 3 m., neliömäinen
19. 2 m:n läpimittainen, pienistä rantakivistä tehty raunio
20. 2½ X 2½ m., korkeus 1 m., maakiven varassa
21. 2 X 2 m., suurten kivien välissä, epämääräinen
- 22.–24. yhtenä rykelmänä, kukin 3 X 3 m
25. 2 X 2 m., pienistä kivistä, säännöllinen
26. 1½ X 1½ m., suurehkoista kivistä, epämääräinen
- 27.–28. epämääräisiä, suurista kivistä
29. 2½ X 3 m, uunimainen, suu itään, tehty suurista laakioista, kattona 1 X ½ m:n laaka, seinät kohtisuorat, sisämitat 1 X 1 m., sisäkorkeus 70 cm, tasaisella kalliopohjalla, valokuva 28194.
30. 3 X 3 m., suurista lohkareista, nelikulmainen
31. 3 X 3 m., suurista lohkareista, nelikulmainen
32. 3 X 3 m., suurista kivistä
33. 3 X 4 m., suurista kivistä
34. 1½ X 1½ m., matala, epämääräinen
- 35.–36. 2 X 4 m., molemmissa keskellä pystykivi
37. 2 X 2 m., uunimainen, suurista kivistä
38. 3 X 3 m., matala, epämääräinen
39. 2½–2½ m., korkeus 1 m., kulmikas, valokuva 28195
40. 2 X 3 m., matala, epämääräinen
41. 2 X 4 m., korkeus 70 cm, kulmikas
42. 1½ X 1½ m., matala
43. 1½ X 1½ m., ehjä, suu eteläkaakkoon, kattolaaka puuttuu, valokuva 28196
- 44.–46. 2 X 2 m., matalia, epämääräisiä
47. 2 X 2 m., holvattu ylöspäin kapenevaksi, keskus sortunut, suu kaakkoon, sisämitat 1 X 1½ m
48. 2 X 2 m., suurten kivien välissä maapohjalla, keskus sortunut, suu pohjoiskoilliseen
49. 2 X 2 m., epämääräinen
50. 1½ X 1½ m., matala, epämääräinen
51. 2½ X 2½ m., matala, epämääräinen
52. 1½ X 1½ m., pienistä kivistä
53. 2 X 2 m., epämääräinen
- 54.–56. suurista kivistä, epämääräisiä
57. 2 X 2 m., ehjä, paitsi katto sortunut, suu kaakkoon, valokuva 28197
58. 2 X 2 m., epämääräinen
59. 2½ X 2½ m., hajotettu, tehty pienistä kivistä, joista osa palaneita, pohjassa savikerros ja sen alla tasainen kalliopinta
60. – Uunista numerolla 60 ei ole tietoa vuoden 1963 inventointikertomuksessa; juokseva numero 60 on hypätty yli.
61. 2 X 2 m., suurten kivien päällä
62. 1½ X 1½ m., keskellä laakoja pystyssä

Näistä numerot 1–29 oli merkitty vuoden 1963 inventointikertomuksessa Alakylän Saarelan tilan maalle, numerot 30–34 saman kylän Länsitalon maalle ja numerot 35–62 Itätalon maalle, jonka oli samalla merkitty olevan Ylikylän rekisterikylää. Itätalolla lienee tarkoitettu Heikkilän Itätalo, joka kuuluu Alakylään eikä Ylikylään; saman inventointikertomuksen erikoiskartallakin Itätalon nimi on merkitty Alakylän puolelle, ja se osoittaa Heikkilän Itätalon nykyisille tiluksille.

Luokitusehdotus: –

Lisäyksiä: –

16 Länsitalo

Sotilasleirin paikka ryssänuuneineen

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0016 Länsitalo.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 641.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 11–13 ryssänuunia (epävarmemmat numeroilla 6 ja 10)

Peruskartat: 1043 01 INNAMO

(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 377, i = 3217 760, z = 10–20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti ovat muinaisjäännösrekisteristä; z-koordinaatti on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 10 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 14)

–

Heljä Brusila

tarkastus 2003

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 6.10., 10.10. ja 11.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 1, 15

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Ryssänuuneja kallioiden mäkiä rinteillä meren rannalla lähellä vapaa-ajan asumuksia.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Pitkäniemen eteläosassa Kuljunperän lahdelmasta itään.

Kohteen kuvaus:

Tässä on ilmoitettu olevan 3 ryssänuunia, jotka ovat olleet juoksevilla numeroilla 1–3. En voinut yhdistää mitään aiempia tietoja mihinkään yksittäiseen paikan päällä havaitsemaani uuniin. Sen vuoksi olen merkinnyt tämän latomusryhmän alla uusille juokseville numeroille, jotka alkavat numerosta 1.

1: Ryssänuuni kalliolla. Sijaitsee mäkiä välisessä olevasta kolmihaaraisesta teiden risteyksestä (joka ei näy v:n 2004 peruskartalla) 15½ metriä kompassisuuntaan 315 astetta. Sammal peittää osittain pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,7 metriä; reunat ovat jyrkät. Kivet ovat kulmikkaita, niiden läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

2: Ryssänuuni maapohjalla, tämä uuni on pohjoislaidaltaan kiinni noin metrin korkuisen kallionnukan lähes pystysuorassa seinämässä. Sijaitsee 11½ metriä länteen edellisestä. Pohjan muoto on epäsäännöllinen, etelälaita on kärjekäs, pohjoislaita on suora, kun se on kalliota vasten, läpimitta sekä pohjois–etelä-suunnassa että itä–länsi-suunnassa 3,6 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat keskikohtaa hieman korkeammat. Reunat ovat melko jyrkät. Kivet ovat pyörityneitä, niiden tavallinen läpimitta on 0,25–0,5 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

3: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 14 metrin päässä edellisestä (n:o 2:sta) kompassisuuntaan 245 astetta. Vain 8 m:n päässä ajotiestä. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, läpimitta luode–kaakko-suunnassa 2,3 metriä ja koillis–lounas-suunnassa samoin 2,3 metriä. Reunat ovat jyrkät. Iadotut noin 0,5–0,7 metrin läpimittaisista kivistä. Uunin sisuksen kivet ovat kulmikkaita tai kulmiltaan pyörityneitä, noin 0,3–0,7

läpimittaisia. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas. Uunin suuaukon kohta erottuu, se on kaakkoon päin. Tämän vierestä on kuorittu pintaturvetta sorakerrokseen saakka, uunia ei ole samalla rikottu.

4: Ryssänuunin jäännös mahdollisesti maapohjalla. Sijaitsee 15½ metriä kompassisuuntaan 340 astetta n:o 2:n eteläkärjestä. Tässä on louhikossa ryhmä tasakokoisia suuria kiviä, sen ryhmän pohjan reuna on karkeasti neliömäinen. Yksi noin 80 cm:n läpimittainen laaka on ollut uunin peränä, ja reunuskehä on kiertänyt ja kiertää sen ulkopuolitse. Yksi metrin läpimittainen kivi näyttää sortuneen uunin katon romahtaessa uunin koillislaidalta sen sisään. Pohjan pituus luode-kaakko-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,7 metriä, johon mitta on luettu joitakin sortuneita kiviä. Korkeus on 0,5 metriä. Reunat ovat keskikohtaa korkeammat ja jyrkät. Uunin suuaukon kohta erottuu, se on kaakkoon päin. Kivissä on vain vähän sammalta.

5: Ryssänuuni maapohjalla louhikossa. Sijaitsee 32 metriä n:o 3:sta kompassisuuntaan 295 astetta. On noin 25 metriä ajotiestä pohjoiseen. Sammal ja jäkälä peittävät osittain pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjois-etelä-suunnassa 2,8 metriä ja leveys 2,4 metriä (mitat ulkoseinämästä toiseen ottamatta lukuun joitakin vierineitä kiviä). Korkeus on 0,6 metriä. Reunat ovat korkeat. Kivet ovat kulmikkaita, jotkut laattamaisia ja jotkut tulen haurastuttamia, niitten läpimitta on 0,2–0,8 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

6: Kiviröykkiö, joka on mahdollinen ryssänuuni, maapohjalla, kaltevan avokalliopinnan etelälaitaa vasten. Sijaitsee arviolta 20 metriä luoteeseen kahden kolmihaaraisen risteuksen välillä olevasta ajotien mutkasta (tämä tie ei näy v:n 2004 peruskartalla). Tämän kiviröykkiön päällä on vain vähän sammalpeitettä, vadelmapensas kasvaa tässä kiviröykkiössä. Pituus koillis-lounas-suunnassa 4,5 metriä ja leveys 3,0 metriä (mitoissa ei ole otettu lukuun hajallaan olevia kiviä, joita on alarinteen puolella ja tämän läntisen reunan vieressä). Korkeus on noin 0,6–1,0 metrin luokkaa; reunat ovat jyrkät ja hieman kuperat. Kivet ovat sekalaisia, niitten tavallinen läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Päälly on melko tasainen.

7: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 25 metriä etelään pellon ja metsän rajalla olevasta ajoteiden kolmihaaraisesta risteyksestä (tämä risteys ei näy v:n 2004 peruskartalla); tämä uuni on noin 7 metrin etäisyydellä ajotiestä. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on kutakuinkin nelikulmainen, pituus pohjois-etelä-suunnassa 3,2 metriä ja leveys 2,9 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivissä on kulmikkaita, laattamaisiakin, niitten läpimitta on 0,3–0,5 metriä sikäli kuin erottuu. Päälly on keskeltä epätasainen.

8: Ryssänuuni kalliionokalla. Sijaitsee loma-asumuksen pysäköintipaikalle menevän ajotien keskikohtalla olevasta mutkasta noin 18 metriä itään (tämä tie ei näy v:n 2004 peruskartalla). Sammalta ja heinää on keskellä. Laidalla on kaksi nuorta koivua. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus itä-länsi-suunnassa 3,4 metriä ja leveys 2,7 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunus erottuu selvänä ja jyrkkäreunaisena. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,8 metriä.

9: Ryssänuuni, mahdollisesti maapohjalla, laidoista kaksi on ladottu kiinni maakiviin; eteläreunalla on pitkä katkennut lohkarie, itä- tai kaakkoislaidalla noin metrin läpimittaisia maakiviä. Sijaitsee loma-asumuksen pysäköintipaikalle menevän ajotien varrella (tämä tie ei näy v:n 2004 peruskartalla); ajotien pyöreillä kivillä huoliteltu reuna on heti tämän uunin vierellä. Sammal ja jäkälä peittävät suurelta osin pintaa. Pituus ajotien suunnassa on 3,0 metriä ja leveys on 2,2 metriä; siihen ei ole luettu mukaan joitakin hajallaan olevia kiviä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat ja jyrkät. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on noin 0,5 metrin tienoilla.

10: Mahdollinen ryssänuunin jäännös. Sijaitsee edellisestä noin seitsemän metriä ylärinteeseen. Rinnettä nousevan ajotien kivillä reunustettu länsilaita sivuaa tämän laitaa, ja tekee samalla pienen mutkan sitä myötäillen. Mainittu ajotie on tämän ja n:o 9:n välillä. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto jäi epäselväksi, sillä reunat eivät kaikilta osin selvästi erottuneet; läpimitta on noin 3 metrin luokkaa. Korkeus on ehkä noin 0,3 metriä. Joitakuuta kulmikkaita ehkä noin 40 cm:n läpimittaisia kiviä havaitsin erottuvan sammalen alta.

11: Ryssänuuni maapohjalla, siirtolohkareen koillislaitaa vasten. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan reuna on kaartuva siellä, missä se ei ole siirtolohkareta vasten (Se siirtolohkare on yli metrin korkuinen ja 2½ metrin pituinen.), pituus luode-kaakko-suunnassa on 3,3 metriä ja leveys on 2,6 metriä lukematta siihen joitakin hajallaan olevia kiviä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat melko jyrkät ja kuperat. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä. Päälly on tasainen.

12: Ryssänuuni maapohjalla ja melkein kiinni kalliionseinämässä. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on melkoisen lähellä nelikulmaista, pituus koillinen-lounas-suunnassa 3,4 metriä, lukematta siihen joitakin hajallaan olevia kiviä, ja leveys luode-kaakko-suunnassa on 2,1 metriä. Korkeus on 0,7 metriä etelälaidalla; reunoilla on noin 80 cm:n läpimittaisia kiviä. Kaakkoislaitana tai sitä vasten on 1½ metrin pituinen ja noin 60 cm:n korkuinen maakivi. Kivet sisuksessa ovat 0,4–0,6 metrin läpimittaisia. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

13: Ryssänuuni maapohjalla ja melkein kiinni kallionseinämässä. Sijaitsee vain 5 metriä edellisestä (n:o 12:sta) kompassisuuntaan 130 astetta. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on melkoisen lähellä nelikulmaista, pituus koillinen-lounas-suunnassa 2,8 metriä, leveys 2,3 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivet, sikäli kuin niitä erottuu, ovat läpimitaltaan noin 0,6 metrin tienoilla. Päällys on tasainen. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

Luokitusehdotus: entinen luokitus.

Lisäyksiä: Pentti Koivunen on maininnut Rymättylän historia I:ssä, että hänen vuonna 1967 tekemänsä tarkastuskäynnin yhteydessä olisi ryssänuuniryhmän luota tehty havainto kaivon ja mahdollisen ruumishaudan jäänteistä. Tarkemmin ei mainitusta teoksesta selviä, olisivatko ne havaitut tämän uuniryhmän vai kahden lähellä olevan samaan muinaisjäännöstyyppiin kuuluvan muinaisjäännöksen luota.

17 Paavaistenniemi

Kiviuni

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0017 Paavaistenniemi.

Seutukaavan suojelukohde nimellä Pohjatalo, (Huom! nyt nimi Pohjatalo on muinaisjäännösrekisterissä tentatiivikohde n:o 7:n nimenä.) ja numerolla 654, siihen liittyviksi koordinaateiksi on vuonna 1979 ilmestyneessä seutukaavaliiton julkaisussa ”Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet” ilmoitettu seuraavat: x = 6694 68, y = 557 82, z = n. 10, vrt. alla kohta ”Lisäyksiä”.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1–2

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6704 350, i = 3226 940, z = 10

Koordinaattiselite: Koordinaatit maastohavainnon mukaan, poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Maastomerkintä: ei ole

Pinta-ala: uunin ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 6 km itäkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1962 (n:olla 15)

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 14.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: KF2005:5044–5046

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviuni kallionseinämää vasten meren rannalla olevien loma-asumusten lähellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Mittasin tämän sijainnin suhteessa erään pihan laidalla olevaan pyykkiin. Se pyykki oli sementistä valettu, ja siinä oli numero 4, etäisyys siitä uuniin oli 54,7 metriä; uuni oli kompassisuuntaan 340 astetta pyykistä.

Puusto tämän ympäristössä oli pitkää kuusikkoa, metsän maapohja oli sammalpeitteinen. Louhikkoa tässä on, tiheänä sitä ei kuitenkaan ole laajalla alalla, vaan lähinnä kallion juurella. (Yllä olevia p- ja z-koordinaatteja on tarkennettu entisistä.)

Kohteen kuvaus:

Selostus on tässä jaettu kahteen osaan. Voi olla, että kahta ryssänuunia tässä kuitenkin ei ole, vaan eteläisempi kivikko saattaa olla rantavoimien kasaama.

1: Ryssänuuni maapohjalla, itälaita on kiinni noin 1½ metrin korkuisessa kallionseinämässä. Paksu sammalkerros on tämän reunoilla. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,3 metriä ja leveys 1,7 metriä joitakin irronneita kiviäkin siihen mukaan lukien. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat jyrkät. Kivet ovat osaksi kulmikkaita ja osaksi kulmiltaan pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,15–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas kallion rajassa, siinä on sammalen, ruohon ja sananjalkojen peittämä kuoppa. Uunin suulla on katosta siihen pudonnut laaka.

2: Edellisestä noin kuusi metriä etelään on noin metrin läpimittaisen maakiven eteläkyljessä kiinni toinen kivikko, joka on kutakuinkin kahden metrin läpimittainen ja puolen metrin korkuinen ja paksun sammalen peitossa. Numero 2:n pohjan muoto muistuttaa hieman kolmiota, siinä olevat kivet ovat läpimitaltaan noin 0,5 metrin tienoilla. Keskellä kivikkoa erottui onkalo.

Luokitusehdotus: entinen luokka**Lisäyksiä:**

Seutukaavaliiton julkaisun koordinaattien osoittamassa maastonkohdassa en paikan päällä havainnut mitään kivirakennetta tai sellaisen jäännöksiä, ja harjanteen sivu on siinä niin loiva, ettei se mitenkään vastaa vuonna 1963 otetussa valokuvassa näkyvää kallionseinämää, jota vasten sen kuvan kivirakenne on ladottu. Vertaamalla tämän valokuvan Museovirastolta saatua digitaalikopiota Paavaistenniemellä ottamiini valokuviin totesin, että nämä kaikki valokuvat esittävät yhtä ja samaa kivi-uunia. Se uuni sijaitsee mäenharjanteen länsilaidassa, ja sijaintipaikka vastaa vuoden 1963 inventointikertomuksessa ilmoitettua sijainnin määrittelyä muutoin, mutta ei maaston korkeussuhteitten osalta (Vuonna 1963 ei tältä alueelta ollut peruskarttalehtiä silloisen inventoijan käytettävissä.). Vuonna 1963 on ilmoitettu kiviröykkiön olevan Paavaistenniemen pohjoisessa haarakkeessa tiheän kuusikon lomassa kulkevista kallionharjanteista korkeimman länsilaidassa, mutta se tieto on harhaanjohtava. Nyt voidaan lukea peruskarttalehdeltä, että Paavaistenniemen pohjoisen haarakkeen kaikkein korkein harjanne on noin 50 metriä luoteeseen siitä harjanteesta, jonka juureen vuonna 1963 havaittu kivirakenne on ladottu. Seutukaavaliiton julkaisussa esiintyvät koordinaatit ovat virheelliset viitatessaan tuon peruskartan mukaisen korkeimman harjanteen länsilaitaan.

Rymättylän historia I:ssä (s. 19) Pentti Koivunen on todennut Paavaistenniemestä tunnetun röykkiön olevan rakenteeltaan ryssänuuni, samalla hän on kuitenkin huomauttanut, että sen käyttötarkoitus jää epävarmaksi, kun alueelta puuttuvat muut vastaavat uunit. Olen tässä varauksetta merkinnyt tämän röykkiön (n:o 1:n) ryssänuuniksi, koska se ei päällisin puolin havaittavilta ominaisuuksiltaan mitenkään erityisesti poikkea Rymättylän ryssänuuniryhmien yksittäisistä uunirakenteista.

Aiemman inventointikertomuksen mukaan Paavaistenniemessä pitäisi olla tätä paljon suurempikin kiviröykkiö jossakin. Tiedustelin sitä Paavaistenniemessä käydessäni, sellaisesta ei tiedetty. Aikaa en voinut valitettavasti käyttää sen etsiskelyyn niinkin laajalta alueelta kuin koko Paavaistenniemi on.

18 Kotimetsä

Röykkiöryhmä

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0018 Kotimetsä.
Seutukaavan suojelukohde numerolla 648.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: varhaismetallikautinen?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 5

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO
(merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6696 760, i = 3220 920, z = 40

Koordinaattiselite: Koordinaatit maastokartoituksen mukaan; osoittavat ryhmän keskikohtaa. Ne poikkeavat hieman muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Maastomerkintä: Metalliputken päässä oleva taulu, jossa teksti ”MUINAISJÄÄNNÖS LAIN SUOJAAMA”.

Pinta-ala: suunnilleen röykkiöitten ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 10 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tämä on mainittu käsikirjoitusnipussa otsikolla ”Muinaisjäännöksiä Rymättylässä Ilmoitti Assessorinrouva Jenny Maria Tallgren”, joka nippu on Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, ja sen päällä on merkintä Suomen Muinaismuistoyhdistyksen pöytäkirjasta 19/X 01.

Kerttu Itkonen inv. 1963 (n:olla 16)

INVENTOINTI 2005

Aika: 22.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2, 19

Kuvat: KF2005:5003, KD2005:263–265

LYHYT KOHDEKuvaus

Selvästi erottuvia kiviröykkiöitä kallioisella rakentamattomalla mäenlaella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ympäristö on melko tasaista mäen päällystä, jossa avokalliota. Joissakin kohdin on painanteita. Puusto tässä on etupäässä matalaa männikköä. Paikoin maan pinnalla on lohkareita, paikoin lohkarepeltoa, joitten seassa sammalta, jäkälää ja vähän ruohoakin. (Yllä olevia p- ja z-koordinaatteja on tarkennettu entisistä.)

Kohteen kuvaus:

1: Kiviröykkiö tasaisella kalliolla tai ehkä pitkin matalaa kallionharjannetta, pituussuunta 160–340 astetta. Pinnalla on jonkin verran sammalta ja jäkälää. Pituus 13,7 metriä, leveys 2,8 metriä, korkeus noin 0,7 metriä. Poikkileikkaus on kupera, pitkittäisleikkaus on kuin kaksi loivaa kaarta peräkkäin. Kivikerroksia on useita. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, 0,2–0,5 metrin läpimittaisia. Kaksi syvännettä, jotka näyttävät kaivelun tuloksilta, erottuu, toinen on pohjoispäässä (sen vieressä oli pystyyn käännetty kivi) ja toinen länsilaidalla, ja kolmaskin syvennys on, se ei ehkä ole penkomisen tulosta. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. Tämän päissä ja länsisivulla on ehkä kohtia, jossa erottuu tasaiseksi ladottua alkuperäistä reunaa. Tätä erottaa seuraavasta vain kapea väli, jossa siinäkin on kiviä hajallaan. Vaikuttaisi kuitenkin, että molempien röykkiöiden päät sen välin kahden puolen ovat yhä melko ehjiä.

2: Kiviröykkiö tasaisella kalliolla tai ehkä pitkin matalaa kallionharjannetta, pituussuunta 130–310 astetta. Tässä on kaakkoispäässä muinaisjäännöksen merkkikilpi. Vain vähän sammalta ja jäkälää on tämän pinnalla. Pituus 16,7 metriä, leveys 4,5–4,9 metriä, korkeus ehkä 0,7 metriä. Tämän pinta on kupera. Kivikerroksia on useita. Tässä kivet ovat ylipäättään pyöreämpiä kuin numeroissa 3–5, ja kivikoko on rajoissa 0,1–0,5 metriä. Kaksi vierekkäistä syvännettä, jotka näyttävät kaivelun tuloksilta, erottuu, ne ovat vastakkaisessa päässä kuin

muinaisjäännöksen merkkikilpi. Keskellä tätä röykkiötä erottui paljon varsin pieniä kiviä, alle 10 cm:n läpimittaisia; ehkä niitä oli tuotu siihen päällyspinnan huolitteluun. Tässä ei selvinnyt, onko kiviä joutunut jonkin verran röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. Tämän röykkiön reuna erottuu selvästi vain päissä.

3: Kiviröykkiö kalliolla, on sijoitettu niin, että se täyttää suurimman osan noin 0,4 m korkuisen kallionkohouman päällyksestä, sammalta ja jäkälää on päällä vain vähän. Pituussuunta on 148–328 astetta. Pituus on 10,3 metriä, leveys 6,3 metriä, korkeus ehkä 0,4 metriä. Päällekkäisiä kivikerroksia on useita, ehkä kaksi tai kolme. Tavallisesti kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, 0,15–0,5 metrin läpimittaisia. Kivien pinnoissa on jäkälää. Tämä röykkiö on ehkä laajalta alalta kaivettu; kiviä näyttää jonkin verran joutuneen röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. Luoteisessa päässä on ehkä näkyvissä tasaiseksi ladottua reunaa.

4: Kiviröykkiö, joka on sijoitettu pitkin matalaa laakeaa kallionharjannetta. Tämän päällä ei ole paljonkaan sammal- eikä jäkäläpeitettä; jäkälää on kylläkin siellä täällä kivien pinnoissa. Pituussuunta on 110–290 astetta. Pituus on 12,2 metriä, leveys 3,4 metriä, korkeus on noin metrin luokkaa. Pohjan muoto on epäsäännöllinen. Kivikerroksia on useita päällekkäin. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, tavallisesti 0,15–0,5 metrin läpimittaisia. Tämän sisällä on kaksi syvänettä, ne näyttävät kaivelun tuloksilta. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. Tämä röykkiö on voinut olla joskus jyrkän korkea, ja ehkä kuperapintainenkin. Reuna on ehkä ollut tasaiseksi ladottu, näyttää, kuin alkuperäistä reunaa olisi jäljellä paikoin lounaissivulla ja molemmissa päissä. Aivan tämän itäpäähän vieressä kallio laskee jyrkästi.

5: Kiviröykkiö laakean kallion kohoumalla, pituussuunta 120/300 astetta. Luoteis- tai länsipää on vasten matalaa kallionharjannetta, ja molempien pinta on liittymäkohdassa suunnilleen samalla tasolla. Pituus 10,9 metriä, leveys keskeltä 3,0 metriä (päättävät ehkä hieman keskikohtaa leveämmät), korkeus 0,4 metriä. Kivikerroksia on useita. Tavallisesti kivet ovat pyöreitä, 0,15–0,5 metrin läpimittaisia, satunnaisesti sitä suurempia. Tämän peitteenä ei ole sammalta, kivissä on jäkälää. Molemmissa päissä on syvennys, ne näyttävät vanhoilta kaivelun tuloksilta. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. Tämän röykkiön pinta on voinut olla joskus melko jyrkästikin kupera. Reunaa on ehkä kiertänyt suuremmista kivistä ladottu kehä, ainakin etelälaidalla lähellä itäpäätä näyttäisivät jotkut kivet olevan kuin jäljellä sellaisesta. Aivan tämän luoteis- tai länsipään ulkopuolella on kallionjyrkäne.

Asemapiirroksen numeroiden 4 ja 5 välillä merkitty kolmikärkinen kivikko sijaitsee syvänteessä. Kivet siinä ovat 0,15–0,6 m:n läpimittaisia, sammal peittää niitä. Tämä kivikko saattaa olla luonnollista lohkarpeltoa.

Luokitusehdotus: 1

Lisäyksiä:

Timo Havia on huomionut mm. tämän maastonkohdan tutkimuksessaan, joka käsittelee Varsinais-Suomen merellistä vartiointi- ja hälytysjärjestelmää esihistoriallisen ajan lopulla ja keskiajalla (siinä luettelossa ja kartassa numerolla 165, nimenä Linnavuori). Tässä ei ole käytettävissä tietoa siitä, onko Havia katsonut tämän mahdollisesti vartioutulipaikaksi tai A. M. Tallgrenin tavoin epävarmaksi linnavuoreksi. (Havia, Timo: Varsinais-Suomen merellinen vartiointi- ja hälytysjärjestelmä esihistoriallisen ajan lopussa ja keskiajalla. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Huhtikuu 1981. Varsinais-Suomen historia I.: A. M. Tallgren: Esihistoria, s. 179.) Muinaislinnaksi selittämisen ovat kirjallisuudessa hylänneet Pentti Koivunen (alla mainittu tutkimus) ja Jukka Luoto (Jukka Luoto: ”Paimion Nakolinna”, sarjassa Suomen Museo 1990, ss. 46–49; siinä Hylkeenperä on huomioitu, mutta sitä ei ole saatavissa olleiden tietojen perusteella samalla katsottu linnavuoreksi.).

Pentti Koivunen on tuonut tähän uudeksi selitykseksi ajatuksen, että nämä kivikot olisivat tykistöön liittyviä rakenteita (Rymättylän historia I, s. 18.). Samalla hän on ilmoittanut, että Tallgren olisi arvellut Kotimetsän latomuksia ensin pronssikautiseksi hautaryhmäksi. (Tällaista arvelua en ole näkemistäni Tallgrenin teksteistä löytänyt). Pentti Koivunen on esittänyt, että Kotimetsän kivilateitten takaa olisi voinut mainiosti valvoa Krampinrauman laivaväylää (em. tutkimus, s. 18.). Esittäessään näkemystään Koivunen on samalla todennut, että näitten pitkien kivilateitten suunta ja sijainti ovat siinä tapauksessa ratkaisevia. Kun niitä lähimmät mäen rinteet ovat olleet ilman puustoa, niitten ylitse on varmaankin näkynyt Hylkeenperänimiselä lاهدelle, ja sen lahden itälaidalla tai itäpuolella kulkee laivaväylä, joka on merkitty jo Hans Hanssonin kartalle 1600-luvulla. Nykyisellä peruskartalla merkityllä väylällä on jyrkkä mutka siinä kohden, missä väylä tulee lähimmäksi näitä kivilatomuksia. Sen mutkan ja kivilatomusten välinen etäisyys on noin 950 metriä. Viidestä latomuksesta korkeintaan kolme on sijoitettu siten, että niiden pitkät sivut osoittavat tuota mutkaa ja sen takaista väylän osaa kohden, ja mutkan toisella puolella olevaa väylän osaa kohti ei osoita minkään latomuksen pitkä sivu (ns. rintamasuunta). Siten näitten kivilatomusten suunnat ovat sellaisia, ettei

niistä johdu oikein hyvin tukea Koivusen näkemykselle Krampinrauman laivaväylän valvomisesta. Etäisyys niistä väylälle on pitkänlainen ajatellen esim. Ruotsin vallan aikaista tykistöä (Jos nämä latomukset olisivat Krimin sodan ajalta, niistä voisi odottaa säilyneen jotakin muistitietoa.). Ainakin joissakin olosuhteissa laivan takilaa voitiin 1700–1800-lukujen vaihteessa ampua, nykymitoin sanottuna, kilometrinkin etäisyydeltä (Lyth, Einar: Kanoner på köl., s. 96, teoksessa: Skärgårdsflottan. Falun 2000.), mutta eipä sellaisia ampumaetäisyyksiä varten varmaankaan olisi rakennettu suuritöisiä tykkiasemia sen tapaiseen paikkaan kuin nämä kivilatomukset. (Mikäli ajatellaan kylmämuurattujen tai yleensä minkäänlaisten kivimuurien antamaa suojaa tykin palloluotien osumilta, on otettava huomioon, että kuulat osuessaan irrottisivat kivistä sirpaleita tai sysäisivät kiviä hajalleen.)

Yllä mainitussa Jenny Maria Tallgrenin käsikirjoituksessa on maininta, että ainakin yhteen paikkaan olisi koottu nyrkinkokoisia kiviä. Paikan päällä en havainnut sellaista, mutta jossakin kohdissa näytti luonnollisen lohkarepellon pinta olevan hieman kohollaan. Samassa käsikirjoituksessa on mainittu muitakin kiviryhmiä, joita etsin tuloksetta. Niillä tienoilla, joista niitä etsin, oli laajalti lohkarepeltoa. Näkyvyys mäellä oli hyvä kauaksi.

Mielestäni nämä röykkiöt vastaavat ulkoiselta muodoltaan muilta paikkakunnilta esim. Porin seudulta tunnettuja vallimaisia kiviröykkiöitä, joita on pidetty hautaraunioina (Numerot 29, 40, 43 ja 55 Porin inventointikertomuksessa vuodelta 1996; vertailukohtia lienee muuallakin; nuo mainitut olen nähnyt.) Yksi Ulvilassa kaivauksin tutkittu on kaivaustuloksilla todistettukin hautaraunioksi ja ajoitettu esiroomalaiseen aikaan (Unto Salo: Pronssikausi ja rautakauden alku, 188; teoksessa Suomen historia 1, Weilin+Göös, 1984.).

19 Linnaluoto

Otaksuttu muinaislinnan paikka ja vartiotulipaikka

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0019 Linnaluoto.

Seutukaavan suojelukohde tunnuksella MM:2 K-alue 220 ja nimellä Linnaluoto.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: tapahtumapaikat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(Tämä luoto on merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle, muinaisjäännöksen merkkiä kartalla ei ole.)

P = 6702 150, i = 3221 550, z = 0-40

Koordinaattiselite: koordinaatit osoittavat suunnilleen keskelle Linnaluotoa; ne on luettu peruskartalta, ja poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista, mitkä osoittavat viereiseen Pataraudan saareen.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala: noin 6 hehtaaria

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 5 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Kerttu Itkonen

inv. 1963 (n:olla 17)

–

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Noin 300 m pitkä ja 250 m leveä kalliainen luoto salmessa kahden rekisterikylän rajalla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kartalta ja Luotojentieltä katsoen verraten jyrkkärinteinen ja pienialainen luoto salmessa. Etäisyys lähimpiin toisten saarten rantoihin on kaikissa suunnissa yli 140 m. Yllä olevat koordinaatit ovat tarkennettuja ja poikkeavat muinaisjäännösrekisterissä olevista.

Aiemman inventointikertomuksen mukaan tämän luodon kaakkoisrannalta oli havaittu kaista, jolta rantakiviä oli raivattu syrjään. A. M. Tallgrenin mukaan tällä luodolla ei näy varustuksia (Varsinais-Suomen historia I Esihistoria. Painettu vuonna 1931, s. 179.).

Kohteen kuvaus:

A. M. Tallgren on maininnut Sattesalmen Linnaluodon julkaisuissaan Varsinais-Suomea pitkin ja poikki (painettu vuonna 1918), sivulla 125 ja edellä mainitussa teoksessaan sivulla 179. Hän piti Linnaluotoa epävarmana muinaislinnana. Hän ilmoitti myös Linnaluodon olevan keskellä Sattesalmea (s. 179). Toisesta asiayhteydestä voidaan otaksua, että hän tarkoitti Sattesalmella kaikei laajemmin sitä vesialuetta, jolla olevan yhden salmen nimenä peruskartalla on Sattirauma eli Sattesund; hän on maininnut ryssänuuneista kirjoittaessaan uuneja olevan Sattesalmen Antolan ja Äijälän mailla, tarkoittaen Kuninkaanniemen uuneja, joista nyt tunnetut ovat Sattirauman rannalla Antolan alueella lähellä Äijälän rajaa. Seutukaavaliiton julkaisussa on maininta, että Linnaluodon laella olisi vartiotulipaikka ("Varsinais-Suomen suojelualueet ja -kohteet / Vaiheseutukaava 1/ Salon seutukaavan muutos 1979", s. 98.).

Timo Havia on huomionnut mm. tämän Linnaluodon tutkimuksessaan, joka käsittelee Varsinais-Suomen merellistä vartiointi- ja hälytysjärjestelmää esihistoriallisen ajan lopulla ja keskiajalla (siinä luettelossa ja kartassa numerolla 166). Tässä ei ole käytettävissä tietoa siitä, onko Havia katsonut tämän mahdollisesti vartiotulipaikaksi tai A. M. Tallgrenin tavoin epävarmaksi linnavuoreksi (Havia, Timo:

Varsinais-Suomen merellinen vartiointi- ja hälytysjärjestelmä esihistoriallisen ajan lopussa ja keskiajalla. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Huhtikuu 1981.).

Jukka Luoto on huomionut muinaislinnoja käsittelevässä artikkelissaan ”Paimion Nakolinna” (Julkaistu sarjassa Suomen Museo, 1990) myös Sattesalmen. Kuitenkaan hän ei samalla ole lukenut Sattesalmea saatavilla olevan tiedon perusteella muinaislinnoihin (ss. 46–49). Sen varmistuminen muinaislinnaksi jäänee niin ollen mahdollisten vastaisten maalöytöjen tai vesialueen löytöjen varaan; muuta kautta lienee vaikeata saada varmistusta siihen, onko vai ei tässä ollut muinaislinnaa, vartiotulipaikan ohella.

Luokitusehdotus: –

Lisäyksiä:

20 Alistalo

Röykkiöryhmä

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0020 Alistalo.
Ei ole tainnut olla seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 4

Peruskartat: 1043 05 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6700 009, i = 3223 221, z = 40–50

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti ovat muinaisjäännösrekisteristä; z-koordinaatit on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: lähinnä röykkiöiden ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 7 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Pentti Koivunen

tark. 1980 (Tieto ”Rymättylän historia I:stä”)

Tapani Tuovinen

tark. 1985 (senkertaiset koodinumerot: 7055001008, 7055002009, 7050515182, 7050515081,)

INVENTOINTI 2005

Aika: 3.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:5022–5026, KD2005:271

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiöitä rakentamattomalla kallioisella mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Ympäröivä metsä on harvaa männikköä tasaisella kallion päällyställä. Röykkiöiden ulkopuolella ei ole näkyvillä erityisen paljon lohkareita. Jäkälää ja sammalta kasvaa.

Kohteen kuvaus:

1: Kiviröykkiö kuperalla pienellä kallionokalla. Sammal ja jäkälä peittävät pintaa, joka on tasainen, joskin reunalla on muuta päällystä matalampi kohta. Suurin korkeus on 0,5 metriä, pituus luode-kaakko-suunnassa 5,1 metriä ja leveys 4,3 metriä. Länsisivu on epäsäännöllinen: siinä keskellä pohjan reuna kaartuu sisään päin, saattaa olla, että reunaa siitä on rikottu. Tässä on useita kivikerroksia. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,15–0,5 metrin luokkaa. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen alarinteeseen röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. Pohjoislaidalla on mänty.

2: Kiviröykkiö kuperalla kallion laella edellistä lännempänä ja korkeammalla sijaintikohdalla. Sammal ja jäkälä peittävät osittain röykkiön pintaa. Pohjan muoto on ollut näköjään pyöreä. Korkeus 0,5–0,6 metriä, Alkuperäiset laidat ovat ehkä olleet noin 4,5 metrin etäisyydellä toisistaan luode-kaakko-suunnassa; tämän röykkiön vierillä olevat hajallaan olevat kivetkin huomioiden läpimitta samassa suunnassa olisi 5,7 metrin luokkaa. Koillis-lounais-suunnassa leveydeksi sain samalla tavoin mittaamalla joko 4,1 tai 5,6 metriä. Reuna on rakennettu kiinni kolmeen maakiveen. Päällekkäisiä kivikerroksia näkyi useita. Kivien läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Purkamisjälki on keskellä.

3: Kivikko, joka on ehkä hajotettu pieni röykkiö. Läpimitta itä-länsi-suunnassa on 9,9 metriä. Kiviä ei tässä ole kovin paljon; tavallinen kivien läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Seuraava (n:o 4) sijaitsee askelin mitaten noin 40 metriä etelään tästä.

4: Lähekkäin sijaitsevia epämääräisiä kivikkoja kalliolla, kukaties puretun röykkiön jäännöksiä. Kaikki kivikot huomioiden tulisi osan n:o 4 läpimitaksi noin 15½ metriä. Siinä saattaa keskellä olla pienistä kivistä (noin 15 – 30 cm:n läpimittaisista) koottu matala latomus. Kivikerroksia en missään havainnut olevan yhtä enempää varmuudella. Länsilaita sijoittuu länteen päin kaltevalle kalliopinnalle, jossa on kiviä noin kolmen metrin läpimittaisena reunoiltaan hajanaisena ryhmänä. Siitä noin viiden metrin päässä on vasta tehdyn näköinen ladelmä: joitakin kiviä ladottu lähes umpinaisen pienen aitauksen muotoon, luultavimmin joissakin lasten leikeissä.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: 1) Pentti Koivunen on esitellyt Rymättylän historia I:ssä (sivulla 16) näistä numeroille 1 ja 2 merkityt, ja on samalla myös maininnut että yksi epämääräinen röykkiö olisi maantien ja sen kallion välissä, jolla nämä sijaitsevat. Koetin etsiä sellaista, mutta en löytänyt. Maantien ja tämän kallion välisessä rinteessä oli hakkuujätettä, ja kiviä oli siirtynyt siinä metsätöitä tehtäessä.

2) Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Ojainen mainitit neljä kohdetta tarkoittavat näitä.

21 Alistalo ja Ylistalo

Kivi- ja/tai pronssikautinen asuinpaikka

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0021 Alistalo ja Ylistalo.
Ei ole tainnut olla seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: on lehtien 1043 05 RYMÄTTYLÄ ja 1043 04 AASLALUOTO rajalla, ehkä osaksi kummankin puolella

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdille)

P = 6700 098, i = 3223 340, z = 25

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei ole selvinnyt pintalöytöjen perusteella

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 7 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Pentti Koivunen

tark. 1967 ja 1980

Asuinpaikkalöytöjä, ks. alla

Tapani Tuovinen

tark. 1985

Asuinpaikkalöytöjä, ks. alla

Asuinpaikkalöytöjä tästä on Turun yliopiston arkeologian osaston kokoelmissa numeroilla TYA 659:1–13, ne ovat tulleet sinne 25.6.1997, ja ne on merkitty Koivuselta peräisin oleviksi. Tapani Tuovisen 22.10.1985 kirjoittaman tarkastuskertomuksen mukaan aiemmat löydöt täältä olisivat Oulun yliopiston historian laitoksella. Tapani Tuovisen tarkastuskäynniltä peräisin olevien hioinkiven, kvartsi-iskoksen ja kahden kivilaji-iskoksen, luettelunumeroa ei ole merkitty tarkastusselontekoon, enkä löytänyt sitä Turun yliopiston arkeologian oppiaineen kokoelmien pääkirjasta.

INVENTOINTI 2005

Aika: 3.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:5029

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivikautisia asuinpaikkalöytöjä on poimittu peltovainiolta, joka etelässä rajoittuu metsäisen mäen ja vainion rajaa kulkevaan tiehen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Pelto on hiekkamaata, hieman kivistä. Sen eteläpuolella kohoava mäenrinne on verraten kivinen. Sen mäen päällä ovat inventointinumerolla 20 olevat röykkiöt.

Kohteen kuvaus:

Tilusrajan länsipuolella heinä peitti pellon pintaa. Tarkasteluolosuhteet tilusrajan itäpuolisessa pellossa olivat kohtalaiset, mutta pellostä havaitsin vain niukasti löytöjä. Niitä oli niin vähän, että niitten perusteella en voinut päätellä mitään uutta asuinpaikan sijainnista tai ulottuvuuksista. Pellon etelälaidassa olevaa syvää ojaa oli vasta perkattu, sen leikkauksesta en havainnut löytöjä.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: 1) Museoviraston topografisessa arkistossa on nousiaislaisen Frans Leivon kirje, jossa Leivo on mm. ilmoittanut 8.2.1931 Suomen Muinaismuistoyhdistykselle, että Rymättylän Ojasten Alitalon maalla pitäisi olla pakanuuden aikainen hautausmaa, josta oli löydetty savesta tehtyjä lautasen tapaisia ja kai paljon muitakin löytöjä.

2) Tämä asuinpaikka on esitelty Rymättylän historia I:ssä sivuilla 12 – 14, siinä on myös valokuva, jossa näkyy Ojaisten Alis- ja Ylistalon maalta tallennettuja löytöjä, näkyvissä on 7 kvartsi-iskosta ja 5 kivilaji-iskosta, hiekkakivihioimen pala ja kolme kimpaletta raaka-aineena käytettyä kivilajia.

22 Prustivuori

Kiviröykkiö

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0022 Prustivuori.
Ei ole tainnut olla seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 02 RIIAINEN

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6708 785, i = 3217 037, z = 25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti ovat muinaisjäännösrekisteristä; z-koordinaatti on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: lähinnä röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 5 km länsiluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Pentti Koivunen

tark. 1972

—

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Hankaanperä mainittu kohde tarkoittaa tätä: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut tämän Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinnumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 22.9.2005

Löydöt: —

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: KF2005:5002, KD2005:262

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö rakentamattomalla kallioisella mäellä metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä sijaitsee melko tasaisella kalliolla matalan mäen laella. Tämän röykkiön laidasta noin 23 metriä koilliseen on kolmen metrin läpimittainen siirtolohkare. Mäellä on harvaa pitkää männikköä, ja kasvaa kanervikkoa; maan pintaa peittää paikoin sammalikko ja jäkälä. Lähellä ei ole teitä eikä rakennuksia.

Kohteen kuvaus:

Pentti Koivunen on tarkastanut tämän vuonna 1972 Pentti Virrankosken opastuksella. Tämän röykkiön keskellä on tasalakinen yli metrin läpimittainen maakivi, jonka päällä ei ole kiviä. Maakiven vierillä röykkiö on matala; maakivi on kuin kraatterissa. Siitä länteen on tämän röykkiön sisuksessa toinenkin kraatterin näköinen syvennys, ja molempien ulkopuolelle jääkin vain vallimainen noin 80 cm:n korkuinen kivikehä, joka on ulkoreunaltaan hajanainen. Tämän röykkiön pohja on muodoltaan epäsäännöllinen. Pituudeksi itä-länsi-suunnassa mitasin 8,5 metriä ja leveydeksi pohjois-etelä-suunnassa 7,8 metriä. Kivikko koostuu lähes kauttaaltaan 15–60 cm:n läpimittaisista kulmiltaan pyörityneistä kivistä. Niitten pintoja peittää jäkälä ja sammalkin.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Peruskartalla lähin paikannimi on Puustivuori.

23 Krampin saari

Kaksi hautarauniota

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0023 Krampin saari.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6696 693, i = 3222 768, z = 45 – 50

Koordinaattiselite: x- ja y-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, z-koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 10 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Hanka mainituista kohteista kaksi, nimittäin kolmas ja seitsemäs kuuluvat tähän ryhmään: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut nämä röykkiöt Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

–

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Krampin saarella avokalliolla.

Kohteen kuvaus:

Karhunhammas-julkaisun perusteella toinen röykkiöistä on tarkastettu ehjänä, sen pituudeksi on pohjois-etelä-suunnassa mitattu 10,8 metriä, leveydeksi 5,0 metriä. Korkeus on ollut 0,5 metriä. Pohjan muoto on todettu epämääräiseksi ja päällyys muodoltaan kuperaksi. Toinen röykkiö, koordinaattien mukaan kahdesta eteläisempi, on todettu muodoltaan soikeaksi, pituuden ollessa itä-länsi-suunnassa 8,8 metriä, leveydeksi on mitattu 7,0 metriä ja korkeudeksi on ilmoitettu 1,4 metriä. Tätä röykkiötä on kaiveltu; sen pinta on kraatterimainen.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

24 Krampin saari 2

Sotilasleirin paikka

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0024 Krampin saari 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 32

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = , i = , z =

Koordinaattiselite: koordinaateista ei ole tarkempaa tietoa

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala: ei tietoa

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 10 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Arkistoissa on näitä koskevia tietoja vain käsikirjoitusnippussa otsikolla ”Muinaisjäännöksiä Rymättylässä Ilmoitti Assessorinrouva Jenny Maria Tallgren”, joka nippu on Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, ja sen päällä on merkintä Suomen Muinaismuistoyhdistyksen pöytäkirjasta 19/X 01.

Tarkastuksesta v. 1967 on maininta Rymättylän historia I:ssä sivuilla 502–503.

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

–

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Pentti Koivunen on ilmoittanut Rymättylän historia I:ssä, että Krampinrauman rantakaistalta oli vuonna 1967 todettu 300 metrin matkalla 32 ryssänuunia ja kaivantaja vastapäätä Hangan Strandin torpan ja Uijalanrannan ryssänuuneja (Rymättylän historia I, ss. 18 – 19, 502 – 503. Hangan Strandin torpan ja Uijalanrannan ryssänuunit näkyvät mainitussa teoksessa sivun 19 kartalla, ne ovat yhdessä sama kuin yllä mainittu inventointikohde 14 Strandtorp 2).

Kohteen kuvaus:

Kramppi on mainittu ryssänuunien sijaintipaikkana jo vuonna 1887 Juho Sjörosin teoksessa ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” (s. 153). Jenny Maria Tallgrenin selonteko Krampin (saaren) ryssänuuneista on 1800- ja 1900-lukujen vaihteessa, sitä ei ole tietääkseni julkaistu; seuraavassa sen sisältö on ruotsista suomeksi kääntämänäni. ”Röykkiöt Krampin saarella, joka sijaitsee Aslaluodon edustalla ja kuuluu Hangan tilaan, ovat erilaisia rakenteeltaan kuin Aslaluodolla olevat, ja ne voitaneen lukea sellaisiin muinaisjäännöksiin, joita yhdistyksen aikakauskirjan vihkossa VIII kuvaillaan käyttäen nimitystä ’Ryssänuunia’. Nähtyäni itse yhden siten rakennetun ryssänuunin kuin se, jota tässä lähinnä tarkoitan, en hämmästele, että kansa on arvellut niitä käytetyn leivinuuneina. On totta, että ne muistuttavat niitä täydellisesti, paitsi että ovat liian korkeita ja harvoja, että niitä olisi voitu siihen käyttää, monet ovat tehdyt vaikeapääsisille paikoille, mikä leivän leipomisessa olisi aiheuttanut monenlaisia hankaluuksia.

Se ryssänuuni, jota lähinnä ajattelen, sijaitsee n. 200 askelta korkean ja vuorisen Krampin saaren luoteisrannasta. Saari kohoaa harjun tavoin Krampinrauman ja Airiston välillä, ja sen korkein osa on enimmäkseen kalliota. Kysymyksessä oleva uuni sijaitsee harjun korkeimmalla kohdalla, josta vuori alkaa,

mutta vuorensinämä takaseinänä. Sen vasen puoli – oikeasta on vain puolet jäljellä – on ehjä, pituudeltaan 2,15 metriä ja uunin korkeus on 1,10 metriä. (niin ulkopuolella), sisäpuolelta 1,7 m pitkä; suuaukon leveys 80 cm., korkeus 70 cm. Uunin pohja on tehty pienemmistä kivistä, siihen asti, kuin selvää sain, irtaimista ja huolimattomasti ladotuista, ja tässä ei tämä muinaisjäänös vähiten eronnut siitä, jonka tutkin Aslaluodolla, joka viimeksi mainittu oli erikoisen huolella tehty juuri mitä sisäpuoliseen kivilatamukseen tulee. Toisenkin välittömästi havaittava eroavaisuus juuri mainitun Aslaluodon uunin ja tässä kuvatus välillä on, nimittäin se, että Krampin saaren uunissa, niin uunin kaltainen kuin onkin – sikäli kuin sain selville – ei ole merkkejä siitä, että sitä olisi lämmitetty, sillä kivet eivät ole haurastuneita eikä nokea ja hiiltä voitu havaita.

Yksi metri vasemmalle yllä kuvaillusta ryssänuunista on toinen, se kumminkin ilman suuaukkoa ja kokoon luhistuneena.

Jotta yllämainittujen ryssänuunien ikäkysymystä voitaisiin jossakin määrin valottaa, tulkoot seuraavat tekemäni havainnot saataville: Krampin saarella näin röykkiön, 5 m pitkän, 3,30 leveän, 1,40 korkean, selvästi kahdesta vierekkäisestä luhistuneesta ryssänuunista koostuvan, jonka keskikohdalla oli kasvanut jättiläishonka, jonka kanto, ajan myötä lahonneena, on yhä jäljellä. Kanto, josta noin runsas puoli metriä näkyy röykkiön ylitse, on yläosastaan ympärysmitaltaan 2,75 metriä ja sen säde on 45 cm, ja voi sellaisenaan vastaansanomattomasti todistaa, että se röykkiö, josta honka on kasvanut ei ole uusi tulokas. Ja yhtä suurella varmuudella katsotaan näillä seuduilla, että ryssänuunit ovat tulleet 'ison ryssän aikaan'."

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

25 Lehtoranta

Kaksi tai kolme kivikkoa

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0025 Lehtoranta.
Ei ole tainnut olla seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: ?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 3

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 628, i = 3222 271, z = 10

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Marianne Schauman–Lönnqvist &

Heljä Brusila

tark. 1995

INVENTOINTI 2005

Aika: 23.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: KF2005:5007–5009

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiöitä metsässä lähellä talon pihaa ja pellon laitaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Metsä näitten röykkiöitten ympärillä on mäntyvaltaista, ja se rajoittuu peltovainioon kymmenen metrin päässä näistä röykkiöistä.

Kohteen kuvaus:

Nämä röykkiöt on havaittu ryssänuunialuetta koskevan tietoimituksen yhteydessä. Röykkiöt ovat maapohjalla. Yksi on pituudeltaan pohjois–etelä-suunnassa 5,7 metriä ja leveydeltään 2,8 metriä ja korkeudeltaan 0,5–0,8 metriä; pohjan reuna on kaartuva. Kivikerroksia on monia, kivet ovat pyöristyneitä, niitten läpimitta on 15–30 cm, sikäli kuin erottuu. Pintaa, joka on kupera, peittävät sammat niin, ettei kiviä ole juuri nähtävissä.

Toinen röykkiö, joka on aivan lähellä edellistä, on pituudeltaan luode–kaakko-suunnassa 2,2 metriä ja leveydeltään 1,5 metriä ja korkeudeltaan 0,2 metriä; pohjan reuna on kaartuva, pohjoislaidassa siinä kylläkin on mutka sisäänpäin. Kiviä on ehkä vain yhdessä kerroksessa, kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä ja sammaltuneita, näkyvillä olevien kivien läpimitta on 0,2–0,6 metriä, Yläpinnan muoto ei selvinnyt.

Ehkä ladottu on myös aivan pieni kivikko suunnilleen 1½ metrin läpimittaisen siirtolohkareen juurella vain noin 2 metriä ylärinteeseen (luoteeseen) edellisestä. Kiven juurella olevat kivet ovat pyöreitä, noin 20 cm:n läpimittaisia, niitä ei ole kovin paljon.

Luokitusehdotus: suojeluluokka entinen

Lisäyksiä: En havainnut näissä mitään sellaista ominaisuutta, minkä perusteella nämä olisivat epätodennäköisiä tai mahdottomia peltoraunioiksi. Siihen katsoen, kuinka yleisiä peltorauniot ovat, pidän niiksi selittämistä tämänhetkisen tiedon perusteella tässä vähintään yhtä vahvana selitysvaihtoehtona kuin vanhoihin muinaisjäännöksiin liittämistä.

26 Hanka

Hautaröykkiöryhmä ja sotilasleiripaikka ryssänuuneineen

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0026 Hanka.
Ei ole tainnut olla seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, röykkiöt ja ryssänuunit

Ajoitus: osaksi varhaismetallikautinen?, osaksi historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 15–17, mihin sisältyy 5 hautarauniota (numeroilla 1–5) ja 9–10 ryssänuunia (yksi mahdollinen uuni on mainittu hautaraunio 3:n selostuksen yhteydessä), yksi tunnistamaton kivirakenne (numerolla 9) ja yksi mahdollinen kivirakenne (numerolla 15).

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 120, i = 3222 053, z = 20–25

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti ovat muinaisjäännösrekisteristä, ne osoittavat keskelle ryhmää; z-koordinaatit on luettu peruskartalta; röykkiöt ovat korkeudella 20–25 metriä, uunit korkeudella 7–15 metriä.

Maastomerkintä: merkkikilpi ja polun varrelle asetetut vihreäpäiset puupaalut

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Jenny Maria Tallgren

Röykkiöryhmän kartoitus, joka on tehty ehkä vuonna 1901

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Hanka mainituista kohteista neljä, toisin sanoen kaksi ensimmäistä, neljäs ja viimeinen kuuluvat tähän ryhmään: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut ne Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa). Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö on suorittanut täällä muinaisjäännöksen hoitoa ainakin vuonna 1998.

INVENTOINTI 2005

Aika: 21.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2, 20 26 .

Kuvat: KF2005:4996–5001, KD2005:260–261

LYHYT KOHDEKUVAUS

Vainioiden ympäröimän metsäisen laajan loivarinteisen mäen laella on ryhmä hautaraunioita, ja saman mäen itärinteillä on lähellä meren rantaa ryssänuuneja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Krampinrauman salmen rannalla olevan niemen poikki kulkevalla koillis-lounais-suuntaisella mäellä. Tämän mäen ylitse kulkee Luotojentie, ja luoteisrinteen alla kulkee Peltorannantie. Mäen laki on tasainen, ja sillä kasvaa matalia mäntyjä, näreitä, katajia, ja maan pintaa peittää ruohikko ja sammal sekä jäkäläkin. Rinteillä metsä on havupuuvältaista ja puusto on pitkä.

Kohteen kuvaus:

Museoviraston muinaispolku on merkitty noin ½ metriä korkeilla puupaaluilla, joitten yläpäässä on vihreä maalimerkki. Polku alkaa Luotojentien koillislaidasta ja seuraa aluksi sähkölinjaa mäen pituussuunnassa.

Tämän muinaisjäännösryhmän osilla ei ole entuudestaan juoksevia numeroita. A. M. Tallgren on laskenut tältä mäeltä seitsemän kivikkoa, jotka katsoi hiidenkiukaiksi (alla mainittu tutkimus), ja samassa yhteydessä hän on ilmoittanut niille mittojen vaihtelurajat tai tarkemmat mitat. Näitten mittojen ja em. asemapiirroksen perusteella on pääteltävissä, miten Tallgren tuli seitsenlukuunsa. Hän näyttää laskeneen seitsemän hiidenkiukaan joukkoon toisen tai molemmat tässä numeroille 2 ja 3 merkityistä osista sekä toisen

tai molemmat niistä lohkarpellon näköisistä kivikoista, jotka on tässä selostettu numeron 5 yhteydessä, edelleen ne kiviröykkiöt, joille on tässä annettu numerot 1, 4 ja 5 sekä numeron 4 pohjoispuolelta havaitun röykkiön (ollut 3,70 X 4,00 metrin laajuinen), joka on selostettu tässä numeron 4 yhteydessä.

1: Kiviröykkiö kalliolla. Sammal peittää paljolti kiviä, ja niiden pinnoissa on myös jäkälää. Pohja on alun perin saattanut olla suorakaiteenkin muotoinen. Päällys on tasainen lukuun ottamatta siihen kaivettuja syvennyksiä, jotka ovat jo sammaltuneita. Pituudeksi mittasin pohjois–etelä-suunnassa 8,5 metriä ja leveydeksi 6,1 metriä; korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmitaan melkoisen pyöristyneitä, näkyvien kivien läpimitta on yleensä 0,2–0,5 metriä. Tätä on mahdollisesti hajotettu 1900-luvulla, koska Jenny Maria Tallgrenin kartalla tämän pituus pohjois–etelä-suunnassa on vain 6,20 metriä ja leveys vain 4,60 metriä. (Karhunhammas-julkaisussa on mainittu tämän pituudeksi 9,0 metriä ja leveydeksi 5,4 metriä.)

2: Kiviröykkiö, sijaitsee kaikei kalliolla olevan ohuen maakerroksen päällä. Tämän eteläkärki on noin 14 metriä pohjoiseen edellisestä (n:o 1:stä). Sammal peittää röykkiön reunoja; kivien pinnoissa on muutoinkin sammalta, on myös jäkälää. Yläpinta eteläisessä kärjessä on muodoltaan kupera, muualla tasaisempi. Suurehkoja mäntyjä kasvaa tämän röykkiön laitojen ulkopuolella. Pituus pohjois–etelä-suunnassa on 15,5 metriä. Leveys on aivan eteläpäässä 4,3 metriä ja samaa luokkaa se näyttäisi olevan muutoinkin. Korkeus on ehkä noin 0,4 metriä. Kivet ovat melko pyöristyneitä, niiden tavallinen läpimitta on 0,2–0,5 metriä. Noin kolme metriä eteläpäästä keskustaa kohden on kaivelun jälkiä, jotka eivät välttämättä ole vuosikymmenienkään ikäisiä. (Karhunhammas-julkaisussa tämä ja n:o 3 on luettu yhdeksi ja samaksi röykkiöksi, samoin on tehnyt aiemmin myös Jenny Maria Tallgren.)

3: Kiviröykkiö kalliolla. Tämän reunan eteläisintä osaa ei ole helppoa erottaa sitä ympäröivästä maanpinnasta, jossa pilkottaa lohkaraita tiheässä röykkiön vierustoillakin. Aikaisemmin on tarkastusten perusteella ajateltu, että tämä n:o 3 yhdistyisi harvan kiveyksen liittämänä numeroon 2 niin, että molemmat yhdessä olisivat noin 40 metriä pitkä röykkiö. Yksi mahdollisuus on, että nelikymmenmetrinen röykkiö olisi tässä ollut ensin tasakorkea ja suorareunainen, ja sen keskikohdalle olisi syntynyt näkyvä kavennus esim. otettaessa kiviä lähellä olevia uuneja ladottaessa. Jos taas ei lasketa sen varaan, että röykkiöstä olisi viety pois kiviä, röykkiöllä olisi sinänsä huonosti yhteen sopivina ominaisuuksina se, että röykkiö olisi haluttu pituudessaan näyttäväksi, mutta toisaalta sen keskikohdalle olisi jätetty vähemmän näyttävä muusta rakenteesta erottuva vähäkivinen kohta. Jos tässä kuitenkin oletettaisiin olevan tuollainen röykkiön keskikohtaan kuuluva vähäkivinen – joko työn säästämisen tai muun syyn vuoksi sellaiseksi jätetty – jakso, se näyttäisi olevan pituudeltaan 12 metriä (7,50 metriä on Jenny Maria Tallgrenin ilmoittama mitta, oma mittaukseni antoi karkeasti tuloksen 12 metriä.). Katson, että vähäkivisen jakson läpimitta suhteessa sen kahdelta puolelta erottuvan kiviladonnan pituusmittoihin on siksi suuri, että lähtökohdaksi on helpompaa ajatella tässä olevan – ei yhtä keskeltä harvaa röykkiötä, vaan sen sijaan kaksi lähekkäistä röykkiötä.

Sammal ja ruohotuppaat peittävät röykkiö 3:n pintaa. Sen pohjan muoto on lähinnä soikea. Päällys on selvästi kupera, lukuun ottamatta yhtä syvennystä, joka on keskellä. Numero 3:n pituus pohjois–etelä-suunnassa ehkä noin 12,5 metriä ja leveys 5,8 metriä. Kivet siinä ovat pyöristyneitä, niiden läpimitta on 0,15–0,5 metriä, ja kivissä on jäkälää. Röykkiö 3:n eteläpään ylitse kulkee sähkölinja. Tästä noin 7 metriä itään saattaa olla ryssänuunin jäännös (ei merkintää asemapiirroksella).

4: Kiviröykkiö kalliopohjalla. Sammal peittää röykkiön pintaa. Pohjan muoto on epämääräinen. Tämän röykkiön itälaita lienee alun perin kulkenut kallonokalla pitkin sen reunaa. Pohjoislaidalla on kolme maakiveä, joista suurin yli metrin läpimittainen. Päällys on aivan epätasainen. Tämän röykkiön eteläreunalla on iso mänty. Pituus pohjois–etelä-suunnassa on 10,5 metriä ja leveys 8,7 metriä; korkeus on ehkä noin 0,5 metriä. Kivet ovat melko pyöristyneitä, niiden läpimitta on 0,1–0,5 metriä; pinnoissa on jäkälää. Kiviä näyttää vierineen tai viskotun röykkiön itälaidalta alas. Jenny Maria Tallgrenin asemapiirroksella tämän läpimitta kahteen suuntaan on 11 metriä, Karhunhammas-julkaisussa tämän pituudeksi on merkitty 9,8 metriä ja leveydeksi 9,5 metriä.

Jenny Maria Tallgrenin asemapiirroksessa on merkittynä 8 askelta tämän pohjoispuolelle röykkiö, jonka mitat ovat asemapiirroksessa 3,70 X 4,00 metriä. Paikan päällä ei kuitenkaan näyttänyt olevan röykkiötä siinä, missä se asemapiirroksen mukaan on sijainnut. Ehkä siitä kohdasta on hävitetty röykkiö.

5: Kiviröykkiö maapohjalla. Sammal peittää paljolti tämän röykkiön pintaa. Tämän röykkiön etelälaita on kiinni noin kolmen metrin läpimittaisessa tasalakisessa siirtolohkareessa. Päällyksessä on keskellä syvä kraatterimainen kuoppa. Pituus itä–länsi-suunnassa 11,8 metriä ja leveys 9,7 metriä; korkeus n. 1,0 metriä. Kivet ovat kulmitaan melko pyöristyneitä, niiden läpimitta on 0,2–0,5 metriä; kivien pinnoissa on jäkälää. Jenny Maria Tallgrenin asemapiirroksella tämän läpimitta on toiseen suuntaan 12 metriä ja toiseen 12,10 metriä, Karhunhammas-julkaisussa tämän pituudeksi on merkitty 11,2 metriä ja leveydeksi 10,0 metriä.

Tämän vieressä on tangon päässä Museoviraston asettama kilpi, josta ilmenee, että paikalla on pronssikautinen hauta, lain suojaama muinaisjäänös.

Tästä noin 25 metriä pohjoiseen on lohkarepellolta vaikuttava kivikko, ja toinen lohkarepellolta vaikuttava kivikko on suunnilleen numeroitten 4 ja 5 välillä (näkyvät asemapiirroksessa).

6: Ryssänuuni, maapohjalla ja osaksi ehkä kallionnokallakin, itään päin laskeutuvassa maastonkohdassa. Pohjan muoto on kulkikas, joskin koillislaita on ulospäin kaareva, pituus koillis-lounais-suunnassa 2,3 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on noin 0,6 metriä; reunat ovat jyrkät. Kivien tavallinen läpimitta on 0,2–0,5 metriä, kivissä on sammalta. Päällys on melko tasainen, joskin laidat ovat hieman keskikohtaa ylempänä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas, muutoin tämä uuni näyttää säilyneen verraten ehjänä. Tämän uunin lounaissivuun liittyy lyhyt kivirivi, joka taas liittyy toiseen lyhyeen kiviriviin. Toinen niistä on rinteeseen korkeuskäyrien suunnassa, toinen niitä vastaan, kivirivit yhdessä ovat kuin nelikulmion piirin puolisko. Maassa on matala laakea noin 2½ metrin läpimittainen syvennys melko lähellä tämän uunin koillislaitaa.

7: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:o 6:sta) noin 6 metriä itään. Sammal peittää pintaa. Pohjan reunan muoto on ehkä kaartuva, läpimitta on 2,2 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Kivien läpimitta on noin 0,4 metrin vaiheilla sikäli kuin sammalten alta kiviä erottuu. Keskellä erottuu noin 0,4 metrin läpimittainen laattakivi. Päällys on melko tasainen, keskellä ei näy selvää sortuman aiheuttamaa syvennystä. (Tästä noin 5 metriä pohjoiseen on kuusen alla pieni kiviryhmä, joka ehkä kuitenkin on luonnonmuodostuma.)

8: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee noin 16 metriä edellisestä (n:o 7:stä) koilliseen. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus luode-kaakko-suunnassa 3,5 metriä ja leveys 2,6 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Alarinteen puoleinen ulkoseinä on melko suora ja jyrkkä. Kivien läpimitta on noin 0,5 metrin tienoilla. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas keskellä, jossa erottuu kapea painanne.

9: Kiviröykkiö, kallionnokalla. Lähes ehjä. On sijoitettu siten, että reuna seuraa kallionnokan reunaa, ja tämän kivikko peittää sen kallionnokan lähes kokonaan. Pohjan reuna erottuu selvänä luoteislaidalla. Pituus itä-länsi-suunnassa on 3,1 metriä ja leveys 2,8 metriä. Korkeus on 0,2–0,4 metriä; kiviä on ehkä vain yhdessä kerroksessa, joka sinänsä on melko yhtenäinen. Kivien yläpinnat ovat kutakuinkin samalla tasolla koko latomuksessa; keskuskohdalla ei ole syvennystä. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,4 metriä, kivien pinnat ovat paljolti sammalpeitteiset. Jotkut kivet ovat ehkä vyöryneet tämän röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle. (Tästä noin 12 metriä kompassisuuntaan 320 astetta on kivikko, joka on ehkä rantavoimien muodostama.)

10: Ryssänuuni ainakin osaksi kallionnokalla. Paksu sammal ja heinätuppaat peittävät pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus luode-kaakko-suunnassa 5,2 metriä ja leveys 3,0 metriä. Kivien tavallinen läpimitta on ehkä 0,3–0,5 metriä sikäli kuin niitä sammalten peitosta erottuu. Päällyksessä on keskikohdan ja päiden välillä kaksi syvennystä, jotka ehkä ovat syntyneet kahden tulipesän kattokivien sortuessa alas, muutoin päällys on tasainen. Koillislaidalla on joitakin noin 60 cm:n läpimittaisia korkeita paasia.

11: Todennäköinen ryssänuuni. Sijoitettu kallionnokalle, joka on vain vähän uunin pohja-alaa suurempi. Tämä on sähkölinjan alla. Sammal ja jäkälä peittävät tämän röykkiön pintaa varsinkin ylärinteen puolella. Pohjan reuna muodostaa selvästi kulman alarinteen puolella, muita selviä kulmia siinä en erottanut. Pituus on itä-länsi-suunnassa 2,5 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on itälaidalla 0,6 metriä. Kivet ovat särmikkäitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Kivissä erottui noin 15 cm:n läpimittaisia jäkälärenkaita. Päällyksessä on selvä syvennys; uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

12: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee 5 metriä itään n:o 8:sta. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on verraten säännöllinen suorakaide, pituus koillis-lounais-suunnassa 4,7 metriä ja leveys 3,1 metriä. Korkeus on 0,7 metriä reunalla. Ulkoseinämät ovat jyrkät. Kivien tavallinen läpimitta on 0,5 metrin vaiheilla sikäli kuin sammalpeitteen alta erottuu. Päällys on tasainen lukuunottamatta kahta syvennystä, joista toinen on koillispäädyn lähellä ja toinen vastakkaisen päädyn lähellä, ehkä molemmatkin ovat kohdilla, joissa uunin kattokivet ovat sortuneet alas; pituuteen katsoen tässä on mahtunut olemaan kaksikin tulipesää.

13: Ryssänuuni, maapohjalla. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä neliömäinen, sivut koillinen-lounas ja luode-kaakko-suunnassa; sivujen pituus noin 2 metrin vaiheilla; reunoilla on maakiviä, joista suurin on noin metrin läpimittainen, eivätkä muutkaan ole paljoa sitä pienempiä. Korkeus on ehkä noin 0,5 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat; keskellä onkin vain vähän pieniä kiviä. Kivien kokoluokka ei täysin selviä. Tämä röykkiö on noin 9 metriä etelään mäen yli kulkevan sähkölinjan käänteestä.

14: Ryssänuuni, kallionnokalla sivuten jyrkän rinteeseen taitetta. Sijaitsee edellisestä (n:o 13:sta) noin 5 metriä itään. Iso mänty kasvaa tämän laidalla. Pohjan muoto on epäsäännöllinen, läpimitta luoteis-kaakko-suunnassa on 2,3 metriä ja koillis-lounais-suunnassa samoin 2,3 metriä. Korkeus on 0,3 metriä. Kivet ovat kulkikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Sammal ja jäkäläkin peittävät kivien pintaa. Päällys on melko tasainen.

15: Kiviryhmä ison männyn juurella. (Männyn juuret ovat ehkä nostaneet näitä kiviä koholle.) Tämäkin sijaitsee jyrkän rinteiden taitteen reunalla. Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan reuna on lähinnä kaartuva, läpimitta 2,4 metriä. Korkeus on ehkä noin 0,5 metriä. Kivien koko ei juurikaan selviä sammalpeitteen vuoksi. Tämä röykkiö on noin 16 metriä länteen mäen yli kulkevan sähkölinjan käännteestä.

16: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:o 15:sta) vain noin viisi metriä alarinteeseen (pohjoiseen). Paksu sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on ehkä nelikulmainen, pituus koillis-lounais-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on ehkä noin 0,5 metriä. Kivet ovat melkoisen pyörityneitä, niiden läpimitta on 0,3–0,5 metriä. Päälyksessä on keskellä syvennys. Tämä röykkiö on noin 15 metriä kompassisuuntaan 290 astetta mäen yli kulkevan sähkölinjan käännteestä.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Kirjallisuudessa mainittu:

- A. M. Tallgren: Varsinais-Suomen historia I Esihistoria, s. 178
- Karhunhammas 14.

27 Härmistönniemi

Hautaraunioita sekä sotilasleiripaikka ryssänuuneinenn

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0027 Härmistönniemi.
Ei ole tainnut olla seutukaavan suojelukohteena.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, röykkiöt ja ryssänuunit

Ajoitus: moniperiodinen (osaksi pronssikautinen, osaksi historiallinen)

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2 röykkiötä ja 6–8 ryssänuunia

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 192, i = 3222 695, z = 20

Koordinaattiselite: p- ja i-koordinaatti ovat muinaisjäännösrekisteristä, ne osoittavat tämän ryhmän länsipäässä olevaa kahta röykkiötä, z-koordinaatti on luettu peruskartalta; röykkiöt ovat tässä hieman 20 metrin käyrän yläpuolella, uunit 15–20 metrin välillä.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Julkaisussa ”Karhunhammas 14” nimellä Hanka mainituista kohteista kaksi, viides ja kuudes kuuluvat tähän ryhmään: Tapani Tuovinen kaiketi on tarkastanut tämän röykkiöt Lounaisrannikon hautarauniot -projektin inventoinnissa vuonna 1985 (senkertainen koodinumero ei ole tätä kirjoitettaessa tiedossa).

INVENTOINTI 2005

Aika: 26.9. ja 28.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3, 27

Kuvat: KF2005:5011, :5017, KD2005:268

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kaksi kiviraunioita ja kiviuneja mäellä merenlahden ja pienen peltovainion lähetyvillä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Hämmärsalmen etelärannalla lähellä salmen itäpäättä. Mäillä on osaksi matalaa männikköä, osaksi pitkää sekametsää, näreitä, katajia ja lehtipuiden taimia. Maan pintaa peittää osaksi sammal, jäkälä ja heinikko. Mäen laki on melko tasainen, siellä on vain vähän irrallaan olevia lohkareita.

Kohteen kuvaus:

Ryssänuuneista sain ilmoituksen 26.9., samalla kuulin, että röykkiöistä oli ilmoitettu aiemmin, kaiketi vuonna 1985, Tapani Tuoviselle. Tiedossani ei ollut tämän kohteen osille mahdollisesti entuudestaan annettuja juoksevia numeroita.

1: Kiviröykkiö kalliolla. Tämä on noin 4 metriä pohjoiseen kalliolle pystytetystä sähköpaalusta, jonka kohdalla sähkölinja tekee loivan mutkan. Sammalta ja jäkälää on jonkin verran pinnalla. Pohjan reunan muoto on kaartuva; reuna on kauttaaltaan melko ehjän näköinen. Etelä- tai kaakkoislaidalla on noin 70 cm korkea haljennut maakivi. Päälyksessä on keskellä syvennys, muutoin tämän yläpinta on kupera. Pituus etelä–pohjois-suunnassa on 6,7 metriä ja leveys 6,2 metriä, korkeus 0,5 metriä. Pällekkäisiä kivikerroksia on useita. Kivet ovat kulumiltaan pyörityneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,1–0,4 metriä; kivien pinnoissa on jäkälää.

2: Kiviröykkiö maapohjalla, ehjän näköinen. Sijaitsee noin 10 metriä itään edellisestä. Paksu sammal peittää röykkiön pintaa. Pohjan muoto taitaa olla kutakuinkin yhtä lähellä soikiota kuin suorakaidetta. Päälyks on kupera. Pituusmitta itä–länsi-suunnassa on 7,6 metriä, jos siihen luetaan joitakin irtonaisia kiviä, muutoin 6,7

metriä. Leveys on 4,2 metriä lukien mittaamattomia mahdolliset kivet. Korkeus 0,4 metriä. Ei selvinnyt, onko tässä useitakin päällekkäisiä kiverroksia. Sammalen alta erottuu vain joitakin harvoja noin 0,3–0,4 läpimittaisia kulmiltaan pyörityneitä kiviä. (Tästä noin 29 metriä itään tai kaakkoon on iso siirtolohkare, josta kaksi metriä länteen on kallionkohoutumaa vasten kiviä. Se kiviryhmä ei taida olla ryssänuunin jäännös, vaikka hieman sellaista muistuttaakin.)

3: Ryssänuuni. Tästä ei aivan selviä, onko se kalliopinnalla vai maapohjalla. Sijaitsee em. sähköpaalusta noin 55½ m:n päässä kompassisuuntaan 120 astetta. Sammal peittää pintaa keskikohdalla. Iso mänty on tämän itälaidalla. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 2,0 metriä. Korkeus on paikoin 0,4 metriä, laidoilla, jossa on suuria maakiviä, enemmänkin. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,3–0,4 metriä sikäli kuin erottuu. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas. Kiviä näyttää jonkin verran vierineen uunin länsilaidan ulkopuolelle.

4: Ryssänuuni kalliolla. Iso petäjä on tämän koillisreunalla. Pohjan muoto on epämääräinen; siinä länteen päin on kulma, johon rajoittuu suora koillis–lounais-suuntainen sivu ja niinkään suora luoteis–kaakko-suuntainen sivu. Sananjalkoja ja kariketta on tämän pinnalla. Koillis- tai itäreuna rajoittuu isoon maakiveen. Pituus luoteis–kaakko-suunnassa 3,0 metriä, ja leveys on 2,0 metriä lukematta siihen joitakin irrallaan olevia kiviä. Korkeus on ehkä noin 0,5 metriä. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,5 metriä; kivien pinnoissa on jäkälää. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

5: Ryssänuuni louhikossa aivan silokallion juurella ja ehkä osaksi sen reunallakin. Sijaitsee edellisestä (n:o 4:stä) 19½ metrin päässä kompassisuuntaan 95 astetta. Sammal peittää pintaa. Pohjan reunan muoto on ehkä kaareva siellä, missä se ei ole maakiveä vasten, pohjan pituus pohjois–etelä-suunnassa on 2,6 metriä ja leveys 2,2 metriä. Ylärinteen puoleinen laita on kiinni noin 1,25 m:n läpimittaisessa maakivessä, ja lännen puoleinen laita on aivan tai lähes kiinni vielä suuremmissa maakivessä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,5 metriä tai enemmän, sikäli kuin erottui. Keskellä näytti olevan sortuma.

6: Mahdollinen ryssänuuni kolmen suuren maakiven kylkien välissä noin neliömetrin laajuudessa tilassa. Tämä on avokallion juurella, ja kivien alla on ehkä maapohja. Kiviä on siinä kaiketi useammassa kerroksessa. Sijaitsee noin 9 metriä etelään edellisestä (n:o 5:stä).

7: Ryssänuuni kallionnokalla. Sijaitsee n:o 5:stä noin 9 metrin päässä kompassisuuntaan 95 astetta. Sammal peittää pintaa. Petäjä kasvaa tämän koilliskulman vieressä. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus itä–länsi-suunnassa 2,3 metriä ja leveys 1,9 metriä. Korkeus on 0,5 metriä; reunat ovat keskikohtaa hieman korkeammat. Kivien läpimitta on noin 0,5 metrin vaiheilla, sikäli kuin erottuu. Lounaiskulmassa on noin 0,8 m:n läpimittainen maakivi.

8: Ryssänuuni, joka on ehkä maapohjalla. Sijaitsee edellisestä (n:o 7:stä) noin 36½ metrin päässä kompassisuuntaan 120 astetta. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus koillis–lounais-suunnassa 2,2 metriä ja leveys 1,9 metriä. Korkeus on 0,6 metriä; reunat ovat hieman keskikohtaa korkeammat. Kivien läpimitta on 0,3–0,5 metriä sikäli kuin erottuu.

9: Ryssänuunin jäännös maapohjalla. Sijaitsee noin 17 metriä lounaaseen n:o 4:sta. Sammal peittää pintaa. Petäjä on tämän etelälaidalla. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä–länsi-suunnassa 3,0 metriä ja leveys 1,9 metriä. Korkeus on 0,4 metriä. Kivien läpimitta on ehkä yleensä noin 0,4 m:n luokkaa, sikäli kuin erottui; luoteiskulmalla–länsilaidalla on yksi noin 60 cm:n läpimittainen kivi.

10: Mahdollinen ryssänuuni avokallioalueen vierellä olevien maakivien kylkien välisessä noin 1,5 X 1,5 neliömetrin laajuudessa tilassa. Sijaitsee noin 6½ metriä lounaaseen n:o 4:stä. Maakivien välissä on tässä sammalen ja sananjalkojen alla ehkä noin 0,5 m:n korkuisena röykkiönä teräväsärmäisiä kiviä, jotka näyttivät yleensä olevan selvästi alle 50 cm:n läpimittaisia.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

Kolme noin 2–3 metrin levyistä kivijataa on tämän ryssänuunialueen ja sen eteläpuolisen pellon reunan välillä, 5–10 metrin etäisyydellä pellon laidasta. Näitten kivijatojen pituudet ovat 17, 8 ja 10 metriä. Niiden sijaintipaikka viittaisi siihen, että niiden kivet olisivat kootut pellosta. Huomiota kuitenkin herättää, että nämä ovat melkoisen säännöllisiä, kuin matalia valjeja.

Peruskartalle tämän lähelle merkitty paikannimi Kipparinkaappi viittaa vaikeakulkuiseen rotkoon. Kipparinkaapista on kerrottu, että siellä olisi majoillut Airistolla ryöstelleitä merirosvoja, joilla olisi ollut Kipparinkaapin lähellä erityinen tähytyspaikka.

28 Länsitalo 2

Hautaraunio

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0028 Länsitalo 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6696 701, i = 3219 814, z = 40

Koordinaattiselite: Koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 10 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1996

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 7.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: KD2005:276

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kalliolla linkkimaston juurella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiö on noin 10 metriä kaakkoon linkkimastosta pienialaisella kallioisen mäen laella. Mäen laella kasvaa pieniä mäntyjä, ja sen pintaa peittää osaksi sammal ja jäkälä.

Kohteen kuvaus:

Kiviröykkiö sijaitsee kallion korkeimmalla kohdalla. Tämä on alun perin tarkastettu arkkitehti Juhani Karilaan ja rakennuskannan inventoijan Sirkka-Liisa Sihvosen ilmoituksen kautta. Tämä röykkiö näyttää ehjältä. Sen päällä ei ollut paljon sammalta eikä jäkälää. Pohjan reunan muoto on melko säännöllisenä kaartuva. Päällisy on kupera. Tämän röykkiön sisällä ei ole kasvavia puita. Pituus luode-kaakko-suunnassa on 4,4–4,6 metriä ja leveys 3,9 metriä; korkeus 0,4 metriä. Päällekkäisiä kivikerroksia tässä saattaa olla ehkä vain yksi tai kaksi. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten tavallinen läpimitta on enintään 0,4 metriä. Kivien pinnoissa on sammalta. Kovinkaan monta kiveä ei ollut röykkiön vierustoilla sen reunojen ulkopuolella.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Vuoden 2004 peruskartalla mäen korkein kohta on noin 40 metriä linkkimaston merkistä länteen.

Käydessäni tällä kohteella katsoin linkkimaston vieressä olevan röykkiön olevan mäen korkeimmalla kohdalla, siten siitä myös merkitsin muistiin, ja samoin on myös aiemmassa selonteossa merkitty. En kiinnittänyt tarkemmin huomiota mäen korkeussuhteisiin ennen kuin tätä kirjoittaessani, joten en tullut erityisesti tarkastaneeksi paikan päällä, onko mäen korkein kohta todella muualla kuin 10 metrin päässä mastosta sijaitsevan röykkiön kohdalla.

29 Riiaistenjärven ranta

Kivikkoa, joka ehkä on tai on ollut ladottua

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0029 Riiaistenjärven ranta.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6707 969, i = 3220 139, z = 15–20

Koordinaattiselite: Koordinaatit muinaisjäännösrekisterin mukaan.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 1½ km luoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1996

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 29.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: KF2005:5021

LYHYT KOHDEKuvaus

Kivikko rakentamattoman jyrkän kallion reunalla lähellä asfalttitietä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kivikkoa kalliolla ylärinteeseen siitä kohdasta, jossa asfalttatie (n:o 189) liittyy kapean peltovainion kaakkoiskulmaan lähellä Riiaistenjärven rantaa.

Kohteen kuvaus:

Tässä on selvä kivenlohkareitten keskittymä kallioalueella, jossa on muutoin vähän irtokiviä. Ehkä se on jäänteinä jostakin hajotetusta kiviröykkiöstä. Sen äärimmäisenä kaakossa olevat kivet muodostavat ehkä kuin kaartuvan reunan jäännöstä; niistä vähän luoteeseen kivikossa on kuin epäselvä katkos, jonka luoteispuolella on jälleen kivikkoa, jonka luoteislaita on 6,8 metrin päässä äärimmäisenä kaakossa olevista kivistä. Toisenkin mahdollisen katkoksen hahmotin tästä; se erottaisi lounaislaidan kiviä erilleen muista. Tämän kokonaisuuden pohja-alan voisi siten nähdä olevan 1–3:ssa osassa. Heljä Brusila on hahmottanut kivikon rakenteen kaiketi aivan samoin, koskapa on merkinnyt tämän voivan koostua 2–3 pienestä röykkiöstäkin. Tässä kivet ovat ehkä kalliolla olevan ohuen maakerroksen päällä ja ehkä osaksi avokallion pinnallakin. Kivikerroksia en missään hahmottanut olevan varmuudella useampia. Kivien yläpinnat eivät ole keskenään läheskään samalla tasolla. Kivien väleissä näkyi sammalta, kariketta ja jäkälää. Kivet ovat kulmikkaita, niitten tavallinen läpimitta on 0,2–0,6 metriä. Kivien pinnoissa on paksultti jäkälää.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

30 Poikko 1

Kaksi kiviröykkiötä

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0030 Poikko.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: ?

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 2–3

Peruskartat: 1043 06 NAANTALI

(ei merkitty v:n 1981 peruskarttalehdelle)

P = 6711 520, i = 3219 881, z = 7–10

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiöitten ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 5 km luoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1998

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 5.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kaksi kiviröykkiötä metsässä lähellä peltovainiota.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Nämä röykkiöt sijaitsevat noin 100 metriä Ruokorauman merenlahteen laskevan Jokiojan uomasta.

Voimalinja kulkee näistä röykkiöistä kahden ylitse.

Kohteen kuvaus:

Tämä on tullut tiedoksi rva Mäkilän ilmoituksen kautta.

1: Kiviröykkiö. Läpimitta on aiemman tarkastuksen mukaan noin 5–6 metriä. Kaakkoiskulma on hieman muuta kivikkoa korkeammalla. Useampia kuin yhtä kivikerrosta en tästä havainnut, ja kiviä on verraten harvassa, Kivien läpimitta on 0,4–0,7 metriä. Kivien välissä on kariketta, mutta ehkä ei maatäytettä, ei ainakaan paljoa. Voimalinja kulkee tämän ja seuraavan (n:o 2:n) ylitse.

2: Kiviröykkiö, joka näyttää olevan jonkinlaisessa matalassa syvennyksessä. Läpimitta on aiemman tarkastuksen mukaan noin 2,5 metriä. Sammal, ruoho ja sananjalat peittävät röykkiön pintaa. Pohjan reuna on verraten suora neljällä suunnalla (Pohjoisen, idän, etelän ja lännen). Keskikohdalla on kolme noin 0,5–0,7 m:n läpimittaista kiveä. Kivikerroksia näyttää olevan kolmekin, monin paikoin vain yksi. Länsilaita on kiinni maakivessä. Kivet tämän eteläpuoliskossa ovat kulmikkaita, 0,3–0,4 läpimittaisia.

3: Kiviröykkiö, jossa kiviä on kuin jonkinlaisena hieman epämääräisenä kehänä, maapohjalla. Sijaitsee edellisistä noin 8 metriä luoteeseen. Kiviä on tässä yhdessä kerroksessa, harvassa ja vähän, niiden läpimitta on 0,3–1,0 metriä. Aiemman tarkastuksen mukaan tämän läpimitta on noin 4 metriä.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä: Joskin näitten sijaintipaikka sopisi peltoraunion sijoituspaikaksi, niin kuitenkin röykkiöitten kivikoko ja sen yhtenäisyys ei ole aivan sitä, mitä tyyppillisimmältä peltorauniolta voisi odottaa. Viereinen vainio on hiekkamaata, en tarkastellut sitä aivan läheltä, enkä tiedä, onko tässä sen tyyppistä hiekkamaata, jossa ei kyntökerroksessa edes paljoa lohkareita ole. Korkeuskäyrä 7 metriä edellyttäisi tämän sijaintikohdan jääneen kuiville rautakaudella.

31 Saramäki

Tunnistamaton muinaisjäännös, joka mahdollisesti alaltansa pieni; siihen kuuluu painanne maan pinnassa ja merkkejä tulenpidosta

Muinaisjäännösrekisterissä 705 01 0031 Saramäki.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: tulisijat

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6704 760, i = 3221 273, z = 10–15

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 2 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1998

palanutta savea (KM 35487, osa)

INVENTOINTI 2005

Aika: 4.10.2005

Löydöt: KM 35487, osa, palanutta savea

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hiekanottoipaikan reunassa erottuu palanutta savea ja tulen haurastuttamia kiviä, joitten lähellä on maanpinnassa ollut painanne.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä on noin 7 m:n päässä pellon kulmasta. Löytöpaikka on hiekkakerroksessa hiekkakuopan seinämässä.

Lähin puusto on männikköä, katajia kasvaa.

Kohteen kuvaus:

Ilmoittanut arkeologian, botaniikan ja paikallishistorian harrastaja Tarmo Virtanen Maskusta. Aiemmassa tarkastuksessa on havaittu hiekkakuopan itä–koillisreunasta nokimaata, ja sen lisäksi kuumuudessa rapautuneita kiviä ja palanutta savea (KM 35487); samoja lajeja tässä nytkin oli, ei muunlaisia löytöjä. Maan pinnassa on painauma löytökohdasta hieman ylärinteeseen, siitä on aiempikin maininta. Nokinen maa on tässä vain noin 10–20 cm pintaturpeen alapuolella, ja ehkä turpeessa kiinnikin. Hiekkakuopan seinämät ovat paikoin syvät, niitä peittää osaksi kasvillisuus.

Luokitusehdotus: entinen luokka

Lisäyksiä:

32 Karhuvuori

1000003341

Toisen maailmansodan aikaisen ilmailuvuontatornin paikka (torni on vuonna 2004 rakennettu uudelleen) ja mahdollisesti samalla kohtaa on myös Krimin sodan aikainen optisen lennättimen paikka

Ei entuudestaan muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: puolustusvarustukset, sotilasrakennelmat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1–2

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 140, i = 3220 760, z = 55

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: Karhuvuorella nyt olevan tornin seinässä on kilpi, josta käy ilmi, että siihen on kesällä 2004 rakennettu uudelleen sodanaikainen lottien ilmailuvuontatorni.

Pinta-ala: ei täysin selviä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Tästä ei taida olla varsinaisia tarkastuslontekoja. A. M. Tallgren oli mahdollisesti käynyt Karhuvuorella koskapa hän on kirjoittanut tietävänsä sieltä tuvan perustusjäännökset. Optisesta lennättimestä ja ilmailuvuontata-asemasta varmaankin on tietoja joissakin arkistoissa.

INVENTOINTI 2005

Aika: 20.9.2005

Löydöt: en tallentanut

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: KF2005:4989–4990, KD2005:255

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tässä on korkean jyrkkärinteisen kallion laelle rakennettu nähtävyydeksi kopio sodanaikaisesta ilmailuvuontatornista, ja sille tulee pohjoisesta polku, jolle jyrkimpiin kohtiin on tehty portaat kaidepuineen. Torni on paikalla, jossa on ollut aiemmin ilmailuvuontatorni. Optisen lennättimen sijaintipaikasta ei ole tarkkaa tietoa, mutta senkin on ilmoitettu olleen Karhuvuorella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Karhuvuoren itäpäässä on kolmiomittauspiste tarkalleen tai lähes tarkalleen kolmen kylän yhteisessä rajapisteessä. Siitä kolmiomittauspisteestä noin 20 luoteeseen on nyt uudelleen rakennettu lautaseinäinen torni, jonka ympärillä on merkkejä aiemmista rakenteista. Tornin tyvellä olevaan kojuun voi mennä sisälle, ja torniin voi kiivetä.

Mäen päällyys tornin ympärillä on melko tasaista kalliota. Puusto tässä Karhuvuoren itäpäässä on pieniä mäntyjä. Kalliolla on heinätuppaita, ja siellä näkyy myös sammalta ja jäkälää. Irtonaisia lohkkareita on paikoin.

Kohteen kuvaus:

Tornin ympärillä näkyi tiilen muruja ja kahdenlaisia tasolasin siruja, toiset 3 mm paksuja, toiset kirkasta 1 mm:n paksuista lasia. Niissä ei erottunut syöpynyttä pintaa. Ohuempia lasin siruja näytti olevan ainakin tornin eteläpuolella. Tornin pohjoisnurkasta 3,4 metriä koilliseen on kalliossa hieman epäsäännöllisen muotoinen poranreikä, jonka läpimitta on noin 25 mm. Siitä 2,7 metriä koilliseen on kalliossa kiinni silmukkapäinen noin 18 mm paksu rautatappi. Samanlainen silmukkapäinen tappi on lähempänä kolmiomittauspistettä. Tornin länsinurkasta metrin etäisyydellä on noin 40 mm:n läpimittainen poranreikä, epäsäännöllinen sekini.

Pohjoiseen laskevalla rinteellä näkyi aivan tornin pohjoispuolella kalliota vasten tehty pieni kivirakennelma, se on ehkä jonkin säilytyskellarin jäännös.

Optisen lennätin paikkana tämä on mainittu kirjallisuudessa. A. M. Tallgren on vuonna 1918 julkaistussa teoksessaan ”Varsinais-Suomea pitkin ja poikki”, ilmoittanut että Karhuvuori oli ollut ”engelsmannin sodan” aikana merkinantoasemana, ja sinne silloin rakennetun tuvan perustusjäännökset saattoi nähdä ainoana säilyneenä jälkeenä vanhasta merkinantoasemasta. Samalla hän on kertonut viestittämisestä, että siinä merkkejä oli voitu antaa Karhuvuorelle Nauvon Vandroekin vuorelta vuorokaudenajan mukaan joko suurella nahkapallolla tai merkkiroviolla. Viesti kulki Karhuvuorelta Tallgrenin tietämän mukaan edelleen Ruissalon Kuvannokkaan ja Satavan Telegrafivuorelle. (Tallgren, mt. 169–170.) Huomiota herättävää tässä on, että Tallgren ei mainitse Rymättylän Airismaan Telegrafivuorta lennätinasemana. (Tiedossani ei ole, onko Satavassa todella Telegrafivuori-nimistä paikkaa.)

Svante Dahlgren on kirjoittanut kuulleen joltakin henkilöltä, joka oli sodan aikana kulkenut Rymättylän ja Ruissalon eteläkärjen ohitse, että Rymättylän Vaistinkarilla oli ollut optinen lennätin (Dahlström, Ur Runsalas hävder. Åbo 1942, s. 207.). Vaistinkari on noin kilometrin verran Karhuvuorelta kaakkoon, ja ehkä kertoja oli vain paikantanut pitkän matkan päästä näkemänsä Karhuvuoren lennätin merkkimaston väärin. Dahlström oli saanut tietoonsa, että Karhuvuorella käytetyssä merkinantolaitteessa oli ollut useita signaalipalloja, joissa oli ollut musta säkkikangas pingoitettuna pajurungon päälle (Dahlström, mt. 207; tässä hän viittaa johonkin käsikirjoitukseen otsikolla Kasberg i Rimito, jonka oli laatinut Thorolf Candolin.).

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

33 Telegrafivuori

1 000 000 8842

Krimin sodan aikaisen optisen lennättimen paikka

Ei entuudestaan muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: puolustusvarustukset, sotilasrakennelmat

Ajoitus: historiallinen (Krimin sodan aika)

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6700 360, i = 3224 990, z = 67

Koordinaattiselite: x- ja y-koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: mäen huipun ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 7½ km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei taida olla aiemmin tarkastettu. Optisesta lennättimestä saattaa olla tietoja arkistoissa.

INVENTOINTI 2005

Aika: 15.9.2005

Löydöt: en tallentanut

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Tässä on Rymättylän korkein kohta, jossa on kallioisen mäen laella kolmiomittauspiste ja sen ympärillä harusten kiinnityskohtia kalliolla sekä kallion pinnalla tiilen ja lasin paloja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee metsäalueella Airismaan saarella Kollinpäessä. Tässä on pinta-alaansa nähden korkea kallionhuippu, jonka rinteet ovat lähes kaikkialla luoksepääsemättömän jyrkät. Huipulle en huomannut olevan polkua, kiipesin sinne etelärinnettä, kierrettyäni jonkin aikaa mäen vierustaa. Kallion laki on melko tasainen. Siellä oli joitakin matalia mäntyjä, ja muutoin siellä kasvoi kanervikkoo; kalliolla oli myös sammalta ja jäkälää.

Kohteen kuvaus:

Tarkastin tämän paikannimen perusteella. Venäläiselle topografikartalle on noin v. 1881 merkitty paikannimi Telegraf-vuori.

Kallioisen mäen huipulla on kaatunut puinen kolmiomittautorni. Ilmakuvausta varten tehdyn muovilla päällystetyn merkkiristin alla oli pyöreäpäinen pultti. Siitä pultista 186 cm kompassisuuntaan 295 astetta on kallioon porattuun reikään upotettuna hieman kalliosta kohoava kulmikas rautatappi. Mainitusta pyöreäpäisestä pultista 9,7 metriä kompassisuuntaan 170 astetta on kallioon poratussa reiässä rautatappi tai rautatapin tynkä, sen yläpää on lähes kallion pinnan tasalla. Siitä poranreistä noin 3,5 metriä kompassisuuntaan 145 astetta on pienessä kallionnokassa poranreikä.

Tiilen murenia oli kalliolla, niitä oli aivan mainitun pyöreäpäisen pultin lähetyvilläkin, mutta vielä enemmän niitä oli siitä noin 7–10 metrin päässä pohjoiseen. Joitakin ikkunalasin siruja mäen laella myös oli; en tallentanut niitä. Havaitsin vihertävän noin millimetrin paksuisen syöpyneen lasin palan, ja vaaleampaa ja hieman paksumpaakin tasolasia. Pitkiä rautanauvoja näytti olevan runsaasti kalliolla. Kolmiomittautorni on ollut raudoituksella kiinni kalliolla, ja kiinnitysraudat olivat yhä jäljellä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Timo Havia on huomionnut mm. tämän Telegrafivuoren tutkimuksessaan, joka käsittelee Varsinais-Suomen merellistä vartiointi- ja hälytysjärjestelmää esihistoriallisen ajan lopulla ja keskiajalla.

(Havia, Timo: Varsinais-Suomen merellinen vartiointi- ja hälytysjärjestelmä esihistoriallisen ajan lopussa ja keskiajalla. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Huhtikuu 1981.)

34 Munkkila

1000008843

Sotilasleirin paikka

Ei entuudestaan muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 4–6 ryssänuunia

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 520, i = 3219 140, z = 20–25

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta, osoittavat keskelle ryhmää.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: vaikeata määrittää

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin, mutta on mainittu kirjallisuudessa (ks. kohta ”Lisäyksiä” alla).

INVENTOINTI 2005

Aika: 5.10. ja 11.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 1, 18

Kuvat: KF2005:5036–5037, KD2005:274–275

LYHYT KOHDEKUVAUS

Muutama kiviuuni Munkkilan talon pihamaan lähellä metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Havumetsässä, jossa kalliopaljastumia.

Kohteen kuvaus:

Tiedustelin näitä alla sanotun Pentti Koivusen artikkelissa olevan tiedon perusteella Munkkilan talosta Janne Saariselta, ja häneltä kuulin niitten sijaintitiedot.

1: Mahdollinen ryssänuuni. Sijaitsee peruskartalla näkyvästä pellon ja ajotien liittymäkohdasta noin 40 metriä pohjoiseen. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä–länsi-suunnassa 2,7 metriä ja leveys 2,5 metriä. Korkeus on enintään 0,3 metriä; reunat ovat keskikohtaa korkeammat, vaikka nekin vain matalat. Kivet ovat pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,25–0,4 metriä sikäli kuin erottuu.

2: Ryssänuuni maapohjalla kallion kupeessa lähes mäenharjan itäkärjessä. Sijaitsee edellisestä noin 14 metriä kompassisuuntaan 300 astetta. Reunoilla on katajia. Sammalpeite häytti pohjan muodon hahmottamista. Läpimitta itä–länsi-suunnassa on 3,2 metriä ja pohjois–etelä-suunnassa 2,6 metriä. Korkeus on ehkä noin 0,5 metriä. Kivet ovat osaksi kulmikkaita ja osaksi kulmiltaan pyörityneitä, niitten läpimitta on 0,3–0,6 metriä Yläpinnassa keskellä on syvennys.

3: Ryssänuuni maapohjalla. Sijaitsee heti sileän avokallion alla. Paksu sammal ja sananjalat peittävät pintaa. Pohja on suorakaiteen muotoinen, pituus pohjois–etelä-suunnassa 2,6 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on noin 0,5 metriä. Kivet ovat kulmikkaita, niitten läpimitta on 0,4–0,6 metriä sikäli kuin erottuu. Päällys on sen pohjoislaidalla olevaa syvennystä lukuunottamatta melko tasapintainen.

4: Ryssänuuni maapohjalla. Sammal peittää pintaa. Pohjan muoto on lähinnä nelikulmainen, pituus luoteis–kaakko-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 2,2 metriä. Korkeus on 0,5 metriä. Kivien läpimitta on 0,4–0,7 metriä. Uunin kattokivet näyttävät sortuneen alas.

5: Ryssänuuni kalliopohjalla. Kivirakenne tämän uunin suulla on säilynyt melkoisen ehjänä, vaikka lähempänä uunin perää sen kattokivet ovat sortuneet alas. Uunin suu on kaakkoon päin. Uunin ulkoseinämän

pituus suulla on 2,1 metriä, ja uunin pituus suulta perään on 2,5 metriä. Korkeus on 0,8 metriä. Kivet ovat särmikkäitä, niitten läpimitta on 0,15–1,0 metriä.

6: Mahdollinen ryssänuuni maapohjalla, sileän avokallion alapuolella. Tässä on sammalpeitteinen sekava suurten särmikkäiden kivien kasa yli metrin läpimittaisen kiven pohjoislaidan vierustalla. Näkyi kaksi suurta laattakiveä, ja reunoilla oli noin 70 cm:n läpimittaisia kiviä, sammalpeitteisiä nekin. Pohjan läpimitta itä-länsi-suunnassa on 1,8 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 1,6 metriä.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Teoksessa ”Rymättylän historia I” Pentti Koivunen on merkinnyt muistiin haastattelussa saamansa tiedon, jonka mukaan Munkkilan talon alueelta Aaslaluodolta pitäisi löytyä ainakin yksi hyväkuntoinen ryssänuuni (mt., s. 19 ja viitteet.). Rymättylässä on kaksi Munkkilan taloa.

35 Mustaveikko 1

1000003844

esihistoriallinen muinaisjäännös, joka on mitä luultavimmin asuinpaikka

Ei ole entuudestaan muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännös

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 370, i = 3222 120, z = 25

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta ainakin joitakin kymmeniä metrejä, ei tarkemmin tiedossa

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Jouko Pukkila

KM 35485 (osa)

Tästä ei ole aiempaa tarkastuslontekoa. (Mainittu kirjallisuudessa, ks. alla kohta ”Lisäyksiä”.)

INVENTOINTI 2005

Aika: 27.9.2005

Löydöt: KM 35485 (osa)

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: KD2005:267

LYHYT KOHDEKUVAUS

Peltovainion laidassa on iskosten ja iskentäytimien löytöalue.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Peltovainiosta pistää tässä kapea uloke lounaaseen ja samalla ylärinteeseen ulottuen kahden korkean kallioalueen välisen solan suulle. Pellon ulokkeen kärki on vain parinkymmenen metrin levyinen, sen molemmilla puolilla on sen ja kallioseinämien välillä suhteellisen tasaista metsää kasvavaa maata.

Kohteen kuvaus:

Löytänyt arkeologi Jouko Pukkila joskus 1980- tai 1990-lukujen vaihteessa. Pukkilan tuolloin tallentamat löydökset, jotka ovat olleet Turun maakuntamuseolla, liitetään tämän inventoinnin löytöihin. Peltomaassa oli hiesua ja hiekkaa, karkeampijakoinen aines lähinnä ylärinteessä, hienempi alarinteessä. Kivenmurikoita ei löytökohdan peltomaassa näyttänyt olevan kovinkaan runsaasti. Pintalöytöjä havaitsin vain kolme, ne olivat kaikki iskoksia, ja niistä tallensin kaksi. Löytötiheys ei näitten havaintojen perusteella vaikuttanut pellossa kovinkaan suurelta. Vainio oli kynöksellä, kun kävin, ja tarkasteluolosuhteet olivat hyvät. En tehnyt koekuoppia pellon viereiseen metsään. Siellä on laajaltikin aluetta, missä saattaa olla asuinpaikan osia tasamaalla jyrkkien kallioseinämien suojassa.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Henrik Asplund on maininnut tämän vuonna 2000 ilmestyneessä julkaisussaan ”Tid, människor och landskap En bok om arkeologi i Pargas” (Pargas hembygdsförenings publikationer 15), siinä sivu 33.

Erisnimi *Mustaveikko* on huomioitu kirjallisuudessa: A. M. Tallgren: Varsinais-Suomen historia I Esihistoria. s. 179; A. M. Tallgren: Varsinais-Suomea pitkin ja poikki, s. 166. Tallgrenin mukaan Mustaveikko oli Rymättylän Isoluodolla sijaitsevan vuoren ja niityn nimi; hän mainitsee myös nimimuodon Mustaveikonvuori (s. 166).

36 Pirunsuu

1000 00 4207

Sotilasleirin paikka ryssänuuneineen

Ei ole muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei tiedossa entuudestaan määriteltyä luokkaa

Lukumäärä: 5

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6702 100, i = 3223 260, z = 20–25

Koordinaattiselite: koordinaatit tarkastuslonteen kartan mukaan.

Maastomerkintä: Röykkiöt on merkitty Museoviraston muinaisjäännösmerkeillä 31.10.2000.

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 5 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila & Teija Tiitinen

tarkastuksia v. 2000, yksi tarkastuslomake niistä, sen on täyttänyt Heljä Brusila

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tällä vasta tarkastetulla kohteella inventointiaikana

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Viisi kiviunia kallioiden mäellä kahden puolen itä-länsi-suuntaista solaa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Herrankukkaro-nimisen majoitusliikkeen lähellä. Sinne menevän tien varrella on jokin varastoalue. Aiemman tarkastuslonteen mukaan Herrankukkaron tien mutkasta eroaa polku kallioiden väliseen solaan, jonka nimi on Pirunsuu, ja muutama metri polkua myöten sen ja tien risteyksestä on kaksi unia lähekkäin solan pohjoisreunalla, muut kolme solan eteläpuolella.

Kohteen kuvaus:

Mainitun lonteen mukaan uunien pituus on 3–4 metriä, ja yksi niistä, jotka ovat solan eteläpuolella, on kapean kallioharjanteen eteläreunalla, yksi on siitä eteläkaakkoon metsän reunaan päin, kolmannen ollessa ylempänä kallioilla. Tarkastuksessa 4.10.2000 oli havaittu tässä joittenkin ryssänuunien kivien liikkuneen, ikään kuin niihin heitettyjen yksittäisten kivien vaikutuksesta. Suurempia tuoreita vaurioita ei oltu havaittu; uunit olivat olleet hajonneita muutenkin, joskin uunirakenne oli vielä ollut nähtävissä.

Luokitusehdotus: entinen luokka**Lisäyksiä:**

37 Santala

1000008845

esihistoriallinen asuinpaikka

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikka

Ajoitus: kivi- ja/tai pronssikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 690, i = 3224 880, z = n. 25

Koordinaattiselite: koordinaatit osoittavat suunnilleen havaitun löytöalueen keskikohtaa, ja ne on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ainakin noin 20 X 50 metriä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 15.9.2005

Löydöt: KM 35486

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:4983

LYHYT KOHDEKuvaus

Asuinpaikkalöytöjä on pellolla lähellä metsänrajaa ja talon pihamaata.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä sijaitsee Airismaan saaren Kollinniemessä Santalan talon pihamaan vierellä olevalla pellolla. Santalan pihalta menee ajotie luoteeseen peltolohkolle, joka on pohjoiseen pienestä vesialtaasta (kaikki näkyvät v:n 2004 peruskarttalehdellä). Aivan lähellä vesiallasta tien kummallakin puolella on avokalliota, joskin tien ja pellon välillä oleva kalliopaljastuma on vain noin kahden metrin laajuinen.

Kohteen kuvaus:

Tarkastin tämän maastonkohdan sen vuoksi, että olin käymässä lähistöllä optisen lennättimen paikalla, ja tämä maastonkohta näytti kartan mukaan mahdolliselta esihistoriallisen asutuksen sijaintipaikaksi. Maalaji tässä on karkeaa hiekkaa. Löydöt ovat terassimaiselta tasanteelta metsän rajasta pihamaan läheltä. Sillä kohtaa ei peltomaa ollut kovin kivistä. Edellä mainitusta kahden metrin läpimittaisesta kalliopaljastumasta noin 15 metriä lounaaseen löytyi porfyryri-iskos. Asuinpaikkaa osoittavaa löytöaluetta näytti olevan sen iskoksen löytökohdasta itään ja kaakkoon päin, idässä tie ja metsänlaita rajoittivat löytöalueen reunan tarkastelua; on mahdollista, että tässä muinaisjäännös ulottuu osaksi metsäalueelle. Kaakossa yksi iskos löytyi pellolta noin 15 metriä luoteeseen pihan luoteislaidalla olevan vajan seinästä. Tähänastisten havaintojen perusteella muinaisjäännöksen kaakkoisreuna ei ulottuisi pihamaalle saakka. Löytötiheys iskosten osalta ei ollut aivan vähäinen, saviastian paloja löysin vain kaksi. Tarkasteluolosuhteet olivat hyvät, vaikka löytökohdalla pelto oli kesantona. Ehjimmät vielä säilyneistä tämän asuinpaikan osista ovat kukaties jäljellä edellä mainitun noin kahden metrin läpimittaisen avokallion ympäristössä, mukaan lukien ehkä sitä lähinnä oleva metsän reuna.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

38 Portinperä ✓

Hiidenkiuas

-263. Portinperä
100000 8876

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, rökkiöt

Ajoitus: pronssikautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 380, i = 3223 960, z = 45

Koordinaattiselite: Koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: rökkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 3.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:5027, KD2005:272

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö jyrkkärinteisen kallion huipulla. Aivan lähellä ei ole rakennuksia. Ajojie kulkee noin 100 m:n päästä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Portinperän lahden rantakalliolla, jonka vierustaa menee Portinperäntie. Mäki tämän rökkiön lähimmässä ympäristössä on lähes puuton. Kalliota peittävät paikoin heinätuppaat, sammalet ja jäkälät. Rökkiöltä näkyy merelle etelään laskeutuvan maaston ylitse. Mäellä ei ole erityisen louhikkoisia kohtia.

Kohteen kuvaus:

Tarkastin tämän inventointiaikana saamani ilmoituksen perusteella. Tämä kiviröykkiö on jyrkkärinteisen kalliomäen huipulla. Rökkiön pituus itä-länsi-suunnassa on 8,9 metriä ja leveys 5,2 metriä ilman joitakin hajallaan olevia kiviä. Korkeus on noin 0,6 metriä. Tässä rökkiössä on useita päällekkäisiä kivikerroksia. Sen kivet ovat yleensä pyörityneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,2–0,6 metriä; kivien joukossa näkyi joitakin laakakiviä. Kivien pinnoissa oli jäkälää, muttei juuri sammalta. Keskeellä tätä rökkiötä on laaja purkamisjälki, jossa on heinätuppaita, sammalta ja vadelmanvarsia. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen alarinteeseen rökkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle siitä etelään. Pohjoiseen rökkiöstä on matalahko kallionjyrkäne, jonka alla juuri rökkiön kohdalla on melkoinen paksun sammalen ja jäkälän peittämä kivikasa, jota voisi pitää toisena rökkiönä, mutta luultavimmin siihen on syydetty ylempää kiviä samalla kun siellä on rökkiötä pengottu.

Luokitusehdotus: 2**Lisäyksiä:**

39 Isoniittu

100000 8877

Kivi-uuni

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 330, i = 3224 170, z = 35

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: uunin ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 4.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivirakennelma kalliolla metsässä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee noin 55 metriä suoraan itään mutkasta, jossa Portinperäntien itäisin kohta on. Sanottu tien mutka on noin 15 metriä pohjoiseen ehkä ainoasta kalliroleikkauksesta, joka Portinperäntien varrella on.

Kohteen kuvaus:

Havaitsin tämän mahdollisen ryssänuunin tarkastaessani Portinperän hiidenkiukaan (inv. n:o 38) ympäristöä laajemmin. Tämä uuni sijaitsee kalliolla. Uunin pohjan läpimitta luoteis-kaakko-suunnassa on 3,8 metriä ja koillis-lounais-suunnassa 2,1 metriä. Korkeus on 0,6 metriä. Sammal peittää tätä niin, että kivet eivät ole täysin näkyvillä, laidoilla olevien kivien läpimitta on 0,5–0,7 metriä. Ei selvinnyt, onko tässä ollut yksi vai mahdollisesti kaksi tulipesää.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

40 Herttu

1000 00 5240 maahd. sij.

Hakkauksia kalliossa ja kivilatomus

Ei taida olla entuudestaan muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät, hakkaukset, latomukset
 Ajoitus: historiallinen
 Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan
 Lukumäärä: 2 (1 hakkausryhmä ja 1 latomus)
 Peruskartat: 1043 02 RIIAINEN
 (ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)
 P = 6708 400, i = 3213 720, z = n. 2
 Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.
 Maastomerkintä: ei merkintää
 Pinta-ala: käsittää kallion vierustaa verraten suppealla alalla
 Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta noin 8 km länteen.

ARKISTOTIEDOT

Esa Laukkanen tark. 1998 (tarkastuslomake ainakin Turun maakuntamuseon arkistossa)

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoinnin aikana

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 9

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivihakkauksia pienen saaren rantakalliossa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat pienessä Herttu-nimisessä kallioisessa saaressa.

Kohteen kuvaus:

Hertun kalliohakkaukset oli havainnut poliisikonstaapeli Jari Iljamo veneretkellään, ja hän oli pohtinut niiden tarkoitusta ja maininnut niistä työtoverilleen Antti Kolhille, jonka hän kaiketi tiesi harrastavan arkeologiaa. Kolhi ja minä kävimme Hertussa katsomassa näitä 1.8.1998, jolloin otin Hertussa valokuvia ja tein tätä saarta koskevia muistiinpanoja.

Kohteen kuvaus suoraan aiemmin täyttämästäni tarkastuslomakkeesta:

Koordinaattien osoittamassa paikassa on kallioon hakattuna sanat ”LLANELLY”, ”JOHAN ARNEL” ja ”CAARL”. Nämä hakkaukset näkyvät vesille saakka. Niistä noin 30 metriä kaakkoon on kallioon hakattu hattupäisen miehen kuva ja sen viereen seuraavat numerot ja kirjaimet:

EAHS
 * 1851
 1896
 +19

Myöhemmin otaksuin, että Hertun hakkauksissa mainittu *Johan Arnel*, olisi harvinaisen sukunimensä vuoksi helposti identifioitavissa, mikäli hänet olisi otettu huomioon jossakin painetussa sukututkimuksessa. Tarkistin tällaisen mahdollisuuden, mikä olikin nopeasti tehty. Sanotun henkilön identifioiminen kaiketi onnistuikin, mistä lähemmin alla kohdassa ”Lisäyksiä”, ja myös hakkauksissa mainittu toisenkin erisnimen merkitys näyttää selvinneen.

Saaressa näkyi myös noin 1,7 m korkean kallioseinämän alla kivistä ladottu epäsäännöllinen puolikaari, jonka pituus on noin 6 metriä ja leveys noin 1,3 metriä. Kivien koko siinä on noin 5–50 cm:n

rajoissa. (Kivirivi voisi ehkä olla jonkin tilapäisen leiriytymispaikan rakenteitten jäännöksiä?). Vuonna 2002 täyttämäni tarkastuslomakkeen liitteissä on valokuvia näistä, ja niiden alkuperäiset negatiivit ovat hallussani.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Osittain aiemmin täyttämästäni tarkastuslomakkeesta:

Hakkauksessa oleva "LLANELLY" lienee laivan nimi, koskapa vanhan sanomalehtitiedon mukaan Rymättylässä on laskettu 13.7.1867 vesille Llanelly-niminen alus. Tämän Llanellyn haaksirikosta on ollut uutinen 20.10.1871 sanomalehdessä "Sanomia Turusta". Uutinen haaksirikosta oli tullut Newcastlesta, ja sen mukaan Llanellyn oli pitänyt purjehtia Shieldsistä Turkuun kivihiili- ja rautalastissa. Llanelly oli joutunut haaksirikkoon kun hinausköysi oli katkennut sitä ulos hinattaessa, ja tämä laiva oli särkynyt riuttoja vastaan. Uutisen mukaan laivaväki pelastui, laivan arveltiin tulleen käyttökelvottomaksi.

Kivihakkauksessa esiintyvälle henkilönimelle on todennäköinen selitys. Lähellä Herttua sijaitsevassa Ylittisten kylässä on asunut jo 1800-luvulla Arnell-nimisiä henkilöitä. Väinö Angervon teoksessa "Sukuluettelo Rymättylän pitäjän Ruotsalaisten suvusta" on mainittu kolmekin Johan Arnellia, joista nimenomaan vuosina 1845–1910 elänyt Johan Edvard Arnell voisi olla Hertun kivihakkauksen tarkoittama *Johan Arnel*, mikäli oletetaan, että hakkauksen tarkoittama henkilö olisi ollut tekemisissä Llanelly-laivan kanssa. Muiden kahden Johan Arnellin elinaikana kun mainittu laiva ei purjehtinut. (Erikoista on, että mainitun lähteen tuntemista kolmesta Johan Arnellista yksi muukin näköjään mainitaan Rymättylästä löydetyssä kivihakkauksessa. Turun maakuntamuseolle on tullut ilmoitus Petäjän saarella olevasta kivihakkauksesta, jossa on kirjoitettu vuosiluvun 1847 viereen sekä länsimaisia että kyrillisiä kirjainmerkkejä käyttäen ja tyyliteltysti nimi JOHAN ARNELL. Siinä lienee tarkoitettu vuosina 1807–1855 elänyttä Ylittistan Alitalon omistajaa Johan Juhanoika Arnellia. Petäjä näkyy karttalehden 1043 03 MERIMASKU alalaidassa keskellä.)

41 Unohduksenaukio (900 00 3678)

Kiviröykkiö kahden rinnakkaisen kallionnokan päällä

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 560, i = 3221 990, z = 20

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 12.10.2005

Löydöt:

Karttaotteet: n:o 3, 22

Kuvat: KF2005:5040–5041

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviröykkiö korkealla kallioisella mäellä kasvavan metsän laidassa lähellä harmaata kesämökkiä tms. majaa, joka näyttää olleen jo pitkäänkin hylättyä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Hangantien ja Peltorannantien keskikohtien välillä metsäalueella. Puusto on matalaa männikköä.

Maan pintaa peittää paikoin sammal ja jäkälä.

Kohteen kuvaus:

Löysin tämän tarkastaessani läheistä ryssänuunialuetta. Tämä sijaitsee noin 20 metriä luoteeseen edellä mainitun harmaan rakennuksen päädystä.

Tämän kiviröykkiön päät ovat kahdella lähekkäisellä noin 3 m:n läpimittaisella kallionnokalla, keskikohdan ollessa niiden välisessä notkelmassa. Tätä ei oikein voitane katsoa luonnolliseksi lohkaropeliksi. Jos rantavoimat olisivat vaikuttaneet tähän kivikkoon, se olisi keveytensä vuoksi varmaankin liukunut alas niiltä kallionnokilta, joilla se nyt on. Sammal peittää paljolti tämän röykkiön pintaa. Sen pituus koillinen-lounas-suunnassa on 7,2 metriä ja leveys 4,6 metriä (Leveysmitassa ei ole huomioitu hajallaan olevia kiviä.). Korkeus on 0,4 metriä. Tässä lienee 1–2 päällekkäistä kivikerrosta. Kivien läpimitta on 0,15–0,6 metriä. Kivien pinnoissa oli sammalta ja jäkälää. Tässä kivikossa näytti erottuvan mahdollinen purkamisjälki, ehkä kaksikin purkamisjälkeä. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen alas kallionnokalta röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

42 Vanharanta

Röykkiön jäännös

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssikautinen?

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 580, i = 3223 540, z = 20–25

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 8 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 3.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:5028

LYHYT KOHDEKuvaus

Hajanainen kiviröykkiö pihamaan pohjoispuolella olevalla tasaisella kalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee silokalliolla Vanharannan pihapiiriä kohti laskeutuvassa rinteessä noin 55 metriä etelään Vanharannan tilusrajasta. Vähän länteen tästä röykkiöstä on kaksi siirtolohkareta, toinen on haljennut. Kalliolla röykkiön ympärillä kasvaa sammalta ja jäkälää ja siinä on ruohotuppaita.

Kohteen kuvaus:

Tästä sain tietää keskustelussa Vanharannan omistajien kanssa, kun he sattuiivat paikalle ollessani käymässä lähellä olevalla toisella röykkiöllä. Tämä kiviröykkiö vaikutti pahoin hajotetulta hiidenkiukaalta. Kiviä on ehkä noin 7 m:n läpimittaisena rykelmänä, niitä on melkoinen määrä. Kivet ovat pyörityneitä, niiden läpimitta on 0,15–0,4 metriä. On vaikeata arvioida, missä tämän röykkiön keskus olisi ollut. Tältä röykkiöltä näkyy merelle.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tilusrajan kohdalla tästä noin 55 metriä pohjoiseen on kalliolla noin 14,5 metrin pituinen ja noin kolmen metrin levyinen kivikko, joka saattaa olla rantamuodostuma. Sen kivien yläpinnat eivät ole suunnilleenkaan samoilla korkeuksilla. Korkeudeksi voisi sanoa noin 0,4 metriä. Kivikon pituussuunta on suunnilleen pohjoinen–etelä. Tämän kivikon pitkät reunat eivät ole kovin suorita, eikä kaikkialla erotu selvään, missä reuna kulkee. Kivet ovat kulmiltaan pyörityneitä, niiden läpimitta on noin 0,2–0,5 metriä. Keskellä kivikkoa on noin 0,7 metrin korkuinen kivikeko, jonka arvelin rajamerkiksi; sen vieressä kivikon länsilaitaan liittyen on vallimainen selvästi ladottu uloke, joka on länsi–itä-suuntainen.

43 Kuristenvuori

100000 8850

Pieni kiviröykkiö

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssi- ja/tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6705 020, i = 3224 880, z = 54

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 4 km itäkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 31.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: KF2005:5019–5020

LYHYT KOHDEKuvaus

Pieni kivikko korkealla rakentamattomalla Kuristenlahden rantakalliolla.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä röykkiö on tasaisella kalliolla, jolla kasvaa matalaa harvaa männikköä ja katajapensaita. Kalliolla on kolmiomittauspiste, jonka ympärille on kallioon hakattu pieni kolmiokuvio. Tässä selostettava röykkiö on aivan kolmiomittauspisteen vieressä; röykkiön laita on kaksi metriä kolmiomittauspisteestä kaakkoon. Tässä olleen kolmiomittausornin tai -maston kiinnitysharuksen pulteista yksi on kiinni tässä selostettavan kiviröykkiön laidassa. Kalliolla röykkiön ympäristössä ei juuri ole louhikkoa tai irtokiviä,

Kohteen kuvaus:

Tämä löytyi tarkastaessani Miinamäen hiidenkiukaan lähiympäristöä. Tämän kalliopohjalla olevan röykkiön pohjan reuna on ainakin osaksi kaareva. Röykkiön läpimitta luode-kaakko-suunnassa on 4,3 metriä ja leveys 3,6 metriä; korkeus on noin 0,2 metriä. Sammal, jäkälä ja heinätuppaatkin peittävät tämän röykkiön pintaa, pieni kataja kasvaa sen laidalla. Ei selvinnyt, onko tässä yksi vai useita päällekkäisiä kiverroksia. Kivet ovat tavallisesti pyörityneitä, jokin pieni laattakivikin näkyi. Kivien läpimitta on 5–60 senttimetriä. Keskellä tätä röykkiötä on matala vanha purkamisjälki. Kiviä näyttää jonkin verran joutuneen alarinteeseen röykkiön alkuperäisen alan ulkopuolelle.

Luokitusehdotus: 2**Lisäyksiä:**

44 Portinperä 2

Kiviröykkiö

*glaciölliä kalliota 100000 8846
= Portinperä*

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 400, i = 3224 050, z = 20

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu entuudestaan.

INVENTOINTI 2005

Aika: 4.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:5030–5031, KD2005:273

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kiviröykkiö kallionharjanteella metsässä lähellä ajotietä.

TUTKIMUSKERTOMUS**Sijainti ja maasto:**

Tässä röykkiö sijaitsee lähellä korkeinta maastonkohtaa, jonka Portinperäntie ylittää. Tämä röykkiö on Portinperäntiestä noin 15–20 metriä koilliseen. Sen ympäristössä on matalaa mäntyvaltaista havumetsää, joka on paikoin harvaa. Katajapensaita on lähettyvillä, ja jäkälät ja sammalet ovat paikoin maan tai kallion pinnan peittona.

Kohteen kuvaus:

Löysin tämän röykkiön tarkastaessani Portinperä 1:n lähiympäristöä. Tämän pituus itä–länsi-suunnassa on 7,2 metriä ja leveys 3,4 metriä. Leveysmittaan ei sisälly röykkiön tiiviimmän osan pohjoispuolella hajallaan olevia kiviä; joitakin hajallaan olevia kiviä liittyi myös röykkiön itäreunaan ja eteläreunaan. Tämän länsipää on noin 0,5 metrin korkuinen; itäpäässä on vain yksi kivikerta, joka on aukollinen. Kivet ovat kulmiltaan pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,7 metriä, matalassa itäpäässä kivet ovat hieman pienempiä ja pyöreämpiä. Kaikkialla tässä röykkiössä on kivien päällä sammalta ja jäkälää. Länsipää muistuttaa rakenteeltaan ryssänuunin jäännöstä (Kivissä ei näkynyt tulen aiheuttamaa haurastumista.). Tämän länsipäästä alkaa etelän suuntaan ojentuva jonkinlainen epämääräinen kivivalli, ja röykkiön länsipäästä hieman länteen on erillinen seitsemän kiven ryhmä, jossa kivet ovat noin 40 cm:n läpimittaisia.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tästä noin 20 metriä länsiluoteeseen on toisella kallionokalla syvänteessä sammalen ja jäkälän osaksi peittävä kivikko, johon on juurtunut vanha petäjä. Kivikko petäjän juurella ei juuri kohoa kallion pintaa ylemmäksi, ne kivet, joita siinä on melkoinen määrä, voivat mahdollisesti olla rantavoimien kallionsyvänteeseen siirtämiä. Kivet ovat, sikäli kuin erottui noin 20–50 cm:n läpimittaisia.

45 Poikko 2

1000 00 2852

Mahdollinen ulkouunin jäännös ja kivikellarin pohja historiallisen Poikon kartanon pihapiirissä.

Ei ole tainnut olla muinaisjäännösrekisterissä .

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, kellari, kiuas

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 2

Peruskartat: 1043 06 NAANTALI ja 1043 03 MERIMASKU

(ei merkitty vuosien 1981 peruskarttalehdelle)

P = 6711 220, i = 3219 540, z = 5-10

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta, osoittavat uunia.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: rakenteiden ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 5 km pohjoisluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Kellarin jäännös on aiemmin huomioitu rakennustutkimusten yhteydessä.

INVENTOINTI 2005

Aika: 5.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 10

Kuvat: KF2005:5034 – 5035

LYHYT KOHDEKUVAUS

Uunin jäännösten näköinen kivirakenne kartanon laajan pihapiirin laidalla olevalla kalliolla ja sen lähellä kellarin jäännös.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat Poikon kartanon pihalla, kellari on noin 20–25 metriä pohjoiseen Ruokoraumantien ja Ekuntien risteyksestä.

Kohteen kuvaus:

Tämän pihamaan laidalla olevalle silokalliolle tehdyn kivirakennelman näytti maanomistaja, ja hän sanoi, ettei sen alkuperäistä tarkoitusta tiedetä. Samoilla tienoilla on myös katoton kivikellarin jäännös. Kalliolla oleva kivirakennelma näyttää ulkouunin jäännökseltä. Sen pohjan muoto on lähinnä suorakaide, pituus itä-länsi-suunnassa 2,4 metriä ja leveys 2,0 metriä. Korkeus on ehkä noin 0,7 metriä; reunat ovat ehkä hieman keskikohtaa korkeammat. Kivet ovat melko pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,25–0,7 metriä. Sammal ja sananjalat peittävät paljolti tämän rakennelman pintaa. Vaikutti, että sen lännen puoleisella reunalla ja luoteiskulmassa olevat kivet olisivat osittain suurempia kuin keskustassa olevat.

Kivikellarin suuaukko on pohjoiseen, ja länsi- ja eteläseinä ovat mäentöyrästä vasten. Kellaritilan sisämitta ovensuusta perään on 3,2 metriä ja sisämitta sivuseinästä toiseen on 2,7 metriä. Tiilimuurausta on tässä kellarissa ovenpielissä ja seinämien yläosissa, mutta seinämien alaosat ovat luonnonkivistä, ja muuratut ilman laastia (tiilimuurauksessa oli laastia). Seinästä pudonneen tiilen mitoituksi mittasin 69 X 145 X 280 mm. Uunista noin 10 metriä kaakkoon on koillis-lounas-suuntainen kivirivi, jossa näytti olevan ainakin seitsemän kiveä, sikäli kun puutarhakasvillisuudelta erottui.

Luokitusehdotus: 2, mikäli tässä tulee kysymykseen muinaisjäännösten suojeluluokitus

Lisäyksiä: Turun maakuntamuseolla säilytettävään Rymättylän vanhan rakennuskannan inventoinnin perusaineistoon sisältyy yllä mainittua Poikon pihalla olevaa kellarialueen merkintöjä, mm. se on merkitty karttaluonnokselle. Samalla on mainittu, että kertoman mukaan siihen kellarin olisi haudattu joku entisistä kartanon rouvista. (Turun maakuntamuseo. Suomen rakennuskulttuurin yleisluettelon inventointilomakkeet, Poikon lomakkeet 2 & 3.)

46 Kauppilan kylänpaikka

1000008553 ~ d d . yj.

Kylän sijaintipaikka, jolla ei ole enää rakennuksia

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat, kylänpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6707 570, i = 3221 350, z = 10

Koordinaattiselite: koordinaatit on luettu peruskartalta ja osoittavat suunnilleen keskelle kohdetta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta joitakin kymmeniä metrejä; tarkempaa tietoa ulottuvuuksista ei ole

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 0,7 km pohjoiseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei arkistotietoa aiemmista tarkastuksista.

INVENTOINTI 2005

Aika: 12.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 7

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Tässä on jyrkkien mäenrinteiden välillä peltovainiota, jonka ylitse kulkee tie. Avokalliota on tien vierellä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Rymättylän historia I. 2:ssa sivulla 41 julkaistun historiallisen kartan perusteella Kauppilan talot olisivat mm. noin vuonna 1644 sijainneet sillä kohdalla, missä nykyisin on Raulantien mutka Ylis-Kauppilan pihan ja Villenvuoren välillä. Sen tienmutkan vierustat ovat nykyisin viljelysmaata ja jyrkkää mäen rinnettä, ja matalaa avokallion pintaa sekä kallionvierustoilla olevaa viljelemätöntä maata.

Kohteen kuvaus:

Tässä on ollut kylän paikka merenlahden rannalla jo ennen vuotta 1644. Kylän vanhoista talonpaikoista ja pihamaista ei liene paljon säilyneitä jäännöksiä jäljellä, ellei sitten joillakin paikoin mäen rinteessä ja Raulantien pohjoispuolella olevien avokallioiden vierillä ole. Pellon pinnasta en havainnut massalöytöjä. Maalaji pellossa oli hiekkaa.

Luokitusehdotus: ei ehdotusta

Lisäyksiä:

47 Tammiston kylänpaikka 10000 8855

Kylän tai yksinäistalon sijaintipaikka, jolla ei ole enää rakennuksia

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat, kylänpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6706 380, i = 3224 290, z = 5-10

Koordinaattiselite: koordinaatit on luettu peruskartalta ja osoittavat suunnilleen keskelle kohdetta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta joitakin kymmeniä metrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 3 km itään.

ARKISTOTIEDOT

Ei arkistotietoa aiemmista tarkastuksista.

INVENTOINTI 2005

Aika: 19.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Tässä on vanhoja rakennusten paikkoja peltovainiolle pistävässä metsäalueen niemekkeessä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Rymättylän historia I. 2:ssa sivulla julkaistun vuoden 1644 tienoilla tehdyn historiallisen kartan perusteella Tammiston hävinneen talon paikka näyttää sijoittuvan noin 300 metriä nykyisestä Itätalon asuinrakennuksesta etelään. Siinä kohden, mihin Tammiston talon pihan tai kylätontin paikansin, on nyt metsän ja peltovainion rajakohtaa. Metsän puolelta pistää vainiolle kaksi niemekemäistä metsäalueen nokkaa; ne näkyvät peruskartalla; läntisemmän niemekkeen lävitse kulkee ajotie (Peltolantie), ja itäisempi niemeke on hävinneiden Tammiston rakennusten sijaintipaikka, joka näkyy jo 1600-luvun kartalla. Tässä itäisemmässä niemekkeessä on tasaisia kallioita. Puusto sillä kohtaa metsän reunassa on nuorta männikköä. Katajia ja vadelmapensaita kasvaa tässä. Maan pinta on osaksi ruohikon, sammalen ja jäkälän peitossa.

Kohteen kuvaus:

Maan pinnassa oli näkyvissä tiilen paloja. Mainitun itäisemmän niemekkeen kaakkois- tai itälaidalla, sen ja peltovainion liittymäkohdan lähellä on kiviröykkiö, jonka läpimitta on kolmisen metriä, korkeus noin 0,4 metriä. Kivet röykkiössä ovat 0,2–0,4 m:n läpimittaisia, ja niiden joukossa näkyi myös tiilen paloja. Samoilla tienoilla erottui metsäalueella joittenkin viljelemättä jääneiden peltosarkojen oja. Tällä kohtaa ei näy asuinrakennuksia venäläisellä topografikartalla.

Luokitusehdotus: ei ehdotusta

Lisäyksiä:

48 Vuorenpään kyläpaikka

100028856

Kylän sijaintipaikka, jolla ei ole enää rakennuksia

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat, kyläpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 350, i = 3221 080, z = 15

Koordinaattiselite: koordinaatit on luettu peruskartalta ja osoittavat suunnilleen keskelle kohdetta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta joitakin kymmeniä metrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei arkistotietoa aiemmista tarkastuksista.

INVENTOINTI 2005

Aika: 20.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pellon ja metsän rajalla olevan makasiinin ympäristöä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Maanpinnan muodot ovat tässä hieman epätasaisia. Joitakin pylvaskatajia kasvaa. Maan pinta on osaksi heinikon, sammalen ja jäkälän peitossa.

Kohteen kuvaus:

Rymättylän historia I. 2:ssa sivulla 9 julkaistun vuoden 1644 tienoilla tehdyn historiallisen kartan perusteella Vuorenpään hävinneen kaksitaloisen kylän vanha paikka näyttää sijoittuvan suunnilleen siihen, mihin yllä ilmoittamani koordinaatit viittaavat. Edellä mainitun makasiinin etelänurkan ja lounaisen seinän luota havaitsin maan pinnalta tiilen siruja. Noin 50 metriä makasiinista ylärinteeseen on jokin kiviaidan pohja tai kivistä ladottu pengeri.

Luokitusehdotus: ei ehdotusta

Lisäyksiä: Tietolähde: Rymättylän historia I. 2, ss.: 9, 55–56.

49 Paavaisten kylänpaikka

100000 3857

malka: n:o

Kylän sijaintipaikka, jolla ei ole enää rakennuksia

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat, kylänpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6703 940, i = 3225 750, z = 10

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta, osoittavat suunnilleen keskelle 1600-luvun kartan mukaista kylänpaikkaa.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta joitakin kymmeniä metrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 3 km itäkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei arkistotietoa aiemmista tarkastuksista.

INVENTOINTI 2005

Aika: 1.11.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 6

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Peltovainion keskellä oleva viljelemätön saareke.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Meritalon kohdalta etelään vainioiden ylitse lähtevän ajotien mutkan vieressä.

Kohteen kuvaus:

Rymättylän historia I. 2:ssa sivulla 23 julkaistun vuoden 1644 tienoilla tehdyn historiallisen kartan perusteella Paavaisten kylän vanha paikka näyttää sijoittuvan suunnilleen siihen, mihin yllä ilmoittamani koordinaatit viittaavat. Siinä on peltovainion ympäröimä laajahko viljelemätön saareke.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: –

50 Okalan kylänpaikka

100000 8858 mhd. y.

Kylän sijaintipaikka, jolla ei ole enää rakennuksia

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: asuinpaikat, kylänpaikat

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6704 650, i = 3221 000, z = 7,5

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta, osoittavat suunnilleen keskelle 1600-luvun kartan mukaista kylänpaikkaa.

Maastomerkitä: ei merkintää

Pinta-ala: läpimitta joitakin kymmeniä metrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 2 km etelään.

Ei arkistotietoa aiemmista tarkastuksista.

INVENTOINTI 2005

Aika: 1.11.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Osaksi kallioisia tien ja peltovainion välisiä viljelemättömiä kaistoja kahden pihamaan välillä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tämä vanha kylänpaikka on vainioiden ja pihojen läpi kulkevan tien vierillä.

Kohteen kuvaus:

Rymättylän historia I. 2:ssa sivulla 28 julkaistun vuoden 1644 tienoilla tehdyn historiallisen kartan perusteella Okalan kylän vanha paikka näyttää sijoittuvan suunnilleen siihen, mihin yllä ilmoittamani koordinaatit viittaavat. Sillä kohdin on tien (Salonkyläntien) vierustoilla tasaisia pieniä avokallion nokkia, jotka eivät näy peruskartalla. Tämä vanha kylänpaikka on ehkä lähes kauttaaltaankin tuhoutunut tienrakennuksen yms. vuoksi. Seuraava luokitusehdotukseni on 2 eikä 3 sen vuoksi, että kallioiden vierustoilla saattaa olla rippeitä jäljellä kylätontin maakerroksista.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

51 Meritalo ja Pohjatalo

1000 00 3859

Röykkiöryhmä

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: varhaismetallikautinen?

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 3

Peruskartat: 1043 02 RIIAINEN

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6708 700, i = 3217 600, z =

Koordinaattiselite: x- ja y-koordinaatit määritin Teija Tiitisen karttamerkinän pohjalta niin, että ne osoittaisivat keskelle ryhmää. Teija Tiitisen ilmoittamat koordinaatit ovat seuraavat: p = 6708 598, i = 3217 719, z = 20

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 4,2 km länsiluoteeseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole.

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani; sain tietää näistä röykkiöistä vasta 21.12.2005.

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 8

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kolme kiviröykkiötä kaakkoon laskeutuvan kallioisen mäen alalaidassa lähellä peltovainiota.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Röykkiöt ovat pohjoiseen tiestä, joka vie Riiaistentieltä Peräniityn pihamaalle. Sijaintipaikka on etelään laskeutuvaa kallioaluetta.

Kohteen kuvaus:

Nämä röykkiöt on havainnut geologi Juhani Astala, jonka on ilmoittanut niistä Teija Tiitiselälle, joka on tarkastanut ne 9.11.2005. Seuraavassa suora lainaus Teija Tiitisen muistinnpanoista:

Röykkiö 1 (läntisin):

”Sijaitsee pellon reunasta n. 20 metriä pohjoiseen kallioisen mäkialueen etelään viettävällä rinteellä n. 30 kallion korkeimmasta kohdasta etelään. Röykkiön pituus on n. 12 m ja leveys 3. Se on rakennettu n. 20–50 cm halkaisijaltaan olevista kivistä ja sen korkeus on korkeimmalta kohdalta n. 1 m. Sen muoto on hieman ’banaaninomainen’ ja poikkileikkaus kuperahko. Röykkiön ympärillä kasvaa melko tiheää sekametsää, jossa tarkastusajankohtana valtapuuna olivat nuorehkot männyt. Vaikka pelto onkin lähellä röykkiön muoto tai sijaintikohta eivät mitenkään viittaa siihen, että kyseessä olisi peltoröykkiö.”

Röykkiö 2 (keskimmäinen):

”Sijaitsee pellon reunasta n. 10 metriä metsään kalliosyvennyksessä suurehkojen maakivien keskellä. Maa viettää röykkiön kohdalla jyrkästi peltoa kohti. Röykkiö on tehty n. 20 – 50 cm halkaisijalta olevista kivistä. Sen pituus on n. 5 m ja leveys n. 2,5 m. Röykkiön länsilaidalla olevat kivet ovat suurehkoja kiintokiviä, itälaita on röykkiömäisesti ladottuja lohkarkeitä. Ei vaikuta peltorauniolta, mutta röykkiötä ei voine pitää myöskään varhaismetallikautisena hautarauniona.”

Röykkiö 3:

”Sijaitsee pienen kalliopaljastuman pohjoisosassa. Kootun röykkiön pituus on 5–6m, halkaisija n. 3 m. ja sen korkeus on n. 30 – 40 cm. On huomattavasti röykkiöitä 1 ja 2 matalampi ja rakenteelta aivan erityyppinen, sen profiili on lähes tasalakinen. . Rakenne on ihmisen tekemä, mutta sen funktio on erittäin epävarma. Kalliossa

kiinni olevat kivet ovat pienempiä kuin rakenteen laidalla olevat kivet. Kasvillisuus on umpeen kasvavaa vaihettumisvyöhykettä pellon ja metsän välissä.”

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

T1 Utiskuuva

Sotilasleiripaikka?

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0001 Utiskuuva.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: ?

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ
(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = , i = , z =

Koordinaattiselite: Utiskuuvaalla mahdollisesti olevien uunien koordinaateista ei ole tietoa.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala: ei tietoa

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 6 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei tarkastuskertomuksia.

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o –

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Laajahko jyrkkärinteinen mäki meren rannalla. Tällä mäellä on ilmoitettu olevan ryssänuuneja.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Utiskuvanvuori on Airismaan pohjoisrannalla Utiskuvantien ja meren välillä.

Kohteen kuvaus:

Utiskuvan luodon ryssänuunit on mainittu vuonna 1887 ilmestyneessä Juho Sjörosin teoksessa ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” (s. 153). Myös A. M. Tallgrenin kirjoittamassa ”Varsinais-Suomen historia I:ssä” on maininta Utiskuvan luodon ryssänuuneista. Utiskuvan aluetta ei ole tarkastettu inventoinnissa vuonna 1963, koska maanomistaja oli silloin kieltänyt maillaan liikkumisen.

Luokitusehdotus: –

Lisäyksiä: Timo Havia on huomioinut mm. tämän Utiskuvan vuoren tutkimuksessaan, joka käsittelee Varsinais-Suomen merellistä vartiointi- ja hälytysjärjestelmää esihistoriallisen ajan lopulla ja keskiajalla. (Havia, Timo: Varsinais-Suomen merellinen vartiointi- ja hälytysjärjestelmä esihistoriallisen ajan lopussa ja keskiajalla. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Huhtikuu 1981.) Käytettävissäni ei ollut kopiota siitä tekstinkohdasta, jossa Havia on käsitellyt Utiskuvaa, mutta sen ottaminen mainitun tutkimuksen luetteloon ja kartalle merkinnee sitä, että Havia on päätellyt sen esihistorialliseksi tai keskiaikaiseksi merkkitulipaikaksi.

T2 Iso-Kuusinen

Sotilasleiripaikka?

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0002 Iso-Kuusinen.

mahd. n.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, ryssänuunit

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: ?

Peruskartat: 1043 01 INNAMO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = , i = , z =

Koordinaattiselite: Iso-Kuusisen saarella mahdollisesti olevien uunien koordinaateista ei ole tietoa.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala: ei tiedossa

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 10–12 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu.

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt etsimässä tätä

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o –

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Yleisluontoinen maininta ryssänuunien sijaintipaikasta liittyy Iso-Kuusisen saareen.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Iso-Kuusinen on noin neliökilometrin laajuinen saari Rymättylän ja Nauvon rajalla.

Kohteen kuvaus:

Pentti Koivunen on ilmoittanut Rymättylän historiassa, että vuodelta 1967 olevan mv. Hintsalan tiedonannon mukaan Kuusisten saarissa olisi paljon ryssänuuneja (s. 19 ja 503).

Luokitusehdotus: –

Lisäyksiä:

T3 Iso-Kuusinen 2

Kivihakkaus

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0003 Iso-Kuusinen 2.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: taide, muistomerkit, hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2/3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 01 INNAMO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 794, i = 3214 667, z = ?

Koordinaattiselite: koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 11 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Tapani Tuovinen

tämän tarkastus on tapahtunut Nauvon Innamon Lilla Kuusis-
nimisen kohteen tarkastuksen yhteydessä

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 12

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tarkempi tieto puuttuu.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tarkempi tieto puuttuu.

Kohteen kuvaus:

Tarkempi tieto puuttuu, koska edellä mainitun tarkastuskertomuksen kopiota ei ollut käytettävissä tämän inventoinnin yhteydessä. Kaikki tiedot Iso Kuusinen 2:sta, mitkä tässä on, ovat saadut muinaisjäännösrekisteristä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

T4 Kimon saari

Hakkaus kallioseinämässä, epäillään uudeksi väärennökseksi

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0004 Kimon saari.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: taide, muistomerkit, hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 01 INNAMO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 300, i = 3217 300, z =

Koordinaattiselite: sain nämä koordinaatit vertaamalla alla mainittavan ilmoituskirjeen liitteessä olevalle merikortin kopiolle tehtyä merkintää peruskartalle, nämä koordinaatit poikkeavat hieman muinaisjäännösrekisteristä olevista, jotka ovat: p = 6698 390, i = 3217 395.

Maastomerkit: ei tietoa

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9,5 km etelälounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Rouva Arja Salorannan ilmoitus (28.12.1995), jossa liitteenä värivalokuva ja valokopio merikortista sekä professori Unto Salon vastauskirje (3.1.1996), molemmat Turun yliopiston arkeologian oppiaineen arkistossa.

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 1

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Edellä mainitussa valokuvassa näkyy kuviohakkaus kallioseinämässä, jonka sijaintipaikka on merikorttikopioon merkitty saaren kaakkoisrannalle.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Kimon saaren kaakkoisrannalla kalliolla.

Kohteen kuvaus:

Valokuvasta päätellen kalliohakkauksessa on esitetty alaston mieshahmo ja jokin eläinmäinen tunnistamaton hahmo. Molemmat erottuvat valokuvassa kallioon hakattujen urien vaaleudesta johtuen selvästi ympäröivästä kalliopinnasta.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä: Valokuvasta päätellen Kimon kallioon hakattujen urien vaaleus näyttää aivan silmiinpistävältä, ja antaa vaikutelman tuoreista hakkausjäljistä. Muun muassa siihen on prof. Salo puuttunut yllä mainitussa kirjeessään, missä hän on huomauttanut, että jos piirrokset olisivat parisentuhatta vuotta vanhoja, niiden urat olisivat hänen luullakseen hapettuneet lähelle kalliopinnan sävyjä.

T5 Länsi-Lakia

kivihakkaus

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0005 Länsi-Lakia.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: taide, muistomerkit, hakkaukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1041 11 PAKINAINEN

(ei merkitty v:n 1968 peruskarttalehdelle)

P = 6702 604, i = 3207 125, z = 20–25

Koordinaattiselite: x- ja y-koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä, z-koordinaatit on luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala:

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta vajaa 15 km länsilounaaseen.

ARKISTOTIEDOT

Ei tiedossa arkistolähteitä, ellei muinaisjäännösrekisteriä lasketa sellaiseksi.

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt tässä inventoidessani.

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 11

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKUVAUS

Tarkempi tieto puuttuu.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tarkempi tieto puuttuu.

Kohteen kuvaus:

Tarkempi tieto puuttuu, koska mahdollisen tarkastuskertomuksen kopiota ei ollut käytettävissä tämän inventoinnin yhteydessä. Kaikki tiedot Länsi-Lakian hakkauksesta, mitkä tässä on, ovat saadut muinaisjäännösrekisteristä.

Luokitusehdotus:

Lisäyksiä:

T6 Mattila

Kolmiomittaustornin tukikiviä (?)

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0006 Mattila.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: 2 / 3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 796, i = 3220 427, z = 50

Koordinaattiselite: Koordinaatit muinaisjäännösrekisterin mukaan.

Maastomerkintä: ei tietoa

Pinta-ala: kivikkojen läpimitta muutamia metrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1996

—

INVENTOINTI 2005

Aika: en käynyt inventoimassa tässä, koska edellisestä tarkastuksesta oli verraten vähän aikaa

Löydöt: —

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: —

LYHYT KOHDEKuvaus

Viimeksi painetun peruskarttalehden mukaan tämä on kallion laella rakentamattomalla metsäalueella kaukana pihamaista ja viljelyksistä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Puusto tämän ympäristössä on tarkastuskertomuksen valokuvan kopion mukaan ainakin kuvaussuunnalla matalaa ja harvaa männikköä.

Kohteen kuvaus:

Nämä kivikot ovat löytyneet tarkastuksessa mäeltä, jolla on ajateltu olleen kiviröykkiön, mistä olisi jäljellä jäännöksiä. Heljä Brusila on todennut kallioharjanteen koillisosasta neljä erillistä kivirykelmää tai -ladelmaa luode-kaakko-suuntaisesti noin 6,5 metriä laajalla alueella. Nämä olivat olleet harjanteen koillisosassa olevan korkeimman kukkulan laella ja sen luoteisrinteessä. Heljä Brusilan laatiman luonnospiiirroksen mukaan näissä on järeitä kiviä, ja rykelmät tai lademat ovat verraten lähellä toisiaan.

Heljä Brusila on arvellut tarkastuselonteossaan, että nämä voisivat olla peräisin vaikkapa jostain merkinantotornista tai vastaavasta. Tarkistin venäläiseltä topografikarttalehdeltä (karttalehti n:o VIII-15, joka on noin vuoden 1881 tienoilta.), onko näitten sijaintikohdalla merkintää kolmiomittauspisteestä, ja näitten kohdalle on merkitty topografikartalle kolmion merkki ja maininta korkeudesta (24,6 sašenia, noin 52½ metriä). Tunnen vanhoja topografien mittaustorneja koskevia tiedonantoja entuudestaan Punkalaitumelta, missä sijaitsevalla Yhivuorella on sanottu olleen nelijalkaisen Ryssäntorniksi nimitetyn kolmiomittaustornin. Siitä kertonut tiedonantaja oli itse nähnyt joskus vuoden 1930 jälkeen Yhivuorella neljä kivikasaa, mitkä olivat olleet kolmiomittaustornin jalkojen tukena. Hän tiesi myös Yhivuorella olleen alempana rinteessä tavallisen lämmityskiukaan kokoisen kasan, jonka sisästä joku oli penkonut esille nokisia kiviä. (Punkalaitumen inventointikertomus v:lta 1998, sivu 88.). Näyttää, että tässäkin Rymättylässä sijaitsevalla mäellä olisi ollut 1800-luvun lopulla nelijalkainen kolmiomittaustorni tukikiveyksineen.

Luokitusehdotus: 3 (kysymyksessä lienevät vain kolmiomittaustornin jalvoja tukeneet irralliset painokivet)

Lisäyksiä:

T7 Pohjatalo

Kiviryhmä

Handwritten note: Pohjatalo rymättylä 21.9.07 JK

Muinaisjäännösrekisterissä 705 00 0007 Pohjatalo. (Huom! Pohjatalo-niminen on myös seutukaavaliiton suojelukohde, joka on sama kuin inventointikohde n:o 17.)

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, rökkiöt

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: 2 / 3

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 05 RYMÄTTYLÄ

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6704 846, i = 3221 532, z = 10

Koordinaattiselite: Koordinaatit muinaisjäännösrekisteristä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: rökkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 2 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Heljä Brusila

tark. 1998

–

INVENTOINTI 2005

Aika: 4.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 5

Kuvat: KF2005:5033

LYHYT KOHDEKUVAUS

Hajanainen epämääräinen kivikko silokalliolla lähellä peltoa ja tietä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Salonkyläntien etelävierustalla aivan lähellä Lyhtyjärvelle päin menevää ojaa.

Kohteen kuvaus:

Tarkastettu Tarmo Virtasen ilmoituksen perusteella. Kaikki kivet tässä ovat suuria, ja ne ovat silmiinpistävän hajanaisena ryhmänä. Kokonaisuutta pidin epämääräisenä, en mitannut sitä. Heljä Brusila on ilmoittanut tämän kivikon olevan harvakseltaan noin 6 X 7–8 m laajalla alueella. Etsin tässä lohkarista mahdollisia poranjalkia, mutta en löytänyt yhtään ainoaa. Kivet ovat kalliolla, jolle on siksi loiva nousu, että kiviä olisi voitu siihen ajaa reellä.

Luokitusehdotus: Entisistä luokkavaihtoehtoista voisi 3 olla osuvampi kuin 2? (Ks. seur. kohta.)

Lisäyksiä: En havainnut tästä yhtään mitään muinaisjäännökseen viittaavaa ominaisuutta. Lähellä on paikannimi Teilinketo, mikä tässä johdattaa ajattelemaan, että lähellä on tainnut olla vielä aivan äskettäin kuivaa maata kahtaalle jakava itä-länsi-suuntainen merenlahti (ruotsin *dela*, 'jakaa'). Onko edellä selostetulla kivikolla sitten ollut yhteyttä meren rannan kiviä siirteleviin rantavoimiin tai rannalla tapahtuneeseen ihmisen toimintaan, ei näytä selviävän pelkästään tähänastisten maastohavaintojen perusteella. Päällisin puolin tarkastellen tätä kivikkoa voisi hyvin luonnehtia peltoraunion tai vastaavan jätekivikasan oloiseksi.

T8 Kotirinne

1000 00 88600 matald. rym.

Pieni kivikko

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 450, i = 3221 680, z = 20–25

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: röykkiön ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 9½ km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu entuudestaan.

INVENTOINTI 2005

Aika: 20.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: KF2005:4993–4994, KD2005:258–259

LYHYT KOHDEKUVAUS

Aivan matala pienialainen kivikko silokalliolla matalan kallioseinämän juurella.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee kalliolla, jonka pinta on hieman epätasainen, kuin aaltoileva. Lähin puusto on harvaa matalaa männikköä. Katajapensaita on lähettyvillä, ja ruohoa, jäkälää ja sammalta on paikoin kallion pinnalla. Tämän röykkiön luota näkyy etelään merelle. Kalliolla tämän röykkiön ympäristössä on joitakin irtonaisia lohkareita, ne ovat paljolti suurempia kuin röykkiössä olevat kivet.

Kohteen kuvaus:

Kiviröykkiö, kalliopohjalla, kiinni matalassa lähes pystysuorassa kallionseinämässä. Pohjan muoto on epämääräinen, kumminkin sen reuna erottuu melko selvästi. Kallionseinämän vierellä on noin 4 m:n korkuinen mänty röykkiön sisällä. Röykkiön pituus itä–länsi-suunnassa on 2,6 metriä ja leveys 2,1 metriä; korkeus on ehkä vain noin 0,2 metriä. Kiviä on ehkä vain yhdessä tai kahdessa kerroksessa. Kivet ovat osaksi laattamaisia, osaksi pyörityneitä ja kulmiltaan pyörityneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,15–0,4 metriä, jokin harva kivi on suurempi. Kivissä on jäkälärenkaita, noin 15 cm:n läpimittaisiakin. Kivien välissä näkyi hieman sammalta, jäkälää ja ruohoa. Maata ei ole kivien välissä. Kivet eivät ole palaneita.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Tämä on lähes liian pieni, jotta tätä voitaisiin vaikeuksitta pitää hautarauniona. Toisaalta tämä kuitenkin saattaisi olla muuta tyyppiä oleva muinaisjäännös, rinnastuen mahdollisesti joihinkin sellaisiin röykkiöihin, joita on esitelty mm. Kustaa Vilkun artikkelissa Kiviraunion historia (Kotiseutu 1965, ss. 88–99) sellaisina vanhoina kiviraunioina, joita ei ole tehty haudoiksi.

T9 Pihlajamäki 1

1000008861

r. m. j.

Todennäköinen vallimainen hautaraunio

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, röykkiöt

Ajoitus: pronssi- tai rautakautinen

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 500, i = 3221 510, z = n. 25

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kivikon ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 20.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: KF2005:4991–4992, KD2005:256–257

LYHYT KOHDEKUVAUS

Pitkäomainen kivivalli kallioisella mäellä.

TUTKIMUSKERTOMUS**Sijainti ja maasto:**

Tämä kiviröykkiö on mäellä laajahkon kallioalueen pohjoisessa laidassa. Noin 20 metriä tämän röykkiön pohjoislaidasta alkaa mäenrinteen jyrkkä laskeutuminen pohjoista kohti. Röykkiö ei ole mäen korkeimmalla kohdalla, siitä itään on korkeampaa maaperää. Mäen laella kasvaa pieniä mäntyjä ja katajia, myös sammalta, ruohoa ja jäkälää kasvaa. Mäen laidoilla alempana maastossa on kuusia, mäntyjä ja koivuja. Röykkiön ympäristössä on hajallaan lohkareita, niitten koko vaihtelee, aivan röykkiön lähellä on irrallaan noin 15 cm:n läpimittaisia kiviä. Röykkiöstä vähän länteen on maastossa alempana kärrytietä, ja sen tien ja kallion välillä on umpeen kasvaneita hiekkakuoppia.

Kohteen kuvaus:

Tarkastin tämän saamani tiedonannon perusteella. Röykkiö on kalliopohjalla. Sammal peittää ennen muuta röykkiön pohjoislaitaa, itälaitaa ja keskustaa; länsilaita on puhtaampi sammalesta. Pohjan muoto on melko lähellä suorakaidetta. Luoteiskulman lähellä on tasalakinen yli metrin läpimittainen kivi, ja samankokoisia on kaksi vierekkäin etelälaidan keskikohdan lähellä, toinen niistä on lappeellaan, toinen pystyssä. Keskikohta on muuta päällystä matalampi, eikä käy täysin selville, onko tässä mahdollisesti kaksi reunoiltaan yhdistettyä erillistä kiviröykkiötä. Röykkiössä on kaksi tukevaa mäntyä, joitakin pienempiä mäntyjä, näre ja koivuja. Pituus itä–länsi-suunnassa on 16,0 metriä ja leveys keskeltä 3,3 metriä, ja päissä leveys on silmämääräisesti arvioituna samaa luokkaa. Korkeus on 0,2–0,4 metriä. Kivikerroksia on päällekkäin ainakin kaksi. Päällyksen muoto ei ole sen paremmin kupera kuin koverakaan. Kivet ovat pyörityneitä, niitten tavallinen läpimitta on 0,2–0,4 metriä. Röykkiön itäpäähän keskikohdalla näytti olevan pienempää, noin 0,2 m:n läpimittaista kiviainesta verraten runsaasti. Kivissä on jäkälärenkaita, noin 15 cm:n läpimittaisiakin. Maata ei ole kivien välissä. Tämän röykkiön lounaiskulman ulkopuolella on kahdeksan kiveä röykkiön vieressä kuin etelään aukenevan kaaren muodossa.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä: Sijoitin tämän tentatiivikohteitten joukkoon sen mahdollisuuden varalta, että tämä kuitenkin voitaisiin lukea geologisten muodostumien joukkoon rantavoimien muodostamana kivikkona tai muulla tavoin syntyneenä luonnonkivikkona.

T10 Pihlajamäki 2

Kiviä epätavallisessa järjestyksessä kalliolla

*yhdistetty aallteen kiveen
= Pihlajamäki*

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6697 520, i = 3221 380, z = 10–15

Koordinaattiselite: koordinaatit on luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutamia neliömetrejä

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta runsas 9 km etelään.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 20.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 2

Kuvat: KF2005:4995

LYHYT KOHDEKUVAUS

Sileällä kalliolla on kiviä, joista ainakin osa voinee olla jäännettä rikkoutuneesta latomuksesta, johon on kuulunut kivikehiä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsevat maatuvan tai maatuneen merenlahden etelärannan kalliolla metsää kasvavan mäen laidalla lähellä peltovainiota.

Kohteen kuvaus:

Tarkastin tämän ilmoituksen perusteella. Kivien oli sanottu olleen merkinä vanhasta käräjäpaikasta. Ne eivät ole läpimitaltaan 0,1–0,25 metriä suurempia. Ne ovat länteen melko jyrkästi laskeutuvalla avokalliolla noin 20 metriä peltovainion laidasta itään. Kivien sijainneissa oli jonkinlaista sisäkkäisten ympyränkaarten osien hahmoa muistuttavaa järjestystä, ainakin kahden kaaren osia näytti epäselvästi hahmottuvan, mutta kokonaisuus oli siksi epämääräinen, että en ryhtynyt tekemään tässä asemapiirrosta, otin vain yhden valokuvan.

Näistä noin 40 metriä etelään on muita kiviä kallionnokan länsisivustalla ja pieni kiviröykkiö kallion etelään laskeutuvalla sivulla. Ne ovat noin 20 metriä pellon reunasta etelään.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

T11 Portinperänkallio

Kallion pintaa myötäilevä tiheä kivikko

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä.

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: kivirakenteet, latomukset

Ajoitus: ajoittamaton

Rauhoitusluokka: ei ole määritetty entuudestaan

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6699 240, i = 3224 040, z = n. 25

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskarttalehdeltä.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: kivikon ala

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8 km kaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aiemmin

INVENTOINTI 2005

Aika: 4.10.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 4

Kuvat: KF2005:5032

LYHYT KOHDEKUVAUS

Kivikkoa metsässä silokalliolla mökkitien vieressä.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Tässä kivikko sijaitsee lähellä kohtaa, josta Portinperäntiestä haarautuu teitä rannassa oleville loma-ajan asumuksille. Tämä kivikko on tiestä 17 metriä itään sileällä avokallion tasanteella. Ympäristössä on pitkää, osaksi tiheää havupuuvaltaista metsää. Kalliolla kasvaa katajia. Tämän kivikon pohjoislaidasta 2,2 metriä pohjoiseen oli kalliossa kiinni jokin uusi metallinen kiinnityskoukku, missä ei ollut harusta eikä mitään.

Kohteen kuvaus:

Tässä sammal ja jäkälä peittävät kallion pintaa ja osaksi sillä olevan kivikonkin pintaa. Läpimitta itä-länsi-suunnassa 12,3 metriä ja pohjois-etelä-suunnassa 6,3 metriä; korkeus on ehkä noin 0,2 metriä. Tämän kivikon länsipuoliskossa, missä kivet ovat melko tiiviisti vierekkäin, erottui kivikerroksia vain yksi. Itälaita oli sammalen peitossa, ja siellä vaikuttaisi kivikon sisällä olevan aukkojakin. Kivet ovat pyöristyneitä, niitten läpimitta on 0,2–0,4 metriä. Tässä ei näkynyt merkkejä kivikon penkomisesta.

Luokitusehdotus: 2

Lisäyksiä:

Handwritten notes:
ei mitään rekisterissä
tarkastettu aiemmin

T12 Mustaveikko 2

1000005562

Mahdollinen kivirakenne, johon liittyy kertomuserinnettä

Ei ole ollut muinaisjäännösrekisterissä

PERUSTIEDOT

MJ-tyyppi: latomukset

Ajoitus: historiallinen

Rauhoitusluokka: ei ole

Lukumäärä: 1

Peruskartat: 1043 04 AASLALUOTO

(ei merkitty v:n 2004 peruskarttalehdelle)

P = 6698 380, i = 3222 350, z = 5-10

Koordinaattiselite: koordinaatit luettu peruskartalta.

Maastomerkintä: ei merkintää

Pinta-ala: muutama neliometri

Etäisyystieto: Rymättylän kirkosta 8,5 km eteläkaakkoon.

ARKISTOTIEDOT

Ei ole tarkastettu aikaisemmin.

INVENTOINTI 2005

Aika: 27.9.2005

Löydöt: –

Karttaotteet: n:o 3

Kuvat: –

LYHYT KOHDEKuvaus

Kiviryhmiä tiheikössä jyrkän kallion juurella lähellä meren rannalla olevaa peltoa.

TUTKIMUSKERTOMUS

Sijainti ja maasto:

Sijaitsee Isoluodossa muutamia kymmeniä metrejä meren rannasta, jyrkän koilliseen laskevan kallionrinteen alla aivan lähellä Alakylän ja Pulkkanen kylien rajaa.

Kohteen kuvaus:

Kuulin Aaslaluodon Isoluodossa inventoimissani vanhasta kertomuksesta, jonka mukaan yllä koordinaatein sanotussa paikassa olisi venäläisen amiraalin hauta, jonka ympäristöön olisi istutettu jalavia. Paavo Toivanen, jolla on Isoluodossa loma-ajan asuminen, kertoi tästä 26.9. Toivasen kertoman mukaan istutettujen jalavien luona näkyisi maassa kaksi kivilatomusta, käsitin, että niiden piti olla jotenkin arkkumaisia tai suorakaiteen muotoisia.

Tarkastaessani Toivasen kuvailemaa maastonkohtaa löysin luullakseni molemmat tarkoitetut kiviryhmät. Ne sijaitsivat merenlahdelle laskeutuvassa rinteessä jyrkän kallioseinämän ja vainion välisessä kapeassa viljelemättömässä tiheikössä. Siinä kallion juurella oli runsaasti louhikkoa, mutta maaperässä erottui kivettömällä kohdalla myös kaksi aivan toistensa tuntumassa olevaa kiviryhmää, joissa oli vähäistä säännönmukaisuutta. Näistä kahdesta kiviryhmästä pohjoisemman läpimitta sekä pohjois–etelä-suunnassa että itä–länsi-suunnassa on noin 2,5 metriä, ja tämän kivikon ulkomuoto on sanallisesti kuvattuna lähes kuin neliön piiri, josta on poistettu kaksi ristikkäistä kulmaa. Kivet eivät ole kovin suuria. Toinen kiviryhmä on suuremmista kivistä, ja se on kuin suorakaiteen piiri, jossa sivuilla hieman aukkoja, pituus on 2,4 metriä, leveys 2,0 metriä.

Luokitusehdotus: 2, ellei todeta luonnonmuodostumaksi

Lisäyksiä: Tämä on mielestäni päällisin puolin tarkasteltuna saman tyyppinen kiviryhmä kuin ne kivirivit, joita kuuluu aivan lähellä olevaan Korkkisluodon muinaisjäännökseen. Niitten yhteydessä ehkä tämä olisi voinut tulla selostetuksikin, mutta sijoitin tämän erilliseksi tentatiivikohteeksi, koska tämä on pitkään ollut lahdelman muodostaman kulkuesteen erottamana niistä. Kertomukset amiraalin haudasta saattavat olla aivan hyvin arvailua, joka on jo kauan sitten yhdistetty rannalla havaittaviin kivirakenteisiin.

Tuhoutuneita tai sijainniltaan varmistamattomia muinaisjäännöksiä koskevia tietoja

Tykkiasemien paikkoja Krampinsalmella

Krampin taistelussa kesällä 1808 on kirjoitettu venäläisillä olleen rannalla tykkiasemia sen lisäksi, että Venäjän aluksia oli Hangan lahdella. Tarkempaa tietoa sanottujen tykkiasemien sijainnista ei ole käytetyssä lähteessä (Skärgårdsflottan, Toim. Hans Norman, Falun 2000, s. 201; samassa on sivulla 202 Krampin taistelua esittävä kartta ilman merkintöjä maalle sijoitetuista tykkiasemista.). Krampin tapahtumia 30.6. – 2.7.1808 on esitelty myös esim. Eeva Matinolli teoksessa Rymättylän historia II. 1 sivuilla 51 – 52 (Lennart Saari & Eeva Matinolli & Marja Kalske: Rymättylän historia II. 1).

Linnavuori Maanpään lähellä

Tätä koskeva tieto on mm. Hjalmar Appelgrenin vuonna 1891 ilmestyneessä teoksessa ”Suomen muinaislinnat”, sivulla 7, josta seuraava lainaus. ”Rymättylässä on likellä *Maanpää*tä saari nimeltä *Linnavuori*. (Reinholmin kokoelmat N:o 6). – Tutkimaton.” Jukka Luoto on huomionnut muinaislinnoja käsittelevässä artikkelissaan ”Paimion Nakolinna” (Julkaistu sarjassa Suomen Museo, 1990) myös Maanpään. Kuitenkaan hän ei samalla ole saatavilla olevan tiedon perusteella liittänyt Maanpäätä muinaislinnojen sijaintipaikkoihin (mt. ss. 46–49). Tiedossani ei ole, mitä maastonkohtaa Reinholm on Linnavuorella tarkoittanut.

Orvon (Orko) vanhojen rakennusten paikka

Kylä tai yksinäistalo, joka on hävinnyt sillä tavoin, että se on liitetty Heinäisten tiluksiin. Tietolähteenä: Rymättylän historia I. 2, ss. 37, 55–58. Siinä sivulla 37 oleva kartta n:o 27 ei ollut aivan vaikeuksitta verrattavissa peruskarttaan. Sijoitin ne digitaalisesti päällekkäin, ja niissä oli eroavaisuuksia, näytti kuin jotkin laajemmista peltolohkoista olisi sijoitettu virheellisesti hieman liian lähelle toisiaan. Pohdin, olisivatko Orvon rakennukset olleet ehkä metsän ja vainion rajalla suunnilleen kohdassa, jonka koordinaatit ovat: 6705 720, 3223 840. Venäläisellä topografikartalla ei näy niillä tienoilla mitään rakennuksia.

Soidialan kylän/keskiaikaisen flöteverotilan paikka

Vanha kylä tai yksinäistalo, joka on hävinnyt siten, että se on liitetty Heinäisten tiluksiin. Tietolähteenä: Rymättylän historia I. 2, ss. 37, 55–58: Siinä sivulla 37 oleva kartta n:o 27 ei ollut aivan vaikeuksitta verrattavissa peruskarttaan. Sijoitin ne digitaalisesti päällekkäin, ja niissä oli eroavaisuuksia, tässäkin näytti kuin jotkin laajemmista peltolohkoista olisi sijoitettu virheellisesti hieman liian lähelle toisiaan. Pohdin, olisivatko Soidialan rakennukset olleet ehkä suunnilleen kohdassa, jonka koordinaatit ovat: 6705 700, 3224 130. Kävin siinä 31.9.2005; siellä on rakentamatonta metsänreunaa ja viljelysmaata. Venäläisellä topografikartalla ei näy niillä tienoilla mitään rakennuksia.

Vanhalta kartalta havaittu kylän paikka, Keskitalo

Vuonna 1800 tehdyn kartan perusteella ainakin osa vanhasta kylätontista tai sellaiseen rinnastettavasta olisi nyt viljelemättömällä metsälohkolla Rymättylän pohjoisosassa tien n:o 189 kahden puolen. Karkea sijainti: p = 6711 880, i = 3219 200, z = 10 – 15 (peruskarttalehti MERIMASKU 1043 03, painovuosi 1981.). (Turun maakuntamuseolla ylläpidetty tietokanta. Alkuperäislähde: Charta öfver STORPOIKO Säteries, Metsäpoiko Bys och Autus Frelse hemmans Ågor i Rimito Socken, Wirmo Härad och Åbo Län; Författad År 1800, Af Joh. Tillberg genom Carl Wessmann.)

Vanhalta kartalta havaittu kylän paikka, Kurala

Vuonna 1803 tehdyn kartan perusteella ainakin osa vanhasta kylätontista tai sellaiseen rinnastettavasta olisi tien vierellä peltovainiolla Kaastlantien itäisivulla lähellä sen ja Kuralantien risteystä. Karkea sijainti: p = 6709 480, i = 3218 040, z = 10 (peruskarttalehti RIIAINEN 1043 02, painovuosi 2004.). (Turun maakuntamuseolla ylläpidetty tietokanta. Alkuperäislähde: Charta öfver KURALA Byss ÅGOR uti Rimitto Socken Wirmo Härad och ÅBO LÄN, Författad År 1803 Af Carl Björkbom.)

Vanhalta kartalta havaittu kylän paikka, Salonlahti

Vuonna 1794 tehdyn kartan perusteella ainakin osa vanhasta kylätontista tai sellaiseen rinnastettavasta olisi Upslantien mutkan sisäkaarten ja peltovainion koillislaidan välillä olevassa viljelemättömällä alueella. Karkea sijainti: p = 6705 580, i = 3216 690, z = 7,5 – 10 (peruskarttalehti RIIAINEN 1043 02, painovuosi 2004.). (Turun maakuntamuseolla ylläpidetty tietokanta. Alkuperäislähde: Charta öfver Salo Byss Ägor, uti Rimitto Sockn, Wirmo härad och Åbo Län belägit, Till Storskifte af-mätte, enligt Högvederbörligit förordnande, af underskrifven Vice Landtmätare, år 1794. Constituerad Sam. R. Grönberg.)

Kauppilan Munkkilan mäki

Vuonna 1887 ilmestyneessä Juho Sjörosin teoksessa ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” on ilmoitettu, että Kauppilan Munkkilan mäessä talosta noin virsta koilliseen oli kerrottu olevan ”ryssänhautoja”. Silti niitä ei Sjörosia opastanut tiedonantaja ollut voinut osoittaa (s. 146.). Munkkila on merkitty peruskartalle, se on länteen sillasta, jonka kautta tie menee Velusmaan saareen. Tarkastelin mäkiäluetta niillä tienoin, mutta en huomannut maanpinnassa siellä mitään muinaisjäänöksiin viittaavaa.

Hautapaikoiksi sanottuja rantoja Tärpänänaukolla

Vuonna 1887 ilmestyneessä Juho Sjörosin teoksessa ”Muinaismuistoja Mynämäen kihlakunnasta” on ilmoitettu, että Velusmaan saarella oli kerrottu olevan ”ryssänhautoja” Myllyperän metsässä lähellä meren rantaa. Rymättylän Velusmaan rannoille ei ole nykyisillä peruskartoilla merkitty Myllyperän nimeä, mutta Myllykari on lähellä Velusmaan Tärpänänaukon puoleisella rannalla, se näkyy peruskarttalehden 1043 05 RYMÄTTYLÄ (v:n 2004 painos) yläosassa keskellä. Pentti Koivunen on maininnut tämän Myllykarin esitellessään Rymättylän historia I:ssä ”ryssänhautoista” kertovia tietoja. Hän oli varmistanut Pekka Koisaarelta, että Koisaaren talon koillispuolella piti olla ryssänhautojen sijaintipaikka Myllykarin lounaispuolisessa lahdenpohjukassa (Rymättylän historia I, s. 20 ja 503.)

Kävin 20.10.2005 Koisaaren talossa, ja Ari Koisaari opasti minut paikalle, johon Sjörosin ja Koivusen muistiinmerkinnätkin näyttäivät viittaavan. Hän tiesi kerrotun, että Myllykaria lähinnä olevalle Velusmaan rannalle olisi haudattu joko tauteihin kuolleita venäläisiä laivamiehiä tai jossakin taistelussa kaatuneita. Hän tiedusteli myös puhelimitse mahdollisia lisätietoja tähän asiaan Kaisa Koisaarelta joka oli tiennyt kerrotun, että Vähä-Tärpänän saareenkin liittyi kertomus venäläisten merimiesten hautaamisesta (Vähä-Tärpänä näkyy peruskartalla noin 1 km Myllykarista pohjoiseen).

Mainitussa Myllykarin lounaispuolisessa lahdenpohjukassa oli kallioiden välissä hiekkamaata kohdassa, jonka koordinaatit ovat p = 6709 160, i = 3224 300, z = 5. Ari Koisaari muisti siinä joskus näkyneen hiekanottoipaikan, jonka sijainnin hän näytti. Hiekkakuoppa ei ollut suuri eikä syvä, ja se oli kasvillisuuden peitossa. Maan pinnassa ei näkynyt muutoin mitään poikkeavaa, vaikka tarkastelin aluetta huolellisesti. Maan pinta oli melko tasaista, tässä ympäristössä näkyi vain hyvin vähän lohkareita. Lähellä oli hyvävetinen lähde. Sammalta oli maan pinnan peittona, ja näkyi myös varpukasvillisuutta. Ympäristössä kasvoi katajia ja järeätä havupuustoa. Vähän matkaa rannasta ylärinteeseen oli Koisaaren talon vuonna 1924 puretun vanhan saunan kivijalka selvästi näkyvissä.

Kuopparyhmä Hangan ja höyrylaivalaiturin välillä

Jenny Maria Tallgrenin muistiinmerkintöjen mukaan Hangan tilalta höyrylaivalaiturille menevästä tiestä oikealle päin oli maanpinnassa näkynyt joitakin pitkänomaisia syvennyksiä, joita seudulla oli sanottu ”ryssänhautoiksi”. Yhtä näistä syvennyksistä hän oli kaivanut hankkiakseen siitä Muinaismuistoyhdistykselle tietoja. Tutkitun syvennyksen pituus oli ollut kaksi metriä ja leveys 50 cm, ja syvyys 15 cm. Muutamia senttimetrejä turpeen alapuolelta oli havaittu huomattava määrä hiiltä, oikein suuriakin hiilenpaloja oli ollut siinä. Hiiltä oli ollut vielä noin 30 cm:n syvyydessäkin. Muita mainittavia löytöjä ei oltu havaittu, ellei sellaisena pidetä pientä mahdollista savipiipun varren palaa. Noin 60 cm:n syvyydestä olivat tutkijat tavanneet kovan savimaan. (Selostus käsikirjoitusnipussa otsikolla: ”Muinaisjäänöksiä Rymättylässä Ilmoitti Assessorinrouva Jenny Maria Tallgren”, joka nippu on Museoviraston arkeologian osaston topografisessa arkistossa, ja sen päällä on merkintä Suomen Muinaismuistoyhdistyksen pöytäkirjasta 19/X 01. Samoista näyttää kirjoittaneen A. M. Tallgren artikkelissaan Turun Sanomissa 17.9.1905, jolloin hän mainitsi ryssänkuoppia olleen Hangan laivasillasta ylöspäin kuljettaessa vasemmalla puolen tietä noin 100 askelta rannasta. Myös ainakin Hylkeenperän metsässä Rymättylässä oli hänen mukaansa vastaavia kuopparyhmiä.). – Tämän kuopparyhmän paikkaa en löytänyt inventoidessani. (Vrt. Rymättylän historia I, s. 503, siinä

alaviitteen n:o 55 maininta ”Suikkilanniemen” ”ryssänhaudoista”; se maininta ei sisällä tarkempaa tietoa, kuin että perustuu Pentti Koivusen Ajolassa vuonna 1967 kuulemaan tietoon).

Väitetty hautapaikka Menikkalan luona

A. M. Tallgren on ilmoittanut Turun Sanomissa 17.9.1905 julkaistussa kirjoituksessaan, että Menikkalan talon luona olisi sotaherran hauta.

Kuolinpaikan muistoristi Tanilan Hanhenkarissa

Rymättylän historia I:ssä on kuolinpaikan muistoristiä esittävä kuva ja kuvateksti sivulla 28 (Matinelli, Eeva: Historiallinen aika alkaa. Rymättylän historia I. Turku 1982.). Niistä selviää, että Rymättylän Tanilan Hanhenkariin oli pystytetty puinen muistoristi paikalle, jossa kaksi lasta oli hukkunut. Hukkumistapaus oli sattunut satakunta vuotta ennen mainitun historiateoksen kirjoittamista. Ristiä esittävän kuvan on ottanut Lars Saari vuonna 1975.

Väitetty pakopaikka

A. M. Tallgren on ilmoittanut Turun Sanomissa 17.9.1905 julkaistussa kirjoituksessaan, että ”Menikkalan luola” olisi käytetty vainovuosina pakopaikkana naisille ja lapsille.

Siirtolohkareeseen liitetty legenda

Rymättylässä on ilmoitettu olevan Halkkema-kivi-niminen siirtolohkare, johon jokin taru on kertonut pyhän Henrikin laivan törmänneen. Tämä legendanaihelma on muistiinmerkittynä ainakin Suomen Kuvalehden matkaoppaan vuoden 1961 painoksessa. Halkkema-kiven sijainnista en ole varmuudella selvillä. Kumminkin peruskartalle (1043 05 RYMÄTTYLÄ, painovuosi 2004) on merkitty Piispankivi Heinäistentien ja Kuristentien risteykseen sijaintiin 6706 220, 3222 390, ja se kivi on halkinainen.

Lähteeseen liitetty historiallinen tarina

Hintsalan talon alueella on väitetty olevan lähteen, jossa Pyhä Henrikki oli kastanut ihmisiä. Tämä historiallisen tarinan aihe on muistiinmerkittynä ainakin Suomen Kuvalehden matkaoppaan vuoden 1961 painoksessa. Tiedossani ei ole, liittyykö se Pentti Koivusen artikkelissaan mainitsemaan lähteeksi sanottuun rapautuneeseen kallionkoloon, joka tavalla tai toisella liittyi ristiretkimuistoihin, ja jonka hän ilmoitti sijaitsevan Hintsalan kylästä Heinäisiin menevän tien varrella. Tähän kallionkoloon Koivunen ilmoitti liittyneen vielä siirtolohkareen, Pyhän Henrikin saarnakiven, joka oli hävitetty tienrakennuksessa. (Pentti Koivunen: Esihistoria ja kiinteät muinaisjäännökset. Rymättylän historia I, s. 21. Turku 1982.)

Pyhän Henrikin holmaksi kutsuttuun saareen liitetty historiallinen tarina

H. A. Reinholm on havainnut ruotsalaisen P. M. Gylleniuksen teksteistä, jotka ovat kirjoitetut 1600-luvulla, maininnan, että oli kerrottu pyhän Henrikin viipyneen jonkun aikaa jossakin korkeassa ja pyöreässä Rymättylän luodossa, jota Gylleniuksen aikana kutsuttiin P. Henrikin holmaksi. Siinä luodossa oli lähde, jonka nimi oli P. Henrikin lähde. (P. M. Reinholm: Kristinuskon saatosta Suomeen, Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja VI, s. 9. Helsinki 1883.)

Luolaan liitetty myyttinen tarina

Rymättylässä on väitetty olevan Kuurun luola, ja siellä oli tarinan mukaan asunut peto, jonka Porkon kartanon herra oli surmannut, samalla saaden itsekin surmansa. Tämä tarinanaihelma on on muistiinmerkittynä ainakin Suomen Kuvalehden matkaoppaan vuoden 1961 painoksessa. Porkon kartanolla lienee tarkoitettu Poikkaa?

Merenrantakallioon liitetty myyttinen tarina

Airismaan länsirannan Kollin nokkaan on liittynyt tarina jättiläisestä, jota onnistuttiin pettämään niin, että tämän aikoma kirkon kivittäminen jäi sikseen. Vastaavanlainen tarinan sisältö on tunnetusti saatu talteen monelta paikkakunnalta. Kollin nokasta on kerrottu erityisesti, että siinä jättiläinen vihaisena ”heitti haamuns kallioon” (A. M. Tallgren: Varsinais-Suomea pitkin ja poikki, s. 161–162.).

Joitakin huomionarvoisia paikannimiä

Timo Havia on tarkastellut mm. Varsinais-Suomen rannikon ja saariston paikannimiä tutkiessaan Varsinais-Suomen merellistä vartiointi- ja hälytysjärjestelmää esihistoriallisen ajan lopun ja keskiajan osalta. Hän on kirjoittanut ruotsin kas-sanasta johtuvasta paikannimityypistä seuraavasti: ”Vartiointi- ja hälytysjärjestelmän merkkituloon voidaan liittää nimiryhmä, jossa esiintyy kas, kasa, kaas tai kaasa: Kasberg, Kasaberget, Kaasvuori, Kaasavuori.” Samassa yhteydessä hän on myös edelleen todennut: ”Ehkä varmimmin juuri vartionpitoon ovat liitettävissä paikannimet, joissa esiintyy sana böte, böt, pyöt, (pyytti): Bötesberg, Bötskär, Pyötskeri, Pyyttivuori.” (Havia, Timo: Varsinais-Suomen merellinen vartiointi- ja hälytysjärjestelmä esihistoriallisen ajan lopussa ja keskiajalla. Suomen historian pro gradu -tutkielma. Turun yliopisto. Huhtikuu 1981, sivu 10.) Ks. myös inventoidun tentatiivikohteen n:o 1, Utiskuvuan kohta.

Peruskartalla Pyytti-nimi on saarella Rymättylässä Pakinaisissa, kuten Havia on listannut em. tutkimukseensa kuuluvassa paikannimiluettelossa. Nykyisillä peruskartoilla Rymättylän alueelle on merkitty myös ainakin kaksi Kaasavuorta, joita Havia ei ole luettelossaan huomioinut. Toinen Rymättylään kuuluvista Kaasavuorista on Rööln satamasta noin 2 km länteen, toinen Airismaan länsiosassa lähellä lossilaituria.

H. A. Reinholm on maininnut Rymättylästä paikannimen Pakkeböte, (-näs). (H. A. Reinholm: Kristinuskon saatosta Suomeen, Suomen Muinaismuistoyhdistyksen Aikakauskirja VI, s. 23. Helsinki 1883.)

Rymättylään kuuluvan Hiiren saaren nimeä ja muita samantapaisia nimiä on Mauno Koski tarkastellut teoksessaan ”Itämerensuomalaisten kielten hiisi-sanue”. Siinä on peruskartalle merkitystä Rymättylän Ruotsalaisten kylään kuuluvasta pienestä Hiiren saaresta seuraavasti: ”vuorinen ja metsäinen saari, jossa on *hiidevuori*, korkea vuori, joka paikka paikoin laskeutuu jyrkästi veteen; saarta vastassa oleva Ruotsalaistenmaan niemi on *hiideniämi*, ja näiden välillä on *Hiiderauma*; niemen kärkeen on kylästä n, 1 km”. Samalla Koski on maininnut historiallisesta lähteestä poimimansa vuoteen 1557 liittyvän, maatilana nimeltä näyttävän, ilmauksen ”Hitis gots”, mikä sijoittuu Rymättylän Brunnilan kylään. (Mauno Koski: Itämerensuomalaisten kielten hiisi-sanue I. Turun yliopiston julkaisuja. Sarja C osa 5. Forssa 1967, sivu 121.)

Muinaisjäännöksiä muistuttavia kohteita

Hieman hautaröykkiötä muistuttava luonnollinen kivikko, lohkarepelto on mäenharjan notkelmassa lähellä inventointikohteita n:o 39 ja T11. Tämä kivikko sijaitsee lähellä Portinperän lahtea peruskarttalehden 1043 04 AASLALUOTO alueella seuraavassa kohdassa p = 6699 280, i =3224 240, z =45. (Muita vastaavia lohkarepeltoja on mainittu edellä joittenkin inventointikohteitten lähistöltä niitä koskevassa esittelyssä.)

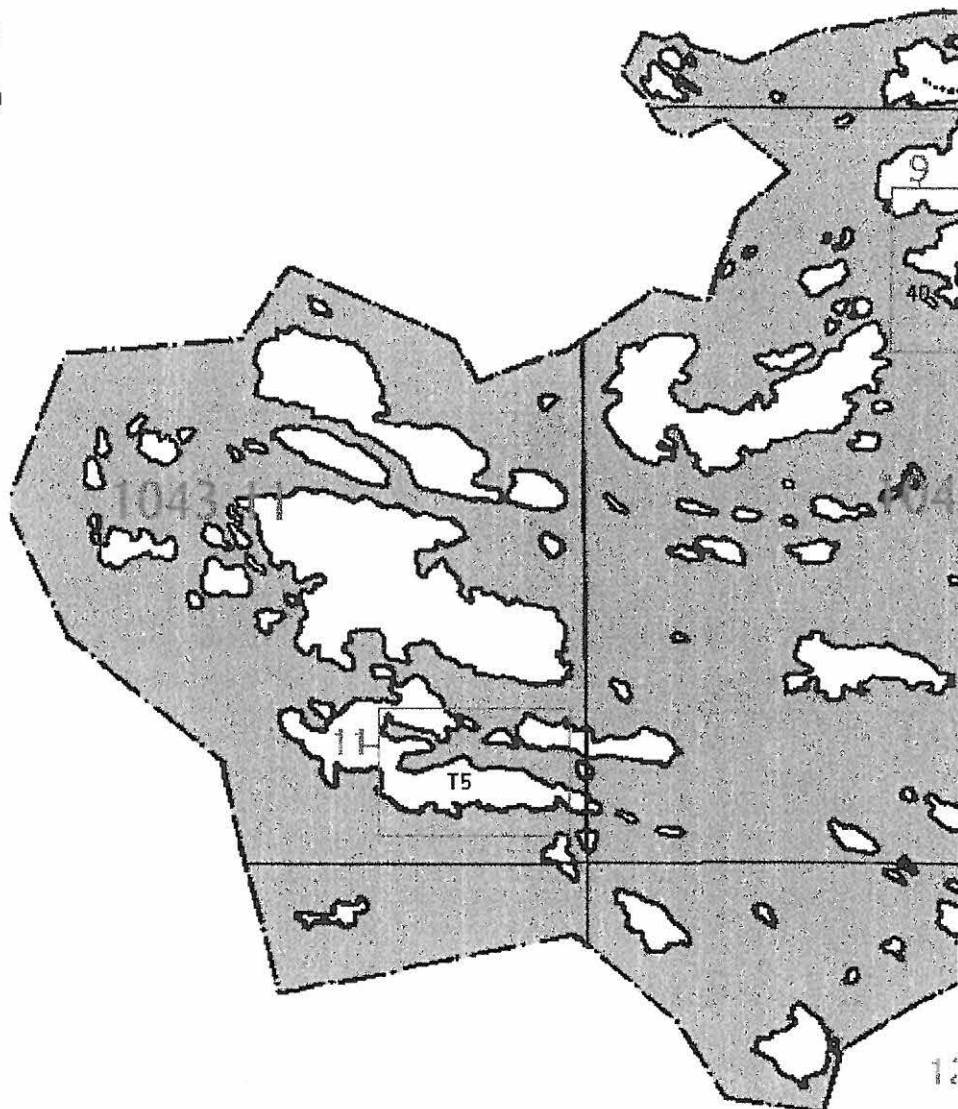
Yleiskartta
KIINTEITÄ MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ
JA NIIKSI OLETETTAVIA
KOhteITA RYMÄTTYLÄSSÄ

1043

31.12.2005

MK 1:100 000

1 km

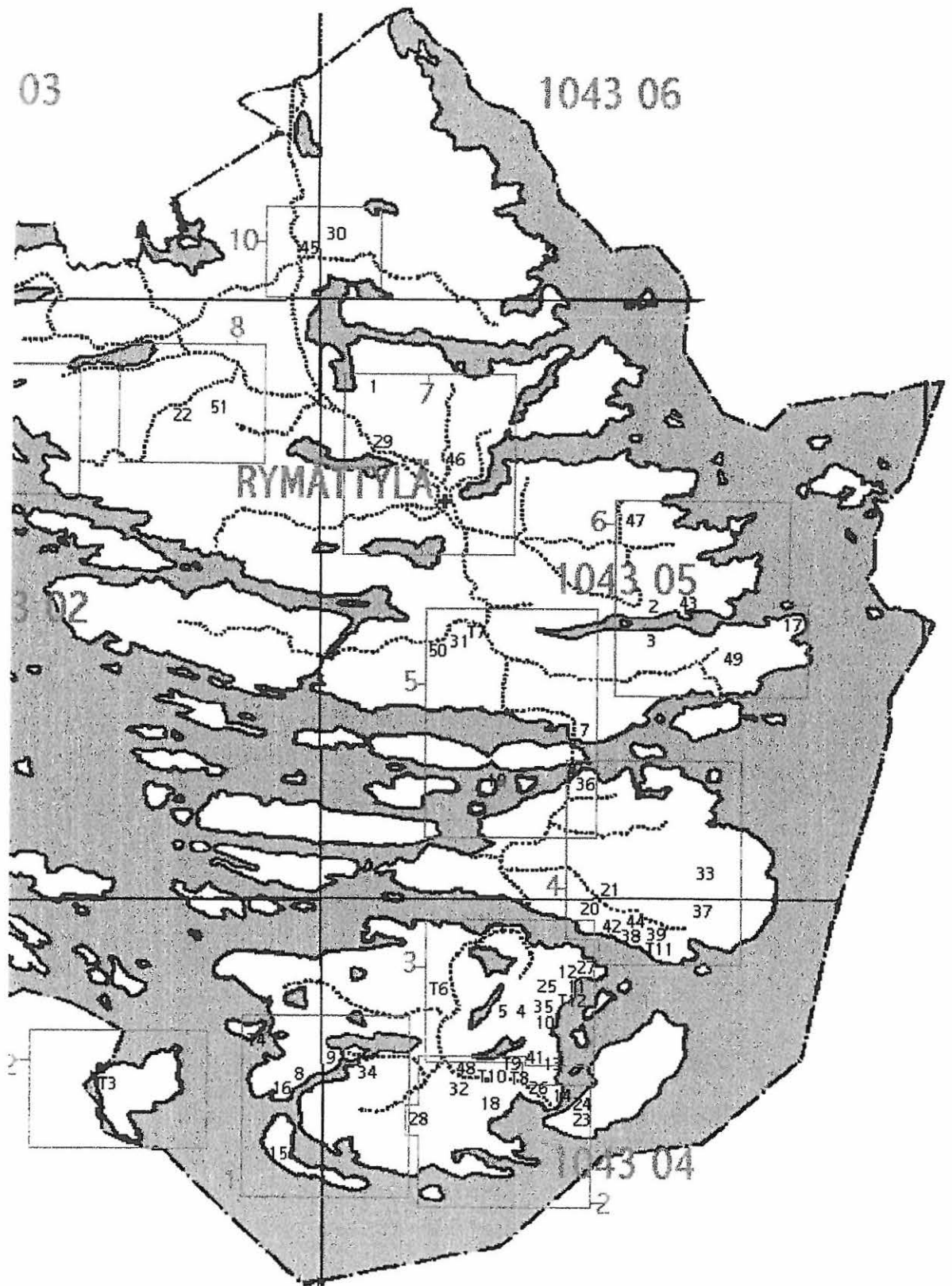
1043 01

Karttaotteiden 1-12 rajaukset
 merkitty, muut juoksevat
 numerot ovat inventointi-
 kohteiden

T-kirjain osoittaa epävarmat
 muinaisjäännökset, ts.
 tentatiivikohteet

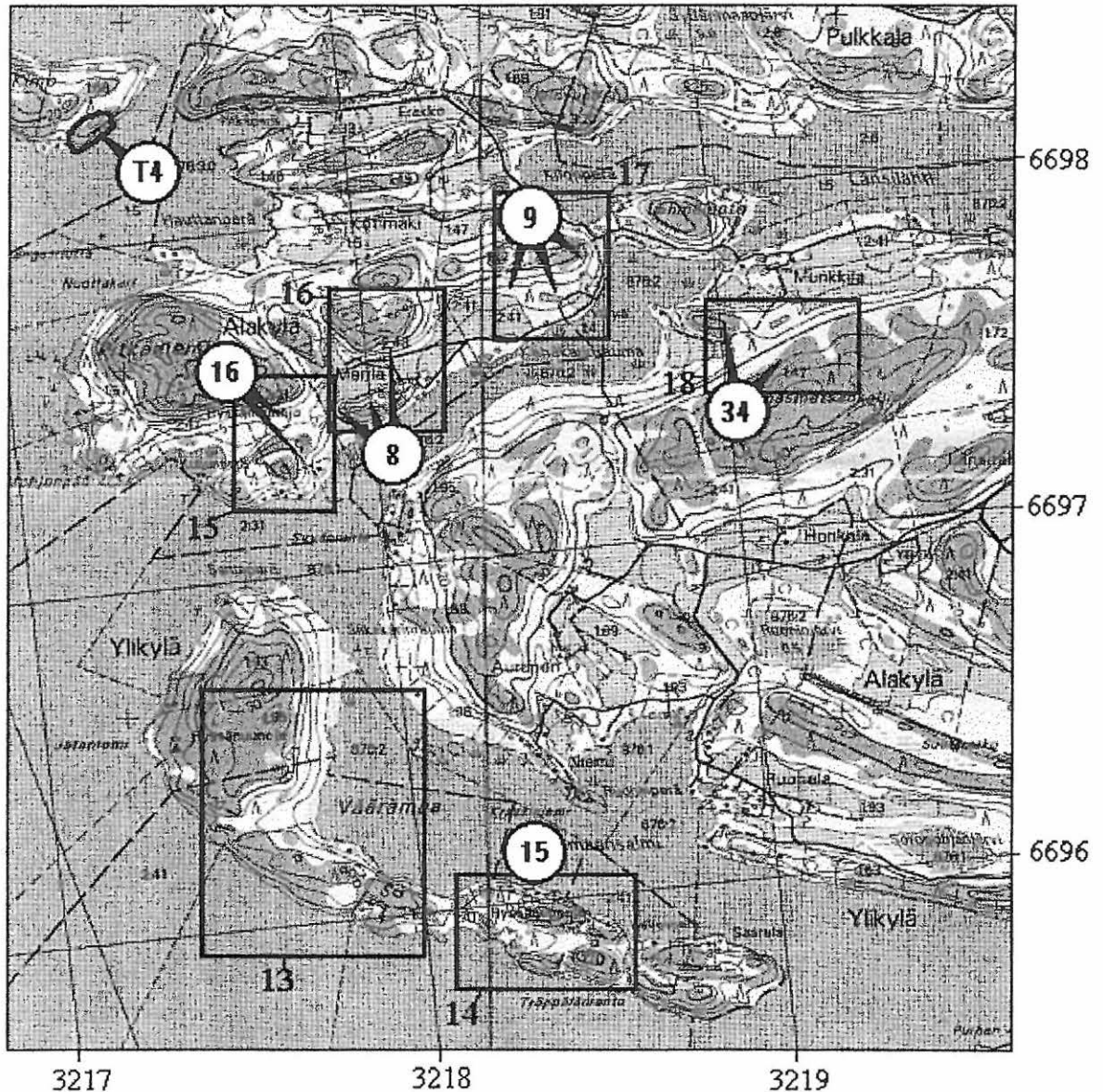
- - - tie
- + kirkko
- ..... raja

Karttaote n:o 1

Ote peruskarttalehdiltä 1043 01 INNAMO ja 1043 04 AASLALUOTO, molempien painovuosi 2004 ja mittakaava 1:20 000

Karttaotteiden n:o 13-18 alueet rajattu.

8 Merlä, p = 6697 484, i = 3218 066, z = 10-15; kivirakenteet, ryssänuunit.

9 Itätalo 3, p = 6697 760, i = 3218 480, z = 10; kivirakenteet, ryssänuunit.

15 Väärämaan saari, p = 6696 115, i = 3217 981; kivirakenteet, ryssänuunit.

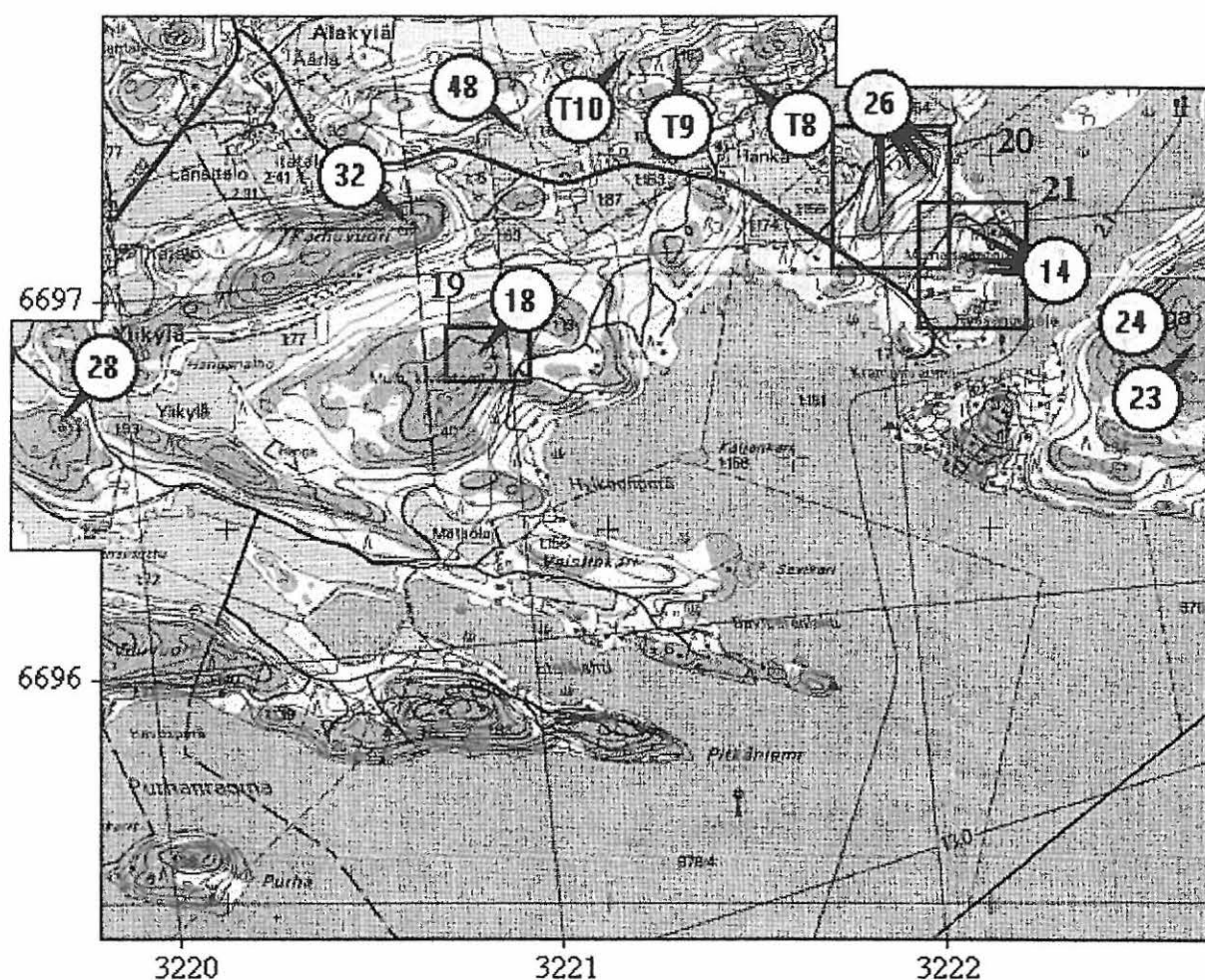
16 Länsitalo, p = 6697 377, i = 3217 760, z = 10-20; kivirakenteet, ryssänuunit.

34 Munkkila, p = 6697 520, i = 3219 140, z = 20-25; kivirakenteet, ryssänuunit.

T4 Kimon saari, p = 6698 300-390, i = 3217 300-395, z = ?; taide, muistomerkit, kalliopiirrookset.

Karttaote n:o 2

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004, mittakaava 1:20 000

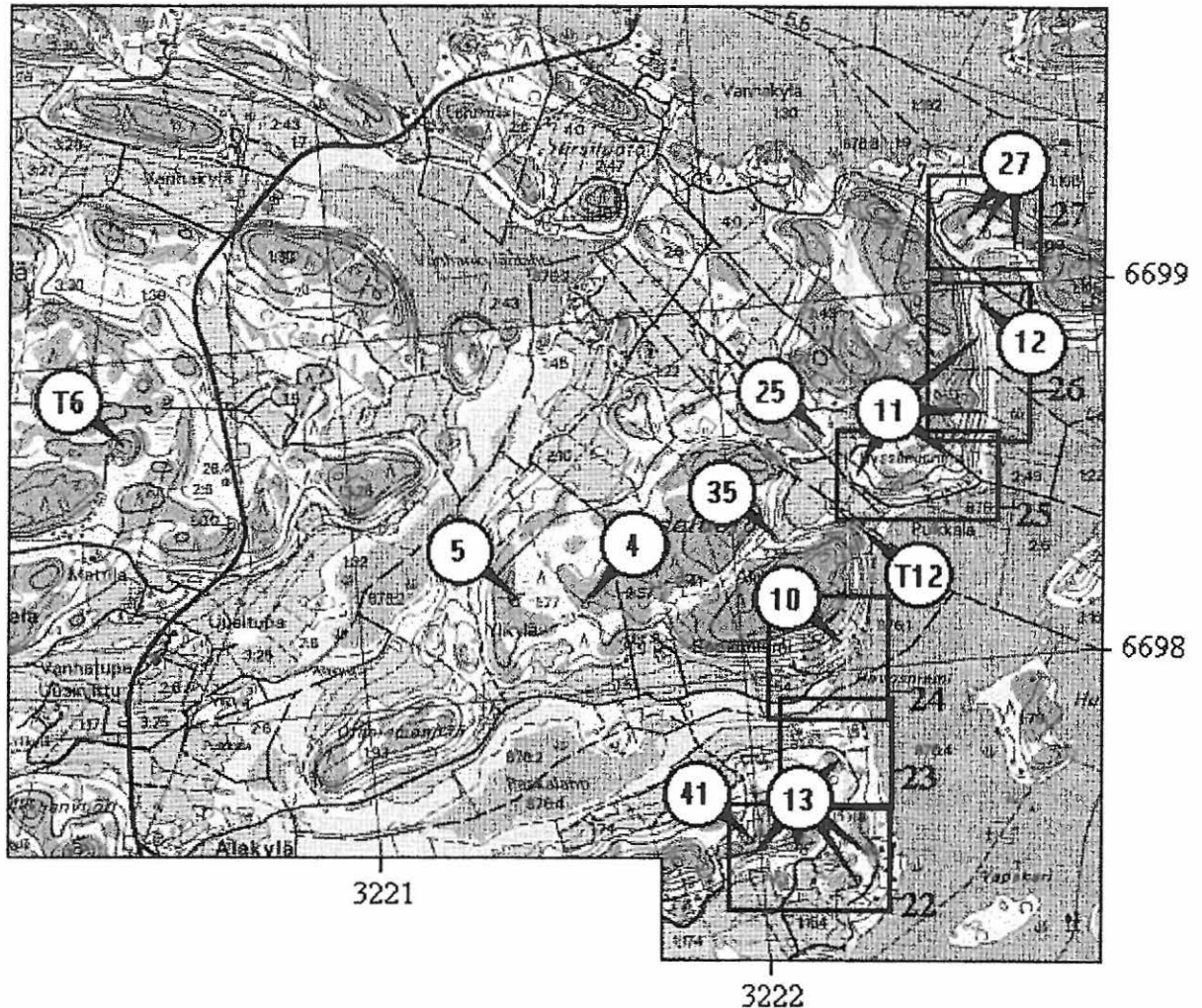

Karttaotteiden n:o 19-21 alueet rajattu.

- 14 Strandtorp 2, p = 6696 920, i = 3222 250, z = 7-15; kivirakenteet, ryssänuunit
 18 Kotimetsä, p = 6696 760, i = 3220 920, z = 40; kivirakenteet, röykkiöt
 23 Krampin saari, p = 6696 693, i = 3222 768, z = 45-50; kivirakenteet, röykkiöt
 24 Krampin saari 2; kivirakenteet, ryssänuunit
 26 Hanka, p = 6697 120, i = 3222 053, z = 20-25; muinaisjäännösrühmät, kivirakenteet, röykkiöt ja ryssänuunit
 28 Länsitalo 2, p = 6696 701, i = 3219 814, z = 40; kivirakenteet, röykkiöt
 32 Karhuvuori, p = 6697 140, i = 3220 760, z = 55; puolustusvarustukset, sotilasarakennelmat
 48 Vuorenpään kylänpaikka, p = 6697 350, i = 3221 080, z = 15; asuinpaikat, kylänpaikat
 T8 Kotirinne, p = 6697 450, i = 3221 680, z = 20-25; kivirakenteet, latomukset
 T9 Pihlajamäki 1, p = 6697 500, i = 3221 510, z = 25; kivirakenteet, röykkiöt
 T10 Pihlajamäki 2, p = 6697 520, i = 3221 380, z = 10-15; kivirakenteet, latomukset

Karttaote n:o 3

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, mittakaava 1:20000, painovuosi 2004.

Karttaotteiden n:o 22-27 alueet rajattu.

4 Itätalo, p = 6698 257, i = 3221 604, z = 25; kivirakenteet.

5 Itätalo 2, p = 6698 284, i = 3221 416, z = 25; kivirakenteet, röykkiöt.

10 Sepänniemi, p = 6698 060, i = 3222 250, z = 15; kivirakenteet, ryssänuunit.

11 Korkkisludonsalmi, p = 6698 606, i = 3222 621, z = 20; muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, ryssänuunit, latomukset.

12 Härmistö, p = 6698 971, i = 3222 695, z = 13-15; kivirakenteet, röykkiöt.

13 Hevoshaanniemi, p = 6697 648, i = 3222 212, z = 5-25; muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, ryssänuunit ja röykkiöt.

25 Lehtoranta, p = 6698 628, i = 3222 271, z = 10; kivirakenteet, röykkiöt.

27 Härmistönniemi, p = 6699 192, i = 3222 695, z = 20; muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, röykkiöt ja ryssänuunit.

35 Mustaveikko, p = 6698 370, i = 3222 120, z = 25; muinaisjäännös.

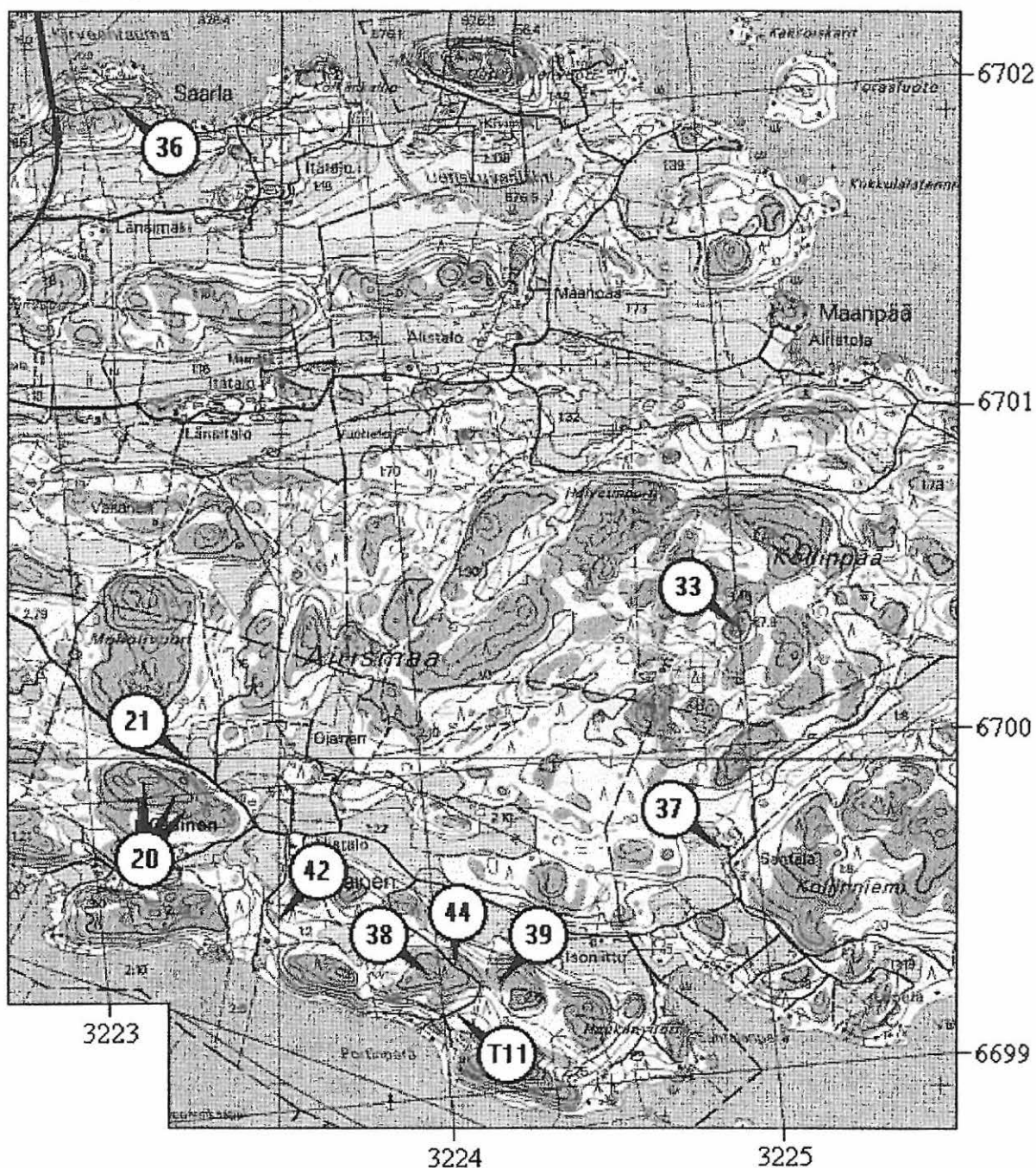
41 Unohduksenaukio, p = 6697 560, i = 3221 990, z = 20; kivirakenteet, röykkiöt.

T6 Mattila, p = 6698 796, i = 3220 427, z = 50; kivirakenteet.

T12 Mustaveikko 2, p = 6698 380, i = 3222 350, z = 5-10; kivirakenteet, latomukset

Karttaote n:o 4

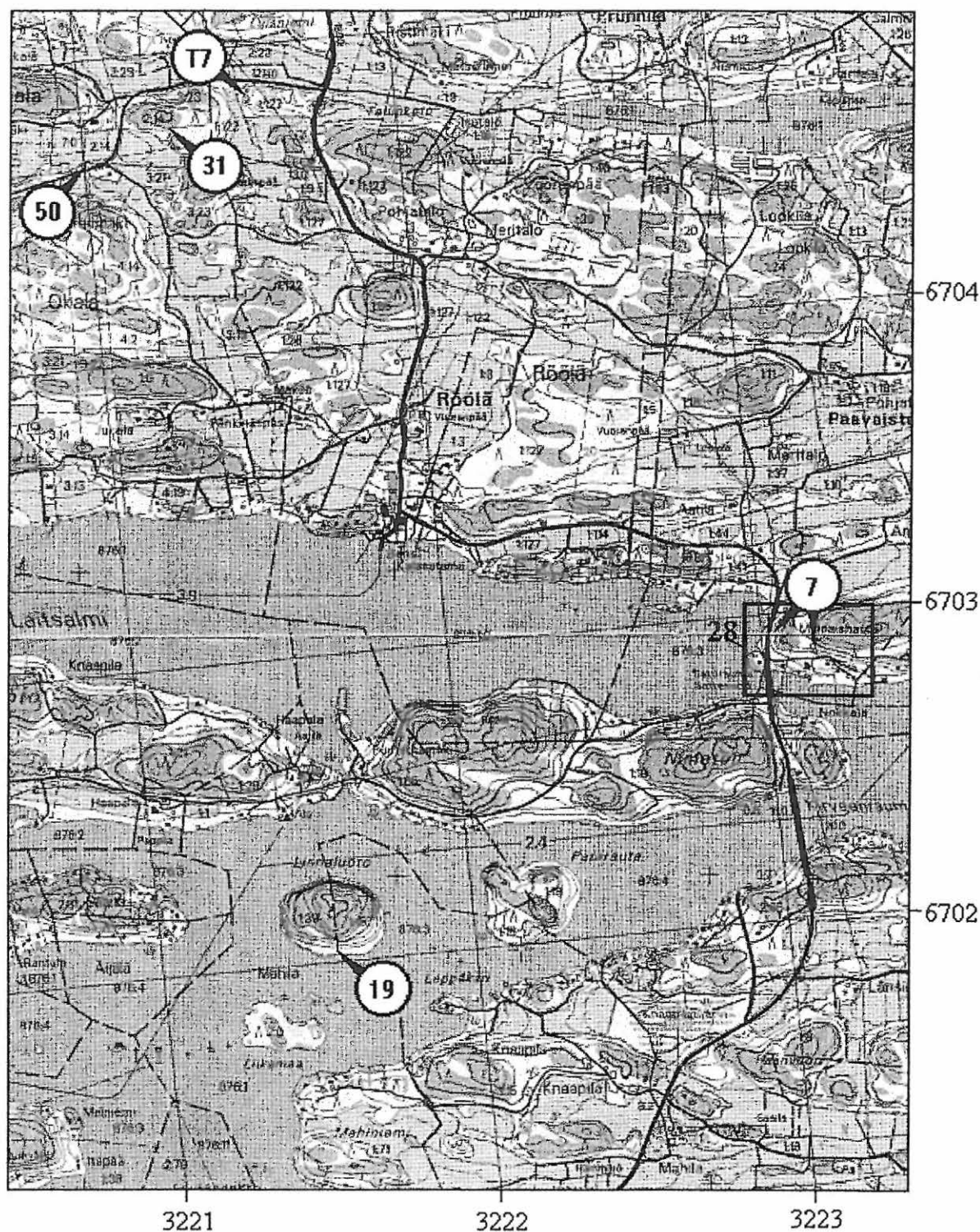
Otteet peruskarttalehdiltä 1043 04 AASLALUOTO ja 1043 05 RYMÄTTYLÄ, molempien painovuosi 2004 ja mittakaava 1:20 000.

- 20 Alistalo, p = 6700 009, i = 3223 221, z = 40-50; kivirakenteet, röykkiöt
 21 Alistalo ja Ylistalo, p = 6700 098, i = 3223 340, z = 25; asuinpaikat
 33 Telegrafivuori, p = 6700 360, i = 3224 990, z = 67; puolustusvarustukset, sotilasrakennelmat
 36 Pirunsuu, p = 6702 100, i = 3223 260, z = 20-25; kivirakenteet, ryssänuunit
 37 Santala, p = 6699 690, i = 3224 880, z = n. 25; asuinpaikat
 38 Portinperä 1, p = 6699 380, i = 3223 960, z = 45; kivirakenteet, röykkiöt
 39 Isoniittu, p = 6699 330, i = 3224 170, z = 35; kivirakenteet, ryssänuunit
 42 Vanharanta, p = 6699 580, i = 3223 540, z = 20-25; kivirakenteet, röykkiöt
 44 Portinperä 2, p = 6699 400, i = 3224 050, z = 20; kivirakenteet
 T11 Portinperänkallio, p = 6699 240, i = 3224 040, z = n. 25; kivirakenteet, latomukset

Karttaote n:o 5

Ote peruskarttalehdeltä 1043 05 RYMÄTTYLÄ, painovuosi 2004, mittakaava 1:20000

Karttaote n:o 28:n alue rajattu.

7 Kuninkaanniemi, p = 6702 880, i = 3223 160, z = 15, kivirakenteet, ryssänuunit

19, Linnaluoto, p = 6702 150, i = 3221 550, z = 0-40, tapahtumapaikat

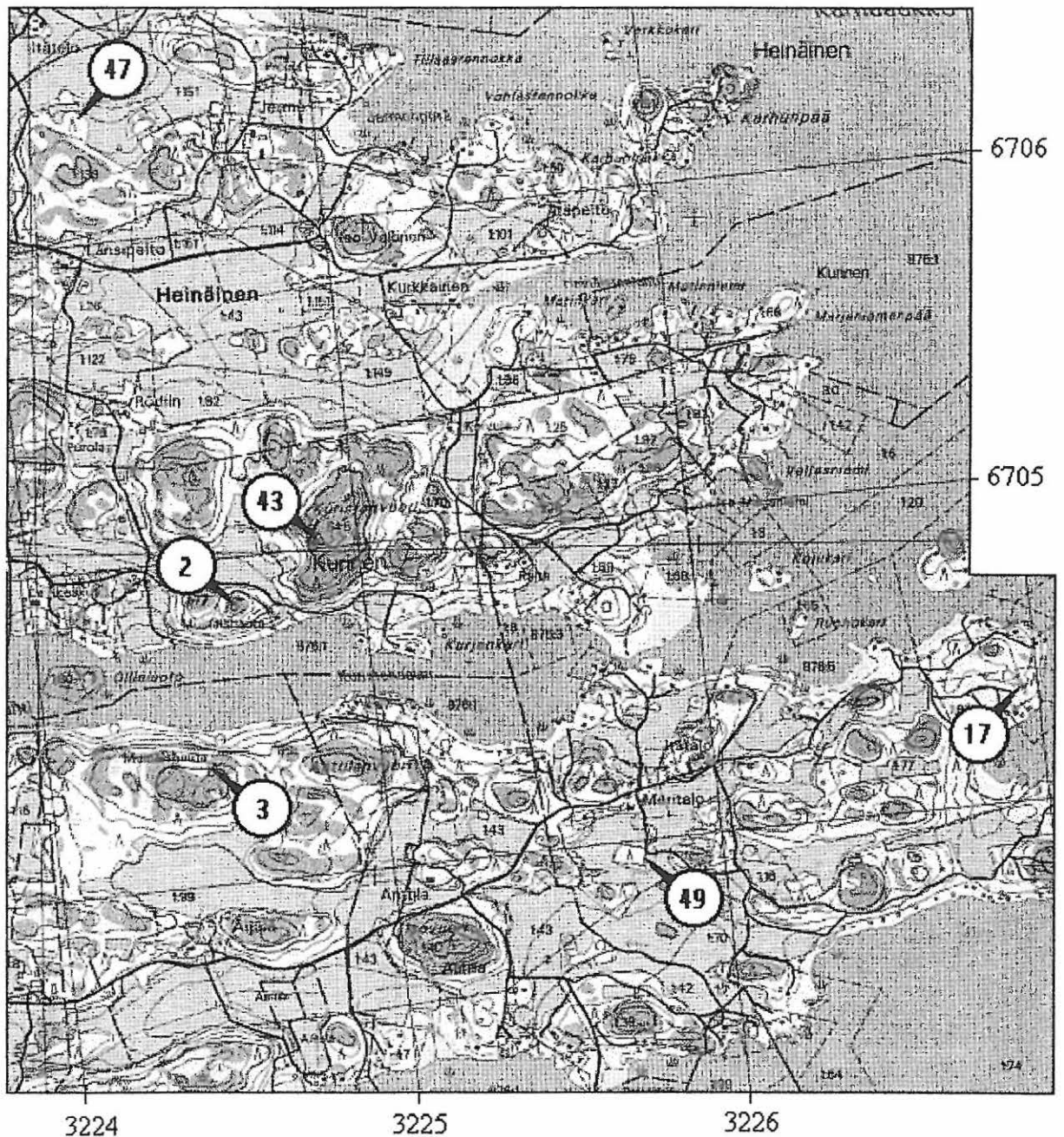
31, Saramäki, p = 6704 760, i = 3221 273, z = 10-15, tulisijat

50, Okalan kylänpaikka, p = 6704 650, i = 3221 000, z = 7,5, asuinpaikat, kylänpaikat

T7, Pohjatalo, p = 6704 846, i = 3221 532, z = 10, kivirakenteet, röykkiöt

Karttaote n:o 6

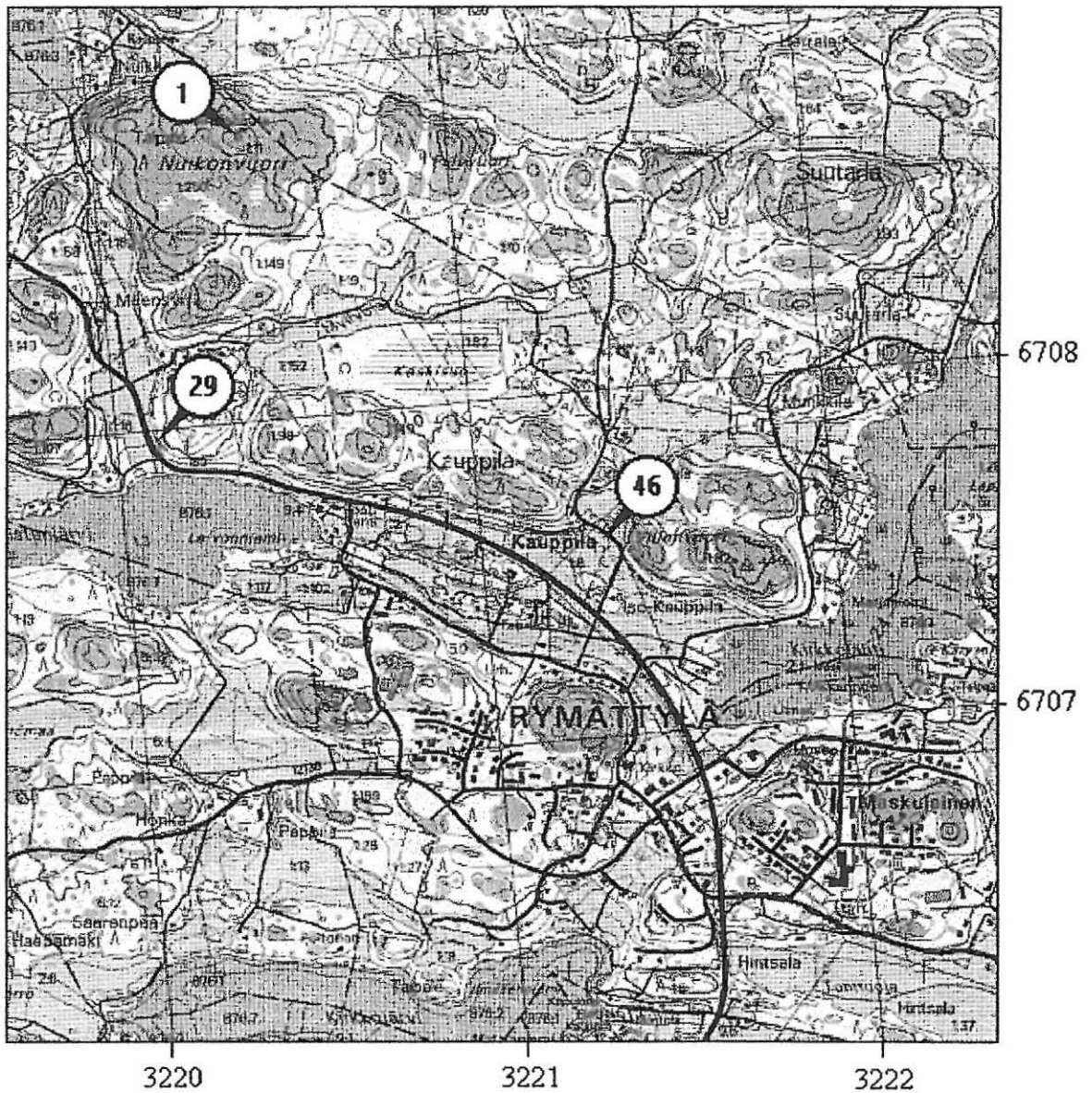
Ote peruskarttalehdeä 1043 05 RYMÄTTYLÄ, painovuosi 2004, mittakaava 1:20000

- 2 Mäinämäki, p = 6704 867, i = 3224 610, z = 30; kivirakenteet, röykkiöt
 3 Äijälä, p = 6704 365, i = 3224 494, z = 42,5; kivirakenteet, röykkiöt
 17 Paavaistenniemi, p = 6704 350, i = 3226 940, z = 10; kivirakenteet, ryssänuunit
 43 Kuristenvuori, p = 6705 020, i = 3224 880, z = 54; kivirakenteet, röykkiöt
 47 Tammiston kylänpaikka, p = 6706 380, i = 3224 290, z = 5-10; asuinpaikat, kylänpaikat
 49 Paavaisten kylänpaikka, p = 6703 940, i = 3225 750, z = 10; asuinpaikat, kylänpaikat

Karttaote n:o 7

Ote peruskarttalehdeltä 1043 05 RYMÄTTYLÄ, painovuosi 2004, mittakaava 1: 20000

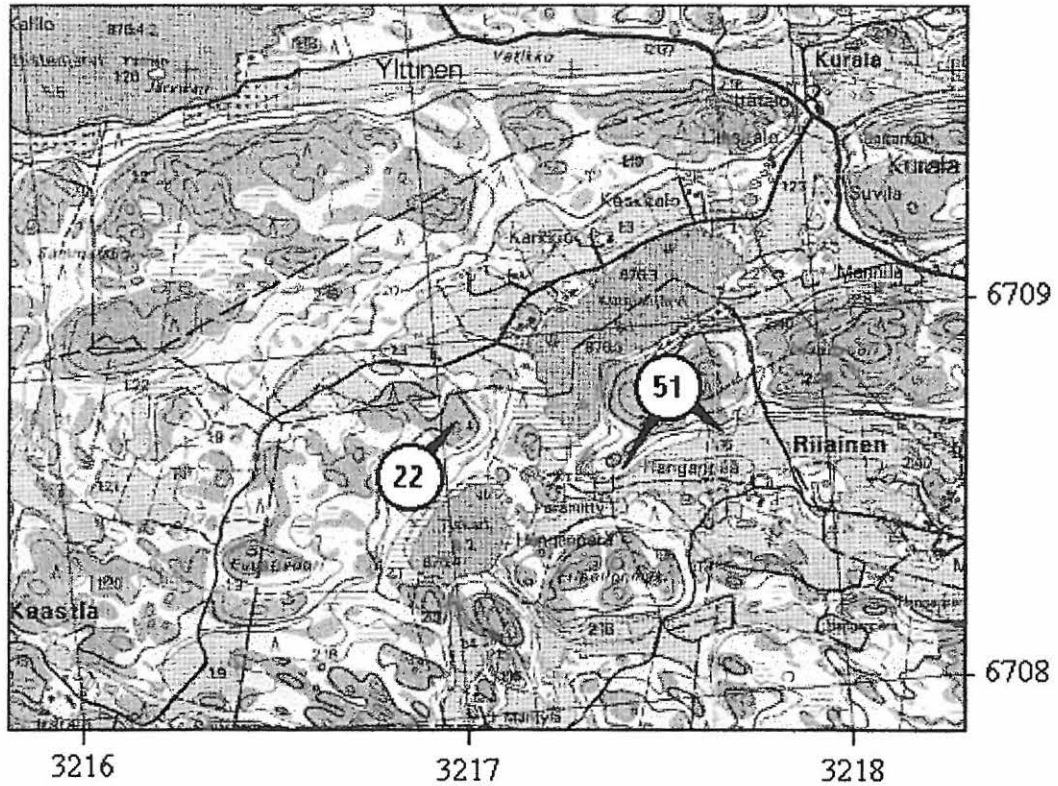

- 1 Nuikonvuori, p = 6708 828, i = 3220 419, z = 60; kivirakenteet, röykkiöt
 29 Riiaistenjärven ranta, p = 6707 969, i = 3220 139, z = 15-20 p; kivirakenteet
 46 Kauppilan kylänpaikka, p = 6707 570, i = 3221 350, z = 10; asuinpaikat, kylänpaikat

Karttaote n:o 8

Ote peruskarttalehdeltä 1043 02 RIILAINEN, painovuosi 2004, mittakaava 1:20000

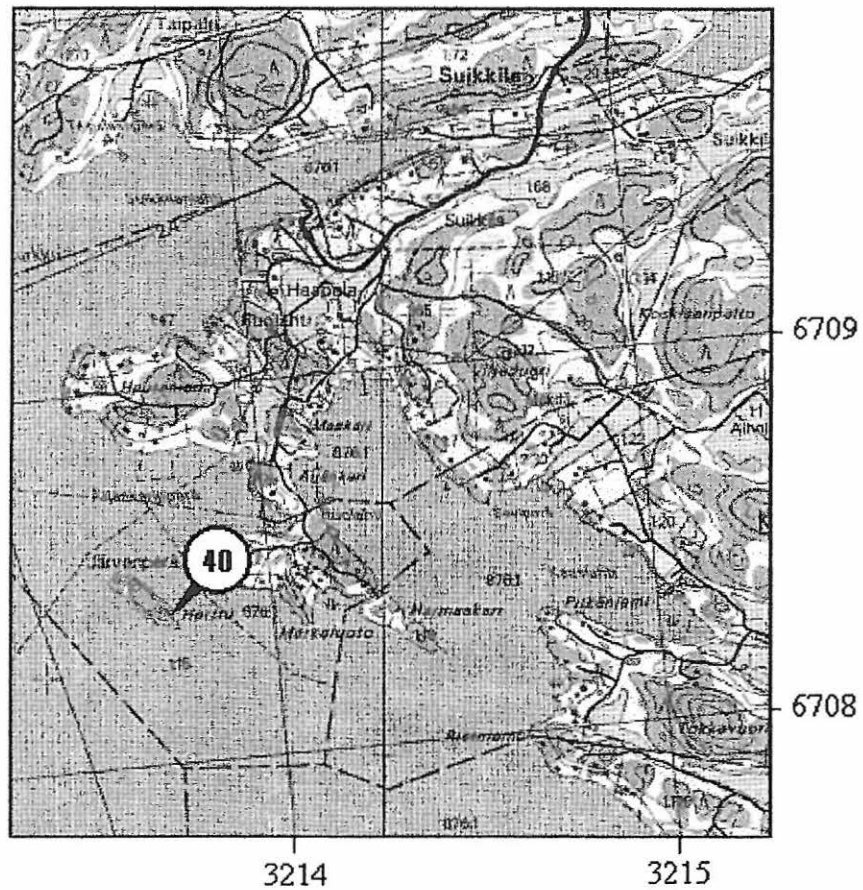

22 Prustivuori, p = 6708 785, i = 3217 037, z = 25; kivirakenteet, röykkiöt

51 Meritalo ja Pohjatalo, p = 6708 700, i = 3217 600; kivirakenteet, röykkiöt

Karttaote n:o 9

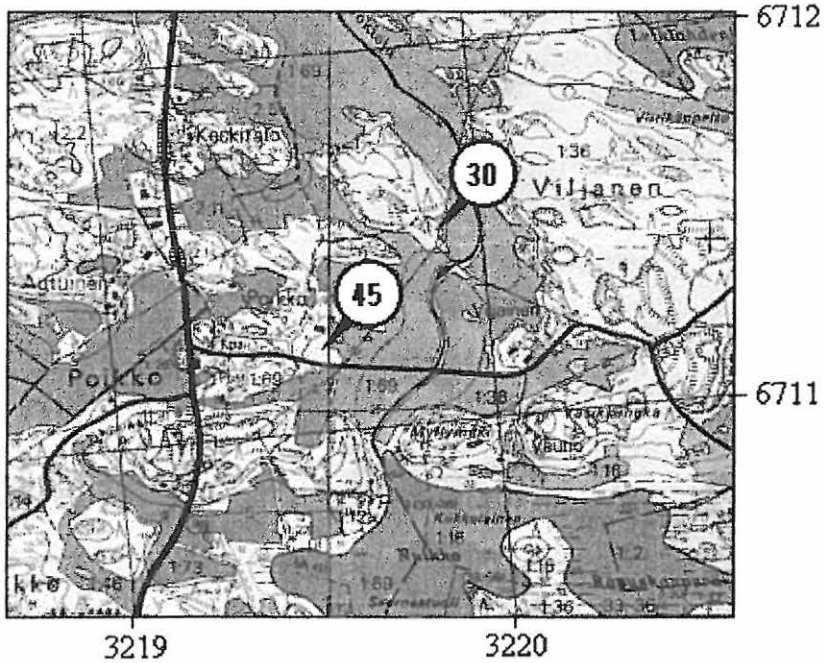
Ote peruskarttalehdeiltä 1043 02 RIILAINEN, painovuosi 2004, mittakaava 1:20000

40 Herttu, p = 6708 400, i = 3213 720, z = n. 2; muinaisjäännösryhmät, hakkaukset, latomukset

Karttaote n:o 10

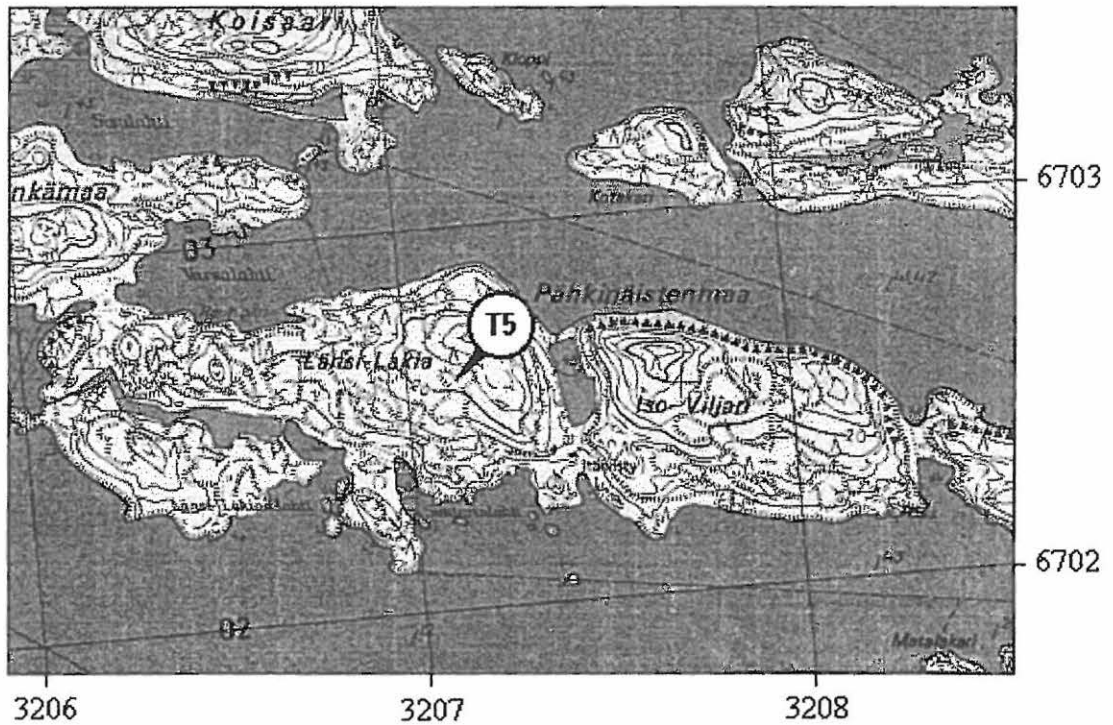
Otteet peruskarttalehdiltä 1043 03 MERIMASKU ja 1043 06 NAANTALI, molempien painovuosi 1981 ja mittakaava 1:20000

30 Poikko 1, p = 6711 520, i = 3219 881, z = 7-10; kivirakenteet, röykkiöt
 45 Poikko 2, p = 6711 220, i = 3219 540, z = 5-10; muinaisjäännösryhmät, kivirakenteet, kellari, kiuas

Karttaote n:o 11

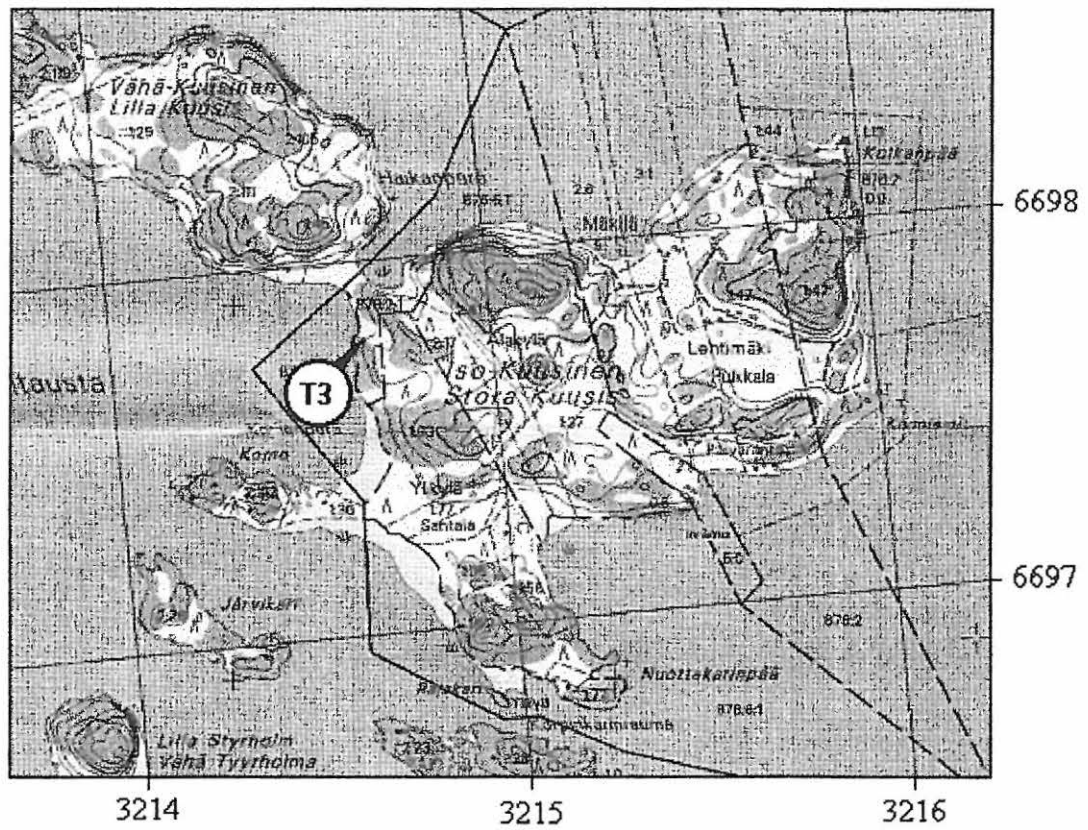
Ote peruskarttalehdeltä 1041 11 PAAVAINEN, painovuosi 1968, mittakaava 1:20000

T5 Länsi-Lakia, p = 6702 604, i = 3207 125, z = 20-25; hakkaukset

Karttaote n:o 12

Ote peruskarttalehdeltä 1043 01 INNAMO, painovuosi 2004, mittakaava 1:20000

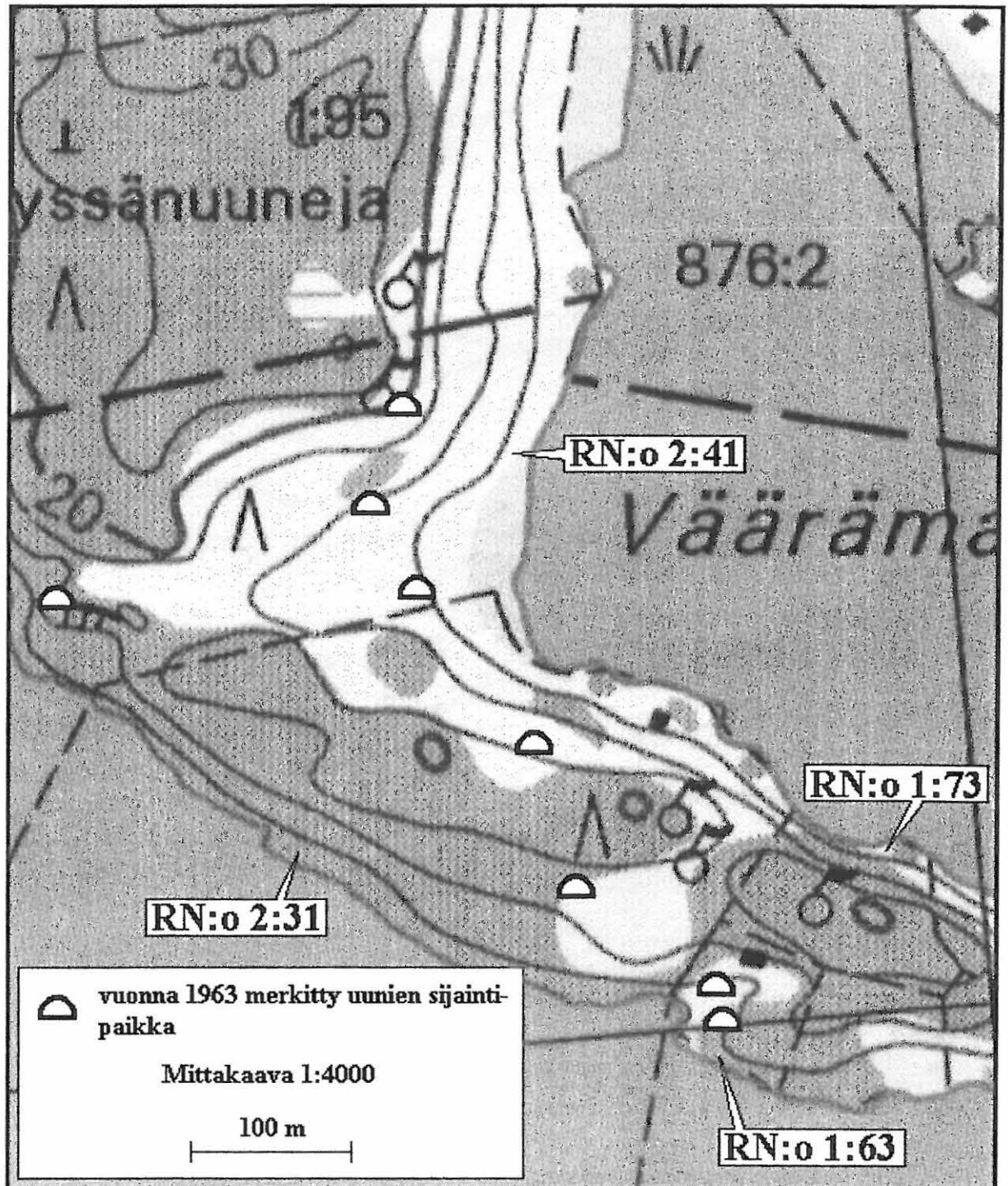

T3 Iso-Kuusinen 2, p = 6697 794, i = 3214 667; hakkaukset

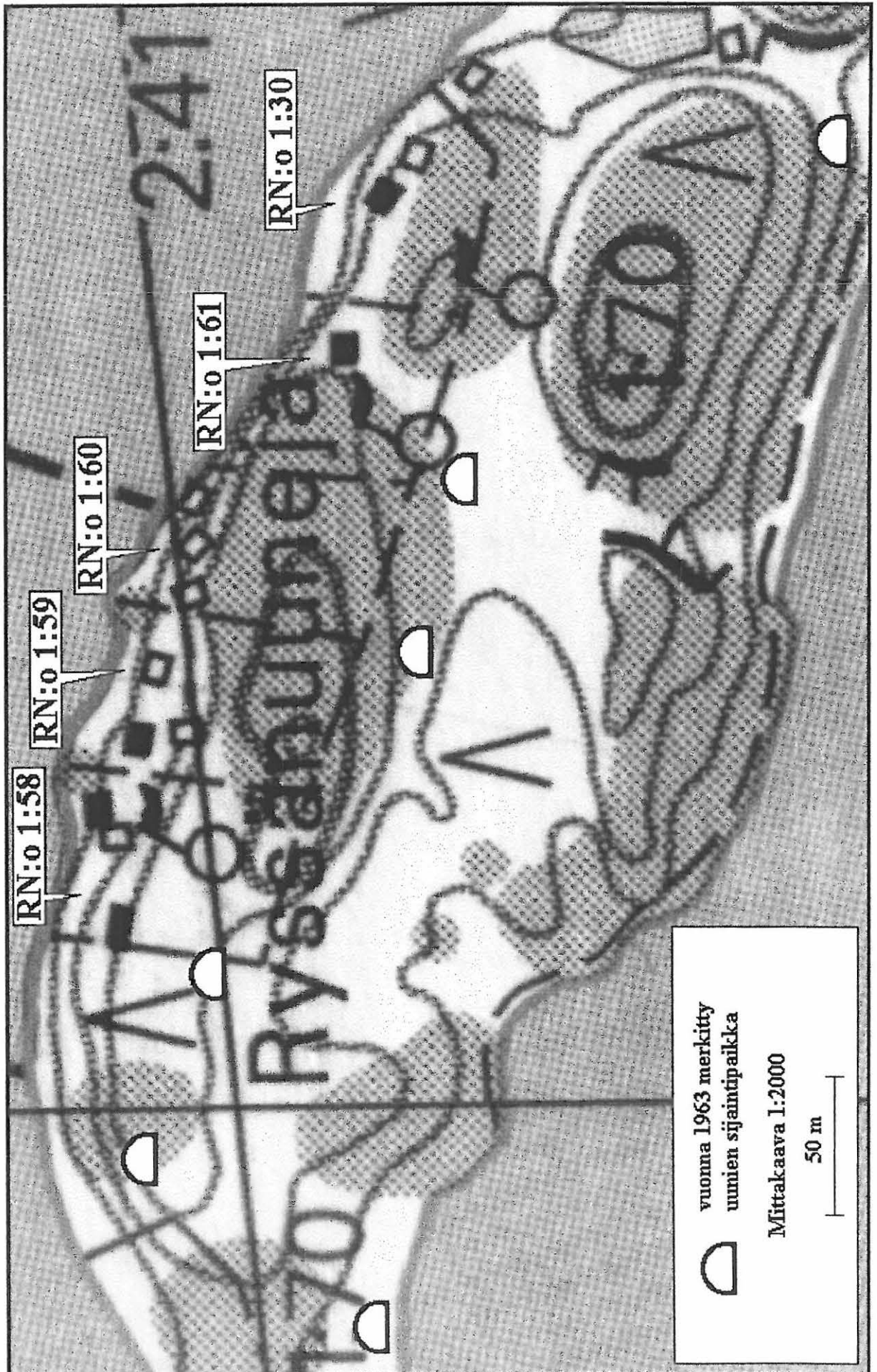
Karttaote n:o 13

Ote peruskarttalehdeltä 1043 01 INNAMO, painovuosi 2004

15 Väärämaan saari (osa)

Karttaote n:o 14: Ote peruskarttalehdiltä (2004) 1043 01 INNAMO ja 1043 04 AASLALUOTO
15 Väärämaan saari (osa)

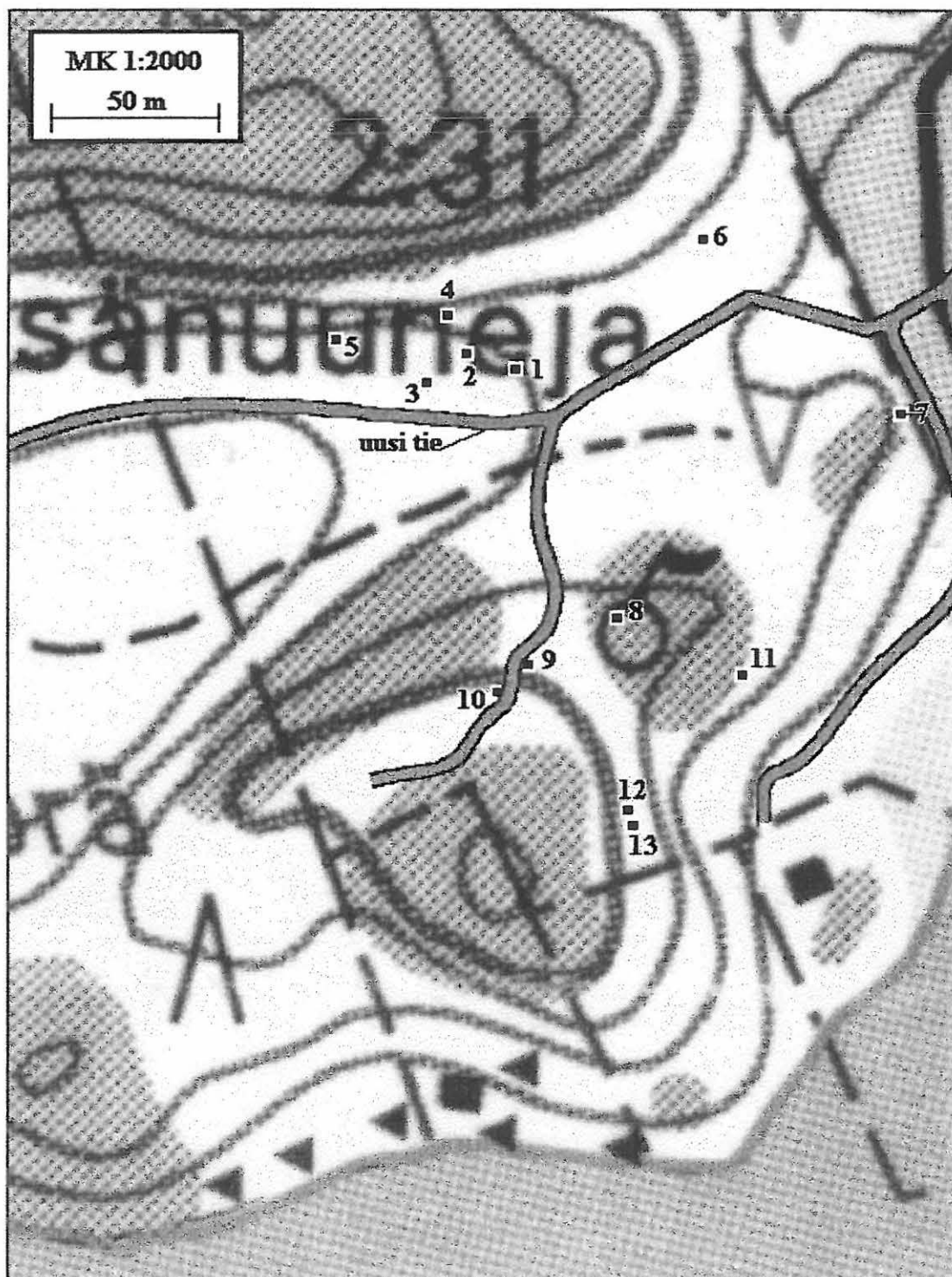

Karttaote n:o 15

Ote peruskarttalehdeltä 1043 01 INNAMO, painovuosi 2004

16 Länsitalo

Numerot 1–13 ovat tekstissä esitellyt kohteen osat

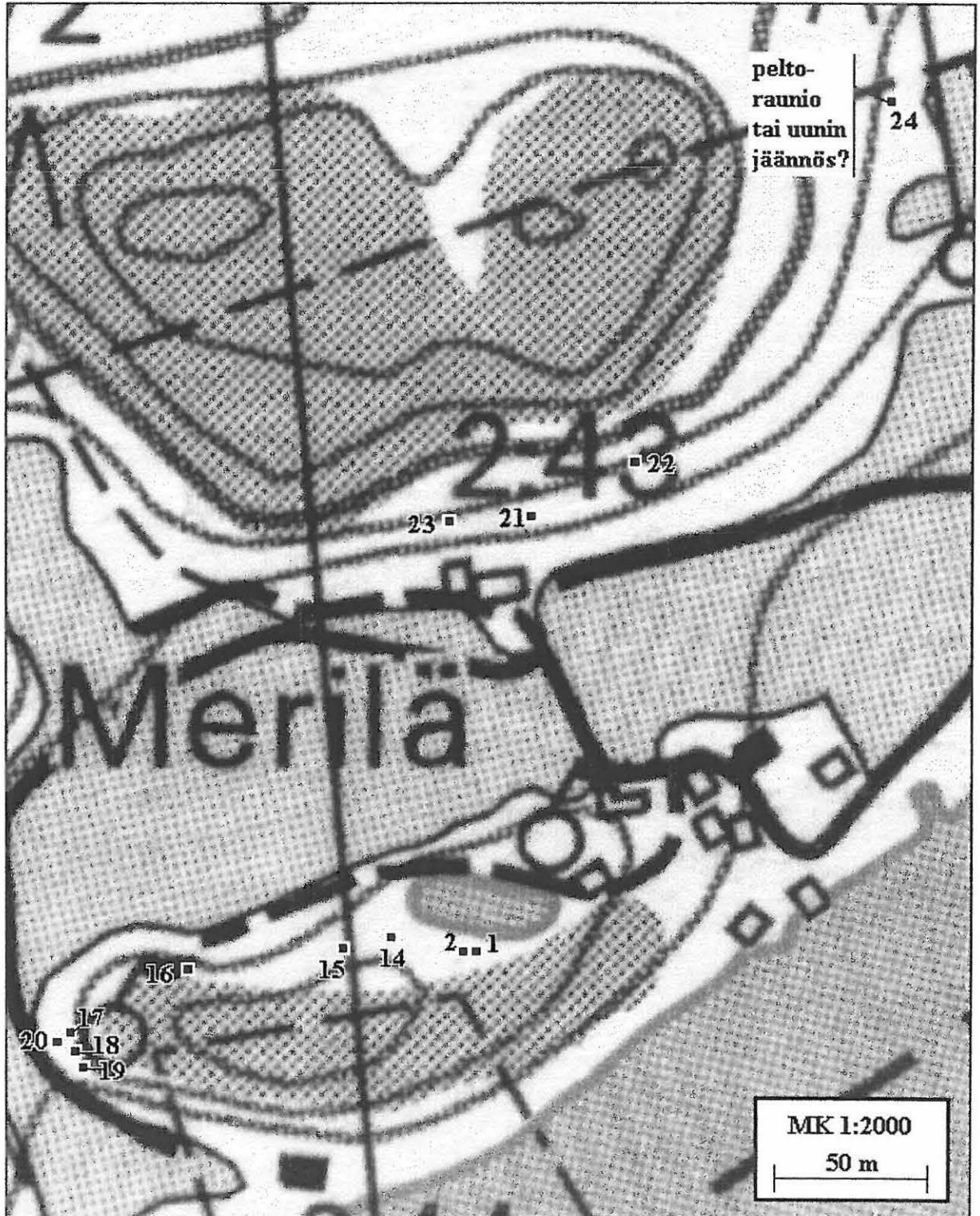

Karttaote n:o 16

Ote peruskarttalehdeltä 1043 01 INNAMO, painovuosi 2004
8 Merilä

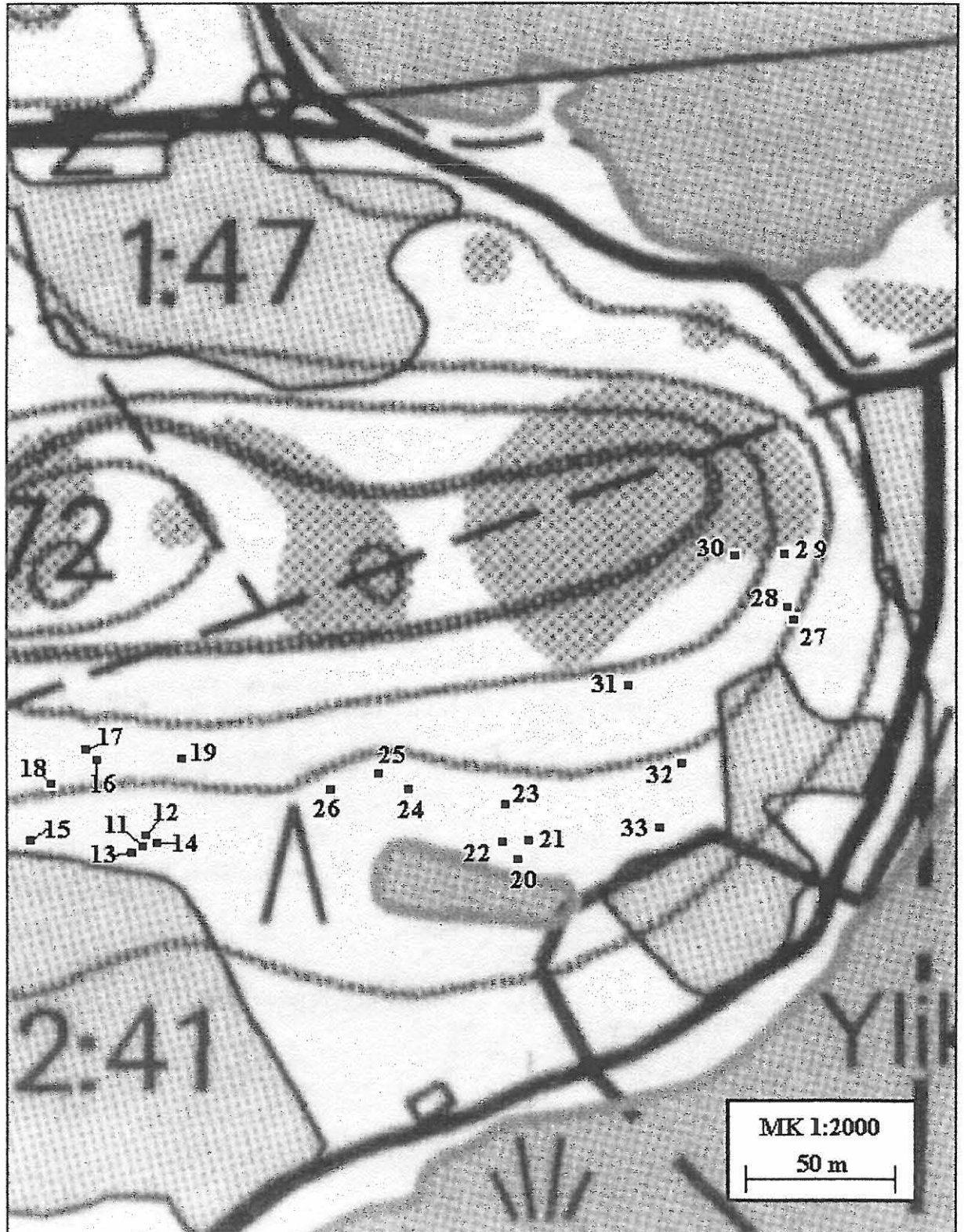
Numeroidut kohteen osat on kuvailtu tekstissä.

Karttaote n:o 17

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004
9 Itäalo 3

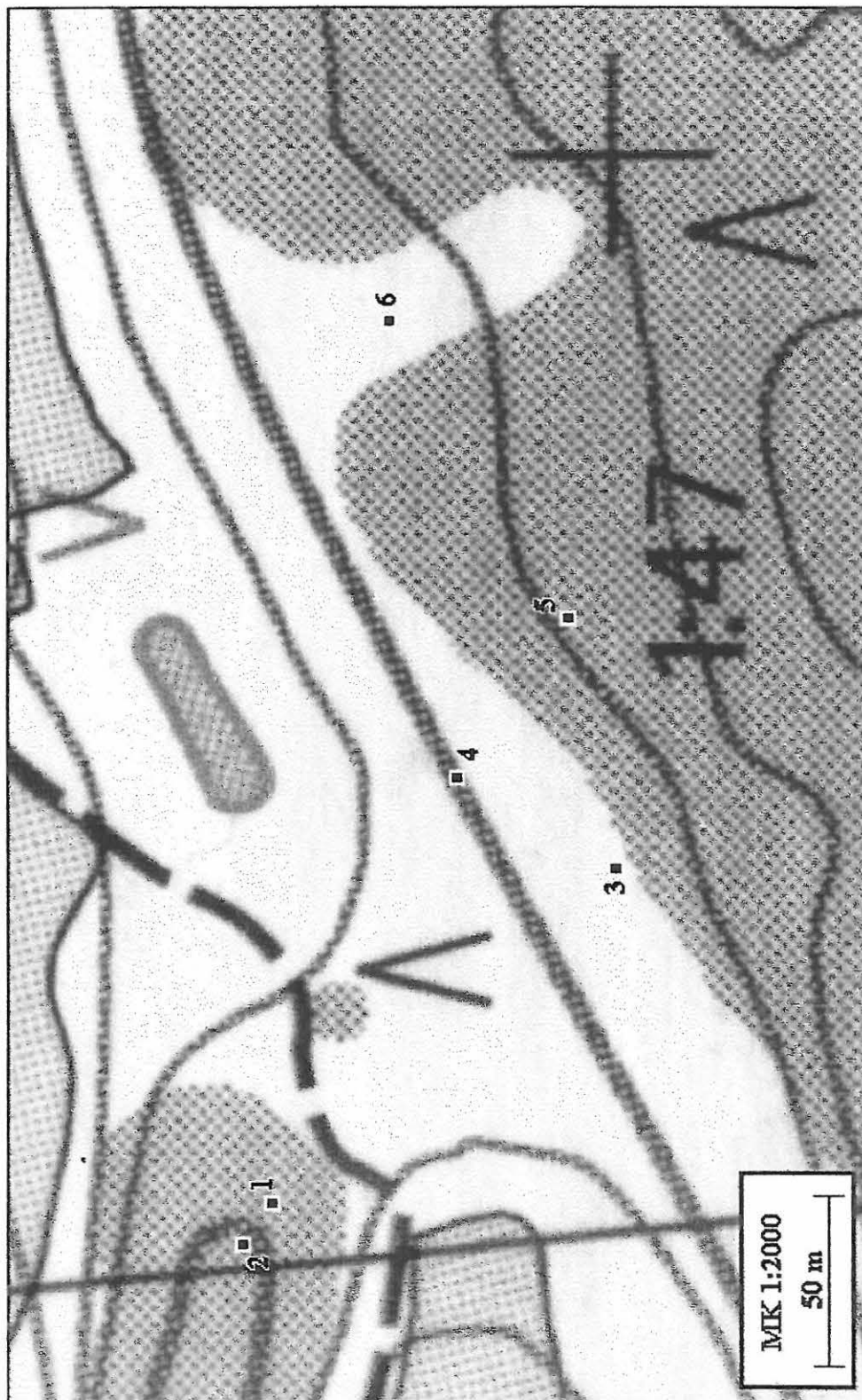
Numeroidut kohteen osat on kuvailtu tekstissä.

Karttaote n:o 18

Ote peruskarttalehdeä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004
34 Munkkila

Numerot 1–6 ovat tekstissä kuvailut kohteen osat.

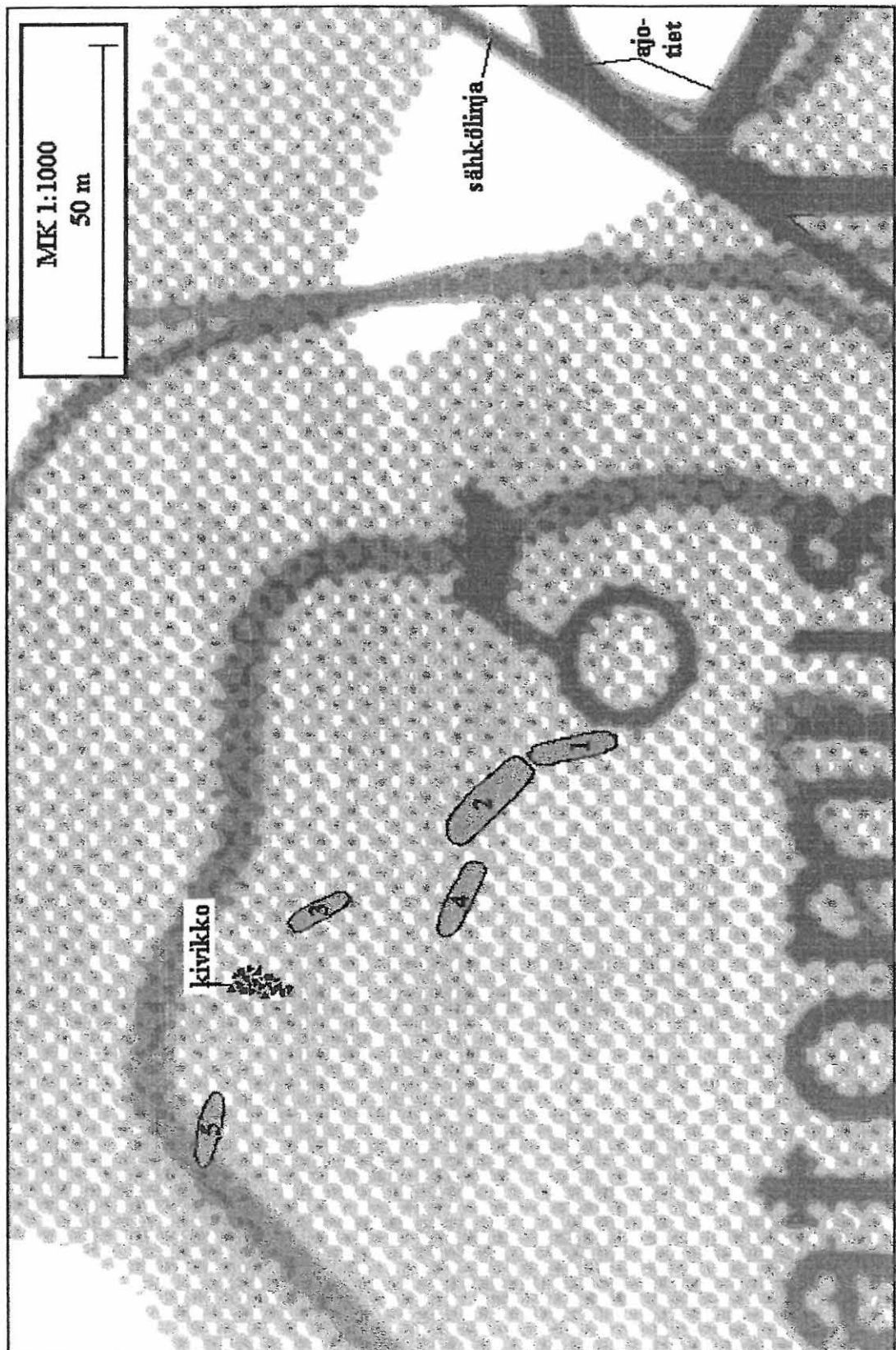

Karttaote n:o 19

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

18 Kotimetsä

Numerot 1–5 ovat tekstissä selostetut röykkiöt.

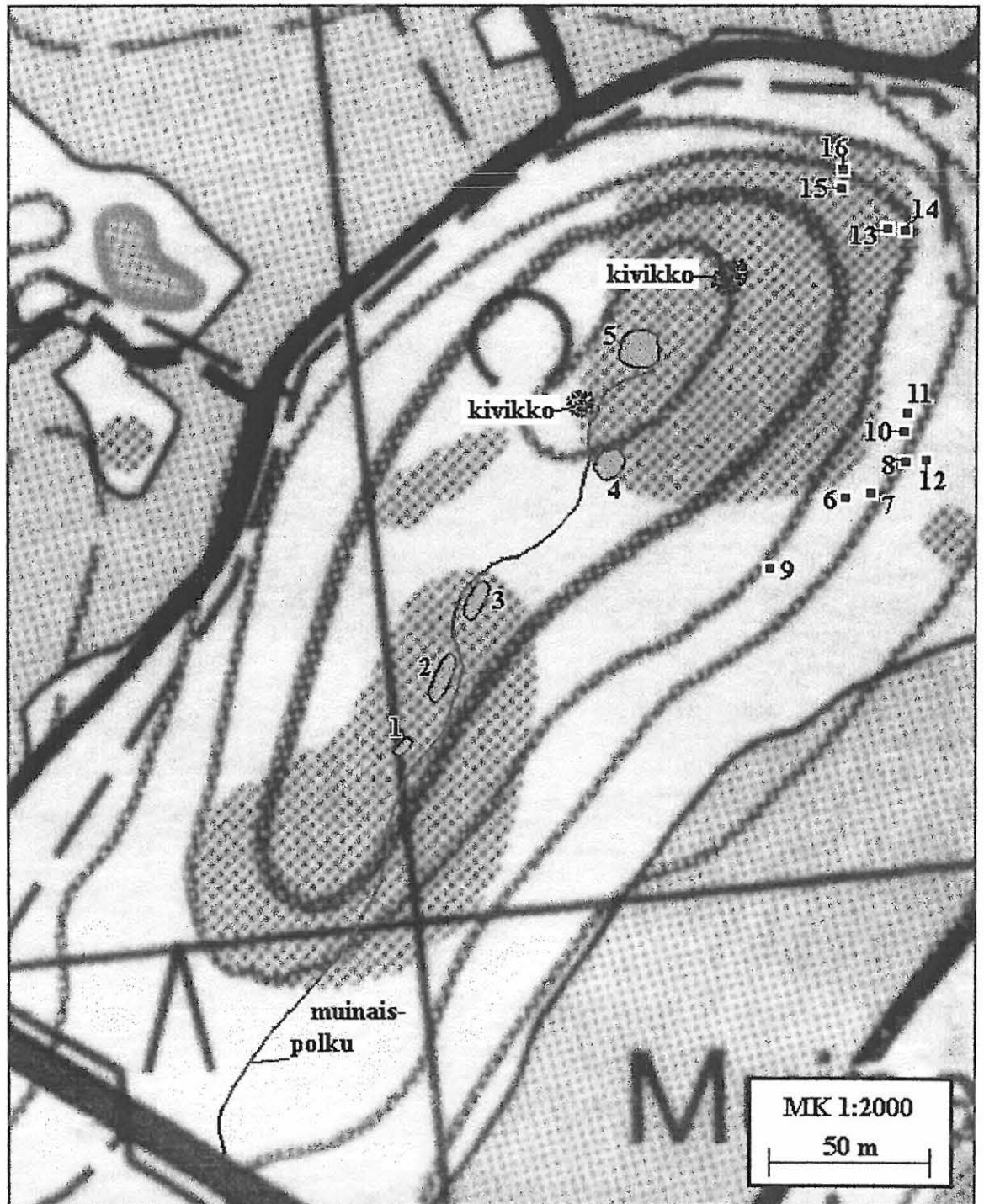

Karttaote n:o 20

Ote peruskarttalehdeksi 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

26 Hanka

Numerot 1–5 ovat tekstissä selostetut esihistorialliset hautarauniot, numerot 6–16 osoittavat mahdollisia tai varmoja historiallisen ajan kivirakenteita, joista useimmat ovat ryssänuuneja.

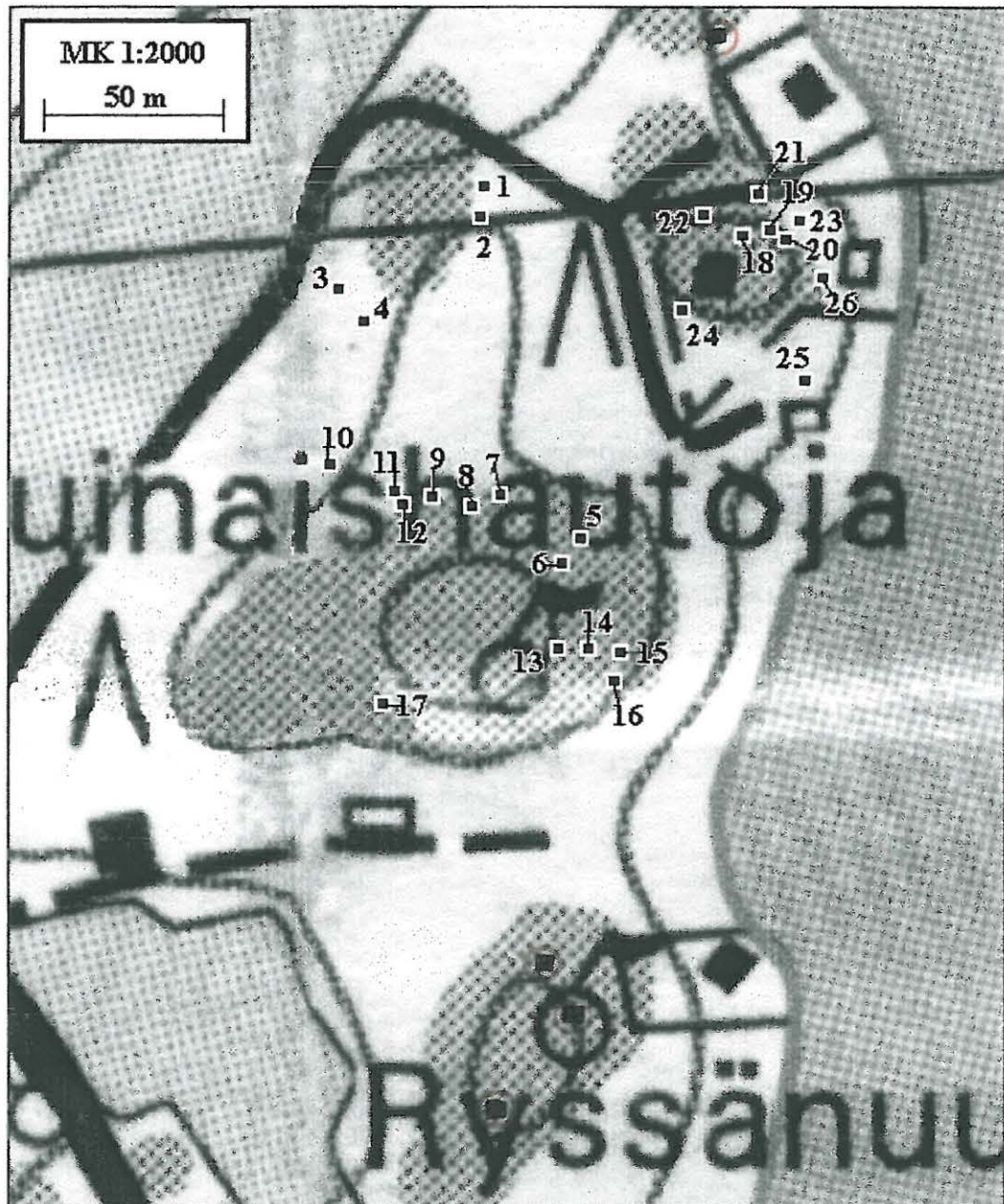

Karttaote n:o 21

Ote peruskarttalehdeä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

14 Strandtorp 2

Tämän osat 1-26 on kuvailtu tekstissä.

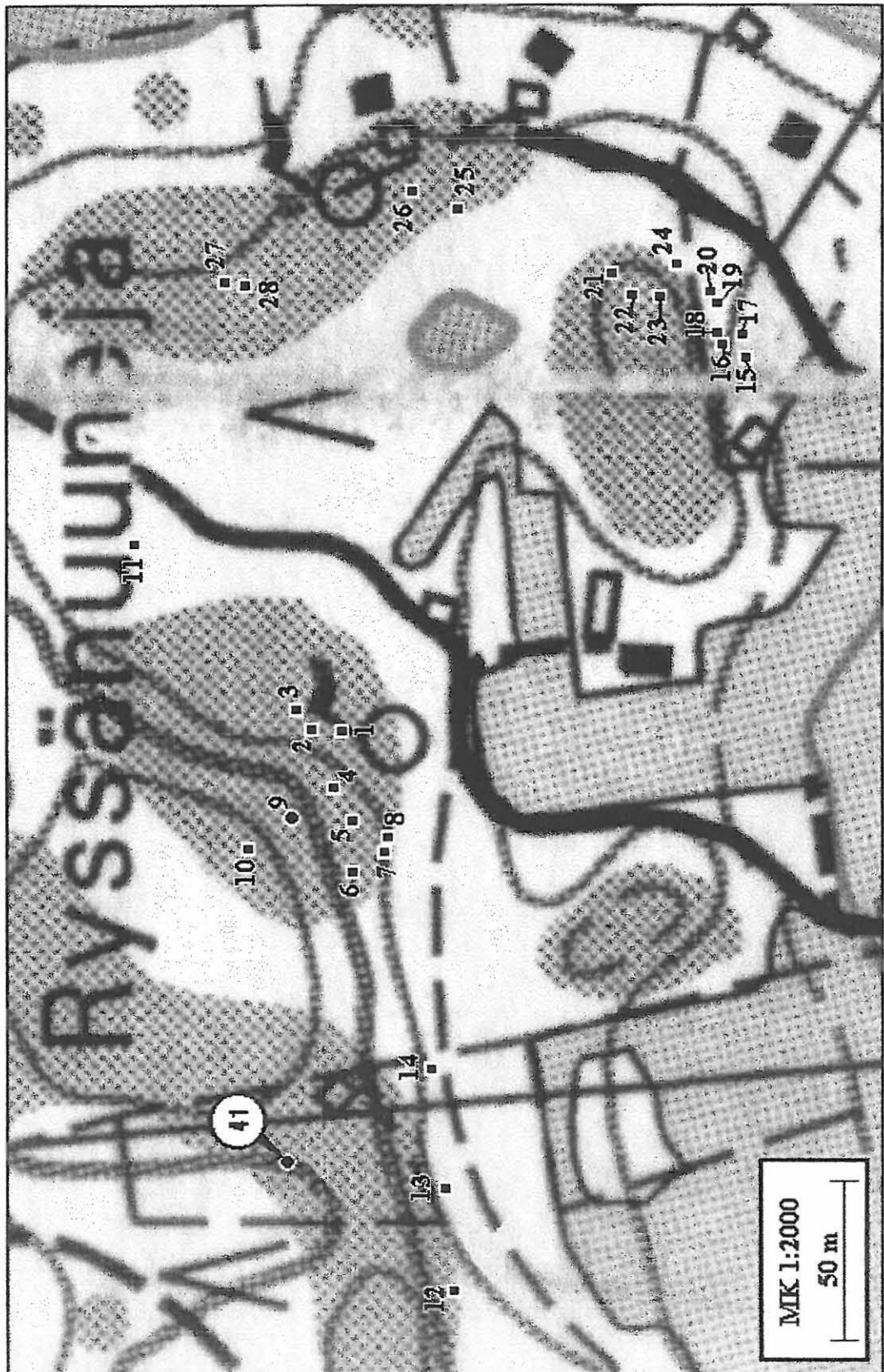
▣ ryssänuuneja (lisäykset 10.5.06)

Karttaote n:o 22

Ote peruskarttalehdeiltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

13 Hevossaanniemi (osat 1–28) ja 41 Unohduksenaukio

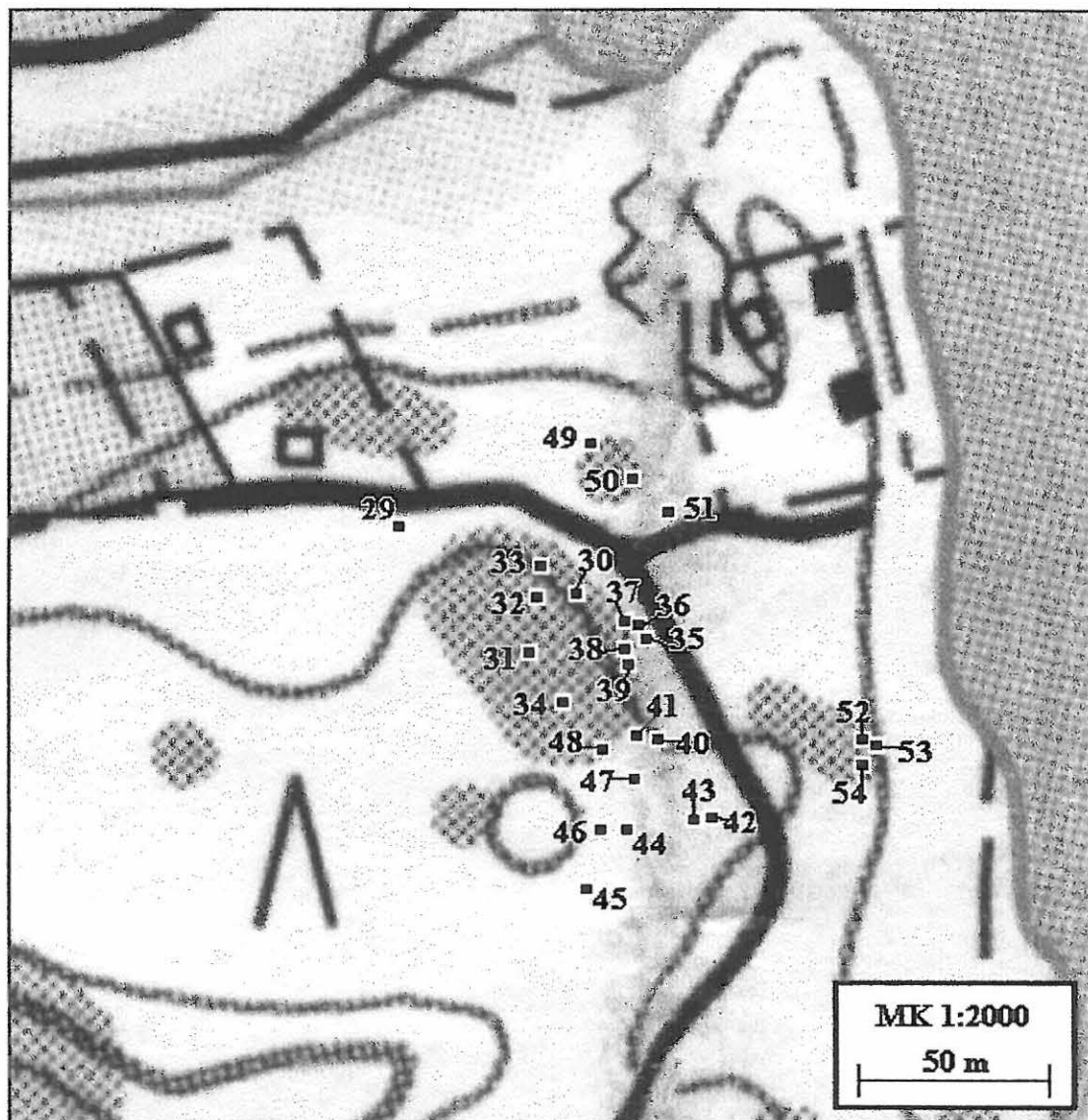
61077 532/3222 118

Karttaote n:o 23

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

13 Hevossaanniemi (osat 29-54)

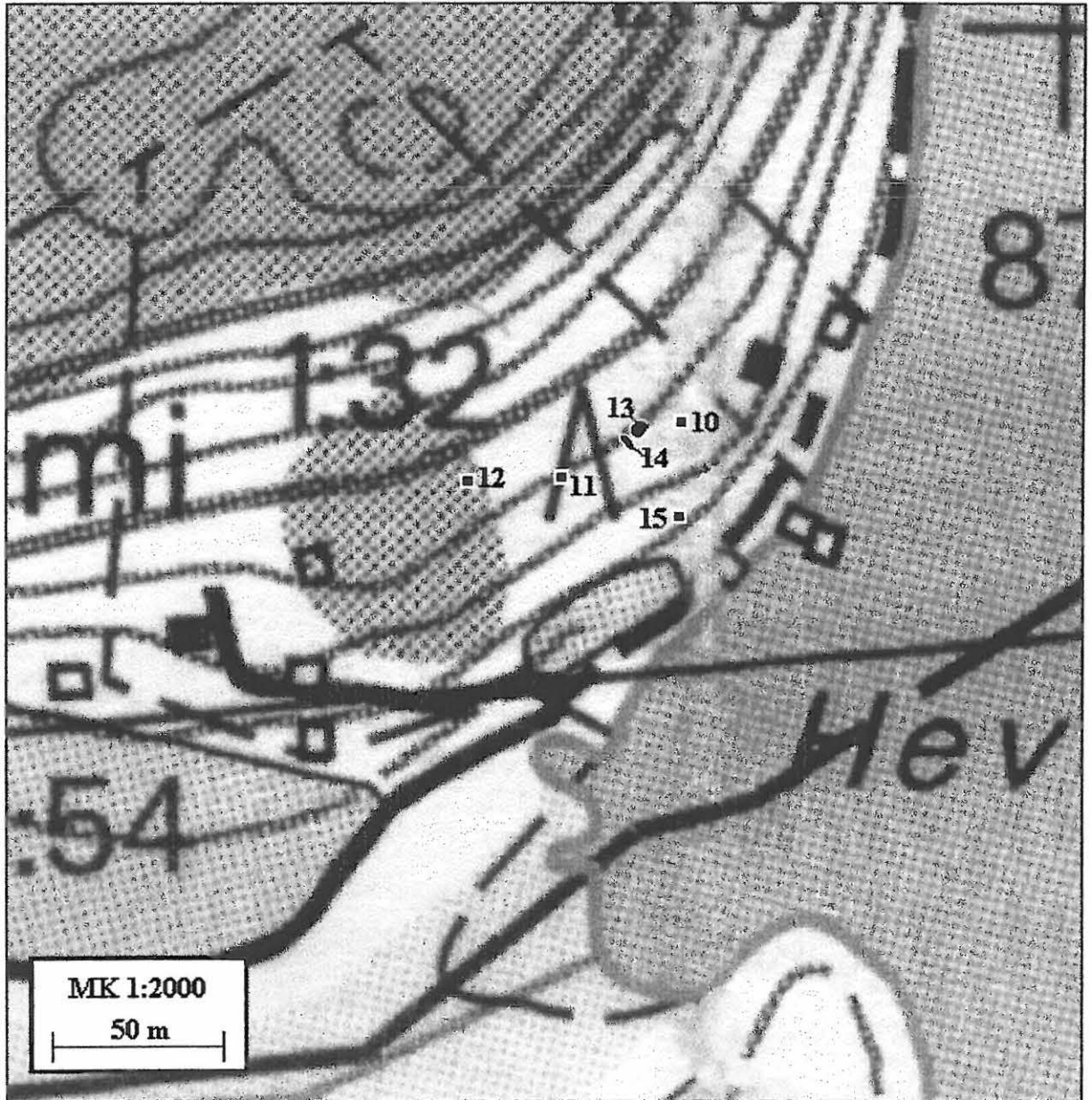

Karttaote n:o 24

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

10 Sepänniemi

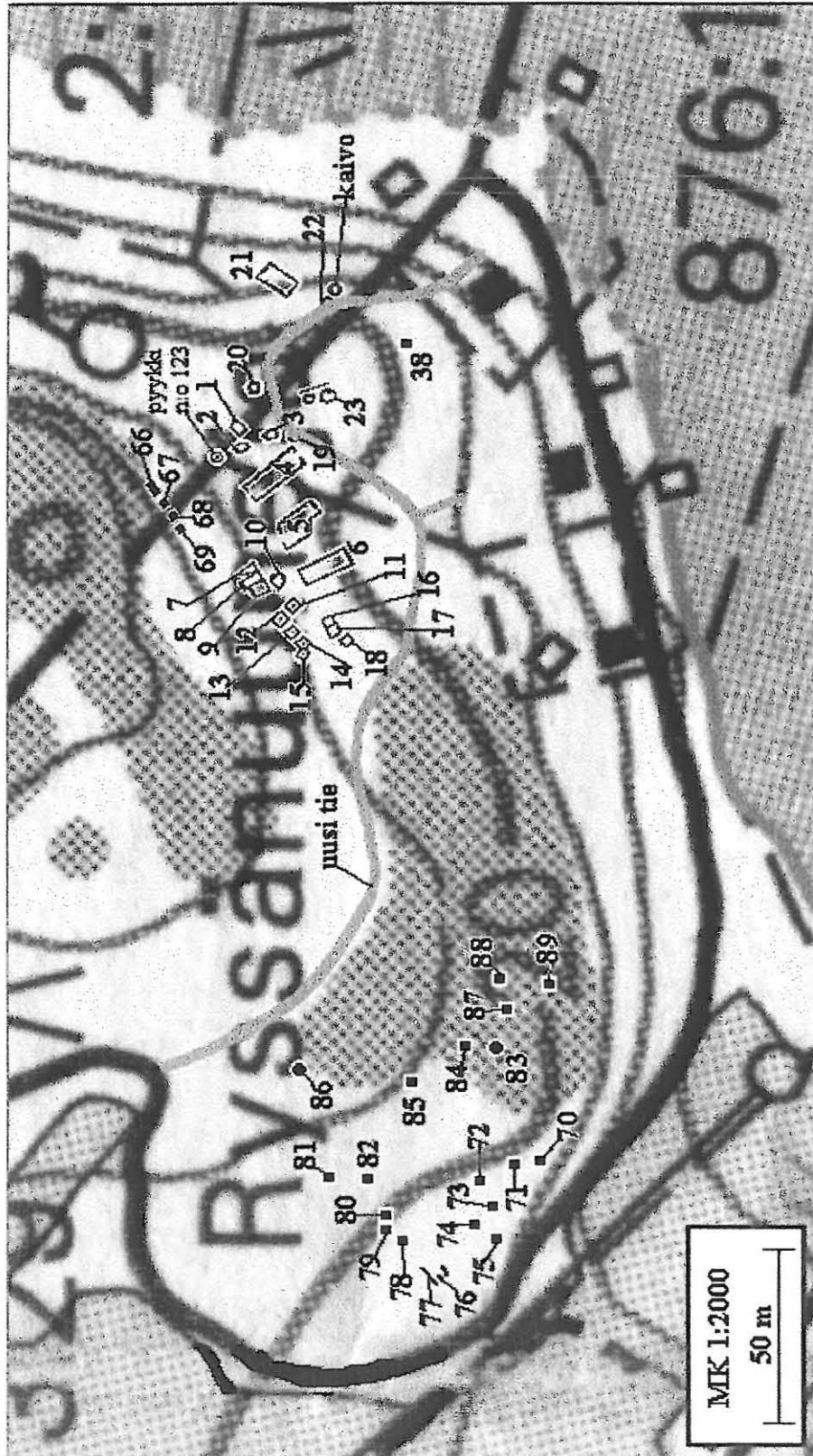
Tässä näkyvät osat 10-15 on kuvailtu tekstissä.

Karttaote n:o 25

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

11 Korkkisluodonsalmi (osat 1–23, 38, 66–89)

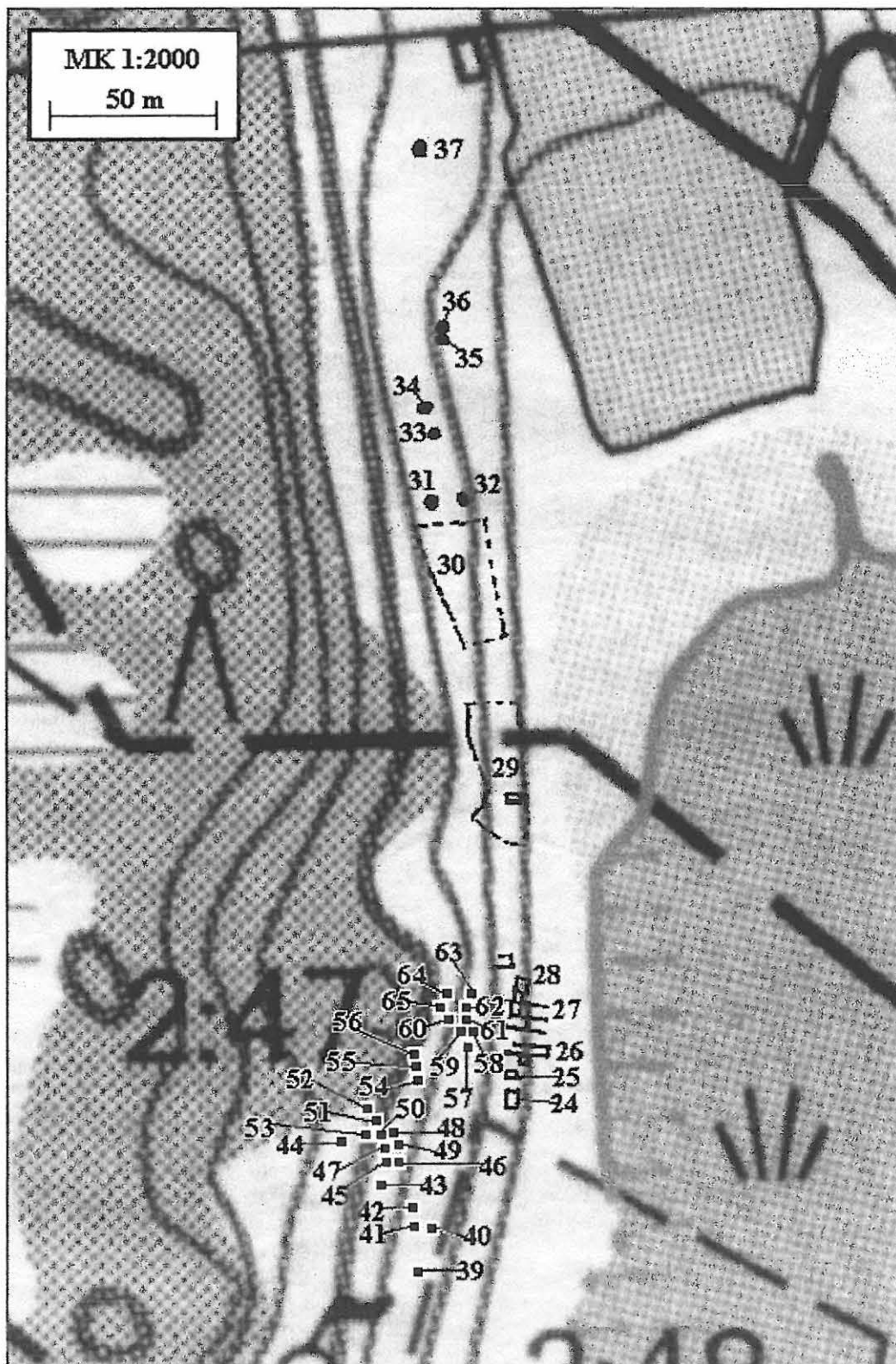

Karttaote n:o 26

Ote peruskarttalehdeä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

11 Korkkisluodonsalmi (osat 24–37, 39–65)

Tämän n:o 37 on sama kuin kohde 12 Härmistö.

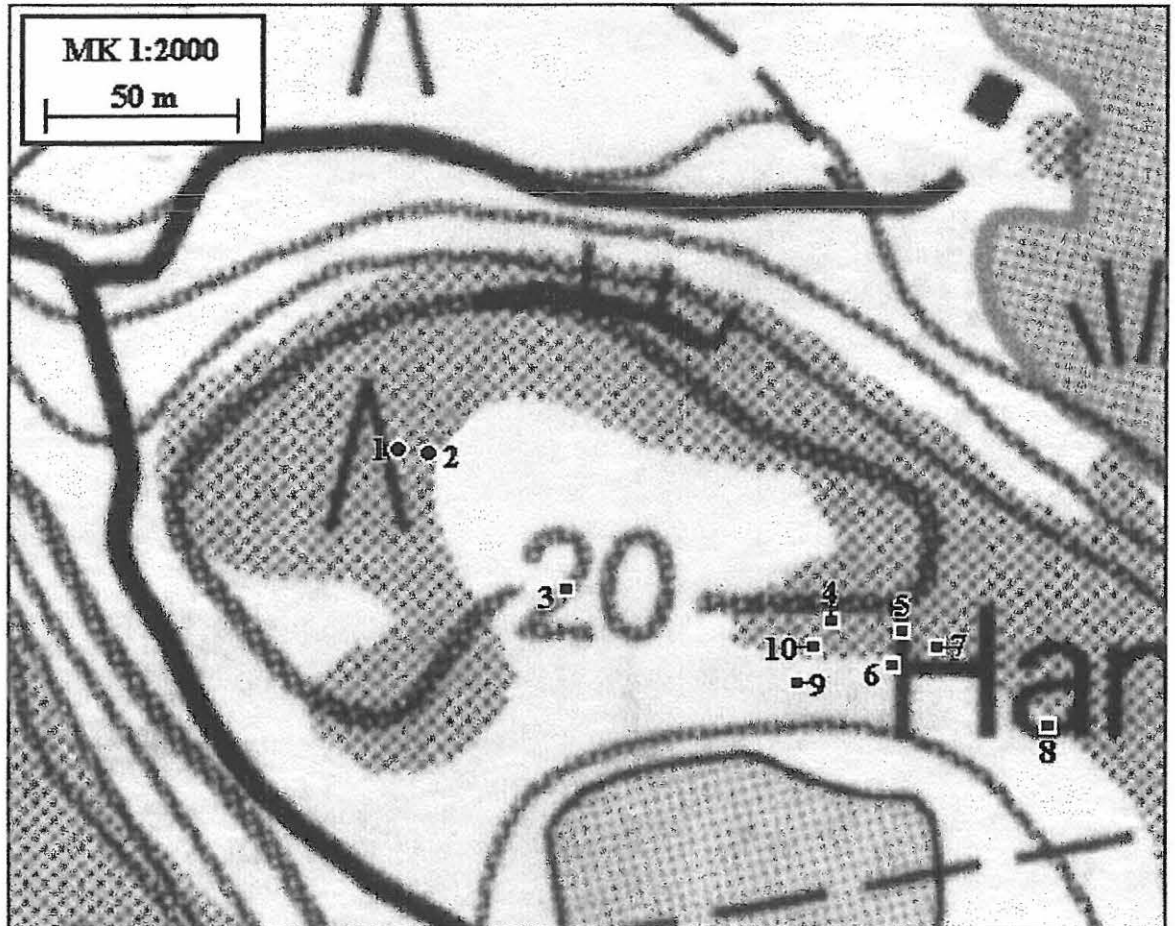

Karttaote n:o 27

Ote peruskarttalehdeltä 1043 04 AASLALUOTO, painovuosi 2004

27 Härmistönniemi

Numerot 1–2 ovat tekstissä selostetut esihistorialliset hautarauniot, numerot 3–10 osoittavat mahdollisia tai varmoja historiallisen ajan ryssänuuneja.

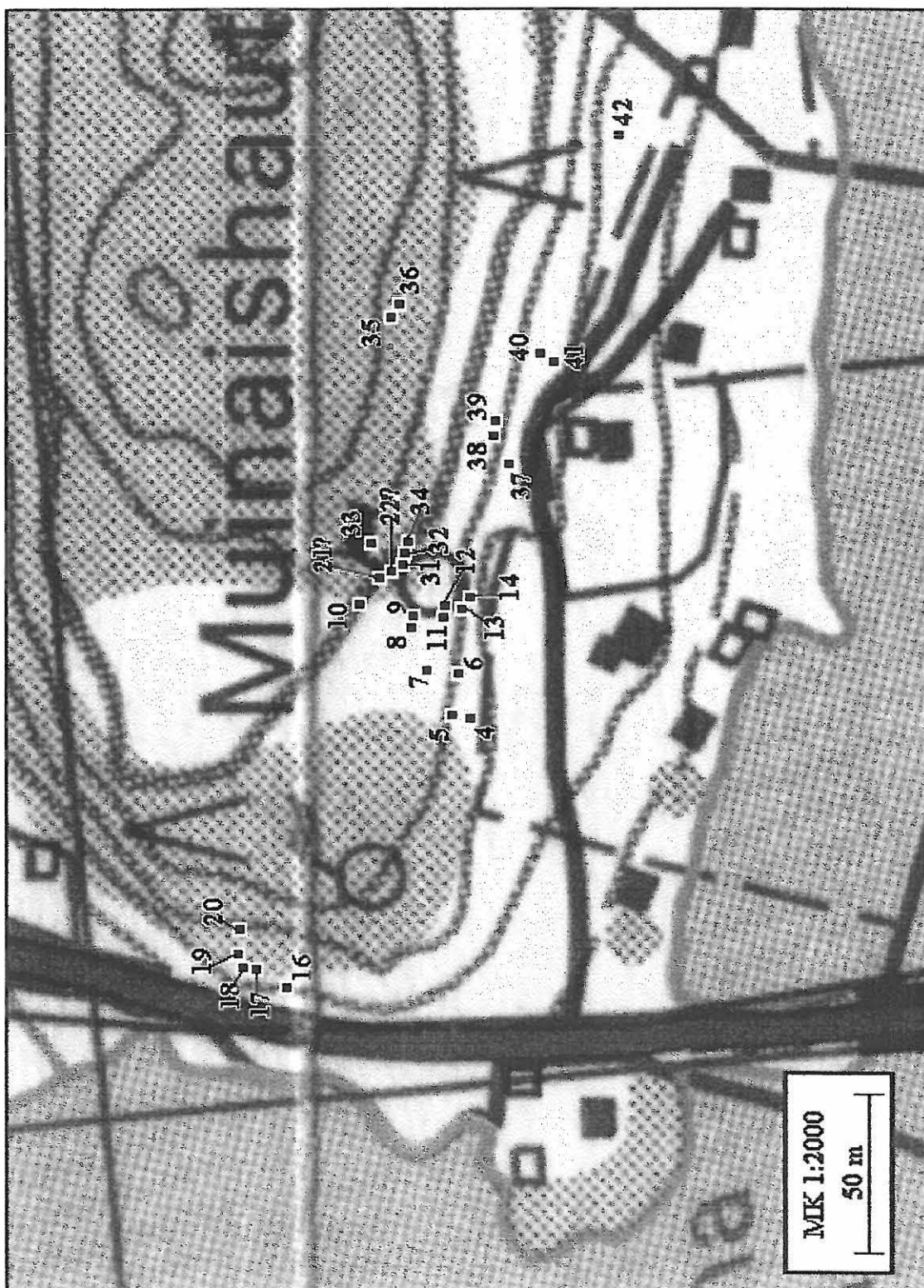

Karttaote n:o 28

Ote peruskarttalehdeltä 1043 05 RYMÄTTYLÄ, painovuosi 2004

7 Kuninkaanniemi

Numerot 4–14, 16–20, 21?, 22?, 31–42 ovat tekstissä kuvaillut kohteen osat.

Luettelo inventoinnin negatiiveista

Tunnuksilla KF2005:4981-5049 Turun maakuntamuseon valokuva-arkistossa.

Kuvaajana kaikissa Esa Laukkanen.

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohteen:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
KF2005:4981	1	Nuikonvuoren röykkiö.	Itä	12.9.05
KF2005:4982	1	Nuikonvuoren röykkiö. Edessä oikealla on nuotion paikka ja sen takana kivistä kasatut istuimet.	Koillinen	12.9.05
KF2005:4983	37	Taustalla metsän reunassa Santalan kivitautista asuinpaikkaa.	Lounas	15.9.05
KF2005:4984	7	Kuninkaanniemen uuni n:o 35.	Etelä	16.9.05
KF2005:4985	7	Kuninkaanniemen uuni n:o 40.	Etelä	16.9.05
KF2005:4986	7	Kuninkaanniemen uuni n:o 40.	Etelä	16.9.05
KF2005:4987	7	Kuninkaanniemen uuni n:o 20.	Etelä	16.9.05
KF2005:4988	3	Äijälän röykkiön päällystä.	Kaakko	19.9.05
KF2005:4989	32	Karhuvuorelle rakennettu ilma-valvontatornin malli.	Länsi	20.9.05
KF2005:4990	32	Karhuvuorelle rakennettu ilma-valvontatornin malli.	Etelä	20.9.05
KF2005:4991	T9	Todennäköinen varhaismetallikautinen vallimainen hautaraunio, kohteen nimi Pihlajamäki 1.	Lounas	20.9.05
KF2005:4992	T9	Todennäköinen varhaismetallikautinen vallimainen hautaraunio, kohteen nimi Pihlajamäki 1. Vasemmalla alhaalla on raunio toista päätä, ja toinen on kuvan oikean yläkulman tienoilla.	Koillinen	20.9.05
KF2005:4993	T8	Kivikko Kotirinteen tilalla.	Etelä	20.9.05
KF2005:4994	T8	Kivikko Kotirinteen tilalla. (Kuvattu suuren kiven päältä yläviistosta.)	Lounas	20.9.05
KF2005:4995	T10	Kiviä kalliolla, kohteen nimi Pihlajamäki 2.	Länsi	20.9.05
KF2005:4996	26	Hanka. Uuni n:o 12.	Lounas	21.9.05
KF2005:4997	26	Hanka. Uuni n:o 11.	Itä	21.9.05
KF2005:4998	26	Hanka. Uuni n:o 9.	Etelä	21.9.05
KF2005:4999	26	Hanka. Röykkiö n:o 3	Etelä	21.9.05
KF2005:5000	26	Hanka. Röykkiö n:o 4	Lounas	21.9.05
KF2005:5001	26	Hanka. Röykkiö n:o 5. (Kuvattu suuren kiven päältä yläviistosta.)	Etelä	21.9.05
KF2005:5002	22	Prustivuoren röykkiö.	Koillinen	22.9.05
KF2005:5003	18	Kotimetsä. Röykkiö n:o 3.	Kaakko	22.9.05
KF2005:5004	18	Kotimetsä. Röykkiö n:o 5.	Kaakko	22.9.05
KF2005:5005	18	Kotimetsä. Röykkiö n:o 1.	Luode	22.9.05
KF2005:5006	4	Itätalo. Kivilatomus.	Pohjoinen	23.9.05
KF2005:5007	25	Lehtoranta, suurempi kahdesta röykkiöstä.	Itä	23.9.05
KF2005:5008	25	Lehtoranta, pienempi kahdesta röykkiöstä.	Länsi	23.9.05

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
KF2005:5009	25	Lehtoranta, kiviä siirtolohkareen juurella lähellä kahta röykkiötä.	Kaakko	23.9.05
KF2005:5010	11	Korkkisludonsalmi, uuni n:o 78.	Kaakko	23.9.05
KF2005:5011	27	Härmistönniemi, röykkiö n:o 1.	Kaakko	26.9.05
KF2005:5012	12	Härmistön röykkiö.	Etelä	26.9.05
KF2005:5013	11	Korkkisludonsalmi, etualalla röykkiö n:o 35 ja takalalla röykkiö n:o 36.	Etelä	26.9.05
KF2005:5014	11	Korkkisludonsalmi, mahdollinen hautaraunion jäännös numerolla 83.	Kaakko	26.9.05
KF2005:5015	11	Korkkisludonsalmi, mahdollinen hautaraunion jäännös numerolla 86.	Luode	26.9.05
KF2005:5016	11	Korkkisludonsalmi, uuni n:o 66.	Koillinen	27.9.05
KF2005:5017	27	Härmistönniemi, uuni n:o 8.	Koillinen	28.9.05
KF2005:5018	2	Miinamäen röykkiö.	Pohjoinen	29.9.05
KF2005:5019	43	Kuristenvuoren röykkiö.	Etelä	29.9.05
KF2005:5020	43	Kuristenvuoren röykkiö.	Itä	29.9.05
KF2005:5021	29	Riiaistenjärven ranta.	Kaakko	29.9.05
KF2005:5022	20	Alistalo röykkiö n:o 1.	Etelä	3.10.05
KF2005:5023	20	Alistalo röykkiö n:o 2.	Kaakko	3.10.05
KF2005:5024	20	Alistalo röykkiö n:o 4.	Itä	3.10.05
KF2005:5025	20	Sama röykkiö kuin edellisessä otoksessa.	Lounas	3.10.05
KF2005:5026	20	Sama röykkiö kuin kahdessa edellisessä otoksessa; tässä näkyy lähinnä siinä oleva uusi kivirakennelma.	Pohjoinen	3.10.05
KF2005:5027	38	Portinperä 1:n hiidenkiuas.	Länsi	3.10.05
KF2005:5028	42	Todennäköinen hautaraunion jäännös lähellä Vanhanrannan pihaa.	Itä	3.10.05
KF2005:5029	21	Alistalon ja Ylistalon asuinpaikkaa.	Etelä	3.10.05
KF2005:5030	44	Portinperä 2:n röykkiö.	Kaakko	4.10.05
KF2005:5031	44	Portinperä 2:n röykkiö.	Lounas	4.10.05
KF2005:5032	T11	Portinperänkallion kivikko.	Koillinen	4.10.05
KF2005:5033	T7	Epämääräinen kiviryhmä kalliolla Pohjatalon maalla.	Itä	4.10.05
KF2005:5034	45	Poikko 2, kellari.	Luode	5.10.05
KF2005:5035	45	Poikko 2, mahdollinen ulkouuni kalliolla	Länsi	5.10.05
KF2005:5036	34	Munkkila, uuni n:o 5. Tässä on uunin suu säilynyt verraten ehjänä.	Kaakko	5.10.05
KF2005:5037	34	Munkkila, uuni n:o 5. Uunin luhistuneita kattokiviä uunin perän suunnasta kuvattuna.	Luode	5.10.05
KF2005:5038	8	Merilä, uuni n:o 2.	Pohjoinen	6.10.05
KF2005:5039	8	Merilä, uuni n:o 2.	Länsi	6.10.05
KF2005:5040	41	Unohduksenaukion kiviröykkiö.	Itä	13.10.05
KF2005:5041	41	Unohduksenaukion kiviröykkiön keskustaa.	Itä	13.10.05
KF2005:5042	13	Hevoshaanniemi kivikko n:olla 9.	Länsi	13.10.05

Negatiivi-Numero	Inventointi-kohten:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
KF2005:5043	13	Hevoshaanniemi kivikko n:olla 9.	Kaakko	13.10.05
KF2005:5044	17	Paavaistenniemen uuni.	Etelä	14.10.05
KF2005:5045	17	Paavaistenniemen uuni.	Itä	14.10.05
KF2005:5046	17	Paavaistenniemen uuni.	Luode	14.10.05
KF2005:5047	2	Miinämäen röykkiön lähellä oleva kivikko.	Kaakko	1.11.05
KF2005:5048	2	Sama aihe kuin edellisessä otoksessa.	Lounas	1.11.05
KF2005:5049	2	Sama aihe kuin kahdessa edellisessä otoksessa.	Luode	1.11.05

Luettelo inventoinnin diapositiiveista

Tunnuksilla **KD2005:253-278** Turun maakuntamuseon valokuva-arkistossa.

Kuvaajana kaikissa Esa Laukkanen.

Positiivi-Numero	Inventointi-kohde n:o	Kuvaus	Suunta, josta kuvattu	Päivämäärä
KD2005:253	7	Kuninkaanniemen uuni n:o 35.	Länsi	16.9.05
KD2005:254	3	Äijälän röykkiö.	Itä	19.9.05
KD2005:255	32	Karhuvuorelle rakennettu ilmavalvontatornin malli.	Lounas	20.9.05
KD2005:256	T9	Todennäköinen varhaismetallikautinen vallimainen hautaraunio, kohteen nimi Pihlajamäki 1. Vasemmalla näkyy kivirykelmän luoteiskulmassa oleva iso laakakivi.	Lounas	20.9.05
KD2005:257	T9	Todennäköinen varhaismetallikautinen vallimainen hautaraunio, kohteen nimi Pihlajamäki 1.	Etelä	20.9.05
KD2005:258	T8	Kivikko Kotirinteen tilalla.	Itä	20.9.05
KD2005:259	T8	Kivikko Kotirinteen tilalla.	Länsi	20.9.05
KD2005:260	26	Hanka. Röykkiö n:o 1. Taustalla näkyy muinaispolkua.	Luode	21.9.05
KD2005:261	26	Hanka. Röykkiö n:o 2	Pohjoinen	21.9.05
KD2005:262	22	Prustivuoren röykkiö.	Pohjoinen	22.9.05
KD2005:263	18	Kotimetsä. Röykkiö n:o 2.	Luode	22.9.05
KD2005:264	18	Kotimetsä. Röykkiö n:o 4.	Kaakko	22.9.05
KD2005:265	18	Kotimetsä. Röykkiö n:o 1.	Luode	22.9.05
KD2005:266	5	Kiviröykkiö Itätalo 2.	Pohjoinen	23.9.05
KD2005:267	35	Taustalla pellon kauimmaisessa sopukassa Mustaveikon asuinpaikkaa.	Pohjoinen	23.9.05
KD2005:268	27	Härmistönniemi, röykkiö n:o 2.	Länsi	26.9.05
KD2005:269	11	Korkkisluodonsalmi, uuni n:o 88.	Pohjoinen	26.9.05
KD2005:270	11	Korkkisluodonsalmi, uuni n:o 87.	Etelä	26.9.05
KD2005:271	20	Alistalo röykkiö n:o 1.	Pohjoinen	3.10.05
KD2005:272	38	Portinperä 1:n hiidenkivas.	Pohjoinen	3.10.05
KD2005:273	44	Portinperä 2:n röykkiö.	Itä	4.10.05
KD2005:274	34	Munkkila, uuni n:o 5. Tässä on uunin suu säilynyt verraten ehjänä.	Etelä	5.10.05
KD2005:275	34	Munkkila, uuni n:o 5. Tässä on uunin suu säilynyt verraten ehjänä.	Kaakko	5.10.05
KD2005:276	28	Länsitalo 2: kiviröykkiö.	Itä	7.10.05
KD2005:277	11	Korkkisluodonsalmi, uuni n:o 55.	Lounas	1.11.05
KD2005:278	11	Korkkisluodonsalmi, uuni n:o 55.	Lounas	1.11.05

Valokuvalliste

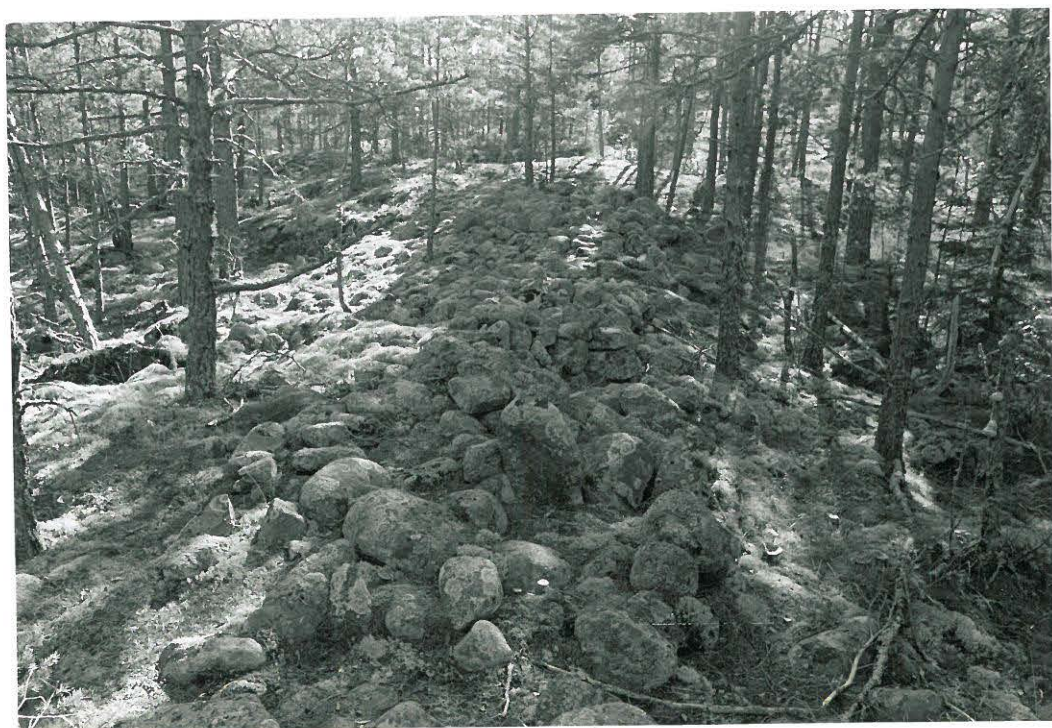

Yllä: Hiidenkiuas (n:o 38) Portinperän lähellä (KF 2005:5027);
alla: edellistä pienempi hautarauniio (n:o 1 kohteessa 21) Portin-
perän lahdelta noin kilometri luoteeseen (KF 2005:5022).

Yllä ja alla: kaksi röykkiötä Aaslaluodolla Hylkeenperän
lahden länsirannalla olevalta laajalta mäeltä.
Numerot 5 (yllä, KF 2005:5004) ja 1 (KF 2005:5005)
kohteessa 18 Kotimetsä.

Yllä: Kuusitoistametrinen, runsaan kolmen metrin levyinen kiviroykkiö kuvattuna pituussuunnassa. Aaslaluoto. Numerolla (T) 9. (KF 2005:4991)

Alla: Matala, pieni, vain runsaan 2½ metrin läpimittainen kivikko kalliolla. Aaslaluoto. Numerolla (T) 8. (KF 2005:4993)

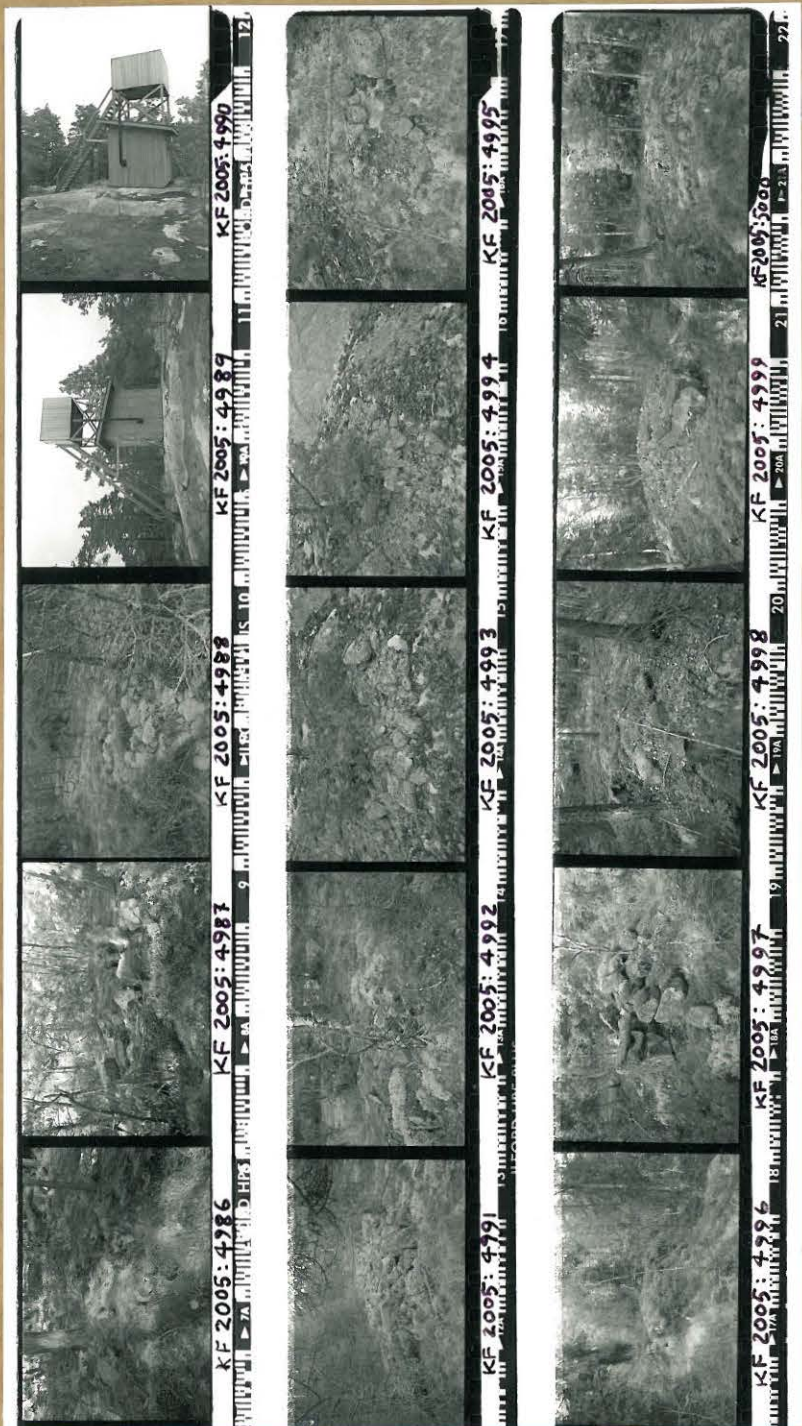

Yllä: Verraten ehjänä säilyneen ryssänuunin suu. Numero 5 kohteessa nro 34. Aasialuoto, Munkkilan tila. (KF 2005: 5036)

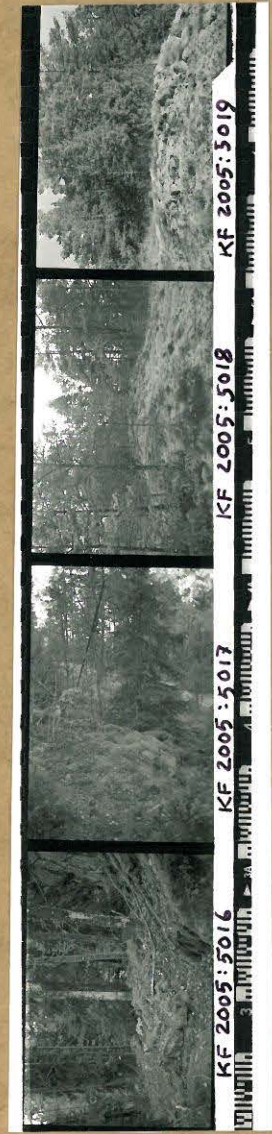
Alla: Kiviröykkiä, jossa keskiosa on vähäkivinen purkamisen takia tai muusta syystä. N:o 4 Itätalo. (KF 2005: 5006)

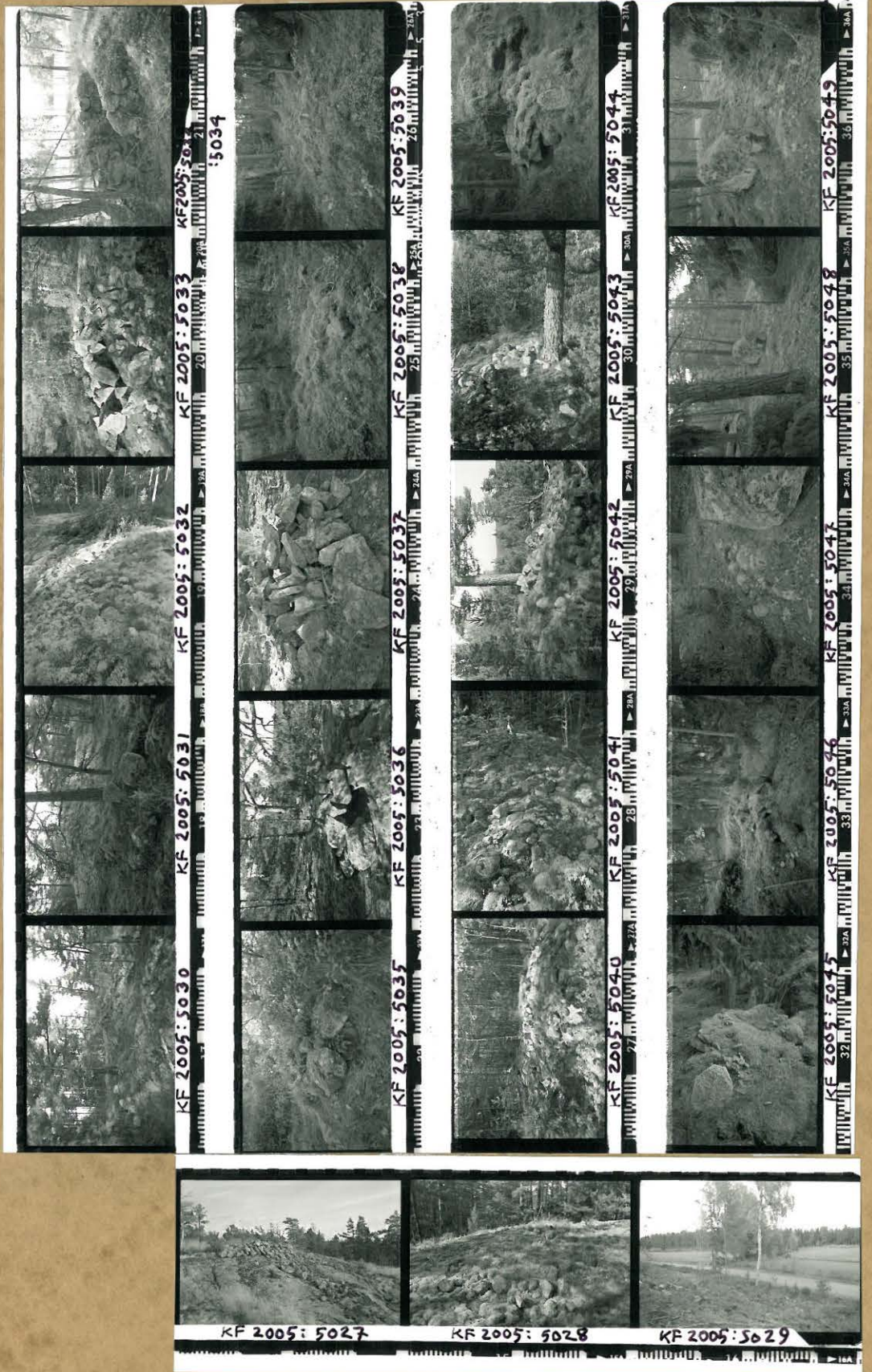
Kuvat KF 2005:4981- :5004

Kuvat KF 2005: 5005 - :5026

Kuvat KF 2005: 5027 - 5049

Luettelo inventointinumeroille merkityistä kohteista peruskarttalehdittäin

PK-lehti n:o	Inv. n:o 2005	Paikannimi	Tyyppi	Ajoitus	p	i	z
1041 11	T5	Länsi-Lakia	... hakkaukset	historiallinen	6702 604	3207 125	20–25
1043 01	8	Merilä	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6697 484	3218 066	10–15
1043 01, 1043 04	9	Itätalo 3	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6697 760	3218 480	10
1043 01, 1043 04	15	Väärämaan saari	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6696 115	3217 981	?
1043 01	16	Länsitalo	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6697 377	3217 760	10–20
1043 01	T2	Iso-Kuusinen	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	?	?	?
1043 01	T3	Iso-Kuusinen 2	... hakkaukset	historiallinen	6697 794	3214 667	?
1043 01	T4	Kimon saari	... hakkaukset	historiallinen	6698 300	3217 300	?
1043 02	22	Prustivuori	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6708 785	3217 037	25
1043 02	40	Herttu	muinai- jäännösryhmät, ... hakkaukset, latomukset	historiallinen	6708 400	3213 720	2
1043 02	51	Meritalo ja Pohjatalo	kivirakenteet, röykkiöt	varhais- metallikautinen?	6708 700	3217 600	?
1043 03, 1043 06	45	Poikko 2	muinai- jäännösryhmät, kivirakenteet, kellari, kiuas	historiallinen	6711 220	3219 540	5–10
1043 04	4	Itätalo	kivirakenteet	pronssikautinen?	6698 257	3221 604	25
1043 04	5	Itätalo 2	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6698 284	3221 416	25
1043 04	6	Strandtorp	kivirakenteet, röykkiöt	pronssikautinen	6696 903	3222 224	15
1043 04, 1043 01	9	Itätalo 3	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6697 760	3218 480	10
1043 04	10	Sepänniemi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6698 060	3222 250	15
1043 04	11	Korkkisluodon- salmi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6698 606	3222 621	20
1043 04	12	Härmistö	kivirakenteet, röykkiöt	ajoittamaton	6698 971	3222 695	13–15
1043 04	13	Hevoshaanniemi	muinai- jäännösryhmät, kivirakenteet, ryssänuunit ja röykkiöt	historiallinen ja ehkä osaksi myös esihistoriallinen	6697 648	3222 212	5–25

1043 04	14	Strandtorp 2	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	6696 920	3222 250	7–15
1043 04, 1043 01	15	Väärämaan saari	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	6696 115	3217 981	?
1043 04	18	Kotimetsä	kivirakenteet, röykkiöt	varhais- metalli- kautinen?	6696 760	3220 920	40
1043 04, 1043 05	21	Alistalo ja Ylistalo	asuinpaikat	kivi- ja/tai pronssi- kautinen	6700 098	3223 340	25
1043 04	23	Krampin saari	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6696 693	3222 768	45–50
1043 04	24	Krampin saari 2	kivirakenteet, ryssänuunit	historial- linen	?	?	?
1043 04	25	Lehtoranta	kivirakenteet, röykkiöt	?	6698 628	3222 271	10
1043 04	26	Hanka	muinai- jäännösryhmät ... röykkiöt, ryssänuunit	moni- periodinen	6697 120	3222 053	20–25
1043 04	27	Härmistönniemi	muinai- jäännösryhmät ... röykkiöt, ryssänuunit	moni- periodinen	6699 192	3222 695	20
1043 04	28	Länsitalo 2	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6696 701	3219 814	40
1043 04	32	Karhuvuori	puolustus- varustukset, sotilas- rakennelmat	historialli- nen	6697 140	3220 760	55
1043 04	34	Munkkila	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	6697 520	3219 140	20–25
1043 04	35	Mustaveikko	muinai- jäännökset	kivi- ja/tai pronssi- kautinen	6698 370	3222 120	25
1043 04	37	Santala	asuinpaikat	kivi- ja/tai pronssi- kautinen	6699 690	3224 880	25
1043 04	38	Portinperä 1	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen	6699 380	3223 960	45
1043 04	39	Isoniittu	kivirakenteet, ryssänuunit	historialli- nen	6699 330	3224 170	35
1043 04	41	Unohduksen- aukio	kivirakenteet, röykkiöt	ajoitta- maton	6697 560	3221 990	20
1043 04	42	Vanharanta	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- kautinen?	6699 580	3223 540	20–25
1043 04	44	Portinperä 2	kivirakenteet	ajoittama- ton	6699 400	3224 050	20
1043 04	48	Vuorenpään kylänpaikka	asuinpaikat, kylänpaikat	historialli- nen	6697 350	3221 080	15
1043 04	T6	Mattila	kivirakenteet	historialli- nen	6698 796	3220 427	50
1043 04	T8	Kotirinne	kivirakenteet, latomukset	ajoitta- maton	6697 450	3221 680	20–25
1043 04	T9	Pihlajamäki 1	kivirakenteet, röykkiöt	pronssi- tai rauta- kautinen	6697 500	3221 510	25
1043 04	T10	Pihlajamäki 2	kivirakenteet, latomukset	ajoitta- maton	6697 520	3221 380	10–15

1043 04	T11	Portinperänkallio	kivirakenteet, latomukset	ajoittamaton	6699 240	3224 040	25
1043 04	T12	Mustaveikko 2	kivirakenteet, latomukset	historiallinen	6698 380	3222 350	5–10
1043 05	1	Nuikonvuori	kivirakenteet, rökkiöt	pronssikautinen	6708 828	3220 419	60
1043 05	2	Miinämäki	kivirakenteet, rökkiöt	pronssikautinen	6704 867	3224 610	30
1043 05	3	Äijälä	kivirakenteet, rökkiöt	ajoittamaton	6704 365	3224 494	42,5
1043 05	7	Kuninkaanniemi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6702 880	3223 160	15
1043 05	17	Paavaistenniemi	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6704 350	3226 940	10
1043 05	19	Linnaluoto	tapahtumapaikat	ajoittamaton	6702 150	3221 550	0–40
1043 05	20	Alistalo	kivirakenteet, rökkiöt	pronssikautinen	6700 009	3223 221	40–50
1043 05, 1043 04	21	Alistalo ja Ylistalo	asuinpaikat	kivi- ja/tai pronssikautinen	6700 098	3223 340	25
1043 05	29	Riiaistenjärven ranta	kivirakenteet	ajoittamaton	6707 969	3220 139	15–20
1043 05	31	Saramäki	tulisijat	ajoittamaton	6704 760	3221 273	10–15
1043 05	33	Telegrafivuori	puolustusvarustukset, sotilasarannelmat	historiallinen	6700 360	3224 990	67
1043 05	36	Pirunsuu	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	6702 100	3223 260	20–25
1043 05	43	Kuristenvuori	kivirakenteet, rökkiöt	pronssi- ja/tai rautakautinen	6705 020	3224 880	54
1043 05	46	Kauppilan kyläpaikka	asuinpaikat, kyläpaikat	historiallinen	6707 570	3221 350	10
1043 05	47	Tammiston kyläpaikka	asuinpaikat, kyläpaikat	historiallinen	6706 380	3224 290	5–10
1043 05	49	Paavaisten kyläpaikka	asuinpaikat, kyläpaikat	historiallinen	6703 940	3225 750	10
1043 05	50	Okalan kyläpaikka	asuinpaikat, kyläpaikat	historiallinen	6704 650	3221 000	7,5
1043 05	T1	Uutiskuuva	kivirakenteet, ryssänuunit	historiallinen	?	?	?
1043 05	T7	Pohjatalo	kivirakenteet, rökkiöt	ajoittamaton	6704 846	3221 532	10
1043 06	30	Poikko 1	kivirakenteet, rökkiöt	?	6711 520	3219 881	7–10
1043 06, 1043 03	45	Poikko 2	muinaijännöryhmät, kivirakenteet, kellari, kiuas	historiallinen	6711 220	3219 540	5–10

Maanomistustietoja

OMISTAJATIEDOT (1 Nuikonvuori)

Rekisterikylä: Taipale

Tila: Nuikanmetsä, RN:o 1:11 (705-458-0001-0011)

Omistaja: Heimo Kalevi Laine

Osoite: Kuralan rantatie 49, 21130 POIKKO

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (2 Miinämäki)

Rekisterikylä: Kurinen

Tila: Kurinen, RN:o 1:77 (705-426-0001-0077)

Omistajat: Pekka Ossian Suovanen ja Sisko Maria Suovanen

Molempien osoite: Kurinen 1, 21140 RYMÄTTYLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (3 Äijälä)

Rekisterikylä: Äijälä

Tila: Äijälä, RN:o 1:99 (705-468-0001-0099)

Omistaja: Reijo Antero Koivurinta

Osoite: Paavaistentie 260, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (4 Itätalo)

Rekisterikylä: Ylikylä

Tila: Itätalo, RN:o 1:77 (705-466-0001-0077)

Omistaja: Markku Antero Heinonen ja Taina Helena Heinonen

Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (5 Itätalo 2)

Rekisterikylä: Ylikylä

Tila: Itätalo, RN:o 1:77 (705-466-0001-0077)

Omistaja: Markku Antero Heinonen ja Taina Helena Heinonen

Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (6 Strandtorp)

Lisätietoja: tämä oli kohde, jota ei löytynyt, joten sille ei tarvittane ainakaan toistaiseksi omistajatietoja.

OMISTAJATIEDOT (7 Kuninkaanniemi)

Rekisterikylä: Antola

Tila: Antola, RN:o 1:16 (705-405-0001-0016)

Omistaja: Teemu Olavi Antola

Osoite: Paavaistentie 200, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja: Tähän kiinteistöön kuuluu määräaloja.

OMISTAJATIEDOT (8 Merilä)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Merilä, RN:o 2:43 (705-404-0002-0043)

Omistaja: Jorma Johannes Kaustio

Osoite: Meriläntie 73, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (9 Itätalo 3)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Heikkilän Itätalo, RN:o 2:41 (705-404-0002-0041)

Omistajat: Kari Rauno Kalevi Vieraankivi ja Ulla Kaarina Härmä–Vieraankivi

Molempien osoite: Aasla 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (10 Sepänniemi)
Rekisterikylä: Alakylä
Tila: Sepänmäki, RN:o 1:32 (705-404-0001-0032)
Omistaja: Eila Anita Jokinen
Osoite: Wareliuksenkatu 20, 20380 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (11 Korkkisludonsalmi; usean kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Hanka
Tila: Härmistö II, RN:o 1:105 (705-409-0001-0105)
Omistajat: Paavo Uuras Toivanen ja Alli Marjaana Toivanen
Molempien osoite: Kaskenkatu 2, 20700 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (11 Korkkisludonsalmi; usean kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Vanhakylä
Tila: Raumaharja, RN:o 2:47 (705-461-0002-0047)
Omistaja: Tarmo Kalervo Laaksonen
Osoite: Isoluodontie, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (11 Korkkisludonsalmi; usean kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Vanhakylä
Tila: Kivelä, RN:o 2:49 (705-461-0002-0049)
Omistaja: Linnea Linko
Osoite: Läntinen Pitkäkatu 26, 20100 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (11 Korkkisludonsalmi; usean kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Pulkkala
Tila: Uunimäki, RN:o 3:26 (705-445-0003-0026)
Omistajat: Arto Juhani Koski ja Kirsi Maria Koski
Kummankin osoite: Ruonalank. 8, 20900 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (11 Korkkisludonsalmi; usean kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Pulkkala
Tila: Lehtoranta, RN:o 3:29 (705-445-0003-0029)
Omistajat: Kari Kerkko Salo ja Marjo Hannele Hakamäki-Salo
Molempien osoite: Lehtorannantie 58, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (12 Härmistö)
Rekisterikylä: Hanka
Tila: Härmistö II, RN:o 1:105 (705-409-0001-0105)
Omistajat: Paavo Uuras Toivanen ja Alli Marjaana Toivanen
Molempien osoite: Kaskenkatu 2, 20700 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (13 Hevoshaanniemi; usean kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Hanka
Tila: Peltoranta, RN:o 1:154 (705-409-0001-0154)
Omistaja: Marita Anneli Kanerva
Osoite: Peltorannantie, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (13 Hevoshaanniemi; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Hanka, RN:o 1:174 (705-409-0001-0174)

Omistaja: Esa Paavo Antero Saari

Osoite: Luotojentie 1015, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (13 Hevoshaanniemi; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Björkbacka I, RN:o 1:146 (705-409-0001-0146)

Omistajat: Leo Pekka Haltsonen ja Ulla Kristina Haltsonen

Kummankin osoite: Kassatie 3-5, 31400 SOMERO

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (14 Strandtorp 2; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Uunimäki, RN:o 1:89 (705-409-0001-0089)

Omistaja: Eeva Susanna Ollila

Osoite: Stenbockens Gata 119 V, SE-13662 HANINGE, SVERIGE

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (14 Strandtorp 2; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Hanka

Tilan RN:o 1:44 (705-409-0001-0044)

Omistajat: Eero Juhani Neuvonen, Pirjo Kaarina Rosalie Neuvonen ja Aino Marja Inkeri Eriksson

Osoitteet: Eero Juhani Neuvosen: Elonpolku 6, 26510 UOTILA; Pirjo Kaarina Rosalie Neuvosen:

Talikkokatu 8, 20540 TURKU; Aino Marja Inkeri Erikssonin: Vasagatan 57 B, SE-72218, VÄSTERÅS, SVERIGE

Lisätietoja: yllä mainittu postinumero 26510 on postinumeroluettelon mukaan RAUMA eikä UOTILA.

OMISTAJATIEDOT (14 Strandtorp 2; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Hanka

Tilan RN:o 1:181 (705-409-0001-0181)

Omistajat: C. T. Candolinin oik. om.

Osoitteet: ? Ks. kohta lisätietoja.

Lisätietoja: – Tällä kiinteistöllä on mm. Museoviraston hoitokohde.

– Tuore omistajien osoitetta koskeva tieto on tekeillä olevasta rantakaavasta, jossa maanomistajien osoitteen sarakkeessa on kylläkin vain merkintä 21150 RÖÖLÄ. Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö on aiemmin ottanut yhteyttä omistajiin Solveig Saaren kautta osoitteella: Luotojentie 21150 RÖÖLÄ.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saari; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Saarela, RN:o 1:70 (705-404-0001-0070)

Omistaja: Annikki Eeva Helena Aaltonen

Osoite: Kurkelankatu 3, 21100 NAANTALI

Lisätietoja: Sekä peruskarttalehtien muinaisjäännösten merkit että vuoden 1963 inventointikertomuksen karttamerkinät osoittavat tämän tilan alueelle.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saari; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Länsitalo, RN:o 2:31 (705-404-0002-0031)

Omistajat: Eero Tapani Saarinen ja Sirkka-Liisa Saarinen

Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja: –Sekä peruskarttalehtien muinaisjäännösten merkit että vuoden 1963 inventointikertomuksen karttamerkinät osoittavat tämän tilan alueelle.

–Tähän kiinteistöön kuuluu määrääla.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saari; usean kiinteistön alueella)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Heikkilän Itäalo, RN:o 2:41 (705-404-0002-0041)
 Omistajat: Kari Rauno Kalevi Vieraankivi ja Ulla Kaarina Härmä-Vieraankivi
 Molempien osoite: Aasla 21150 RÖÖLÄ
 Lisätietoja: Sekä peruskarttalehtien muinaisjäännösten merkit että vuoden 1963 inventointikertomuksen karttamerkinnot osoittavat tämän tilan alueelle.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Honkalan tilan alueelle, ks. viite kohdassa "Lisätiedot".)
 Rekisterikylä: Ylikylä
 Tila: Honkala, RN:o 1:95 (705-466-0001-0095)
 Omistajat: Tarja Maria Ylikylä ja Teuvo Olavi Ylikylä
 Molempien osoite: Ruonintie 103, 21150 RÖÖLÄ
 Lisätietoja:
 - Muinaisjäännöksen merkki peruskartalla.
 - Tähän kiinteistöön kuuluu määräala.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Insula fennica I:n tilan alueelle, ks. viite kohdassa "Lisätiedot".)
 Rekisterikylä: Alakylä
 Tila: Insula fennica I, RN:o 1:58 (705-404-0001-0058)
 Omistajat: Juha Sakari Oksman ja Kerttu-Kaarina Oksman
 Molempien osoite: Haahdenniementie 67, 21160 MERIMASKU
 Lisätietoja: Tämän tilan raja on tullut niille tienoille, johon vuoden 1963 inventoinnin uunit 5 – 7 on merkitty, lisäksi muinaisjäännöksen merkki peruskartalla osoittaa tälle tilalle.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Suojanpuolen tilan alueelle, ks. viite kohdassa "Lisätiedot".)
 Rekisterikylä: Alakylä
 Tila: Suojanpuoli, RN:o 1:73 (705-404-0001-0073)
 Omistaja: Matti Juhani Ohlsson
 Osoite: Palometsäntie 35, 20610 TURKU
 Lisätietoja: Muinaisjäännöksen merkki peruskartalla.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Väärämaanhaikan tilan alueelle, ks. viite kohdassa "Lisätiedot".)
 Rekisterikylä: Alakylä
 Tila: Väärämaanhaikka, RN:o 1:63 (705-404-0001-0063)
 Omistajat: Kari Hannes Kantonen ja Riitta Helena Kantonen
 Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ
 Lisätietoja: mikäli vuoden 1963 inventointikertomuksen karttamerkintä pitää paikkansa uunit numeroilla 19–29 ovat tämän tilan alueella.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Insula fennica IV:n tilan alueelle, ks. viite kohdassa "Lisätiedot".)
 Rekisterikylä: Alakylä
 Tila: Insula fennica IV, RN:o 1:61 (705-404-0001-0061)
 Omistajat: Pentti Uolevi Rajala ja Sisko Annikki Haapala
 Molempien osoite: Oikotie 35, 31900 PUNKALAUDUN
 Lisätietoja: Tämän tilan rajan tuntumaan on merkitty muinaisjäännöksen merkkejä peruskartalle ja uuneja (uunit n:o 2 – 3) vuoden 1963 inventointikertomuksen erikoiskartalle.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Insula fennica III:n tilan alueelle, ks. viite kohdassa "Lisätiedot".)
 Rekisterikylä: Alakylä
 Tila: Insula fennica III, RN:o 1:60 (705-404-0001-0060)
 Omistaja: Petri Olavi Viherä
 Osoite: Salontie 2, 25500 PERNIÖ
 Lisätietoja: Tämän tilan rajan tuntumaan on merkitty muinaisjäännöksen karttamerkki peruskartalle ja uuneja (uunit n:o 2 – 4) vuoden 1963 inventointikertomuksen erikoiskartalle.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Suvikallion tilan alueelle, ks. viite kohdassa ”Lisätiedot”.)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Suvikallio, RN:o 1:30 (705-404-0001-0030)

Omistaja: Marja-Liisa Wilenius-Rinne

Osoitteet: Murkionkatu 4, 20740 TURKU

Lisätietoja: Tämän tilan rajan tuntumaan on merkitty muinaisjäännöksen karttamerkki peruskartalle.

OMISTAJATIEDOT (15 Väärämaan saaren uuniryhmä ja siihen liittyvä todennäköinen sotilasleirialue saattaa ulottua myös tämän Insula fennica II:n tilan alueelle, ks. viite kohdassa ”Lisätiedot”.)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Insula fennica II, RN:o 1:59 (705-404-0001-0059)

Omistaja: Leena Sinikka Pennanen

Osoite: Rostockinkatu 2, 20250 TURKU

Lisätietoja: Tämän tilan rajan tuntumaan on merkitty uuni (n:o 4) vuoden 1963 inventointikertomuksen erikoiskartalle.

OMISTAJATIEDOT (16 Länsitalo)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Länsitalo, RN:o 2:31 (705-404-0002-0031)

Omistajat: Eero Tapani Saarinen ja Sirkka-Liisa Saarinen

Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja: Tähän kiinteistöön kuuluu määräala.

OMISTAJATIEDOT (17 Paavaistenniemi)

Rekisterikylä: Paavainen

Tila: Kotirinne, RN:o 1:83 (705-440-0001-0083)

Omistajat: Lasse Räsänen ja Sisko Raitis

Osoitteet: Lasse Räsänen: Kaistisentie 13, 20760 PIISPANRISTI;

Sisko Raittiin: Kerttulinkatu 4 E, 20500 TURKU

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (18 Kotimetsä)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Kotimetsä, RN:o 1:13 (705-409-0001-0013)

Omistajat: Arja-Liisa Rantalainen, Sari Elina Sainio, Riia Anneli Saari, Merja Kaarina Nevanperä ja Taru-Helmi Rautavirta

Osoitteet:

Arja-Liisa Rantalaisen: Pulkavuorenkuja 7, 20740 TURKU; Sari Elina Sainion: Tanhuankatu 5, 20540 TURKU; Riia Anneli Saaren: Laitatuulenkaari 3, 00850 HELSINKI; Merja Kaarina Nevanperän:

Rehuntie 22, 64700 TEUVA; Taru-Helmi Rautavirran: Stålarmininkatu 34, 20810 TURKU.

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (19 Linnaluoto)

Rekisterikylä: Knaapila

Tila: Knaapila, RN:o 1:15 (705-422-0001-0015)

Omistajat: Tenho Lennart Lumento ja Kaija Anneli Lumento

Molempien osoite: Luotojentie, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (19 Linnaluoto)

Rekisterikylä: Maihila

Tila: ks. kohta ”Lisätietoja”, RN:o 1:39 (705-432-0001-0039)

Omistaja: Liisa Helena Saarni

Osoite: Iso Roobertinkatu 34, 00120 HELSINKI

Lisätietoja: tilan nimi ei selvinnyt muistiinpanoistani kun en tullut selvästi merkinneeksi, onko tässä ”Linnaluoto” myös tilan eikä pelkästään koko saaren nimi.

OMISTAJATIEDOT (20 Alistalo)

Rekisterikylä: Ojainen

Tila: Alistalo, RN:o 1:22 (705-438-0001-0022)
Omistaja: Jarmo Johannes Lemström
Osoite: Ojaistentie 237, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (21 Alistalo ja Ylistalo; kahden kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Ojainen
Tila: Alistalo, RN:o 1:22 (705-438-0001-0022)
Omistaja: Jarmo Johannes Lemström
Osoite: Ojaistentie 237, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (21 Alistalo ja Ylistalo; kahden kiinteistön alueella)
Rekisterikylä: Ojainen
Tila: Pohjatalo, RN:o 2:10 (705-438-0002-0010)
Omistaja: Leo Antero Vaihtomaa
Osoite: Airismaa, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (22 Prustivuori)
Rekisterikylä: Hankaanperä
Tila: Pohjatalo, RN:o 1:16 (705-410-0001-0016)
Omistaja: Jarkko Pakkanen
Osoite: Riiaistentie 174, 21140 RYMÄTTYLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (23 Krampin saari)
Rekisterikylä: Hanka
Tila: Kramppi, RN:o 1:35 (705-409-0001-0035)
Omistajat: UPM Kymmene Oy & Suomen valtio/Lounais-Suomen ympäristökeskus & Suomen valtio/
Metsähallitus
Osoitteet: UPM Kymmenen: Snellmaninkatu 13, 00170 HELSINKI
Lisätietoja: Kuulin kerrottavan, että Krampissa olisi nyttemmin jotakin Natura-aluetta.

OMISTAJATIEDOT (24 Krampin saari 2)
Rekisterikylä: Hanka
Tähän liittyvästä tilan nimestä ja numerosta ei ole varmuutta, kun muinaisjäännösryhmän tarkempi sijainti ei ole tiedossa.
Lisätietoja: Kuulin kerrottavan, että Krampissa olisi nyttemmin jotakin Natura-aluetta.

OMISTAJATIEDOT (25 Lehtoranta)
Rekisterikylä: Pulkkala
Tila: Lehtoranta, RN:o 3:29 (705-445-0003-0029)
Omistajat: Kari Kerkko Salo ja Marjo Hannele Hakamäki-Salo
Molempien osoite: Lehtorannantie 58, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (26 Hanka)
Rekisterikylä: Hanka
Tilan RN:o 1:181 (705-409-0001-0181)
Omistajat: C. T. Candolinin oik. om.
Osoitteet: ? Ks. kohta lisätietoja.
Lisätietoja: – Tällä kiinteistöllä on mm. Museoviraston hoitokohde.
– Tuore omistajien osoitetta koskeva tieto on tekeillä olevasta rantakaavasta, jossa maanomistajien osoitteen sarakkeessa on kylläkin vain merkintä 21150 RÖÖLÄ. Museoviraston muinaisjäännösten hoitoyksikkö on aiemmin ottanut yhteyttä omistajiin Solveig Saaren kautta osoitteella: Luotojentie 21150 RÖÖLÄ.

OMISTAJATIEDOT (27 Härmistönniemi)
Rekisterikylä: Hanka

Tila: Härmistö, RN:o 1:106 (705-409-0001-0106)
Omistaja: Kiinteistö Oy Härmistönranta
Osoite: Käsityöläiskatu 9, 20100 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (28 Länsitalo 2)

Rekisterikylä: Ylikylä

Tilan RN:o 1:93 (705-466-0001-0093)

Tietokannassa näytti olevan tämän kohdalla puutteellisia tietoja, tilan nimi ei selvinnyt, eikä omistaja. (Vuonna 1997 tehdyn tarkastuskertomuksen mukaan tämä kohde oli silloin Jouni Saarisen omistaman Ylikylän rekisterikylään kuuluvan Länsitalon (RN:o silloin 1:83) maalla. Saarisen osoitteeksi on silloin merkitty Ylikyläntie, 21150 RÖÖLÄ. Samalla on merkitty, että Turun kaupungin talo-osasto, Linnankatu 39, 20100 TURKU, vuokraa.)

OMISTAJATIEDOT (29 Riiaistenjärven ranta)

Rekisterikylä: Kauppila

Tila: joko Pahapelto, RN:o 1:152 (705-418-0001-0152) tai Metsäniitty, RN:o 1:135 (705-418-0001-0135)

Omistajat: Pahapelton: Markku Tapani Salonen; Metsäniityn: Leila Marjatta Piispa.

Osoitteet: Markku Tapani Salosen: Rymättyläntie 1486, 21140 RYMÄTTYLÄ; Leila Marjatta Piispan: Rinnetie 8, 25500 PERNIÖ.

Lisätietoja: Tilusraja on niin lähellä, ettei ole selvää ilman tarkempaa paikanmäärittystä, kummanko mainitun kiinteistön alueella tarkastettu kohde on.

OMISTAJATIEDOT (30 Poikko)

Rekisterikylä: Isopoikko

Tila: Poikko, RN:o 1:158 (705-415-0001-0158)

Omistaja/viljelijä: Ari Mäkilä

Osoite: Ruokoraumantie 6, 21130 POIKKO

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (31 Saramäki)

Rekisterikylä: Okala

Tila: Saramäki, RN:o 2:14 (705-439-0002-0014)

Omistajat: Pentti Juhani Laine ja Leena Marjatta Laine

Molempien osoite: Salokyläntie 102, 21140 RYMÄTTYLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (32 Karhuvuori)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Äärlä, RN:o 1:72 (705-404-0001-0072)

Omistaja: Hanna Katriina Mäkinen

Osoite: Luotojentie 831, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (33 Telegrafivuori)

Rekisterikylä: Maanpää

Tila: Airistola, RN:o 1:46 (705-431-0001-0046)

Omistajat: Pekka Erik Vehmanen ja Marja Kaarina Vehmanen

Molempien osoite: Airistolantie 80, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (34 Munkkila)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Munkkila, RN:o 1:47 (705-404-0001-0047)

Omistaja: Janne Saarinen

Osoite: Munkkilantie 120, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (35 Mustaveikko)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Mustaveikko, RN:o 1:23 (705-404-0001-0023)
Omistajat: Heikki Johannes Saarinen ja Annikka Linnea Saarinen
Molempien osoite: Aasla 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (36 Pirunsuu)
Rekisterikylä: Saarla
Tila: Länsitalo, RN:o 2:65 (705-452-0002-0065)
Omistajat: Hannu Juhani Saarinen ja Marja-Leena Saarinen
Molempien osoite: Saarlantie 58, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja: Tähän kiinteistöön kuuluu määräala.

OMISTAJATIEDOT (37 Santala)
Rekisterikylä: Santala
Tila: Santala, RN:o 1:8 (705-454-0001-0008)
Omistajat: Tuovi Edvard Kokon perikunta
Osoite: ei tiedossa
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (38 Portinperä 1)
Rekisterikylä: Ojainen
Tila: Alistalo, RN:o 1:22 (705-438-0001-0022)
Omistaja: Jarmo Johannes Lemström
Osoite: Ojaistentie 237, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (39 Isoniitty)
Rekisterikylä: Ojainen
Tila: Isoniitty, RN:o 2:6 (705-438-0002-0006)
Omistajat: Risto Juhani Lehtonen ja Eila Kyllikki Lehtonen
Molempien omistajien osoite: Airismaa, Vanharanta, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja: Maarekisterissä tilan nimi on Isoniitty, peruskartalla Isoniittu

OMISTAJATIEDOT (40 Herttu)
Rekisterikylä: Järvenperä
Tila: Järvenperä, RN:o 1:15 (705-416-0001-0015)
Omistaja: Timo Verner Lehmoskoski
Osoite: Karpalotie 16, 20720 TURKU
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (41 Unohduksenaukio)
Rekisterikylä: Hanka
Tila: Unohduksenaukio, RN:o 1:148 (705-409-0001-0148)
Omistaja: Meri-Inari Saari
Osoite: Henrikinkatu 5, 21100 NAANTALI
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (42 Vanharanta)
Rekisterikylä: Ojainen
Tila: Vanharanta, RN:o 1:2 (705-438-0001-0002)
Omistajat: Risto Juhani Lehtonen ja Eila Kyllikki Lehtonen
Molempien omistajien osoite: Airismaa, Vanharanta, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (43 Kuristenvuori)
Rekisterikylä: Kurinen
Tila: Kurinen, RN:o 1:77 (705-426-0001-0077)
Omistajat: Pekka Ossian Suovanen ja Sisko Maria Suovanen
Molempien osoite: Kurinen 1, 21140 RYMÄTTYLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (44 Portinperä 2)

Rekisterikylä: Ojainen
Tila: Alistalo, RN:o 1:22 (705-438-0001-0022)
Omistaja: Jarmo Johannes Lemström
Osoite: Ojaistentie 237, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (45 Poikko 2)

Rekisterikylä: Isopoikko
Tila: Poikko, RN:o 1:158 (705-415-0001-0158)
Omistaja/viljelijä: Ari Mäkilä
Osoite: Ruokoraumantie 6, 21130 POIKKO
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (46 Kauppilan kylänpaikka)

Rekisterikylä: Kauppila
Tila: Ylis-Kauppila, RN:o 1:163 (705-418-0001-0163)
Omistajat: tietokannan mukaan seuraavat: Pauwels Andre Alfons Margareta
Osoitteet: Flat 12, Rotland Gate
Lisätietoja: osoitetiedoissa ei ollut mitään postinumeroa tai maata, vain se, mikä on ylle merkitty.

OMISTAJATIEDOT (47 Tammiston kylänpaikka)

Rekisterikylä: Heinäinen
Tila: Pohjapelto, RN:o 1:33 (705-411-0001-0033)
Omistaja: Heikki Sakari Willberg
Osoite: Salo, 21140 RYMÄTTYLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (48 Vuorenpään kylänpaikka)

Rekisterikylä: Hanka
Tila: Karhunpelto, RN:o 1:15 (705-409-0001-0015)
Omistajat: Eero Tapani Saarinen ja Sirkka-Liisa Saarinen
Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (49 Paavaisten kylänpaikka)

Rekisterikylä: Paavainen
Tila: Meritalo, RN:o 1:74 (705-440-0001-0074)
Omistaja: Kimmo Kalevi Leinonen
Osoite: Paavaistentie 401, 21150 RÖÖLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (50 Okalan kylänpaikka)

Rekisterikylä: Okala
Tila: Saranmäki, RN:o 2:14 (705-439-0002-0014)
Omistajat: Pentti Juhani Laine ja Leena Marjatta Laine
Molempien osoite: Salokyläntie 102, 21140 RYMÄTTYLÄ
Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (51 Meritalo ja Pohjatalo)

Rekisterikylä: molemmat tilat kuuluvat Hankaanperän rekisterikylään
Tila: Meritalo, RN:o 2:18 (705-410-0002-0018)
Tila: Pohjatalo, RN:o 1:16 (705-410-0001-0016)
Omistaja: Jarkko Pakkanen
Osoite: Riiaistentie 174, 21140 RYMÄTTYLÄ
Lisätietoja: Omistajatiedot ilmoittanut Teija Tiitinen Museovirastolta 21.12.2005.

OMISTAJATIEDOT (T1 Utiskuuva)

Omistaja: Urho Nikolai Laakso

Osoite: Airismaa Ruokolahti, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja: Mikäli Utiskuuvan maastossa on ryssänuuneja, kuten on ilmoitettu, ne todennäköisimmin ovat yllä mainitun omistajan kolmeen eri rekisterikylään kuuluvan kolmen tilan alueella, jotka ulottuvat lähes koko vuoren ylitse. Tilat ovat:

Tila: Ruokolahti, RN:o 1:42 (705-431-0001-0042)

Rekisterikylä: Maanpää (431)

Tila: Utiskuuva I, RN:o 1:110 (705-468-0001-0110)

Rekisterikylä: Äijälä (468)

Tila: Mäkilä, RN:o 1:36 (705-432-0001-0036)

Rekisterikylä: Maihila (432)

OMISTAJATIEETOJA kohteista T2 Iso-Kuusinen, T3 Iso-Kuusinen, T4 Kimon saari, T5 Länsi-Lakia en koettanut hankkia, koska kaksi niistä oli tarkemmin paikantamatta ja kahden laadusta oli vain se tieto, että ne ovat kivihakkauksia historialliselta ajalta.

OMISTAJATIEDOT (T6 Mattila)

Rekisterikylä: Pulkkala

Tila: Mattila, RN:o 1:32 (705-445-0001-0032)

Omistajat: Esko Kullervo Sarjovaara ja Tarja Tuulikki Sarjovaara

Molempien osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (T7 Pohjatalo)

Rekisterikylä: Röödilä

Tila: Pohjatalo, RN:o 1:127 (705-451-0001-0127)

Omistaja: Martti Viljami Tammento

Osoite: Paavaistentie 2, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (T8 Kotirinne)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Kotirinne, RN:o 1:189 (705-409-0001-0189)

Omistaja: Sinikka Anne-Maria Risti

Osoite: Lehmijärventie 930, 08500 LOHJA AS

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (T9 Pihlajamäki 1)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Pihlajamäki, RN:o 1:183 (705-409-0001-0183)

Omistaja: Hannu Laakso

Osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (T10 Pihlajamäki 2)

Rekisterikylä: Hanka

Tila: Pihlajamäki, RN:o 1:183 (705-409-0001-0183)

Omistaja: Hannu Laakso

Osoite: Aasla, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (T11 Portinperänkallio)

Rekisterikylä: Ojainen

Tila: Portin Peränkallio, RN:o 1:18 (705-438-0001-0018)

Omistaja: Jarmo Johannes Lemström

Osoite: Ojaistentie 237, 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja:

OMISTAJATIEDOT (T12 Mustaveikko 2)

Rekisterikylä: Alakylä

Tila: Mustaveikko, RN:o 1:23 (705-404-0001-0023)

Omistajat: Heikki Johannes Saarinen ja Annikka Linnea Saarinen

Molempien osoite: Aasla 21150 RÖÖLÄ

Lisätietoja: